

TÜRK AT IRKLARI

YAZAN
DR.ERTUĞRUL GÜLEÇ
ANADOLU AT IRKLARINI
YAŞATMA VE GELİŞTİRME
DERNEĞİ ESKİ BAŞKANI

ANKARA-2005

**ANADOLU AT IRKLARINI YAŞATMA
VE
GELİŞTİRME DERNEĞİ TARAFINDAN
NEŞREDİLMİŞTİR**

**1.BASKI-1995
2.BASKI-2005**

RESİMLER: DR.ERTUĞRUL GÜLEÇ

**KAYNAK GÖSTERİLEREK
İKTİBAS EDİLEBİLİR**

ISBN 975-95931-0-6

**YAYIN HAKKI
ERTUĞRUL GÜLEÇ'E AİTTİ**

ANKARA-2005

TÜRK AT IRKLARI

1.BASKI-1995

2.BASKI-2005

**YAZAN
DR.ERTUĞRUL GÜLEÇ
ANADOLU AT IRKLARINI
YAŞATMA VE GELİŞTİRME
DERNEĞİ ESKİ BAŞKANI**

ANKARA-2005

ÖNSÖZ

Eski Türkler arasında 200'den fazla at ırkı vardı. Türkler yeni yeni nesiller ortaya atarlardı. Türk kabileleri en iyi nesile sahip olmakla iftihar ederlerdi ve kabileler arasında at nesili yetiştirme yarışı vardı ve bu çalışma sayesinde netice olarak her türlü amaca uygun en iyi at ırklarını yetiştirdiler ve bu atları sayesinde Fransız tarihçisi Jean-Paul R0UX'a göre'; 2000 yıl eski Dünya'nın 2/3'üne hükmettiler ve hakim oldukları topraklarda adalet, insan sevgisi, hoşgörü ve refah getirdiler. Bunları yapar iken de hiçbir millete baskı uygulamadılar. Dinlerine, dillerine, yaşantılarına karışmadılar ve hiçbir zaman ırkçılık yapmadılar. Türkler için önemli olan Türk'lük ülküsü idi. "Türklük ülküsü; doğruluk, dürüstlük, yiğitlik, cesaret, insan sevgisi, hoşgörü, misafirperverlik, ana ve baba sevgisi, evlat sevgisi, kadın sevgisi, adalet duygusu, haksızlığa tepki, merhamet gibi asil ve ulvi bir düşünce tarzıdır".

Batılı yazarlara göre; Dünya'da Türk ülküsüne bağlı 350 milyon Türkçe konuşan insan, buna ilaveten 300 Milyon Türkçe konuşmayan fakat Türk ülküsüne bağlı insan, ayrıca Dünya'daki bütün ülkelerde Türk olmayan fakat Türk gibi düşünen 750 milyon insan olduğu belirtilmektedir. Bu rakamların toplamı da 1.5 Milyar gibi bir sayıya ulaşmaktadır. Bu da; Türklük düşünce tarzının Dünya'da ne kadar etkili bir güç olduğunu ve dolayısı ile bu etkili gücün de Dünya'da adaletin, sevginin ve barışın temsilcisi olduğunu gösterir.

Türkler yaptıkları organizasyon hizmetleri karşılığı kazançları adaletli şekilde paylaştırdılar ve bu kazançla insanlığa hizmet ettiler. işte bu hizmetlerden biri de Dünya'ya At gibi bir mucizevi hayvanı armağan etmeleridir.

Türkler atlarını da kendi karakterlerine göre yetiştirmişlerdir. Türk atı, çevik, süratli, dayanıklı, cana yakın, gururlu, cesur, zeki, güvenilir, sahibine büyük bir sevgi ile bağlı, sahibinin kader arkadaşı, vefakar, cefakar, sahibinin gerçek dostu ve adeta ailesinin bir ferdidir.

Üstün bir genetik yapıya sahip olan Türk Atlarının bu genleri Dünya atçılığı için önemlidir. İleride insanlık için daha süper atlar yetiştirmek için bu genler gereklidir. Bu nedenle bu genleri Dünya Atçılığına kazandırmak lazımdır. Nitekim, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Dünya'daki yerli hayvan ırklarının genlerinin kaybolmaması ve bu genlerin korunması için Türkiye bütçesine yakın fon ayırmıştır.

Eskiden at; medeniyetin, insan yaşam tarzının her şeyi idi. Bir ara makinalaşma ile atın öneminin azalmasına rağmen, atın bu gün ve gelecekteki önemi tekrar kavranmıştır.

Bunun üzerine büyük araştırmalar başlatıldı ve at popülasyonları artırıldı. Bugün, at konusunda Türklerin üstlenmiş olduğu görevi batı ülkeleri üstlenmiş olup, atçılık konusunda başarıdan başarıya koşmaktadırlar. Artık Dünya refahı için önemli bu başarılı atçılık çalışmalarına Türk'lerin de katılma zamanı gelmiştir. Bu nedenle batıdaki atçılık dernekleri, Türkiye'de de kurulmaya başlanmıştır. Bu derneklerin çoğalması ile öncelikle Türkiye'deki kaliteli at popülasyonu çoğaltılacak ve geliştirilecek. Daha sonraki etapta ise değişik genetik yapıdaki Türk atları, Dünya'daki atların geliştirilmesi için, Dünya atçılığına kazandırılacaktır.

İrkların şeklini kesin tornadan çıkmış gibi belli bir tipe ve şekle bağlamamak lazımdır. Önemli olan ırkları klasifikiye ederken iklime dayanıklılıkları, sürati, gücü, yemi değeren-dirmesi, açlığa dayanıklılıkları, karakteri, uzun mesafeye dayanınıklılığı gibi faktörler ırkları ayırmada esas kıstastır. Ancak, tabiki bir sürat atı ise uzun bacaklı, hafif kemikli, uzun boyunlu, vs. gibi genel özellikler ön plana çıkacak ve bu tip atlar bu genel özelliklere uygun şekilde bir fizyolojik yapıya sahip olacaktır. Netice olarak ırklarda önemli olan yetiştiği yöreye iklim olarak en iyi uyum sağlayan ve yine o yörenin ekonomik yapısına, coğrafi yapısına ve kültürel yapısına en iyi uyan atın yetiştirilmesi ve tiplendirilmesidir. Bu düşünce ile yola çıkılarak bu kitaptaki Türk At İrkları, eski profesörlerimiz ve bilim adamlarının kitaplarına ve görüşlerine sadık kalınarak sınıflandırılmıştır.

Bazı görüşlere göre; yerli ırklar yok olmuş, karışmış deniyor. Ancak, tarih boyunca yerli ırklar coğrafya, iklim, ihtiyaç, ekonomik yapı, kültür, eğitim, gibi faktörlerden ortaya çıkmıştır. O halde her coğrafi yörenin iklim, kültür ve yaşam ihtiyaçlarına göre atlar yetiştirilmiş ve halen bu atlar mevcuttur. Yaptığım incelemelerde ne kadar karışmış dahi olsa eski profesörlerimizin bahsettiği atlar halen vardır. Dolayısı ile vakit kaybetmeden bu atların; o yöredeki halkın, yıllar boyu kendi ihtiyaçlarına göre geliştirdikleri atların genetik özelliklerini tesbit ederek geliştirmek gerekir.

Bu nedenle, bu atçılık çalışmalarını hem milli ve hem de insanlığa hizmet olarak addediyor ve bu kitabımı az da olsa bir katkısı olacağını düşünerek atçılık çalışmalarına sunuyorum.

Ertuğrul GÜLEÇ
03.04.1995

İÇİNDEKİLER

1.	Türk At Irkları.....	9
2.	Türk Atlarının Tarihçesi.....	13
3.	Türk At Irklarının önemi.....	24
4.	Dünya'da Atçılığın Önemi.....	30
5.	At Irklarının Tesbiti İçin At yarışları Türleri	34
6.	Anadolu Atı.....	42
7.	Ayvacak Midillisi Atı.....	45
8.	Canik Atı	48
9.	Cirit Atı.....	50
10.	Çukurova Atı.....	55
11.	Doğu Anadolu Atı	57
12.	Hınıs Atı (Hınısın Kolu Kısası)	59
13.	Karacabey Atı.....	64
14.	Karacabey Nonius Atı.....	68
15.	Karakaçan Atı.	71
16.	Malakan Atı	74
17.	Trakya Atı	79
18.	Türk Arap Atı	81
19.	Türk Haflinger Atı	108
20.	Türk İngiliz Atı	111
21.	Türk Nonius Atı	116
22.	Türk Rahvan Atı	118
23.	Türk Semer Atı	121
24.	Türk Tırıs Atı (Türk Araba Atı)	124
25.	Uzunyayla Atı.....	128
26.	Diğer Tali Türkiye At Irkları	134
27.	Akal-Teke Atı	142
28.	Başkırt Atı.....	146
29.	Boşna-Hersek Atı	149
30.	Deliboş Atı	151
31.	Don Atı	153
32.	Eski Türk Atı	155
33.	Hazar Atı	160
34.	Irak Atı	162

35.	Kabartay Atı	164
36.	Karabağ Atı.....	166
37.	Karabayı Atı.....	168
38.	Kırkız Atı	171
39.	Lokai Atı	173
40.	Rumeli Atı.....	175
41.	Türkmen Atı	178
42.	Yakut Atı	180
43.	Yomud Atı.....	182
44.	Peçenek Türklerinin Harika Atları	184
45.	Türk Hakanı Timur'un Türkmen Atları	186
46.	Türk Atçılığı Nasıl Kalkınır?	190
47.	ABD'de ki Bazı Atçılık Mecmualarının İsimleri.....	204
48.	Rahvan At Yarışları.....	206
49.	Dünya'daki Yarış Atlarının Rekorları	209
50.	Amerika Birleşik Devletlerinde Arap Atçılığı	219
51.	At Yarışı Kumamıdır? Yoksa Değimidir?	222
52.	Yarışçılığımız Çağ Atlıyor	227
53.	Yarış Programlarının Planlanması	232
54.	Türk Arap Atlarına Ait 1989 Yılı T.B.M.M. Açık Koşusunun İrdelenmesi	243
55.	Anadolu At Irklarını Yaşatma ve Geliştirme Derneği Tüzüğü	250
56.	Literatür.....	276
57.	Yazarın Özgeçmiş.....	304

TÜRK AT IRKLARI

A. TÜRKİYE'DEKİLER

1. Anadolu Atı
2. Ayvacık Midillisi Atı
3. Canik Atı
4. Cirit Atı
5. Çukurova Atı
6. Doğu Anadolu Atı
7. Hınıs Atı (Hınısın Kolu Kısası)
8. Karacabey Atı
9. Karacabey Nonius Atı
10. Karakaçan Atı
11. Malakan Atı
12. Trakya Atı
13. Türk Arap Atı
14. Türk Haflinger Atı
15. Türk İngiliz Atı
16. Türk Nonius Atı
17. Türk Rahvan Atı
18. Türk Semer Atı
19. Türk Tırıs Atı (Türk Araba Atı)
20. Uzunyayla Atı

B. TÜRKİYE DIŞINDAKİLER

1. Akhal-Teke Atı
2. Başkırt Atı
3. Bosna-Hersek Atı
4. Deliboş Atı
5. Don Atı

6. Eski Türk Atı
7. Hazar Atı
8. Irak Atı
9. Kabartay Atı
10. Karabağ Atı
11. Karabayır Atı
12. Kırkız Atı
13. Lokai Atı
14. Rumeli Atı.
15. Türkmen Atı
16. Yakut Atı
17. Yomud Atı

Cirit Oynayan Süvari ve Atı

Mielling'in yapmış olduğu "Ok Meydanında Ciritçiler" isimli tablodaki 30 ciritçiden biri örnek alınarak çizilmiştir.

T.J.K. - 1966 Yılı Yarış ve Yetiştiricilik Dergisinden Alınmıştır

Bir Minyatür Resim
Türk Atı

T.J.K. - 1970 Yılı Yarış ve Yetiştiricilik
Dergisinden Alınmıştır

Yukarıdaki at figürü abartılarak çizilmiştir. Ancak, bu şunu göstermektedir; Türkler mümkün olduğu kadar geniş ve güçlü sağrılı, karınlı, küçük başlı, kuğu boyunlu, sağlıklı.,ve iri tırnaklı, kısa belli atları tercih etmişler ve yetiştirmişlerdir. Bu figür gerçek ölçüleri yansıtmasa bile, istenen özellikleri abartılı şekilde ifade etmektedir.

TÜRK ATLARININ TARİHÇESİ

Türk Atları, Jean-Paul Roux'un yazmış olduğu Türklerin Tarihi isimli dayanaklı, sahibi tarafından çok sevilen, kabilenin içinde bir insan gibi yeri olan; donu, kökeni ya da gövde yapısı ile ilgili özelliğini yansıtan bir adı olan bozkır atıydı ve geçmişten kalan yazıtlarda çok zaman at hakkındaki bilgiler, binicisi hakkındaki bilgilerden daha çoktu şeklinde açıklanmaktadır. Yine 1554 yıllarında Avusturya Elçisi olan Busbesque' in arkadaşı Nicholas Michault'a Türk Atları hakkında yazmış olduğu mektup şöyledir; (Türk Atları kadar insana alışmış hiçbir hayvan yoktur. Bunlar sahiplerini ve kendilerine bakan seyisleri derhal tanırlar. Atları terbiye ettikleri zaman onlara gayet iyi ve mülayim muamele ederler. Köylülerin küçükken taylara ne kadar itina ettiklerini gördüm. Onları pek nazlı tutuyorlar, evlerinin içine alıyorlar, adeta sofralarına kabul ediyorlar, sevip okşuyorlardı. Tayları adeta çocukları gibi sevdikleri söylenebilir. Hepsinin boyunlarında bir nevi gerdanlık vardır. Hayvanlara bakanlarda onlara gayet iyi muamele ederler. Onları muttasıl okşayarak muhabbetlerini kazanırlar. Son derece muztar kalmadıkça hiddetlerini çıkarmak için değnekle hayvana vurmazlar. Bunun neticesi olarak, beygirler insanlara karşı gayet muhabbetli oluyorlar. Onun için tepen, ısırın, huysuz inatçı bir ata hiç tesadüf edemezsiniz böyleleri son derece de nadirdir. Bizim takip ettiğimiz usuller ile bunlar arasında ne büyük bir fark vardır! bizim seyislerimiz beygirlerine muttasıl bağırımlarsa, böğürlerine vurmazlarsa hiçbir şey yapmıyacaklarını zannederler. Bu yolda muamelenin neticesi olarak ne zaman seyisler ahıra girecek olsalar hayvan korkudan titrer, onlardan nefret eder. Türkler emir verdikleri zaman hayvanlarını diz çökecek ve sahiplerini kolayca üzerlerine bindirecek surette

terbiye etmeyi pek seviyorlar. Atlar öyle terbiye görüyorlar ki, bir bastonu, yahut kilimi yerden başlarının üstüne alarak üzerlerindeki süvariye veriyorlar. Böyle marifetleri öğrenmiş atların burun deliklerine bir temayüz nişanesi olarak gümüş halkalar takılıyor, gayet iyi terbiye gördüklerine bu bir şahadet teşkil ediyor. Sahipleri yere düştükleri zaman hiç kımıldamadan rahatça duran atlar gördüm. Bazı beygirler seyisin etrafında biraz uzaktan dolaşıyorlardı. Bazı beygirler vardiki sahipleri yukarı katta benimle beraber yemek yerken kulaklarını dikip intizar vaziyetinde kalıyor. Onun sesini işitince kişniyorlardı. Türk beygirlerinin mümeyyiz vasıflarından biri de şudur; daima boyunlarını gererek alabildiğine koşarlar. Bu yüzden onları az bir mesafede durdurmak kabil olmaz. Fikrimce bu onlara takılan gemin kabahatidir. Türkiye'nin her tarafında aynı cins gem kullanılıyor. Bizde olduğu gibi hayvanın ağzına uyacak şekilde değiştirilmiyor.

Türk atlarına vurulan nalın ortası bizimkiler gibi delik değildir. Sağlam ve deliksizdir. Bu nal, hayvanların ayaklarını daha iyi muhafaza ediyor, burada beygirler daha çok muammer oluyorlar. 20 yaşında Türk Atları gördüm ki bizim sekiz yaşındaki hayvanlarımız kadar canlı ve kuvvetli idiler. İfa ettikleri hizmetlere mükafatan bütün hayatlarıncı sultan'ın ahırlarında yaşamak hakkını kazanmış olan bazı atların 40 sene, hatta daha ziyade muammer oldukları temin ediliyor.

Yaz gecesi sıcak pek şiddetli olduğu zaman, Türkler beygirleri kapalı yerde tutmazlar; dediğim gibi, gecenin serin havasına çıkarırlar. Üzerlerini kaba bir örtü ile örterler ve altlarına biraz kuru gübre sererler. Bunun için beygirin gübresini bütün sene toplarlar, güneşte kuruturlar, alt üst ederler ve toz haline getirirler. Hayvana yatak olarak bu gübreyi kullanıyorlar. Başka bir şey istimal etmedikleri muhakkaktır. Saman kullanmıyorlar, hatta hayvanlara gıda diye bunu vermiyorlar. Onlara yedirdikleri şey, biraz kuru otla mutedil miktarda arpadan ibarettir. Bu onları semirmekten ziyade beslemeye hizmet eden bir gıdadır. Türkler, atlarının daha ziyade narin olmasını tercih ederler. Böyle hayvanların uzun seyahatlere ve her türlü işlere mütehammil olacakları kanaatindedirler. Üzerlerine konduğundan bahsettiğim örtüyü yaz, kış kullanırlar. Fakat mevsime göre değiştirirler. Onları

örtmek tüylerin parlaklığını temin eder ve soğuk almaya mani olur diyorlar. Atlar, soğuktan çabuk mütessir olurlar ve bilhassa fena havaya maruz kalmak onlara çok zarar verir.

Yukarıda da söylediğim veçhile, atların akşam üstü kazıklarına bağlandıkları zaman onları seyretmekten pek zevk duyuyordum. Onları isimleri ile çağırınca, mesela Arap, yahut Karaman deyince kişneyerek cevap veriyorlar ve bana bakıyorlar. Arada sırada aşağı inerek onlara kendi elimle kavun kabuğu vermeyi adet edinmişimdir. Bundan dolayı beni bellediler). Bu da gösteriyorki Atlar Türklerin herşeyi idi ve Türkler ata çok önem veriyorlardı. Kurdukları medeniyet ve başarılar tamamen ata bağlıydı. Bozkırların genişliği ve imkanları ile bilhassa Orta Asya'da milyonlarca at beslemişlerdi. İsteseler idi bütün Dünya'yi fethedebilirlerdi. Fakat onlar otlakların olmadığı, Atlarını besleyemeyecekleri ülkelere gitmediler.

Prof.Dr.Faruk SÜMER'in Türklerde Atçılık ve Binicilik kitabına göre; Memluk yazarlarından Sihabeddin El Ömeri de Kastamonu, Sinop bölgesinden 1348 yıllarında Candaroğulları Türkmenlerinden Mısır'a at satıldığını belirtir. Demekki bu atlar Mısır'daki Arap Atlarından üstündü.

El Ömeri'ye göre; yine o dönemlerde Eskişehir ve Kütahya' da Germiyanogulları Türkleri'nin yetiştirdiği atlar çok değerli idi. Bu atların soyunu sadece onlar bilir başkasına söylemezler idi ve bunları satarken iğdiş edip satarlardı ve böylece satın alanlar

bu atların soylarını elde edemezlerdi. El Ömeri'ye göre Arap Atları Germiyanoğulları atlarını geçemezdi hatta tozuna bile yaklaşamazdı. Tahminime göre bu atlar bugünkü İngiliz atları kadar süratli fakat çok daha dayanıklı, cesur, güçlü ve dengeli idi. Nitekim ünlü atçı Jane Kidd'e göre İngiliz atının soyuna 32 adet Türk atı soyu katılmış ve bugünkü İngiliz atı ortaya çıkmıştır. Ancak, Orta Asya'da Çinlilerin, birgün içerisinde 500 km. yol giden Türk Cennet atlarının soyunu bozduğu gibi, bu atlarda Avrupa'lılar tarafından çeşitli politikalar ile ya Avrupa'ya götürülmüş veya yok edilmiş, böylece bugün Dünya'mız bu atlardan mahrum edilmiştir.

Eski Türk atları 1.45 - 1.55 m. nadiren 1.60 m. yüksekliği olan tıknaz yerden yapılı, karınlı, güçlü sağırlı, oldukça ince fakat sağlam kemikli, kaslı, küçük başlı, çabuk, çevik, dayanıklı atlardı. Ben araştırmalarım neticesinde şunu gördüm. Eğer eski Türk atları, bugünkü atlara bir benzetme yapılacak olursa meşhur İngiliz atı Northern Dancer'e benziyordu. Northern Dancer'de 1.57 m. yüksekliğinde yerden yapılı tıknaz, karınlı, güçlü ve elma sağırlı, kuyruk bağlantısı yukarıda, göğüs derinliği diğer İngiliz atlarında olduğu gibi fazla derin değil ve cidago fazla belirgin değil fakat göğüs kafesi hafifçe geniş ve silindirik şekline yakın, enerji dolu, çevik, süratli ve dengeli bir at idi.

On altıncı yüz yılda Osmanlı ordusundaki süvari sayısı ikiyüzbin'e yükselmişti. Bu kuvvet zamanın en büyük kuvvetidir.

M.Nurittin Aral'a göre; "Büyük, ordular ve büyük süvari kuvvetlerine sahip olan her devlette olduğu gibi, Osmanlı devletinin zaferler kazandığı devirlerde de tabiatıyla at yetiştiriciliği ve atçılık kültürü memlekette de çok ileri bir durumda idi. Halk elindeki yetiştiriciliğin o, zaman çok ileri olduğuna dair

de bir çok belgeler vardır. Devlet ordusunda atın önemini takdir

ettiği için, at yetiştiriciliğine, kurduğu büyük teşkilatlar ile yardım etmekte idi. Prof.İhsan Abidin Akıncı bugünkü modern haraların Avrupa'da henüz bilinmediği onbeş ve onaltıncı yüzyıllarda Osmanlılarda hara teşkilatına tekabül eden "Hayvanat Ocakları" teşkilatının çok ileri vaziyette olduğunu kaydeder. Edirne, Dimetoka, Filibe, Selanik, Eskişehir ve çevresinde ondokuz at yetiştirme ocağı mevcut idi. Her bir ocak, bir ocak ağası idaresinde idi. Bu ocakların ihtiyacı karşılayacak binaları, mer'aları, çayırları, ziraat arazileri, orman ve koruları vardı. Bu ocakların vazifesi; devlete at, katır, deve yetiştirmek, lüzumu halinde at neslini ıslah etmektir. Buralarda Arap, Acem, Buğdan (Romanya, Macaristan) atları ile Anadolu türk atları arasında melezlemeler yapıldı. Osmanlılar o devirde atın ordudaki ve ziraattaki yerini çok iyi bildikleri için at ve atçılığa dört elle sarılıp; istilaların ve zaferlerin üstün ve çok sayıda atla mümkün olacağını pek iyi bilmekte idiler. At Türkler için sadece bir harp aracı değildir. At asaletin timsali, varlığın ölçüsü, düğünlerin, derneklerin, hatta cenaze törenlerinin insandan ayrılmaz parçasıdır. Bunun için Osmanlılarda yalnız at ocakları at yetiştirmez. Herkes, her fert, bütün çiftlikler, tımar, has, zeamet teşkilatları birer at yetiştirme ocağı idi.

İmparatorluğun en önemli genişleme aracı olan atlar, gerek Anadoluda ve gerekse Rumelide büyük bir teşvik ve himaye ürünü olarak büyük bir memnunlukta yetiştirilmeye başlanmış Anadolu ve Rumeli baştan başa at yetiştirmeden anlayanlar ile dolmuş; memleket sathı at yetiştirmesine sahne olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğunun idari bozukluklar nedeni ile gerilemeye yüz tutması sonucu; Türk atçılığı da gerilemeye başlamıştır. Bunun neticesi olarak Türk Atçılığı ıslah ve üretim teşkilatı bozulmuş ve sipahi teşkilatı çökmüştür. İmparatorluğun son zamanlarda bu vadideki bariz ihmalleri geçmişteki

bilgi ve tecrübelerin de; unutulması ve en sonra yapılan büyük bir hatânın tesiri ile Türk Atçılığı bir daha kendini kaldıramıyacak şekilde alt üst olmuştur.

Yapılan hata şu idi; yabancı devletler Osmanlı İmparatorluğuna topçu, sürvari ve bunun gibi ordu hizmetine yarayacak atları çok ucuz fiyatlar ile sattılar. Bunun üzerine Osmanlı hükümeti halk elinden uzun zaman at satın almadı ve zaten Osmanlı İmparatorluğunun gerileme devrinde ekonomik durumu bozulan halk atları devlete satamayınca ucuz fiyata en kıymetli atları ellerinden çıkarmaya başladılar. Bu sefer Avrupalılar bu atları ucuz fiyatla kapıp gittiler ve atçılık çöktü.

Bu da gösteriyorki, bir memlekette atçılığın gelişmesi ve bölgesel atçılığın ıslahı ancak hükümetin doğrudan doğruya yardım ve himayeleri ve ordunun memleket içinden yüksek fiyatlar ile at satın alması sayesinde mümkündür.

Daha sonra devlet haralarında güzel atlar yetiştirilmiş ise de halka dayalı olmayan, halk yerine haralara dayalı bir at yetiştirmesi uygulayan bu toplum bu hararetli çalışmaların sonucunu sıfıra indirmiş, bu muazzam müesseseler Türk At ıslahında elle tutulur bir iz bırakmadan sönmüşlerdir.

Meşrutiyet döneminde, gelirden başka bir şey düşüncesi olmayan, zamanın maliye nazırının bir kalem darbesi ile o güzelim müesseseler tam kendilerinden istifade

gayesi ile haralara çevrilmesi icap edeceği bir zamanda kapatılarak damızlıklar yok pahasına satılmışlardır. Atları canbazlar, ecnebler, damızlık sığırları ise kasaplar almışlardır. Bu suretle atçılık ve hayvan ıslahı tarihten büsbütün silinmiştir.

İstiklal harbinde ise halkın elinde kalan iyi atlar da orduya alınınca, halkın elinde küçük irtifalı atlar kalmış ve eskiden Osmanlı savaş atları ortalama 1.52 m. yükseklikte iken, bu gün Türk atlarının genellikle azami yüksekliği 1.34 m. yüksekliktedir. Bu yüksekliği geçen atlar enderdir. Ancak, kötü bakım ve seleksiyon neticesinde küçülen atlarımız, Dünya'ya nam salan Türk atlarının torunlarıdır. Ben inanıyorum ki bu atlar iyi bakımla ve seleksiyonla tekrar atalarının kapasitelerine çıkacaktır.

Cumhuriyetle beraber Atatürk'ün emirleriyle Türk atçılığına önem verilmiş, haralar ve aygır depoları kurulmuş ve Türk atları ıslah edilerek 1924 yılında 400.000 civarında olan at sayısı 1960 yılında 1.300.000 adet'e çıkartılmıştır. Ancak, 1960-1975 yılları arasında Türk atçılığı görülmemiş bir darbe daha yemiştir. Bu dönemlerde benzinin son derece ucuz olması ve traktörün yaygınlaşması ile ve Türkiye'de halkın diğer ülkelerde ki gibi Kur' an da yasak olmamasına rağmen at eti yeme alışkanlığı olmadığı için ve at yetiştirmek bir külfet haline geldiği için halk atlarını elden çıkarmıştır. Bu dönemde 650 bin Türk atı değerinin 1/6 fiyatına Avrupa'ya götürülmüş, iyiler damızlık olarak kullanılmış, diğerleri ise kasaplık olarak tüketilmiştir. Bu arada devletin ıslah edip yetiştirdiği Karacabey atı ve Karacabey nonius atı ırkları haralardan kaldırılmıştır.

Türk atçılığı son darbeyide 1983-1993 yılları arasında yemiştir. Halkın yolkılar (sürüler) halinde dağlarda ve çayırda vahşi şekilde masrafsız yetiştirdiği atlara hırsızlar dadanmıştır. Bu atları çalan hırsızları halk takip edip yakalamışlar ancak karşılarında örgütlü bir güç bulunca netice alamamış devletin yetkili mercilerine müracaat etmişler fakat bunun üzerine yine netice alamayınca halk bu sefer elinde kalan son atlarında elden çıkararak satmış ve dağlık yöreler hariç Anadolu'da at diye bir şey kalmamıştır (halk arasındaki söylentilere göre bu hırsızlık örgütü bütün atları toplayarak Suriye sınırından yurt dışına çıkarmışlardır.) Bugün Türkiye'de atçılık 3.000 adet Arap

atı, 3.000 adet İngiliz atı, 1.500 adet Haflinger atı dışında halkın elindeki atların kayıtları tutulmadığı ve;devletçe yol gösterilip teşvik edilmediği için tamamen çökmüştür. Bugün Türkiye'deki at sayısının 400 binin altına düştüğü tahmin edilmektedir. Almanya'da-ki at sayısının 7 Milyon olduğunu ve Alman hükümetinin hedeflerinin 12 Milyon at olduğunu belirtirsek, Türkiye'deki durumun ne kadar vahim olduğu ortaya çıkar.

Netice olarak Mısır'da Türk ordusuna yenilen Napolyon'a "Beni Türk Askeri değil, Türk atı yendi" dedirten ve yine ünlü Arap Tarihçisi El Cahiz'e "Türk atlarına hiç bir at yetişemezdi. Türkler atlarına bindikleri zaman göz açıp kapayıncaya kadar ufukta kaybolurlardı" dedirden Türk Atları maalesef yok olmuş ve sayıları da bizim gibi coğrafik yapıya sahip bir ülkenin sahip olabileceği at sayısından çok çok aşağılara düşmüştür. Bugün benzinin aşırı pahalalanması ile de Türkiye'de at kalmadığı için küçük işletmeler tarım yapamaz hale gelmiştir.

Devlet atlarımızın yani bu milli servetin yurt dışına çıkarılışına seyirci kalmıştır. Bu durum devletin acizliğinden mi yoksa Avrupa'lıların Türkiye üzerinde oynadıkları politikalardan mı kaynaklanıyor? inceleyip değerlendirmek lazımdır. Ancak, şunu hatırlatmak istiyorum; Batılı yazarlar sık sık "Türk'ü yenmek için Türk'ü attan indirmek gerekir" diye yazmışlardır. Nitekim Türk şimdi attan inmiştir. Yani Türk atçılığı çökmüştür ve ayrıca, Osmanlı Türkleri tarafından yaratılan o muhteşem atçılık kültürü de bir türlü yeni Türkçe yazıya çevrilmeyen Osmanlı kayıtlarında ve belgelerinde gömülüp kalmıştır.

Avrupa'lılar dönem dönem bu şahane Türk atlarını alıp Avrupa'ya götürerek bu atların soylarını elde ettiklerini düşündüler. Ancak, yanıldıklarını anladılar. Çünkü bu atlar zaman içinde mesela 3 nesil sonra üstün genetik özelliklerini kaybediyorlardı.Çünkü bu atlar ancak Türklerin şartlarında bu genetik yapılarını koruyabiliyorlardı (coğrafik şartlar,bakım şartları,beslenme,idman,eğitim,vs.şartlar).Bu nedenle bu sefer Avrupalılar hayvanların kaynağında yetiştirilmesini desteklediler ve tüm yerli hayvanların genlerinin(sığır,at,koyun,tavuk, vs.) temini için Birleşmiş Milletler FAO Teşkilatı aracılığı ile 18 milyar dolar fon ayırdılar. Ve böylece bu yararlı genleri her an

tazeliyebilmek için kaynağından temin edebileceklerdi. Bu nedenle Amerika ve Avrupalıların tavsiyesi ile Türk At ırkları Derneğı kurulmuş olup,bu defa bu at ırklarının yetiştirilmesi büyük destek görecektir.

Türk Atları

Türk Askeri ve
Türk Atı

Türk Süvarisi Atını
Doludizgin Sürüyor Kültür
Bakanlığı'nın Afişinden
Alınmıştır.

TÜRK ATLARININ ÖNEMİ

Türk atlarının genetik yönden Dünya atçılığına katkıda bulunacak önemli genetik özellikleri vardır. Bu nedenle Türk Atları Dünya Atçılığı için çok önemlidir.

Türk atlarının önemli genetik özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Türk atlarının yağ metabolizması çok hızlıdır. (Örnek olarak Türk atları 1 hafta iyi beslenme ile 30-40 kg. vücutunda yağ depolar. Bu yağ atın karnında depolanır. Bu yağ depolandıktan sonra Türk atları 3 gün hiçbir şey yemeden içmeden ve hiç güçten düşmeden uzun mesafelere gidebilir .Türk atları bu uzun mesafeli yolculuklarda gıdasını ve suyunu vücutuna depoladığı yağlardan temin eder. Avrupa atları ise vücutuna depoladığı yağı verimli kullanamaz dolayısı ile açlığa ve susuzluğa dayanamaz. Çünkü Avrupa atlarının yağ metabolizması yavaştır, anında bu yağlar eriyerek kana karışmaz. Yine aynı şekilde Türk develeri, koyunları, sığırları da açlığa ve susuzluğa dayanıklıdır. Bunlar step ve çöl hayvanlarıdır. Develer yağı hörgüçlerinde, koyunlar kuyruklarında,sığırlar ise enselerinde depolarlar).

2. Türk atlarında kan üretimi çok yüksektir. Avrupa atlarına göre Türk atları 2-3 kat daha fazla kan üretebilirler. Bu durumu biz hıf'z-ı Siha'nın serum üretim merkezindeki atların serum üretme kapasitelerinden tesbit ettik bu nedenle Türk atlarının yaraları çabuk kapanır. Hastalıklara dayanıklılığı çok yüksek sağlam atlardır.

3. Türk atlarının kanında hastalıklara karşı antikorlar mevcuttur. Bu nedenle Türk atları hastalıklara karşı dayanıklıdır.

4. Beyinden kaslara gönderilen elektrik yükünün çok fazla olması, dolayısı ile birim kas gücünün ve çabukluğunun çok fazla olması.(sinir sisteminin çok güçlü olması)

5. Beyinin büyük olması ve dolayısı ile çok akıllı olması, insana çok yakın ve yoldaş olması.

6. Cesur olması ve binicisiyle her türlü tehlikeye ve meşakkate katılması.

7. Enerji küpü olması, patlamaya hazır bir bomba gibi yerinde duramaması, gururlu olması (bu durum atın sinirli olduğu zannını verirse de böyle değildir). Bu durum; atın enerji sini her an kullanmaya hazır halde tutması ve enerji taşıması şeklindedir. Dolayısı ile bu büyük enerji potansiyeline rağmen Türk atı uysal, sahibine ateşli bir aşkla bağlı, sevgi doludur.

8. Duyu organları son derece gelişmiştir. Her türlü kokuyu, sesi, titreşimi, sülüeti önceden hissederek sahibini uyarır.

9. Tırnakları çok sağlamdır. Nalsız kilometrelerce yol gider.

10. Kemikleri kalın olmamakla beraber çelik gibi sağlam esnek ve dayanıklıdır. Kemikleri her türlü yüke karşı kırılğan değildir. Eklemleri güçlü, baş ufak (yani kafatası kemikleri ufak) at üzerinde fazla ağırlık yoktur. İyi idman edilirse kas yığını haline gelir. Çok güçlü ve dayanıklıdır.

11. Türk atları 1.45- 1.60 m. arasında Cidago yüksekliği olan ufak atlardır. Bunun sebebi Türklerin hafif süvari atları

na rağbet etmesidir. Çünkü Türkler atlarına evde bakarlar. Binekte bir dost arkadaş gibi davranırlar (çok iri atlarla bu gerçekleşemez). Atlardan çabukluk isterler, az yem tüketilmesini isterler. Bu atlar yol boyunca yem ihtiyacı göstermeden yoldaki otlar ile beslenebilirler, buna karşılık bir kilogram vücut ağırlığına göre performansları çok yüksektir. Büyük atlar kadar kuvvetli ve onlardan daha hızlı ve dengelidirler. Bunun için Türkler her zaman hafif süvari atlarını tercih etmişlerdir, yoksa isteselerdi büyük atlar yetiştirebilirlerdi.

12. Çok doğurgan ve üreme kabiliyetleri
son derece yüksek
tır.

13. En kötü şartlarda dahi taylar
gelişmelerini sürdürür
ler ve nihayetle normal gelişmelerini zaman içinde tamamlarlar. Örnek olarak iyi bakımla 3 yaşında büyüme limitine gelirler. Kötü bakımla ise 7 sene içinde yavaş yavaş büyüyerek yine normal büyüme limitine gelirler. Türk atları 7 yaşına kadar büyüyebilirler.

14. Binici için çok rahat ve yumuşaktır.

15. Şekilleri çok güzeldir.

16. Türk atları karınlıdır. Yağ deposunu
karında yapar.
Ayrıca, Türk atlarının karınlarının büyük olmasının sebeplerinden biri de; Türk atlarındaki son barsağın çok gelişmiş ve büyük olmasıdır (bu son barsak ineklerdeki işkembe görevini yapar ve fermentasyon ile B, K, vs. vitaminleri, yine güneş ile çok kolayca deride D vitamini üretirler) Dolayısı ile Türk atları en kötü şartlarda kurumuş kaba otlar ve dikenler, hatta ağaç kabuklarını bile değerlendirebilirler ve güçten düşmeden en kötü şartlarda beslenebilirler. Türk atı tam bir bozkır atıdır.

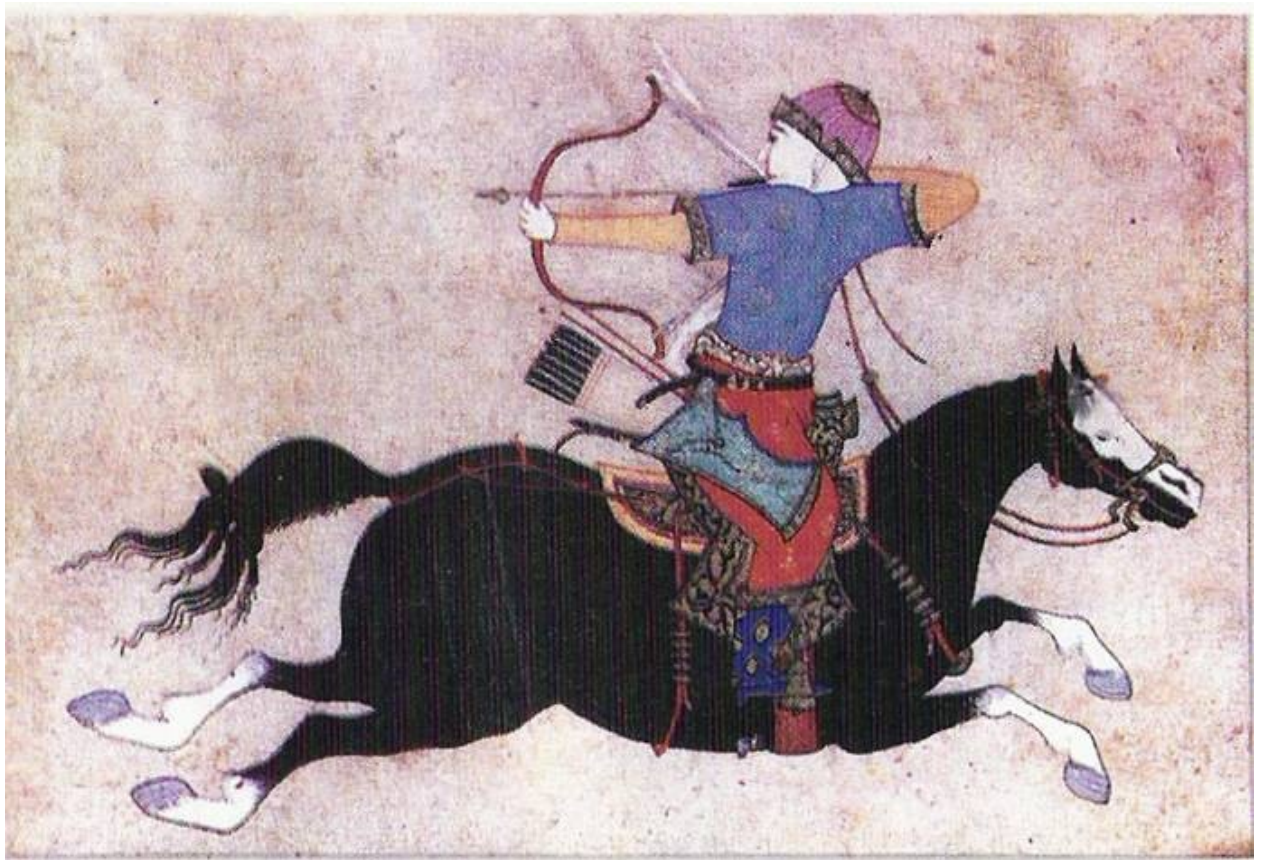
17. Türk atlarının vitamin ve mineral depolama yetenekleri çok yüksektir. Bunları ilik, kemik ve vücut yağlarında depolarlar. Bu nedenle bu atlar her şarta uyum sağlayabilirler.

18. Türk atları son barsaklarında fermantasyonla selüloz dan protein üretirler. Dolayısıyla kaba yemler ile beslendiği şartlarda bile çok sağlıklı ve sağlamdırlar.

19. Türk atlarında göğüs çok derin değil fakat biraz genişçedir (göğüs genelde silindire yakın şekildedir) Cidago fazla belirgin değildir. Bu bazı otoriteler tarafından zaaf olarak gösterilmesine rağmen, Türk atları üstün dolaşım sistemi ve metabolik sistemleri ile diğer atlardan üstündür. Ayrıca, göğüsü derin olmadığı için ön bacakları vücuda göre kısa değildir. Bu da Türk atlarının uzun adımla yürümelerini sağlar. Böylece Türk atları mesafe alıcı uzun yürüyüşleri çok kolay yapar.

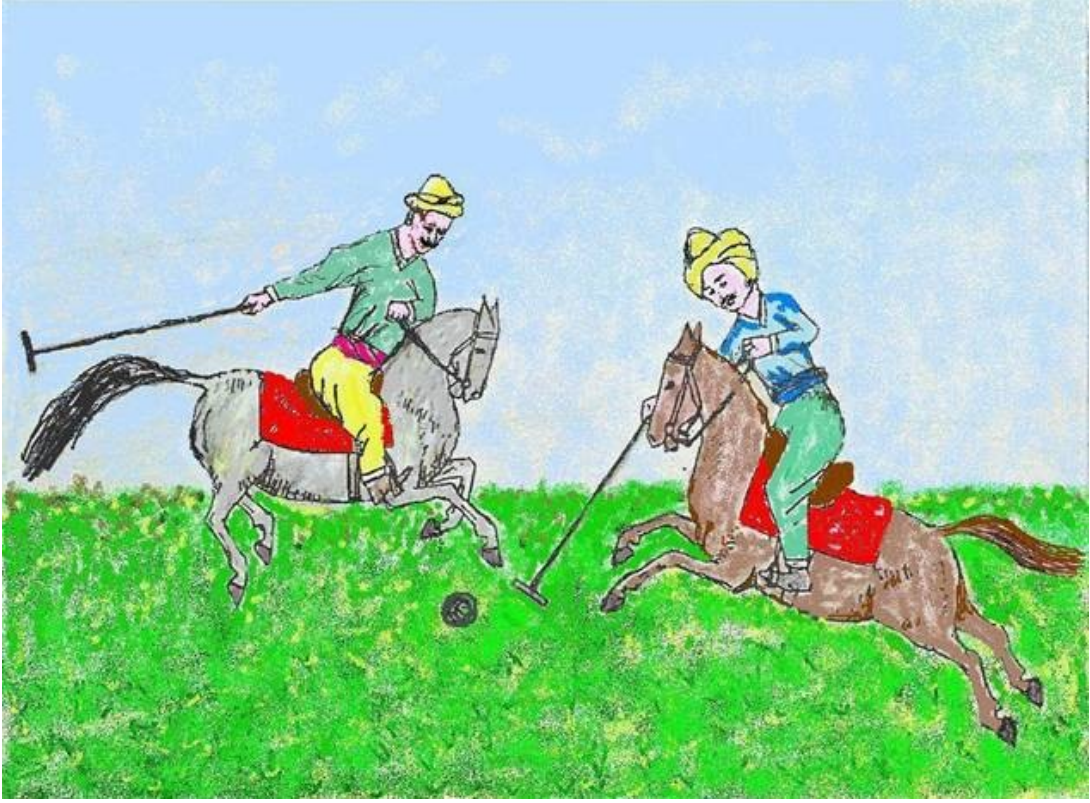
20. (1432-1433) yıllarında Türk ülkesini baştan başa geçen Fransız Asilzadesi Bertrandon de la Broquiere göre; "Türkler geniş adımlı ve uzun süre dörtnal koşabilen atları tercih ederler. Halbuki Avrupa'lılar iyi tırıs yapabilen atları tercih ederler".

Bu gerçekten de böyledir. Türk atlarının yürüyüşü seri ve adımlar uzun olup, yol alıcıdır. Bu nedenle Türk atlarında göğüs fazla derin değildir. Buna mukabil silindire yakın olup, ciğer kapasitesi düşey değil yatay olarak artmıştır. Bu nedenle ön ayaklar uzunca olduğu için Türk atları uzun adımlıdır. Ayrıca çok uzun süre hafif dörtnal (kenter) yapabilir.

Bir Minyatür Resim
Türk Savaşçısı ve Atı
Türklerin Tarihi Adlı Kitap'dan Alınmıştır

Resimde görüldüğü gibi Türk Atı, baş küçük ve güzel, boyun kuğu boyun, karın geniş, sağrı güçlü, kemikler oldukça ince fakat çelik gibi, eklemler kalın ve güçlü şekilde temsil edilmiştir.

Bir Minyatür Resim
Onaltıncı Asırda Türkiye'de Çöğen Oyunu (Polo Oyunu)
Polo Oyunu Türklerin İcadıdır

(Kitabi der bezli aşkı guyi Çökan (Çöğen). Hattat
Ali Meşhediden.

Prof.Dr.Selahattin BATU'nun Kitabından Alınmıştır

DÜNYA'DA ATÇILIĞIN ÖNEMİ

Sanayi devriminden önce bütün Dünya'da atçılık, stratejik önem kazanmıştı. Bu durum üzerine bütün Dünya en iyi at ırklarını yetiştirmek için birbirleri ile yarış içinde idiler ve bu dönemde at metabolizması, anatomik yapısı inanılmaz derecede geliştirilerek ortaya mucize bir varlık çıkarıldı. Ancak, makinalaşma devrimi ve petrolün bulunması ayrıca bulunan bu petrolün de ucuz olması nedeni ile atçılık geri planda kaldı ve yine suni gübrenin de bulunması ile makinalı tarımda önemli hamleler yapıldı.

Ancak, daha sonraları petrolün pahalalanması ve 50 yıl içinde de petrolün Dünya'da tükeneyeceği anlaşıncaya ve yine aşırı suni gübrenin kullanımı da toprağa zarar verdiği ortaya çıkınca atçılığın ve tabii gübrenin önemi tekrar ortaya çıktı. Bilhassa 1974 petrol krizinden dolayı batılı ülkeler alternatif enerji kaynakları aramaya başladılar ve en önemli alternatif enerji kaynaklarından birinin de at enerjisi olduğunu tesbit ettiler. Bunun üzerine batılı ülkeler at popülasyonunu arttırmaya başladılar ve atçılık sporunu teşvik ettiler. Ancak, bu kadar çok atın sadece zevk için yetiştirilemeyeceği anlaşıncaya, atı ekonomik değer haline getirmeye çalıştılar ve bunu başardılar ve şu anda atçılık sektörü gelişmiş ülkelerde en karlı sektör haline geldi ve dolayısı ile atçılık sektörü tüm sektörler arasında ikinci sektör mertebesine çıktı.

Batılı ülkeler atçılığı 2.sektör seviyesine ve karlı duruma getirebilmeleri için aşağıdaki uygulamaları yaptılar;

1. İnsanla, atın dostluğunun kurulduğu ve insan ruh sağlığını yükselten, bir canlı ile yapılan tek spor olan biniciliği geliştirdiler. Dolayısı ile uluslararası at ticaretini geliştirdiler.

2. At yarışları düzenleyerek: insanların sosyal yapılarını geliştirmek, yani insanların bir araya gelmelerini, arkadaşlığı geliştirmek, dinlenmek ve mutlu olmak ayrıca, atları görerek estetik zevk almak (atların dış güzelliği, insanların ruh sağlığı için önemlidir - Konfüçyüs) ve dolayısı ile Dünya at yarışçılık sanayisi ortaya çıktı.

3. Atların gübresinden mantar yetiştirmek; at yetiştiriciliğini en karlı hale getiren mantarcılıktır. Çünkü mantar yetiştiriciliği için en gerekli en iyi ham madde at gübresidir.

4. Mantarcılıktan arta kalan kompost yani kullanılmış at gübresi daha sonra tarlaya gübre olarak atılmaktadır. Bu da hem atçılığadestek getirmekte ve hem de topraklar suni gübre kullanımına gerek kalmadığı için çoraklaşmamaktadır.

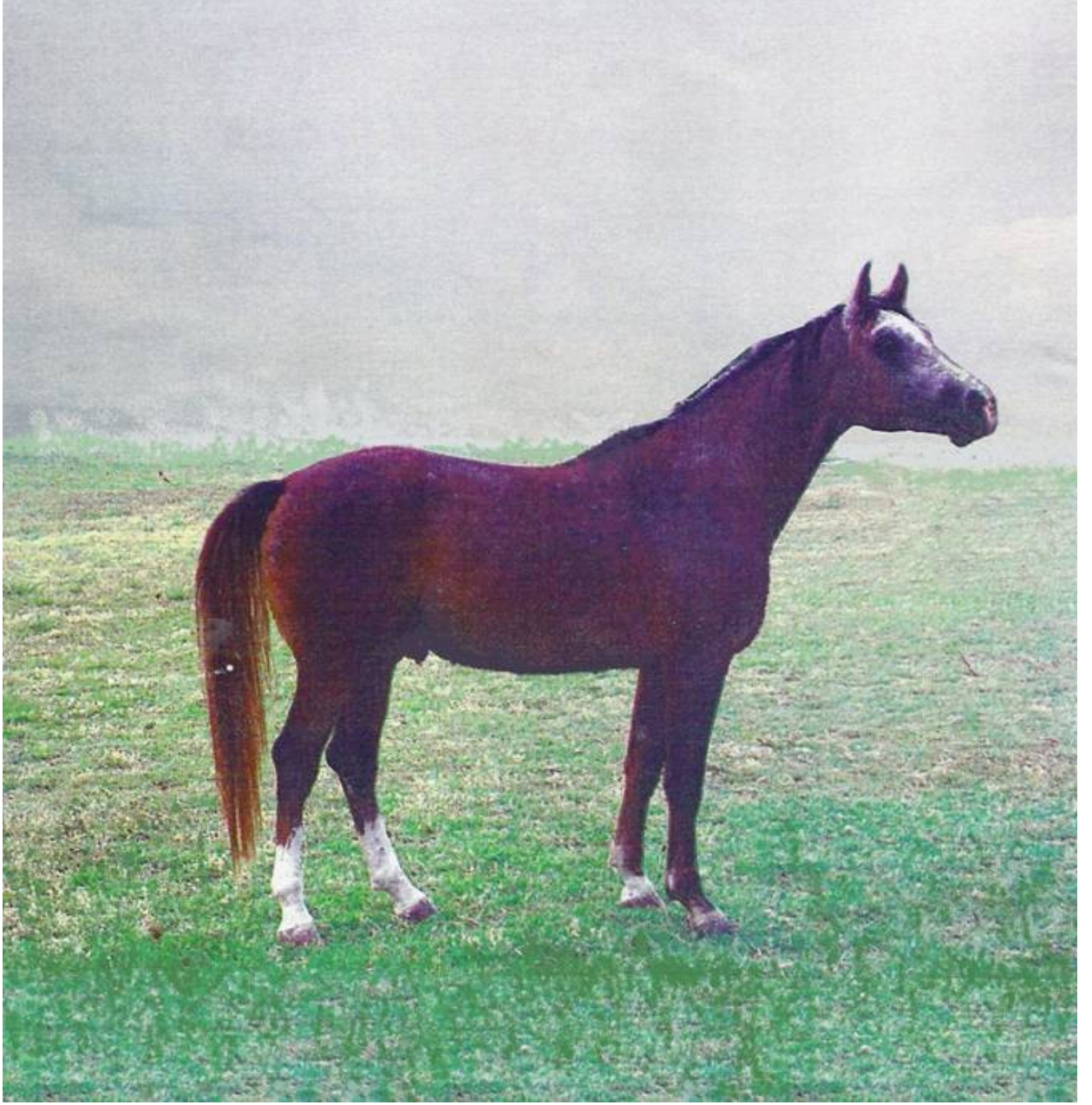
5. Özel bantlı makinalara bağlı dinamolar ile atlardan elektrik enerjisi sağlanmaktadır. At bu bantlı makinalara bağlanarak ve hareket ettiği zamanda bantı çevirerek elektrik enerjisi üretmektedir. Bir günde 50 kW elektrik enerjisi üreten atlar yetiştirilmiştir.

6. Atın sütü insan sütüne en yakın süttür. Bu nedenle at sütü Avrupa'da bebekler için revaçtadır. Ayrıca at sütünden yapılan kımız da insan sağlığı için ve hastalıklara karşı direnç sağlamak için çok önemlidir.

7. At etindeki yağ çok azdır ve yine at yağında ise zararlı kollesterol yoktur. Bu nedenle at eti en sağlıklı ettir. İslam dininde de at eti yasak değildir. Nitekim Orta Asya'daki Türki kardeşlerimiz at eti yerler. Avrupa'lılar at etini değerlendirek toplumlarının kullanımına sundular. Birleşmiş Milletler Teşkilatı ise at eti pazarlarını ve standartlarını belirledi.

8. Atı kısa mesafeli ulaşımlarda ve küçük çiftliklerde kullanarak petrol tasarrufu sağladılar.

Yukarıdaki uygulamaları yapabilmek için Avrupa'lılar atçılık entegre tesislerini geliştirdiler. Atçılığı daha da geliştirmek ve sanayileşen atçılık sektörü için uzman personel ve bilim adamı yetiştiren okullar ve üniversiteler kurdular. Ayrıca, diğer atçılık alt yatırımlarını yaptılar. Atların performanslarını test etmek için Hipodromlar, at yetiştirmek için Haralar...vs. tesislerini yaptılar ve tüm bu yapılan işlerle bu günkü muhteşem atçılık sektörü sanayisini yarattılar.

14.Yüzyıl Germiyanoğulları Türk Atı
(Tahmini Olarak Resimlendirilmiştir.)

AT YARIŞI ÇEŞİTLERİ

Bütün Dünya'da at yarışları yaygın olarak yapılmakta olup, at yarışçılığı olayı bütün toplumları ilgilendiren büyük boyutlara ulaşmıştır. Bütün Dünya'da at yarışları iki ana gaye ile yapılmaktadır.

1 . Atçılığı ve at neslimi geliştirmek.

2. Toplumsal faaliyet olarak, toplum seviyesini ve moralini yükseltmek.

2.Maddeyi toplum ve sosyal bilimcilere bırakarak, 1.maddeye geçiyorum.

1.Maddeye yani atçılığı ve at neslimi geliştirmek konusunu açıklamadan önce ise atın önemini bir kere daha izah etmek istiyorum. Tarih boyunca at çoğunluğuna ve iyi atlara sahip olan toplumlar refah içinde yaşamışlar ve diğer toplumlara galebe çalmışlardır. Benim mesleğimin makina mühendisliği olmasına rağmen, iddia ediyorum bugün dahi at gücü motor gücü karşısında geçerli olup, küçümsenemez. Pek çoklarımız bu fikrime gülüp geçebilir. Ancak, bu bir gerçektir. Evet motor gücü ile bir anda büyük güçler ve büyük hızlar elde edebiliriz. Bu nedenle memleketimizin yükselmesi için makinalaşmayı hararetle desteklememe rağmen at gücü de bazı şartlarda önem kazandığını ifade etmek istiyorum. Sayın Dr.Erol DEMİRTEL'in yazmış olduğu "Karacabey Harasında yetiştirilen Haflinger ve Yarımkan Haflinger Atların Gelişme, Beden Yapıları ve Çeşitli Verim Özellikleri" isimli kitabın 4.sayfasındaki bir pasajda atın önemi şu şekilde vurgulanmıştır. "Ülkemizin ekonomik ve coğrafi koşulları, tarımın yanı sıra birçok bölgelerde ulaşım ve taşıma işlerinin hayvanla yapılmasını zorunlu kılar. Ulaşımında kullanılan hayvanların başında at gelir". Yine Hasan ali TÜRKER'in yazmış olduğu "Türklerde Atçılık" isimli kitabının 60.sayfasında At'ın gördüğü işler bölümünde, at'ın önemi teferruatlı olarak anlatılmıştır. Fransa ve almanya'nın arazileri bizim ülkemiz kadar dağlık ve engebelik olmamasına rağmen ve hatta bizden daha çok makinalaşmış olmalarına rağmen, bizden daha çok

ve kaliteli at beslemektedirler. Hatta Almanya'da atçılıkla uğraşan ve daha sonra Türkiye'ye dönen kıymetli atçı Sayın Kerami ŞİMŞEK bir benzetme yaparak Türkiye'deki koyun sayısı kadar Almanya'da at olduğunu ifade ederken, Almanya'daki at sayısı çokluğunu vurgulamak istemiştir.

Yapılan incelemelerde motor yaktığı yakıtın ancak % 35'ini işe çevirebilmektedir. Oysa atlar yediği yemin % 40'ını işe çevirmektedirler. Görüldüğü gibi motorlar dışarıdan ithal ettiğimiz yakıtı yakıp % 35'ini ancak yararlı hale çevirirken, at Türkiye'de bulunan ve tarım artığı olan ot ve kırpıntının % 40'ını yararlı işe çeviriyor. Üstelikte bir de aftan gübre elde ediliyor ve at gübresi de gübrelerin en değerlisidir. Çünkü içinde bol miktarda B ve K vitamini ihtiva edip mantar yetiştiriciliği için en uygun malzemedir. 3 kg. at gübresinden 1 kg. yemeklik mantar üretildiği gözönüne alınırsa at gübresinin önemi görülmüş olur. 1 kg. mantar'ın ise 1 kg. et' e eşdeğer olduğu ifade edilmekte olup, ülkemiz insanının beslenmesi açısından mantar'ın ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Geçen sene (1994) bir gazete'de Amerika'lı bir Profesörün yazısını okumuştum. Profesöre göre Türkiye'de tarım yanlış yapılmakta idi. Çünkü Türkiye'de tarım hayvan gübresine dayanmayan daha ziyade bilinçsizce kullanılan sun'i gübre ile yapılıyordu. Bu aşırı sun'i gübre kullanımı ve tarım ilaçları da toprağı çoraklaştırıyor, akarsuları zehirliyor ve çevreyi kirletiyordu. Hatta bu nedenle bu kirlenmiş akarsuların suyu ile kurutuyor ve akarsulardaki yapılan sulamalar bitkileri balıklar ise ölüyordu. Oysa profesör, en iyi tarımın sun'i gübre yanında tabii gübre ağırlıklı yapılabileceğinden bahsediyor ve bu nedenle tarımın yanında muhakkak hayvancılığa da önem verilmesi gerektiğini ifade ediyordu. Nitekim Avrupa'lıların ve Amerika'lıların yaptığı uygulama da budur. Bu nedenlerle hayvancılığın ve atçılığın önemi bir kere daha ortaya çıkmaktadır. Atçılığımızın gelişmesi ve at sayımızın çoğalması ile ülkemize iki önemli fayda sağlamak olanağımız vardır.

1. Şehirlerarası ulaşım ve nakliye, fabrikalar ve büyük inşaatlar haricinde taşradaki işlerde eğer atı kullanırsak ben

dış menşeli petrol alımında % 40 tasarruf ve dolayısıyla döviz tasarrufu sağlayacağımız inancındayım.

2. Eğer Türkiye bir harbe girse bu arada dışarıdan petrol temin edemez ise zor şartlar ortaya çıkar. Oysa, yeterli ve kaliteli at sayısı olsa bu yükün önemli bir bölümü ortadan kaldırılabilir. Unutmayalım ki koskoca Osmanlı İmparatorluğu motorlu taşıtlar olmadığı dönemlerde ticari, siyasi ve sosyal faaliyetlerini at sayesinde aksatmadan yürütebilmiştir. At gücünün yabana atılamıyacağını göstermek için Guinness Rekorlar Kitabından bir örnek vereceğim. 1882 yılında Amerika Birleşik Devletlerinin Michigan eyaletinde yapılan bir denemede biri 800kg. diğeri ise 787 kg. ağırlığında iki adet Cyldesdale cinsi at, üzerinde 43.5 ton kereste yükü olan bir kızağı 251 m.çekmiştir. Bugün cidago yüksekliği 2 m. (atın ön ayaklarının,atın sırtına bağlandığı yerin en üst noktası) ağırlığı da 1600kg. olan atlar yetiştirilmiştir. Her halde bu atlar ile daha fazla yükler çekilebilir. Yine Guinness Rekorlar Kitabına göre bugüne kadar cidago yüksekliği en yüksek olan atın cidago yüksekliği 217 cm.'dir.

Yıllar yılı Türkler'in gücünü inceleyen Avrupalı'lar, Türklerin bu gücün çoğunluğunu at gibi bir mucize hayvandan aldıklarını gördüler ve bunun üzerine kendi at sayılarını artırıp kaliteli atlar yetiştirmeye ve atı ekonomik değer haline getirmeye çalmıştılar ve eski Türkler gibi at eti yemeye ve at sütü içmeye, at ile spor yapmaya, atın gücünden faydalanmaya, gübresinden faydalanmaya (tarımda kullanmaya,, mantar yetiştirmeye, Biyogaz elde etmeye), atın kemiklerinden eşyalar ve kemik unu yapmaya, derisini kullanmaya başladılar ve bilhassa atın büyük bir dost olduğunu Türkler' den öğrenerek ruh ve sevgi dünyalarına derinlik getirdiler ve ayrıca at yarışlarını organize ederek, toplumlarına, stresten arıtan, yaşama direnci veren, okumayı, bilgilenmeyi, teknolojiyi, arkadaşlığı, beraber hareket etmeyi, birleşmeyi, turizmi, spor yapmayı teşvik eden bir sosyal faaliyet kazandırdılar. Bu konuda Fransa'yı örnek gösterebilirim. Atın önemini çok iyi kavrayan Fransız hükümeti ilk dönemlerde yurt sathında atçılığı, at neslini, at sayısını geliştirmek ve yaymak için aşağıdaki çalışmaları yaparak bugün Fransa'yı bir at cenneti haline getirmişlerdir.

- 1 . At yarışlarını teşvik etmişlerdir.
2. At yetiştiriciliği sergi ve yarışmaları düzenlenmiş ödüller verilmiştir.
3. Ülkenin şartlarına uygun yeni at ırklarını ıslahı için Devlet halka dernekler kurdurup, bunları desteklemiş ve atçılığı halka mal etmişlerdir. Bu derneklerin 1850-1900 yılları arasında kurulduğunu bahsedersek bizim bu konularda ne kadar geç kaldığımız ortaya çıkar. Böylece Fransa'da çeşitli gayelere uygun dünya çapında meşhur, en az 27 ayrı at ırkı yetiştirilmiştir..
4. Çeşitli yayınlarla devlet, at sevgisini ülke çapında yaymıştır. Atçılık ilmine önem verilmiş ve çeşitli kitaplar ve dergiler yayınlanmış, devlet bu çalışmalara destek olmuştur.
5. Devlet atlı sporlara önem vermiş ve bu sporları bizzat organize ederek ülke çapında yaygınlaştırmıştır. (Mesela bizim cirit oyunumuz devletin desteği ile cirit ligi kurularak aynı futbol ligi gibi yurt çapında yaygınlaştırılabilir. Temaşasına doyum olunmayan cirit sporumuzun yurt çapında çabucak sevileceğine, hatta futboldan daha çok seyirci çekeceğine inanmaktayım.
6. Kasaplık atlar köylünün elinden, kar edecek mertebedeki fiyatla alınmış ve halk, at etine alışana kadar, devletçe at eti şehirlerde pazarlanmış ve bu konuda Fransa çapında kampanya açılmıştır.
7. At sütü devletçe kurulan merkezlerde satın alınarak işlenip, halk at sütüne alışana kadar devletçe pazarlanmış ve bu konuda yurt çapında kampanya açılmıştır.
9. Devletçe at gübresi halktan satın alınarak kurulan mantarcılık merkezlerinde değerlendirilmiş ve daha sonra bu tesisler halka devredilmiştir. (Yaptığım incelemelerde, eğer böyle bir sistem Türkiye'de kurulursa bugün samanın kg.'ı 250.-TL olduğu ülkemizde at gübresinin kg.'ı köylüden 250.-TL fiyat

la alındığı halde dahi mantarcılık rahat kar etmektedir. Eğer devletin kuracağı bu şekilde mantarcılık tesisleri at gübresini yukarıdaki fiyata alırsa at yetiştirme için büyük teşvik olur).

Fransa hükümeti yukarıdaki çalışmaları uygulayarak atçılığı geliştirmiş, at sayısını artırmış ve atçılığı halka mal etmiştir.

Yine batılı ülkeler at neslini geliştirmek için at yarışları düzenlemişlerdir. Yapılan incelemelerde görülmüştürki, atın kısa mesafelerde en hızlı hareket etmesi dörtnal ile sağlanmaktadır. Uzun mesafede ise araba atlarında tırıs yürüyüşü, binek atlarında rahvan yürüyüş önem kazanmaktadır. Bunun ökerine Batılılar müşterek bahis içeren (çünkü koşuların yaşatılması için müşterek bahis şarttır) dörtnal düz koşu yarışları, tırıs yarışları ve rahvan yarışları düzenleyerek en iyi dörtnal yarış atını, en iyi tırıs yarış atını ve en iyi rahvan yarış atını yetiştirdiler. Ayrıca, batılılar av esnasında, arazide ve harpte kullanılmak üzere at yetiştirmek ve binicilik sanatını ve at kumandasını daha da geliştirmek için 7 km. mesafeli ve yaklaşık 30 manialı bir parkurda yarışlar yaparak dayanıklı, atlama kabiliyeti yüksek, güçlü, süratli, sevk ve idaresi kolay atlar yetiştirmeye çalıştılar. Bu durumda görüldüğü gibi Dünya'da 8 çeşit at yarışı yapılmaktadır. Bunlar;

1. Dörtnal at yarışları (düz koşular) Türkiye'de resmi olarak yapılan at yarışları.

2 . Tırıs at yarışları (arabalı).

3 . Rahvan at yarışları.

4 . Manialı at yarışları.

5 . Uzun mesafe at yarışları.

6 . Manevra at yarışları.

7–Kum Pistte kızakla yük çekme at yarışları

8–Yük taşıma at yarışları (Semer atı)

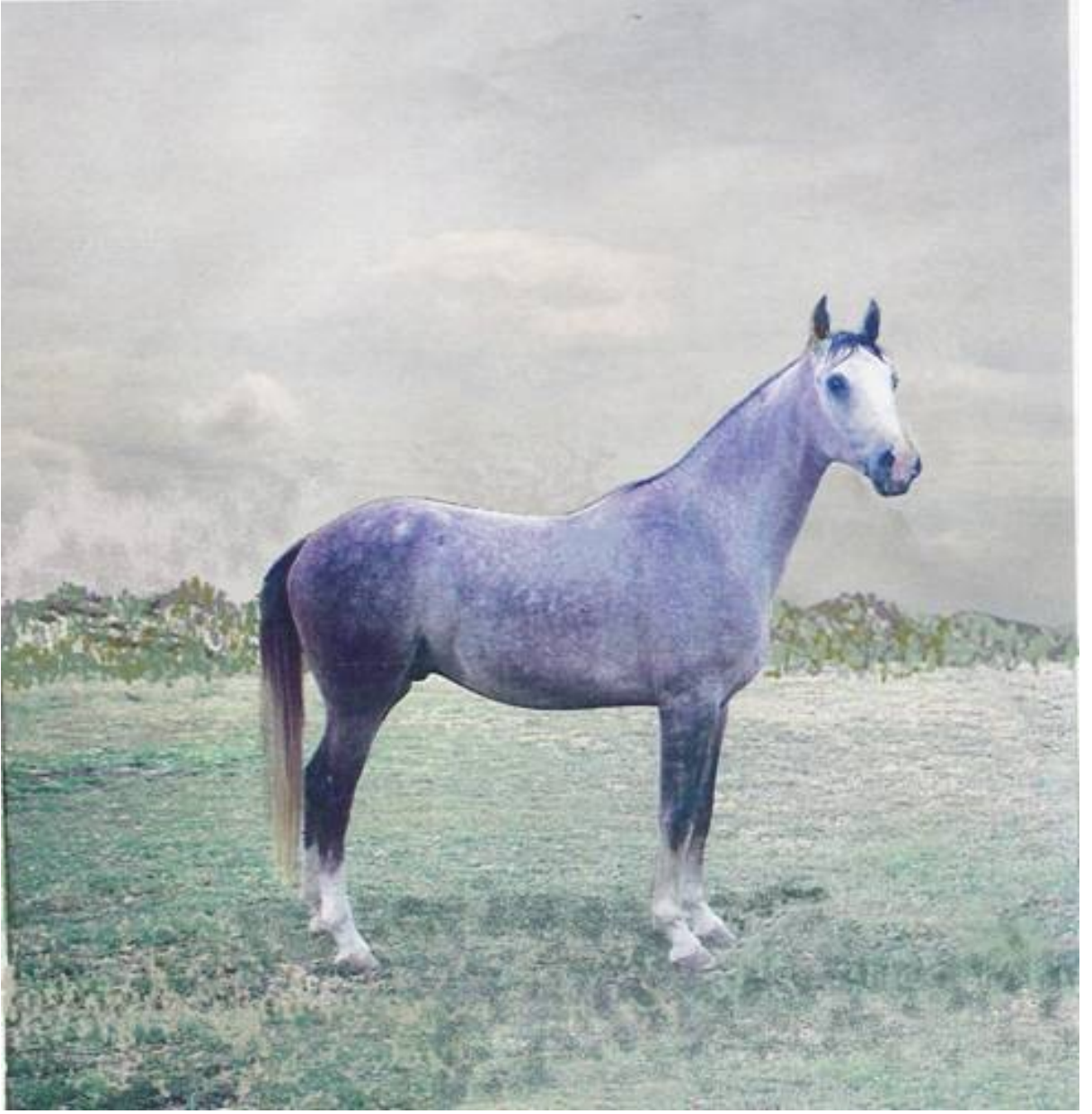
At ıslahında en önemli at Arap atıdır. Çünkü hemen hemen bütün yetiştirilen sun'i ırkların temelinde Arap atı vardır (misal olarak Orlov atı, İngiliz atı; Anglo Arap, Percheron, Cedran, Hannover, Endülüs atı, Standard bred, Haflinger,....vs). Çünkü 17.yüzyılda Dünya'nın en iyi atlarından biri Arap atı idi (dünyanın en dayanıklı, en güzel, en zeki, en sadık, en sağlam kemikli ve tırnaklı, cüssesine göre en güçlü atlardan biri Arap atı idi. Ayrıca selülozik maddeleri (saman, bitki artıkları gibi) en iyi değerlendiren at Arap atı'dır. Çünkü Arap atının kalın barsağı diğer atlara nazaran daha iyi gelişmiştir. Bu nedenle Arap atları İngiliz atlarına göre daha karınlıdır. Haflinger atlarında da bu özellik vardır. Hatta daha da gelişmiştir. Arap atı İslam medeniyetinin doruğunda İslam Türklerinin büyük gayreti ve emekleri ile arabistan'da harp atı olarak yetiştirilmiş ve yaratılmış daha sonrada Osmanlılarca en yüksek seviyeye çıkartılmıştır. The Treassure of Horses isimli kitaba göre de Arap atı Türkmen Atı'ndan türetilmiştir. Bunun için Hocaların hocası Nurettin ARAL'a göre bir at neslini yetiştirmek için (Arap atının süper fiziki özelliklerinden ve zekasından dolayı) önce Arap atı kanı katılması gerekir. Daha sonra sürat istiyorsanız İngiliz, Tırıs istiyorsanız (Araba atı için) Standard bred atı kanı, cüsse ve kuvvet istiyorsanız Percheron, Nonius, Brabant, vs. kanıkatılması gerekir.

Görüldüğü gibi Türkiye için memleket atçılığı ve at yetiştiriciliğinde Türk Arap atının önemi bir kere daha göz önüne çıkmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye'de de Fransa ve Almanya'daki gibi çok ve kaliteli at yetiştirebilmek için Fransızların yaptığı çalışmalar gibi çalışmalar yapılması, at yarışlarının teşvik edilmesi ve yurt sathına yayılması ve bu konuda devletimizin her zamankinden daha çok çalışarak ve her türlü desteği sağlayarak atçılığa önem vermesi gerekmektedir. Bu nedenle devletimiz "Her köylünün kapısında bir at" sloganı ile bir kampanya başlatmalıdır. Her Türk köylüsü kapısında bir atı tarlasındaki bitki artıkları ile çok rahat besleyebilir. Ayrıca,devletimizin

getireceği desteklerle de kazanç sağlayabilir. Türkiye'de 40 bin köy olduğunu ve ortalama her köyde 300 hane olduğunu farzederek $40.000 \times 300 = 12.000.000$ hesaptan görüldüğü gibi bu durumda Türkiye'de 12 Milyon civarında bir at varlığına sahip olabiliriz. Her attan günde ortalama 20 kW enerji temin ettiğimizi farzederek 12 Milyon attan yılda $12.000.000 \times 20 \times 365 = 86$ Milyar 760 Milyon kilowatt saat enerji elde edilir. Bu enerjide Türkiye'nin bir yılda termik santral ve barajlardan elde ettiği tüm elektrik enerjisine eşittir. Bir Türk Ata sözüne göre At Türk'ün Kanadıdır. Bir zaman Dünya'nın ilk düzenli haralarını kuran en çok ve en iyi atlarına sahip olan Türk milleti atın bu denli önemli olan ekonomik değeri karşısında eski günlerine dönmelidir. Rahmetli hoca Sayın Nurettin ARAL'a göre; atçılığımızın zayıflaması meşrutiyet dönemindeki yapılan hatalar yüzünden ve atçılıktan anlamayan bir iktisat vekilinin masraflı oluyor bahanesi ile haraları kapattırmasındandır. Haraların kapatılması ile Dünya'nın en şahane damızlık atları kapanın elinde kalmış ve bütün bu atları Avrupa'lılar almışlardır. O tarihlerde atçılık halka mal edilmediğinden kaçınılmaz son gelmiş ve o şaşalı atçılığımız çökmüştür; Sayın Nurettin ARAL'a göre "Türkiye'de Yetiştirilen Hayvan Türleri Yetiştiricilik Tarihi ve Teknolojisi" isimli kitabının 29.sayfasında bu durum şöyle anlatılmaktadır. "Aynı devrede Avrupa' daki faaliyetler halka mal edilmiş olduğundan çok iyi sonuçlar vermiştir. Eğer o zamanlar bizde bu hayırlı teşebbüslerimizi mantık ve fennin kabul ettiği esaslar dahilinde halka dayalı bir at yetiştiriciliği kurabilse idik, bugün Türk at toplumu pek başka şekilde bulunurdu. Türk atçılığı çok yükselmiş olurdu. Aksine halka dayalı olmayan, halk yerine haralara dayalı bir at yetiştirmesi uygulayan bu toplum bu harareti çalışmaların sonucunu sıfıra indirmiş, bu muazzam müesseseler Türk at islahını elle tutulur birer iz bırakmadan sönmüşlerdir".

Bu nedenlerle atçılığımızın gelişmesi, devletimizin teşviki ve atçılığımızın halka mal edilmesi ile sağlanabileceği görüşünü ortaya çıkarmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun
Son Dönemlerinde Bir Saray Atı
(Siyah Beyaz Fotoğraftan Renklendirilmiştir.)

ANADOLU ATI

Anadolu atı; ufak, yerden yapılı ve toplu bir beden yapısı ile kendini gösterir. Vücudunda büyük bir uygunluk derhal göze çarpar, bütün vücut yapısı kuvvet,mukavemet ve enerji ifade eder. Baş ekseriyetle küçük, manalı ve canlı olup, orta büyük-tülte hafif etli ve güzeldir. Profil genellikle düzdür. Ganaşlar orta açıklıkta olup, burun delikleri hareketlidir. Ağız ve burun bölgesi genellikle küçüktür. Dudakları fazla hareketli ve duyguludur. Gözler orta büyüklükte olup,hareketli ve parlaktır. Göz çukuru kemiğinin kenarları az çıkıntılıdır. Boyun kuvvetli, kaslı ve orta uzunlukta, kulaklar ise orta büyüklükte dir. Boyun yukarıdan bağlanır. Cidago orta uzunlukta belli ve adalelidir. Omuzlar eğimli ve orta uzunlukta olup, bel kısadır. Bacaklar, kuvvetli ve sağlam, karın yuvarlaktır. İncikler umumiyetle kısa bilekler orta uzunlukta ve yerle 45 derecelik bir açı yapar. Anadolu atında cidago yüksekliği 130-140 cm.'dir. Nadiren 150 cm.'ye çıkabilir. Göğüs çevresi (152-160 cm.'dir) İncik çevresi ise (17-19 cm.'dir). Sağrı kısa ve düşüktür. Elma sağrılı olanlar çoğunluğu teşkil eder. Kuyruk tutuşları ortadan olup, gösterişli değildir. Ayaklar sağlam kemikten, kuvvetli ve normal kalınlıktadır. Göğüs kafesi geniş ve derin, böğür kapalıdır. Tırnaklar kalın, güçlü ve sağlıklıdır. Tırnak renkleri siyah olup, beyaz tırnaklılar nadir olup, pek fazla revaçta değildir. Anadolu atı çok iyi tırıs yapar, her türlü işte kullanılır. Her türlü yemi yer ve az yem tüketir. Hastalığa, açlığa dayanıklıdır. Renkleri kır, al, doru, yağız, kula olup, kır ve doru renk çoğunlukta dir. Kuyruk tutuşu normal yele ve kuyruk tüyleri normal sıklıktadır. Bu atlar çok doğurgandır.

M.Nurittin ARAL'a göre; Anadolu atı vazife esnasında ve iş başında incelenecek olursa, emsalsiz bir at numunesi ile karşı karşıya bulunduğumuz anlaşılır. Güçlülere, kötü şartlara,

gıdasızlığa karşı az duyarlı olması, her türlü bölgelerde, alçak arazide, dağlık yerlerde, aynı şekilde kullanılmakta, kesif gıda almadığı zamanlarda, ağır askeri hareketlerde süvarisi üzerinde bulunduğu halde yürüyüşlere katlanması Anadolu atının bir ordu hayvanı ve asker atı olduğunu ispat etmektedir. Ordu'da çok zamanlar geceyi açıkta geçirdikleri halde aralarında pek az hastalık çıktığı, hava değişmelerine karşı çok dayanıklı olduğunu göstermektedir. Çok defalar şahit olunduğu üzere günde 50 km.'lik mesafeyi sırtında binicisi olduğu halde başarı ile yürüyen Anadolu atı, az bir bakımla, ertesi gün ve daha ertesi günlerde aynı vazifeleri yine başarı ile yapabilme gücüne sahiptir. Birçok köylere seyahatlerim sırasında, özellikle Samsun'un ilçelerinde bu hayvanın enerji ve kuvvetinin ne derin geçmişten geldiği ve bu hayvanın ne ölmez metanete sahip olduğunu müşahade ettim. Çayırdan tutulan idmansız bir atın üzerine binip kilomeatrelere yol aldıktan sonra, ter içinde soğuk bir kenarına, ağaç ve ceryanlı bir yere bağlandığı halde bundan müteessir olmadığı hayretle müşahade edilmiştir. Geçmişte eski Osmanlı devrinde orduya emsalsiz ilgar ve akıncı atları temin eden, az da olsa bir ıslah sisteminden geçmiş bulunan eski Osmanlı atı, bugünkü küçük Anadolu atının şerefli ahfadını teşkil etmektedir. Bu günkü Anadolu atı geçmişte eski Osmanlı ordusu ile beraber şeref şan kazanmış, yüksek ve kıymetli ırkın kıymetli ahfatından gelmektedir. Anadolu atı dünya'nın en dayanıklı atlarından biridir. Bu atlar geçmişte Meloncan ve Kızildereliler tarafından Amerika'ya götürülmüşler. Bilhassa Kanada kızilderelileri bu atı yaygın olarak kullanmaktadırlar. Bu atlar insana çok yakın olup, binişleri yumuşaktır.

Bugünkü Anadolu atı, Anadolu üreticisinin elinde bulunan, yüzyıllar boyunca şeref ve şan kazanmış olan, Osmanlı ordularına üç kıt'ada zaferler kazandırmış süvari atlarının, bozulmuş küçülmüş ve bakımsızlık yüzünden gerilemiş numuneleridirler. Benliği, sülalesinin şerefli geçmişine sahip bulunan, küçük çelimsiz Anadolu atı, her halde ihmal edilemeyecek bir varlıktır. Anadolu atının geçmişteki durumu, bizlere ilmi esaslar dahilinde üretildiği takdirde, herhalde kendisinden istenen vazifeleri yapabileceği kanısını vermektedir.

Anadolu Atı

AYVACIK MIDİLLİSİ

Ayvacık Midillisi Çanakkale'nin Ayvacık Bölgesinde ve bilhassa Sahillerde Yetiştirilir. Küçük, yerden yapılı vücudu tıknaz ve dayanıklı bir attır. Cidago yüksekliği 116-120 cm. arasındadır. Baş kısa ve kaba, profil düz, yüz bazen hafif yumrudur. Boyun kısa ve kuvvetli ve göğüsle bağlantısı geniş, Başla irtibatı zayıftır. Omuzlar az meyilli olup oldukça uzundur. Bedenin ön kısmı, ön göğüs iyi teşekkül etmiştir. Göğüs derin, bel kısa, Karın orta büyüklükte, böğürleri kapalıdır. Sağrı kısa, yuvarlak(Elma sağrı) ve az meyillidir. Bacaklar kısa, kuvvetli tırnaklar sert ve dayanıklıdır. Donları genellikle dorudur, demiri kır varsa da azdır. Bu atların en önemli özelliklerinden biri de bu atların rahvan yürüyüşleridir. Bu tarzda yürüyüşleri sayesinde çok süratli yürürler ve çok yük taşırlar. Boylarının küçük olması bu yöre için büyük avantaj sayılır. Çünkü boyları küçük olduğu için zeytin ağaçları altından kolayca geçerler. Bu nedenle bilhassa hasat edilmiş zeytin taşınmasında önemlidirler. Dağlık arazide bir katır kadar dayanıklı ve maharetle yürürler buna karşılık katıra nazaran çok daha hızlıdırlar. Ayrıca binek esnasında katıra nazaran daha yumuşak oldukları için binicilerini sarsmazlar. Bu atlar bu bölgede ylık halinde yetiştirilmektedir. Tamamen serbest ve merada yaşarlar. 3-4 yaşına gelenler Kementle tutulup satılmaya çıkarılır ve terbiye edilir. Bu atlar çok uysal ve sahiplerine büyük itaat gösterip, Sevgi ile bağlanırlar ve sahipleri için bir can arkadaşdır. Boylarının Küçük olması ve uysal karakteri ile ileride çocukların binebileceği bir at olarak istikbali parlaktır.

Ayvacic Midillisi Atı

Ayvacak Midillisi Atı

CANİK ATI

Samsun'un sahil kısımlarında bilhassa Terme'de atçılık nisbeten iyidir. Atçılığa karşı halk heveslidir. Ayrıca yarışlara da bu bölgede önem verilir, arazilerin de verimli olması nedeni ile bu bölgede çayır ve meralar çok kuvvetlidir. Dolayısı ile bu bölgenin atları eskiden beri aranılan atlar olup atçılık ileri bir düzeydedir. Ayrıca Profesör Dr. İhsan Abidin'e göre ilk Rus Muhaceretinde bu mıntıkeya Çerkez atlarının getirilmesi de burada atçılığın daha da ileri gitmesine sebep olmuştur. Bu atlar yine çerkezlerin uzunyayla'ya getirdikleri atlardan daha farklı idi. Başları kuru, boyunları uzun ve narin, sağrıları düşük ve bacak kemikleri ince, belleri uzun ve çukur, omuzları meyilli ve uzun, çok çevik idiler. Bu atlarda Türkmen atının etkisi fazla idi. Bu atlar, Canik Atlarının kalitesini artırmakla birlikte; Coğrafi şartlar ve halkın tercih yönü şartlarından dolayı Canik Atlarının vücut yapısı üzerinde fazla etkisi olmadı. Profesör Dr. İhsan Abidin'e göre, Canik atlarında baş orta büyüklükte, etlidir. Alın geniş, Profil düz boyun düz ve kısa, cidago mürtesemdir. Sağrıları meyilli, bacakları kuvvetli, Amudiyeleri muntazamdır. bilekler dikçe, tırnaklar çok sağlam, incik çevresi 17-18 cm'dir. Bu atlarda alın geniş tırnaklar sağlamdır. Yürüyüşleri rahvan olduğundan İstanbul arabacıları bu asabi, çevik ve kuvvetli hayvanları tercih ederlerdi. Bu atlar her renkte olmakla beraber en fazla doru renktedir. Bu atlar Samsun ovalarında sürü olarak tabiatta serbest yetiştirilmektedir. Bu sürülerde genellikle 200-500 Ad arasında at vardır. Yükseklikleri 140--145 cm.civarındadır. Bu atlar çok güzeldirler. Renkleri genellikle dorunun çeşitli tonlarıdır. İçlerinde doğuştan rahvan yürüyenleri vardır.Genellikle binek olarak kullanılmakla beraber; Yükü taşıma ve yük çekme işlerinde de başarı ile kullanılmaktadır. Bilhassa dağlık bölgelerdeki Canik atları daha dayanıklıdırlar.

Canik Atı

CİRİT ATI

Cirit atı; Erzurum yöresi ile karakeçili aşireti tarafından söğüt ve Urfa'da, ayrıca Konya, Malatya ve Kütahya'da Yetiştirilmektedir. Arap atının, Anadolu atı, Doğu Anadolu atı ve Hınıs atının karışmasından meydana gelmiştir. Çok güzel, dayanıklı, kuvvetli, hızlı ve çok uysal bir attır. Bu atlarda baş ufak, gözler ota büyüklükte, kulak araları ve cephe geniş, kulaklar hareketli, gözler parlak ve hareketli, baş profili genellikle düz, fakat az miktarda da olsa çukur ve bombeliye rastlanır. Boyun orta uzunlukta ve kuvvetli, cidago az belirli, bel kısa sağrı yuvarlak, tırnakları kuvvetli olup bu atlar kuyruklarını ve başlarını yüksekte tutarlar. Bu özellikleri Arap atını aratmayacak güzelliktedir. Ancak Arap atından daha kısa, tıknaz, kemikli, sağrı ve omuzları daha gelişmiş ve kuvvetlidirler. Bu bakımdan Müthiş manevra kabiliyetleri olup, ilk hızları şimşek gibidir. Bu nedenle cirit oyunlarında en başarılı at numunesidir. Bu atlar gibi Dünya'da kısa mesafede böyle müthiş sürati, manevra kabiliyeti ve dengesi olan at yoktur. Bu atlar Osmanlı savaş atının torunlarıdır. Zaten cirit oynu da Osmanlılar zamanında savaş olmadığı zamanlarda savaş provası olarak ve idman için yapılırdı. Cirit oyunu karşılıklı iki takım halinde oynanır her takımda 2 ila 15 süvari bulunur ve oyunun kurallarına göre 1 mt. uzunluğundaki meşe ve gürgen gibi Ağaçlardan yapılmış deynekleri bir birine mızrak gibi atarlar ve isabet ettirdikleri taktirde puan alırlar. Oyun sonunda hangi takımın puanı çok ise o takım

kazanır.Cirit atlarında önemli Özelliklerinden birisi de cesarettir. Cirit atı binici ile beraber karşı takımın atlarının üzerine korkmadan gitmesi lâzımdır. Ayrıca Cirit Atı hırslı ve gururlu olmalıdır. Eğer bu atlar çok miktarda yetiştirilip ihraç imkanı tanınabilirse Dünya'da Pola atı olarak büyük rağbet görecektir ve ekonomik değer kazanacaktır.

Cirit Atı

Cirit Oyununda iki Süvari
Birisi vurmak için cirit'i atmak üzere,
Diğeri vurulmamak için eğer boşaltıyor.

Polo Oyununda İki Süvari

Polo oyununu ilk defa Türkler Çöğen Oyunu isminde Orta Asya'da icat etmiştir. Daha sonra bu oyun Türk'ler tarafından, Hindistan Türk İmparatorluğu zamanında Hindistan'a götürülmüş ve Tibet'çe top onlamına gelen Pulu kelimesinden Polo olarak isimlendirilmiştir. Polo oyunu İngilizler tarafından İngiltere'ye getirilerek Dünya'ya tanıtılmıştır. Bir ara Olimpiyatlara alınan bu oyun sonradan vazgeçilmiş. Ancak, şimdi tekrar Olimpiyatlara alınması planlanmaktadır. Polo bugün İngiltere'de asilzade sporu haline gelmiştir. İngiltere Velihtı Prens Charles Dünya çapında Polo oyuncusudur.

Polo oyunu atlı iki takımın çim hokeyinde olduğu gibi ellerindeki küçük tokmağı bulunan uzun sopalarla ortadaki topu kalelerine gol atmaya çabalayarak oynanır ve galip belirlenir.

ÇUKUROVA ATI

Çukurova atı Adana ovası veya Çukurova denen bölgede bulunur. Daha çok osmaniye ve kozan mıntıkasında bulunur. Çukurova atı, Anadolu atına göre daha fazla yüksek ve aynı zamanda daha uzundur. Anadolu atına göre daha kuru ve genişliği nisbet edilince daha uzundur. Profil genellikle düzdür. Kulaklar ekseriyetle uzundur ve baş yukarıdan bağlanmıştır. Boyun uzun, Orta derecede adelelidir. Cidago uzun ve anadolu atına göre daha yüksek, omuzlar genellikle uzun ve meyilli, bel uzunca, ön göğüs kuvvetli, adeleli fakat az geniş, göğüs Skapulaların ardında ekseriyetle biraz boğumlu ve orta genişlikte, fakat uzundur. Böğürler açık, sağrı Anadolu atına göre biraz daha uzun ve az meyillidir. Kuyruk ekseri yukarıdan bağlıdır. Karın yuvarlaktır. Kemik yapısı genellikle kuvvetli. Bacaklar bazan inceliğe meyleder. İncikler ve bilekler uzuncadır. Prof.Dr. İhsan Abidin'in Osmanlı atları isimli Kitabına göre; Çukurova atları eskiden 150-154 cm. yüksekliğinde ve 4 yüz-5 yüz Kilogram ağırlığında süratli yürüyüşe sahip atlar imiş ancak daha sonraları zayıf bakımdan dolayı ve elde kalan iyiler İstiklâl harbinde-Helak olunca, bu gün bu numunelerin cidago yüksekliği 137-140 cm'ye düşmüştür. Çukurova atına daha sonraları Arap atı kanı ve Uzunyayla Atı kanı karışmıştır. Ancak, Hâlâ Çukurova'da Çukurova atlarının desendanları mevcuttur. Bu atların tırnakları sağlam, siyah ve serttir. İşe ve bineğe elverişlidir. İyi bakıldığı taktirde çok güzel görünümü vardır. Ekseriya al, doru ve kırdır. Sıcağa ve nemli havaya dayanıklı olup bu iklimde güçten düşmeden çalışır.

Çukurova Atı

DOĞU ANADOLU ATI

Doğu Anadolu atı; Doğu ve Güneydoğu illerinin dağlık bölgelerinde yetiştirilirler.

M.Nurittin Aral'a göre; Arap, İran ve Türkmen atlarının karışmasından meydana gelen Doğu Anadolu Atı; Her üç ırkın özelliğini taşır. Böylece de bölgenin en güzel atını teşkil eder. Doğu Anadolu Atı, Özellikle güzel bir at örneğini temsil eder. Küçük başı ile uysal bir at örneğidir. Boyun kısa, kuvvetli olup, genellikle bağlantısı yüksekte değildir. Cidago az belirli, sırt hattı düz, bel kısa, sağrı yuvarlak (elma sağrı) Paralumbal boşluklar kısadır. Kuyruk bağlantısı yukarıdan ve hariçten olduğu için bu atların genellikle kuyruk tutuşları gösterişlidir. Göğüsler genişçe, göğüs kafesi çevresi dairemsi, karın silindirik şeklinde olup, düşük karınlılık azdır. Ayakların amudiyetleri muntazamdır. İnciklerin aşağısı çok kuvvetli bilekler son derece kavi ve kuvvetlidir. Bu özellikler daha ziyade ön ayaklarda rahatlıkla görülür (dağ Atı) Arap atlarının art ayaklarına karşılık Doğu Anadolu Atının ön ayakları kuvvetlidir. Tırnaklar büyük bir dayanıklılığa sahiptir. Bu atların cüsse ve yükseklikleri Küçük olup, nadiren 1.48'i geçerler Eğer iyi beslenirlerse cüsse ve boyları daha da artabilir. Doğu Anadolu atı iki metre karı yarararak yol alabilir. Mükemmel bir dağ atıdır. Çok güçlü ve çabuktur. Bilhassa eskiden kömür arabalarına bu atlardan alınırdı. Doğu anadolu atı kışın 24 saat dışırdaki kalır, burnundaki kıllar donar yine cefakârca çalışır ve terlediği halde hasta olmazlar. .Soğuğa çok dayanıklıdır. Bu atlar çok uysal ve hissi attır. Şayet sahibine bir şey olsa eve gider haber verir, tekrar gelir. Yılık olarak yetiştirilirler. Kurtlara karşı küme olarak korunurlar. Aygırlar kurtlara kaplan gibi saldırır. Cesur atlardır. Bu atlar Doğu Anadolu daki dağlık yörelerde halkın en büyük yardımcılarıdır.

Doğu Anadolu Atı

HINIS ATI(HINIS'IN KOLU KISASI)

Eskiden, Doğu İlbaylıklarında ve bilhassa hınıs bölgesinde yetiştirilen bu numunelerin sayıları çok azalmıştır. Prof.Dr. İhsan Abidin'e göre; Bu atların doksan üç harbinde Bağdat'tan gelen muavin atlısı Aşiretinin atları ile yerli atların birleşiminden meydana geldiği söylenmektedir. Bu atların ön ayaklarının, arka ayaklarına göre kısa olması nedeni ile Hınıs'ın kolu kısası atı ismi verilmiştir. Hınıs yöresinde bilhassa Karayazı ve Karaçoban aşiretleri bu atı beslerler. Hınıs atı, Hınıs'a yakın bölgelerde ve Sarıkamış'ta da yetiştirilmektedir.

Hınıs atının eklemleri kalın ve güçlüdür. Bilekleri kısadır. Sağrı normal, bel kısadır. Boyun kalın ve kısadır. Göğüs çok derin ve geniştir. Dolayısı ile bu atlarda büyük ciğer ve yürek vardır. Kolay, kolay yorulmazlar, ölesiye çalıştırıldıktan sonra iki saat dinlenme ile ayağa kalkarlar. Cidago 135-138 cm. civarındadır. Kuyruk ve yele normal olup, bazı numunelerde gürdür. Normal olarak baş tutuşu dik ve gururlu, kuyruk tutuşu yüksektir ve kuyruk sokumu çok kalındır. Baş etli ve güzel alın geniş, kulaklar dik ve ufak veya normaldir renkleri her renk olup en çok doru renkleri vardır. Hınıs atı çok dayanıklı ve cesur olup, aynı zamanda çok çevik ve hızlı bir attır. Çok güzel araba çeker ve rahvan yürür. Bu atlar tercihen binek atı olarak kullanılır ve çevik oldukları için cirit oyununda da kullanılırlar.

Bu atların tırnakları çok sıhhatli ve sağlamdır. Bu atlarda yetiştiricilikte şu hususlar göz önüne alınmıştır; Bilekler kısa, eklemler kalın güçlü, kemikler sağlam ve kalın, boyun kısa ve güçlü, göğüsler olabildiğince geniş ve derin, baş güzel ve baş tutuşu gururlu, kuyruk sokumu kalın ve güçlü, dayanıklılık, cesaret ve çabukluk ön planda olup tırnakları sağlıklı ve güçlü aynı zamanda çok sağlam olarak göz önüne alınır. Bu atlara bazı çevrelerce kalın boyunu ve geniş göğüsü nedeni ile arslan göğüslü at da denir.

Hınıs Atı

Prof.Dr.Kadri BÎLGEMRE'nin Kitabından Alınmıştır
(Siyah Beyaz Fotoğraftan Renklendirilmiştir.)

Hinis Atı

Hinis Atı

KARACABEY ATI

Karacabey atı, Arap atları ile yerli atların melezlenmesi ile elde edilmiştir. Bu at tipini yetiştirmede gaye; dayanıklı, sağlam, süvari, binek, araba ve orta ziraat işlerine uygun çok amaçlı bir at tipi meydana getirmektir. Ben bu atları çeşitli aygır depolarında görme şansını elde ettim. Bu atlar mükemmel atlardı. Eski kitaplarda yazılan ve tarif edilen Türk atı tipi bu atlar ile tekrar ortaya çıkartılmıştı. Bu atlar tıknaz, kısa belli, küçük ve güzel başlı, yerden yapılı, yuvarlak ve güçlü sağrı, karınlı, sağlam eklemli ve kemikli şahane atlardı. Bu atların gücü, dayanıklılığı, uzun mesafeye gidişi Arap atlarından üstündü. Sürat yönünden Arap atları ile başabaş mücadele edebiliyordu. Manevra yönünden ise Arap atlarından çok üstündü. Bu atların her rengi vardı. İngiltere Kraliçesine hediye edilen bu atlardan birisi Polo (Çöğen) oyununda İngiltere'de yılın atı seçilmiş ve Tarım Bakanlığı'na bu at ile ilgili başarı sertifikası gönderilmişti. Fakat bu atların yetiştirilmesi devlet haralarından kaldırıldı ve uzun emeklerle yetiştirilen bu atlar yok oldu.

Nurettin ARAL'a göre Karacabey atlarının;

- 1 . Yükseklikleri 152 - 160 cm. arasındadır.
- 2 . Göğüs çevresi 170 - 176 cm. arasındadır.
- 3 . İncik çevresi 19.5 cm.'ye çıkan numuneler bulunmuştur.
- 4 . Talim ve terbiye kabiliyeti son derece yüksekti. Ilgıdan tutulan bir tay 10 günlük bir terbiye ile istenilen işe yatmaktadır.

5. Sürat yönünden safkan Araplarla muvaffakiyetle mücadele etmektedirler.

6. Uzun mesafeli mukavemet koşularında saf Araplardan yüksektirler.

7. Atlama kabiliyeti de şayanı memnuniyet'tir. Beynelmilel konkurlarda kendini gösteren numuneler bunu ispat etmektedirler.

8 . Güzel bir subay bineğidir.

9. Türk Süvari bineği için aranacak numunedir.

10. Faytona koşulu iken en lüks bir koşum hayvanıdır.

11. Pulluk önünde en munis ve en kuvvetli çift atı olduğunu göstermiş; büyük bir kuvvet ve enerji kaynağı olduğunu ispat etmiştir.

12. Tediye yapılacak bazı ilaveler ile cüssesinin daha ziyade büyümesi kabil ise de bu hal maksat ve gayenin haricinde olduğundan bu istikamette çalışmaktan vaz geçilmiştir.

13. Son derece kanaatkar, hastalıklara ve her türlü meşakketlere mukavemetlidir. Hükümet damızlıklarının yavruları köylü elinde yetişeceklerinden köylünün dar olan tediye şartlarına uyacak ve iyi olmayan şartlar içinde de benliğini gösterecek evsafı olması lazım gelmektedir. Onun için Karacabey harasında bir yarım kan tipi yetiştirirken Karacabey yarım kanlarının bütün manasıyla Türk köylüsünün en uygun hizmet hayvanı olmasına çok dikkat edilmiştir.

14. Yetiştirme mıntıklarında yapılan tecrübeler netice sinde en iyi numunelerin bu yarımkanlar ile elde edildiği görüldüğünden bu damızlıkların irsi bünyesi de sabit demektir.

15. Azyem verilmek mecburiyeti hasıl olduğu zamanlarda bile bu hayvanlar etten kat'iyen düşmemişler ve sıfat kabiliyetleri azalmamıştır.

16. Bir at numunesi yaratılırken en ziyade korkulan nokta ön ayakların veterleri ile inciğin ve haneplerin herhangi bir fena kombinezon neticesi çürük ve mukavemetsiz çıkmasıdır. Bu husus ipditai bir yetiştirmeye malik bir muhitte kullanılacak damızlıkları yetiştirirken buna dikkat etmek lazımdır. Aksi takdirde memleket at varlığına kitle verirken atları ayaksız bırakmak tehlikesi baş gösterir. Onun. için Karacabey yarımkan tipi yapılırken her ihtimali düşünmekle beraber, bu mesele en başta gözönünde bulundurulmuştur, diyebiliriz. incik veter cihetinden Dünya haralarının en sağlam ayaklı bir atı Karacabeyde vücuda getirilmiştir.

Karacabey Atı

KARACABEY NONIUS ATI

Karacabey Nonius atı: Macaristan'dan getirilen safkan nonius aygırları ile koyu donda iri cüsseli ve kalın kemikli yerli kısrakların melezlenmesi ile elde edilmiştir.

Bu atı yetiştirmede amaç Ordu'ya ve gittikçe entansifleşen ziraat için daha büyük cüsse ve kuvvete haiz iş, çekim ve araba atı ayrıca konkur için iri cüsseli yüksek atlama kapasiteli binek atı elde etmektir.

Babamın müdür muavinliği yaptığı Tokat devlet üretme istasyonunda bu atlardan 35-40 adet vardı. O zaman tarım makinaları çok az olduğundan bütün işler bu atlar ile yapılırdı. Bu atlar 160-175 cm cidago yüksekliğinde çok güçlü, hızlı mükemmel tırıs yapan atlar idi. Yüzde doksan yağız renkli, yüzde on doru renkte idiler. Boyunları kısa ve güçlü, baş normal veya çoğunlukla kaba ve yarım koç başlı idiler. Kemikler kalın, eklemler güçlü, Tırnaklar sağlıklı ve sağlamdı. Genellikle sinirli hayvanlardı. Bana göre Nonius kanı, Türk atlarındaki üstün enerji gücü ile iyi bağdaşamamıştı. Fakat buna rağmen bazıları son derece munis ve iş yapmaya arzulu idiler. Eğer bu tipler Seleksiyon yapıp yetiştirilse, bu atlar karakter yönünden de çok üstün olabilirlerdi. Bu atlar soğuk kanlı atlar kadar güçlü ve soğuk kanlı atlardan daha hızlı, enerji dolu, mükemmel atlardı. Bir defasında bu atlar üzerinde 40 kişi dolu bir traktör römorkunu koşulu olarak %15 meyilli Tokat taş köprüsünü geçtikten sonra Tokat'a doğru yine hafif meyilli şose'de cuma namazına yetiştirmek için sürücünün sürdüğü bu atlardaki, sürat, güç, nefes kapasitesi halâ gözümün önünden gitmemektedir. Daha sonraki dönemlerde Tokat Devlet Üretme İstasyonu'na bu atlardan yine getirilmişti. Bu gelen atlar daha kalın ve güçlü, boyun normal, baş güzel, yağız renkli ve irtifa biraz daha düşüktü ve bütün atlar yeknasak tipte idi. Bu da gösteriyorduki Karacabey atı dahada

geliştirilmiş tipi sabitlenmişti (yeknesaklanmıştı) yine bu atlardan konkur için geliştirilen atlar vardı. Bu atlarda uluslararası parkurlarda başarılar elde ettiler. Türkiye ve Balkan şampiyonalarında bu atları izleme fırsatı buldum. Yüksek atlama kapasiteleri ve enerjileri vardı. Fakat bu atlarında yetiştirilmeleri Devlet haralarından kaldırıldı ve uzun emeklerle yetiştirilen bu atlar yok oldu.

Karacabey Nonius Atı

KARAKAÇAN ATI

M.Nurittin Aral'a göre; Trakya'da yetiştirilen, Trakya'nın yerli atlarından başka bir de karakaçan denilen atlara raslanmaktadır. Bu atlar genellikle ılgı halinde yetiştirilir ve gezici alarak dolaşmaktadırlar. ılgılar kışı Marmara sahillerine yakın yerlerde geçirmekte ve yazı ise kuzeye doğru göçerek İstıranca(Yıldız) dağları civarında geçirirler. Bu atlar cüsseli, geniş karınlı, düşük ve geniş sağırlı hayvanlardır. Talim ve terbiyeye müsait uysal hayvanlar olup, bilhassa tarım ve çeki hayvanı olarak çok uygun olup aranılan atlardır.Bu atların renkleri genellikle yağız ve yağıza Yakın doru renktedirler. Nişaneler ve akıtmalar pek bulunmaz. Bu atlar Romanya, Macaristan, Bulgaristan ve Moldova'dan gelen Türklerin beraberinde getirdikleri atlar ile Trakya atlarından meydana gelmişlerdir. Bu atlarda soğuk kanlı Macar ve Fransız atlarının etkisi vardır. Yarı soğuk kanlı at tipleri arasına girmektedir. Anadolu ve Trakya atı kadar çevik olmamakla birlikte Malakan¹lardan daha çevik ve hızlıdır. Bilhassa Trakya tarımında Çok kullanılırlar. Topukları kılsız olmakla beraber bazılarında az miktarda olsa da, Soğuk kanlı atlarda görülen kıllar (Paçalar) vardır. Sağrılarının güçlü olması Çekiş güçlerini olağan üstü artırır. Eskiden Topçu atı olarak uzunyayla atları gibi tercihen ordu tarafından satın alınmışlardır. Bu atlar yem seçmezler ve kaba Yemlerle güçten düşmeden Kolayca beslenebilirler. Bu atlar 145-165 cm. cidago yüksekliklerinde, düşük, geniş ve güçlü sağırlı, geniş karınlı., uzun belli olup bazı numunelerde bel fazla uzun olmayıp normaldir. Baş genellikle normal olup kaba ve koç başlılara rastlanmaktadır. Boyun adeleli olup, normal uzunluktadır. Boyun normal kalınlıkta olup, fazla kalın değildir. Cidago belirli olup omuzlar uzunyayla altındaki gibi dik değil oldukça yatıktır. Tırnaklar sağlam ve sağlıklıdır. Bu hayvanlar oldukça munis olup iş yapmakta çok arzuludurlar.

Bu atları eskiden göçebe olarak koyun ve sığır besleyen Karakaçan denilen göçebeler beslemekteydi.Bunlar trakya'dan Romanya'ya kadar alanda kışın güneye yazın ise kuzeye hareket ederek dağlık ve ovalık arazide hayvanlarını otlatmakta

idi. Ancak daha sonra bu bölgelerdeki Hükümetlerin baskısı ile yerleşik düzene geçtiler.

Karakaçan Atı

MALAKAN ATI

Malakan atlarını Türkiye'nin Kars bölgesine getiren Malakan'lardır. Malakan'lar, Ukrayna'dan Kar'sa göç etmişlerdir. Malakan 'ların Hazar Türk Yahudilerinden olduğu söylenmektedir. Mandıracılık (Süt, Peynir..vs.) ile uğraşırlar. Türkçe Malakan ' ın karşılığı, Rusça; Moloka, Almanca; Melker'dir. Kelimelerin manası süt sağıcı anlamına gelmektedir. Bu atları daha önce ler Rusların Ukrayna'da açtıkları haralarda kullandıkları Percheron ve Cleydestal aygırlarının Tesiri ile meydana geldikleri kabul edilmektedir. Fakat bu numuneye Rusların Biçuk atları esas teşkil etmiştir. Biçuk atı Rus yerli atlarının Orlof, Danimarka ve Hollanda atları ile İslahından meydana gelmiştir. Sonradan Malakan atlarının ıslahında Ardene Atları Kullanıldığından bu gün aralarında al ve kulaya benzer donlar görülür. Malakan Atları geniş, derin, kitle ve kuvvetli kemik teşekkülâtına sahiptir. Malakan atlarında boyun kısa ve kalın, baş kaba ve Anadolu atına göre büyük ve uzun, bel orta uzunlukta, bacaklar kısa ve kemikler kalın, karın geniş göğüs derin ve geniş, eskiden renkleri ekseriya yağız, ancak son zamanlarda al daha çok görülmekte, ayrıca doru don ve kır donda görülmektedir. Sağrı geniş ve düşüktür. Ekseriya çift oluklu sağrılıdırlar. Cidago yükseklikleri ortalama olarak 140 cm'dir. Bu atlar soğuğa çok dayanıklı olup, güçleri çok yüksektir. Genel olarak Haflinger kadar yeleleri ve kuyrukları gür değildir. Haflinger Atlarına göre belleri daha kısa ve tırnakları daha sağlamdır. Malakan Atları, Anadolu atıkadar çevik değil fakat cüsseleri ağır ve kalın olduğu için çekiş güçleri daha fazladır. Bu atlar zahmete karşı dayanıklı

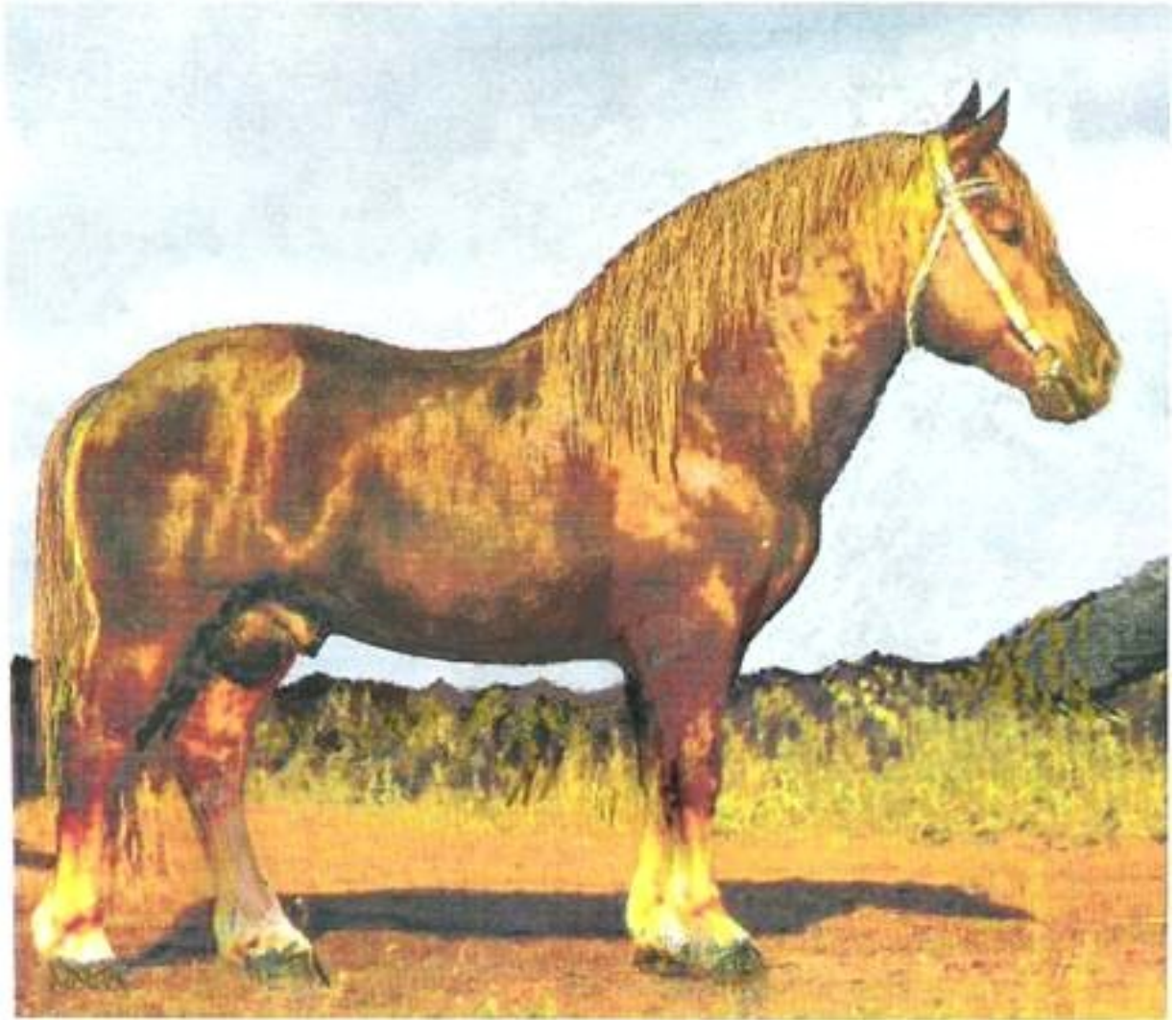
ve sakin mizaçlı, iyi bir iş atıdır. Bu atlar Haflinger atına göre hareketlidir.(Bilhassa anadolu atının kanı karışmış Numuneler.)

Halen Kars'ın Arpaçay ilçesi, Zöhrep köyünde ve diğer civar bölgelerde bu atlar bulunmaktadır.

Eski Binicilik Federasyonu Başkanlarından General Rıfki ALKAN'a göre;Malakan'lar Rusya'dan, Kars'a Göç eden Eski Hazar Türkü Yahudileri'dir bunlar zavodları (mandıraları) İşleterek peynir ve kaşar yaparlardı. Malakan Atları Kaba Tüylü, çekiş gücü fazla,çevik değil,kalın kemikli,1.30-1.45 m yüksekliğinde Haflinger Atına benzer, Haflinger Atı gibi uzun yeleli değil,her renk vardır,genellikle kırdır. Cer atı sınıfına girer,soğuğa ve açlığa dayanıklıdır. Bu atlar Kars, Göle ve Ardahan civarında bulunur.

Malakan Atı

Malakan atı

Malakan Atı

TRAKYA ATI

Trakya atı küçük bir at tipidir. Başları orta büyüklükte olup, kısa boyunludur. Cidagoları basık, sağrıları ise düşüktür. Göğüsleri dar, göğüs kafesleri genellikle daireye yakın yuvarlaklıkta ve bazen yanlardan basıktır. Bacakları kuvvetli kalın ve sağlam, tırnaklar kesif ve dayanıklıdır. Paralumbal boşlukları geniş olduğu için, beli kısa ve vücudun pelvisle olan bağlantısı kuvvetlidir. Genellikle sırtın üst hattı düzdür. Kuyruk bağlantısı çok kere aşağıdan olduğundan, kuyruk tutuşları pek gösterişli değildir. Deriyi örten kıllar sert ve kalındır. Yele ve kuyruk kılları ince parlak değildir. Genel özellikleri bakımından Trakya atı Anadolu atına benzemekte ise de üretme bölgesinin uygunluğu, mera ve çayırların bolluğu, halkın tarım bakımından daha ileri olması dolayısıyla Trakya atı, Anadolu atından büyük ve kuvvetlidir. Genellikle Anadolu atları gibi Trakya atı da kanaatkar ve her türlü güçlüğü tahammüllüdür. Islah olunduklarında güzel bir süvari ve hafif bir koşum atıdır. Trakya atı, Trakya'nın her tarafına yayılmıştır. Dağlık bölgelerde, bilhassa ıstıranca (yıldız dağları) bölgesinde yetiştirilenler çok dayanıklı atlardır. Özellikle (sazara) bölgesinde yetişen atlar Birinci Dünya harbinden evvel arabacılar arasında çok tutunmakta idi. Dağ bölgelerinin atı cüssece, ova hayvanlarından ve büyük şehirler civarındaki atlardan daha küçük iseler de daha dayanıklıdırlar. Özellikle tırnak sağlamlığı emsalsizdir. Ergene bölgesinde yetiştirilen atlar cüssece daha büyük olup, buralarda daha cüsseli atlar yetiştirmek daha kolay ve mümkündür. Trakya'nın nehirler bölgesi, at yetiştirmekte büyük bir şansa sahiptir. Geçmişte Trakya, imparatorluk ordusuna binlerce süvari bineği temin edecek bir atçılık tarihine sahiptir. Özellikle Meriç nehrinin ağzında bulunan ve sonradan yunanlılara verilen çay adası, yazkış süvari atlarına otlaklık vazifesini görmüştür. Kısacası, atçılık tarihimizde en kıymetli yeri işgal eden Trakya yakın bir gelecekte eski yerini alacaktır.

Trakya Atı

TÜRK ARAP ATI

Otoritelere göre Arap atının kökeni Orta Asya'dan gelmiştir. The Treasure of horse isimli kitaba göre Arap atının kökeni Türkmen Atı'dır. At ilk defa Orta Asya'da Türkler tarafından evcilleştirilmiştir. Daha sonra atlar Babile (Mezopotamya), Mısır ve Arabistan'a gelmiştir. Araplar bu atların asaletine (yani zekiliğine, insana yakınlığına ve insana sadıklığını göre) önem vermişlerdir. Ayrıca, çölün getirdiği güzelliği korumuş ve geliştirmişlerdir. Türkler Orta Asya kökenli olup, Ural-Altay kavimlerinden gelirler. Gelenekleri icabı savaşçı fakat adalet ve dürüstlük üzerine savaşan bir kavimler topluluğuydu. Bu kavimler birleştiği zaman emsalsiz bir güç oluşturuyorlardı. Bu nedenle Çinliler bu Orta Asyalı kavimler topluluğuna güçlü, cesur ve mert anlamında Türük ismi verdiler. Daha sonra Bizanslılar'da Türük kelimesini Türk şeklinde söyleyerek böylece bu kavimler topluluğu Türk ismi ile çağrıldılar. Araplar İslamiyetin yayılmasında İslamiyeti yaymak için dolayısı ile ordularını güçlendirmek için bu mert, dürüst ve savaşçı Türk insanlarını, ordularına paralı asker olarak aldılar. Bu dönemde Türkler emsalsiz savaşçı özellikleri ile İslamiyetin yayılması için savaştilar. Halife Harun Reşit'in Türk karısından olan oğlu zamanında ise, hemen hemen ordu tamamen Türklerden meydana gelmişti. Hatta daha sonra Memlûklular zamanında Devlet Türkler tarafından idare edilmiş ve daha sonra da Yavuz Sultan Selim zamanında Arabistan ve Halifelik Osmanlılara geçmiştir. İlk dönemlerden beri paralı asker olarak Arabistan'a gelen Türkler atları ile birlikte gelmiştiler. Ünlü Arap Tarihçisi El-Cahiz'e göre Türkler mert, dürüst ve sadıktılar. Atların en iyisi onlarda idi. Bu da gösteriyorki o devirde Türklerin atları Arap atlarından üstündüler. İşte bu harika atlarla Türkler Arap atlarını daha da geliştirdiler. Arap atlarını kendi atları ile melezleyerek kuvvet, dayanıklılık ve çeviklik verdiler ve bu atları

Dünya'nın en iyi harp atı yaptılar. Bu nedenle bu atlara Türk Arap atı denilebilir. Gerçek Arap atı çevik, hareketli, aniden durabilen ve hareket edebilen, ani dönüş yapabilen, sağlam kemikli, güçlü mafsallı, çelik gibi tandonları olan, sağlam tırnaklı, dayanıklı, az yem yiyen, yediği yemi iyi değerlendiren, zeki, sadık, çok güzel görünümlü olan hafif süvari atı olup, 17.yüzyılın en iyi harp atı idi. Bu nedenle bütün Dünya at ıslahında Arap atını kullanmıştır. Türkiye'de de Arap atı bu maksatlarla aynı zamanda da yarış için yetiştirilmektedir. Arap atlarının gelişmesini test etmek için Arap atı yarışları düzenlenmiştir. Bu nedenle Türkiye'deki yarışların % 50'si İngiliz atları, % 50'si de Türk Arap atları içindir.

İkinci Viyana kuşatmasında, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türk süvarilerinin sayısı 200.000 idi. Bu süvari ordusu dönemin en büyük ordusu idi ve Dünya'nın en iyi atları Türk atları idi. Türklerin atları, Orta Asya'dan getirdikleri atlar, Arap atları veya bunların melezleri idi. İngiliz atının 3 babası da Beyerly Türk, Godolfin Arabian, Darley Arabian da bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu'ndan alınmıştır. Ancak, daha sonraları, kıymetli hoca Sayın M.Ali KİPER'in yazmış olduğu "Baba kan hatları bakımından ayrı orijinlere sahip olup, devlet haralarında Arıkan Arap yetiştiriciliğinde hizmet gören damızlık aygırların orijinleri" isimli kitabın 5.sayfasında yazıldığına göre; meşrutiyetin ilanından sonra haraların tamamı kapatılmış ve eşi bir yerde bulunmayan kıymetli damızlıklar dağıtılmış ve ecnebi memleketlere intikal etmiştir. Bu durumda da imparatorluğun atçılığı çökmüştür. 1923 yılında Türkiye Cumhuriyetinin kurulması ile 1924 yılında yeniden Türk Arap atı yetiştirilmeye başlanmıştır.

Türk Arap atını teşkil etmek için aşağıdaki aygırlar alınmıştır.

No:	Aygırın İsmi	Ana Kabilesi	Tedarik Edilme Tarihi	Nereden Alındığı	Ülkesi
1	Memduh	(Küheyletül-Acuz)	1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
2	Ebcer	(Küheyletül-Acuz)	1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
3	Alderviş	(Seklavi-Cedran)	1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
4	Dehmanül Amir		1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
5	Kuruş	(Küheyletül-Kuruş)	1932	Halbe	Lübnan
6	Avnullah Nevşan	(Küheyletül-Berk)	1932	Beyrut (Orjini Bağdat)	Lübnan
7	Gülap	(Seklaviyetül Ücrefi) (I.Seklavi)	1932	Bağdat	Irak
8	Seklavi Cedran	(II.Seklavi)	1932	Kerkük (Talabani Aşireti)	Irak
9	Veliyülaht	(Küheyletül Sa'd)	1932	Bağdat	Irak

No:	Aygırın İsmi	Ana Kabilesi	Tedarik Edilme Tarihi	Nereden Alındığı	Ülkesi
10.	Almaz Gandi	(Küheyletül Ummü Garap)	1932	Bağdat	Irak
11.	Ayalan	(Küheyletül Ayalan)	1932	Bağdat	Irak
12.	Kaddah	(Maneki Hıdırıcıye)	1932	Bağdat	Irak,
13.	Alküheylan	(Küheylan)	1932	Bağdat	Irak
14.	Hamdani	(Hamdani Simri)	1932	Bağdat	Irak
15.	Nevvak	(Küheyletül Nevvak)	1932	Musul	Irak
16.	Hilalüzza-man	(Übeyye)	1936		Irak .
17.	Dabi	(Küheylan Dabi)	1936		Irak
18.	Kuruş Şatra	(Küheyletül Kuruş)	1936		Irak
19.	Hamdani	(Hamdani Simri)	1936		Irak
20.	Treyfi	(Küheyletül Treyfi)	1936		Irak
21.	Alkuruş	Küheyletül Kuruş			
22.	Serdar	(Küheyletül Armuş)		Urfa	Türkiye
23.	Hamdani	(Küheyletül Hamdani)		Kral Abdullah	Ürdün
24.	Küheylan Said			Kral Suud Abdulaziz	Suudi Arabis-tan

25.	Seklavi Şieyfi		1930	Urfa	Türkiye
-----	-------------------	--	------	------	---------

No :	Aygırın İsmi	Ana Kabilesi	Tedarik Edilme Tarihi	Nereden Alındığı	Ülkesi
26	Hedban				Bağdat
27	Mebruk				Türkiye
28	Ferhan				Türkiye
29	Küheylan	(Küheylel Acuz)		Osmanlı Saray Ahırından	Türkiye
30	Übeyyan				Türkiye

Bu 30 aygırdan bugün için 7 aygır hattı kalmıştır.

- 1 . Sa'd,
- 2 . Berk,
- 3 . Kuruş,
- 4 . Hilalüzzaman,
- 5 . Seklavi,
- 6 . Alkuruş.
- 7 . Hedban

Türk Arap atını teşkil etmek için aşağıdaki 166 kısırak kullanılmıştır.

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Aındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
1	Solmaz		1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
2	Bulut	(Maneki)	1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
3	Mesrure	(Küheyletül-Acuz)	1924	Osmanlı Saray Ahır	Türkiye
4	Cahide	(Seklavi-Cedran)	1924	Çifteler	Türkiye
5	Talat		1924	Çifteler	Türkiye
6	Mahsuse	(Seklavi)	1924	Çifteler	Türkiye
7.	Subeyhi	(Maneki Subeyhi)	1925	Urfa	Türkiye
8.	Seklavi	(Seklavi Şieyfi)	1925	Urfa	Türkiye
9.	Kırşemsa	(Küheyletül Ubeyyan)	1925	Urfa	Türkiye
10.	Cilfe	(Küheyletül Cilfe)	1925	Urfa	Türkiye
11.	Suade	(Küheyletül Newwak)	1925	Urfa	Türkiye
12.	Hamde	(Küheyletül Acuz)	1925	Urfa	Türkiye
13.	Necmiye	(Küheyletül Cercuriye)	1925	Urfa	Türkiye
14.	Fındık	(Seklavi)			Türkiye

No	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
15	Yıldız	(Küheyletül Cietni)			Türkiye
16	Maide	(Seklavi)			Türkiye
17	Şehba	(Ubeyyem Şerrak)			Türkiye
18	Cemile	(Küheyletül Rişe)			Türkiye
19	Alnazlı	(Küheyletül Acuz)			Türkiye
20	Naime	(Küheyletül Rişe)			Türkiye
21	Lale	(Zibeyhi)			Türkiye
22	Zehra	(Maneki)			Türkiye
23	Merzuka	(Küheyletül Kubeyşe)			Türkiye
24	Semiramis	(Manekiyetül efra)			Arabistan
25	Irak Yıldız	(Seklavi ibni Zübeyne)			Arabistan
26	Ağlayan Kerkük	(Küheyletül Cilfe)			Arabistan
27	Bağdat Gülü	(Seklavi İbni Zübeyne)			Arabistan
28	Sümer Kızı	(Küheyletül Cilfe)			Arabistan
29	Halep Güzeli	(Küheyle Tümme Cenap)			Arabistan
30	Çöl Çiçeği	(Maneki Hıdırcıye)			Arabistan
31	Necme	(Maneki Sebili)	1930	Bağdat	Irak
32	Sapha	(Seklave Cedran)	1930	Bağdat	Irak

No	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındı ğı Yıl	Nereden Alındı ğı	Ülkesi
33	Neame	(Dehman Cedran)	1930	Bağdat	Irak
34	Münteha	(Küheyle)	1930	Bağdat	Irak
35	Hırıybe	(Seklavi Cedran)	1930	Bağdat	Irak
36	Güzel		1928	Sakıthane	Türkiye
37	Pembe		1928	Sakıthane	Türkiye
38	Dilber		1929	Urfa	Türkiye
39	Sübeyha		1931	Bağdat	Irak
40	Seklavi	;	1931	Bağdat	Irak
41	Sante		1931	Bağdat	Irak
42	Fazıla		1931	Bağdat	Irak
43	Süveymğe		1931	Şammar Aşireti	Irak
44	Maneki		1931	Musul	Irak
45	Matra		1931	Bağdat	Irak
46	Seyla		1931	Musul	Irak
47	Zaide		1931	Bağdat	Irak
48	Acbe		1931	Musul	Irak
49	Sahra		1931	Bağdat	Irak

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
50	Mencüle		1931	Bağdat	Irak
51	Tilbe		1931	Bağdat	Irak
52	İde		1931	Bağdat	Irak
53	Alferha		1931	Bağdat	Irak
54	Şiha		1931	Musul	Irak
55	Hamde		1931	Bağdat	Irak
56	Nazıma		1931	Bağdat	Irak
57	Behya		1931	Bağdat	Irak
58	Kazmiye		1931	Bağdat	Irak
59	Nure		1931	Bağdat	Irak
60	Ferha		1931	Bağdat	Irak
61	Neame		1931	Bağdat	Irak -
62	Musulyeli		1933	Musul	Irak
63	Bağdat Gülü		1933	Bağdat	Irak
64	Irak Yıldızı		1933	Bağdat	Irak
65	Semiramis		1933	Bağdat	Irak
66	Ağlayan Kerkük		1933	Bağdat	Irak
67	Çöl Çiçeği		1933	Bağdat	Irak

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
68	Halep Gülü		1933	Halep	
69	Necit Kızı		1936		Irak
70	Oyuncu		1936		Irak
71	Şenkız		1936		Irak
72	Abbase		1936		Irak
73	Şamarlı		1936		Irak
74	Güler		1936		Irak
75	Taç		1936		Irak
76	Karainci		1936		Irak
77.	Nure		1936		Irak
78	Übeyye		1936	Hama	Irak
79	Reişede		1936		Irak
80	Fakihe		1936	Bağdat	Irak
81	Hezban		1936		Irak
82	Racia		1936	Bağdat	Irak
83	Sekban		1936		Irak
84	Mencule		1936	Samerre	
85	Humre		1936	Bağdat	Irak

No :	Kısrağın ismi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
86	Teclihin		1936	Bağdat	Irak
87	Gufre		1936	Samerre	
88	Seklavi		1936		Irak
89	Sabıka		1936		Irak
90	Melviye		1936	Bağdat	Irak
91	Malike		1936	Rumadiyee	
92	Bahre		1936		Irak
93	Zafire		1936		Irak
94	Mihre		1936		Irak
95	Ağan		1936	Bağdat	Irak
96	Meliketül Cemal		1936	Bağdat	Irak
97	Sübeyha			Bağdat	Irak
98	Kemiyetül Irak		1936		Irak
9.9	Degare		1936	Bağdat	Irak
100	Nure		1936	Bağdat	Irak
101.	Kuheyile Memruhiye		1936		
102	Şerzetül Havva		1936		Irak
103	Zahide		1936	Müseyip	

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
104	Meryem		1936	Bağdat	Irak
105	Kırmemruhiye		1936"	Hama	
106	Sapha		1936		Irak
107	Rode		1936	Bağdat	Irak
108	Sabıka		1936		Irak
109	Uçar		1937	General Şemsettin	Türkiye
110	Mahsuse		1916	İstanbul	Türkiye
111	Kırhamde		1926	Urfa	Türkiye
112	Cereyban		1946		Türkiye
113	Kırhamde		1948		Türkiye
114	Übeyye		1948		Türkiye
115	Küheyletül-mimruhiye		1936		Suriye
116	Küheyle	Behra	1936	Bağdat	Irak
117	Seklavi	Fakihe	1936	Bağdat	Irak
118	Cilfe	Güre	1936	Samerre	
119	Kezban		1936	Hay	
120	Küheyle	Hidilli	1936	Bağdat	Irak

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
121	Übeyye Şerrak	Humre	1936	Bağdat	Irak
122	Kemiyetülirak		1936	Bağdat	Irak
123	Seklavi Cedran		1936	Bağdat	Irak
124	Maneki		1936	Müseyyip	
125	Übeyye	Malike	1936	Rumadiye	
126	Seklavi Cedran	Mashuha	1936	Bağdat	Irak
127	Küheyletül Acuz	Mebruke	1936	Bağdat	Irak
128	Küheyle	Mencule	1936	Samerre	
129	Seklavi	Nafia	1936	Bağdat	Irak
130	Küheyletün Nevvak	Necit kızı	1936		Irak
131	Seklavi	Racia	1936	Bağdat	Irak
132	Maneki Sibeyli	Rode	1936	Bağdat	Irak
133	Cilfe	Sabika	1936	Diyala	Irak
134	Seklavi		1936	Bağdat	Irak
135	Seklavi	Seyyare	1936	Bağdat	Irak
136	Hamdani Simri	Şahane	1936	Bağdat	Irak
137	Hamdani Simri	Şahide	1936	Bağdat	Irak
138	Hamdani İbni Grap	Şerzetül Havva	1936	Bağdat	Irak

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
139	Cilfe	Teclihin	1936	Bağdat	Irak
140	Maneki	Türfetünnur	1936	Bağdat	Irak
141	Maneki	Zahide	1936	Bağdat	Irak
142	Küheyle	Zafire	1936	Bağdat	Irak
143	Seklavi Cedran	Samiha	1936	Bağdat	Irak
144	Küheyletül Acuz	Amire	1936	Bağdat	Irak
145	Seklavi	Seyyide	1936	Bağdat	Irak
146	Sekiavi Cedran	Mahide	1936	Bağdat	Irak
147	Seklavi Cedran	Sa'd	1936	Bağdat	Irak
148	Küheyletülacuz		1936	Sümeiye	
149	Hedban		1936	Bağdat	Irak
150	Sa'de	Degare	1936	Bağdat	Irak
151	Seklavi	Fatihe	1936	Bağdat	Irak
152	Cilfe	Ficre	1936	Bağdat	Irak
153	Seklavi Cedran	Süleyha	1936	Bağdat	Irak
154	Seklavi Cedran	Sekban Fethatülarap	1936	Bağdat	Irak
155	Küheyletülkuruş		1936	Bağdat	Irak

No:	Kısrağın İsmi	Ana Kabilesi	Alındığı Yıl	Nereden Alındığı	Ülkesi
156	Küheyletülacuz		1936	Bağdat	Irak
157	Übeyye	Mihre	1936	Başdat	Irak
158	Maneki	Nure	1936	Bağdat	Irak
159	Hedban	Hedba	1936	Bağdat	Irak
160	Cietni Hamet	Reşide	1936	Bağdat	Irak
161	Übeyye		1936	Hama	
162	Küheyletül-Acuz	Meliketül Cemal	1936	Bağdat	Irak
163	Küheyletül-mimruhiye	Kırmemruhiye	1936		Suriye
164	Cietni	Ağan	1936	Bağdat	Irak
165	Maneki	Mevliye	1936	Bağdat	Irak
166	Cietni Hamet	Reşide	1936	Bağdat	Irak "

Daha sonra bu 166 kısrağın, 104 kısrağın hattını teşkil etmişlerdir. Bu kısrağların ismi aşağıya liste olarak çıkarılmıştır.

No:	Kısrağın İsmi	Doğum Yılı	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
1	Abbase	1931	Hamdani Simri	Hedban
2	Acbe	1926	Küheyletül Sahara	Hamdani Simri

N o	Kısrağın İsmi	Doğum Yılı	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
3	Ağlayan Kerkük	1926	Küheyletül Cilfe	Küheylan
4	Alseklavi	1927	Seklavi Cedran	Seklavi Cedran
5	Ağan	1927	Ceitni	Maneki
6	Almimruhiye	1931	Küheyletül Mimruhiye	Maneki Şibeyki
7	Amire	1931	Küheyletülacuz	Dehmanülamir
8	Bağdatgülü	1927	Seklavi Cedran	Küheylanüssurra
9	Bulut	1912	Maneki	Dehmanülamir
10	Behre	1929	Küheyle	Maneki
11	Cahide	1915	Seklavi Cedran	Seklavi Cedran
12	Cemile	1918	Rişe	Rişe
13	Çöl Çiçeği	1924	Maneki Hidirriye	Küheyletül Nevvak
14	Cireyban	1941	Küheyletül Cireyban	Seklavi Cedran
15	Dilber	1923	Maürgüp	Hamdanii Simri
16	Doru Hamde	1922	Küheyle	Küheylan
17	Degare	1928	Saade	Hedban
18	Doru Şenkız	1235		
19	Fazıla	1923	Süheyletül Cilfe	Maneki Sübeyhi
20	Ferha	1924	Seklavi Cedran	Küheyletül Nevvak

--	--	--	--	--

N o	Kısrağın İsmi		Doğum Yılı	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
3	No:	Kısrağın İsmi	Doğum Yılı	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
4	21	Fındık	1916	Seklavi	Hamdani
4	22.	Fakihe	1929	Seklavi	Übeyyan
4	23	Fatihe	1929	Seklavi	Maneki
4	24	Fürce	1930	Cilfe	Übeyyani Şerrak
4	25	Gufre	1928	Cilfe	Seklavi Cedren
4	26	Hamde	1923	Küheyletülacuz	Hamdani
4	27.	Halep Güzeli	1930	Küheyleüm- müc-cenup	Seklavi Cedran
4	28	Hedba	1927	Hedban	Ceitni
4	29	Hezban	1929	Hezban	Dehmamülamir
4	30	Hidilli	1929	Küheyle	Hidilli
5	31	Humre	1930	Übeyye Şerrak	Maneki Sübeyhi
5	32	Hamdani	1944	Hamdani Simri	Küheylan Alnevaki
5	33	İde	1922	Küheyle	Hamdani
5	34	Karainci	1934	Maneki	Cüayfni
5	35	Kırşemsa	1921	Küheyletül Übeyyan	Hamdani
5	36	Kırmümru- hiye	1930	Küh.Mümruhiye	Maneki Sebili
	37	Kamer	1930	Sübeyhi	Simri
	38	Kemiyetül- ırac	1930	Seklaviye	Hamdanilifri

No:	Kısrağın İsmi	Doğum Tarihi	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
57	Nazıma	1927	Küheyle	Küheyletül Nevvak
58	Necma	1928		
59	Necit Kızı	1933	Küheyletül Nevvak	Küheyletül Hidli
60	Necla	1922	Necla	Lechan
61	Necme	1925	Maneki Sübeyhi	Küheyletül Nevvak
62	Necmiye	1941	Küheyletül Carcoriye	Küheyletül Nevvak
63	Nure	1920	Manekiye	Hamdani
64	Nafia	1931	Seklaviye	Küh.Rümeysz
65	Naime	1914	Küheyletül Rişe	Küheyletül Rişe
66	Neame	1923	Dehmanül Cedran	Seklavi Cedran
67	Oyuncu	1933	Hamdani	Hedbani Rikbe
68	Pembe	1920	Übeyyan	Übeyyan
69	Rode	1930	Maneki Sibeyhi	Ceitni
70	Reşide	1925	Ceitni Hamet	Seklavi Cedran
71	Racia	1932	Seklaviye	Hamdani Simri
72	Sabıka	1926	Cilfe	Süveyti
73	Seklavi	1923	Seklavi	Cedran Ceitni
74	Sahra	1926	Maneki	Ceitni

	Kısrağın İsimi	Doğum Yılı	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
75	Seyla	1924	Küheyle	Küheyletül Acuz
76	Subeyha	1924	Seklavi Cedraniye	Seklavi Dehnan
77	Sübeyhi	1922	Maneki Sübeyhi	Übeyyanı Şerrak
78	Suade	1921	Küheyletül Nevvak	Seklavi Vudeyhi
79	Sümer Kızı	1929	Küheyletül Cilfe	Küheyletül Nevvak
80	Sa'd	1925	Seklavi Cedran	Seklavi Cedran
81	Şenkız	1930	Küheyletül Abdülhamit	Nevvak
82	Sapha Pekmez	1930	Küheyle	Küh.Emmü Semra Seyhan
83	Sapha (Seklavi Cedran)	1923	Seklavi Cedrani	Erkürül Biza
84	Samihha	1931	Seklavi Cedran	Ceitni
85	Sekban	1929	Seklavi Cedran	Ceitni
86	Seyyare	1931	Seklavi	Ceitni
87	Seyyide	1929	Seklai	Küheylan ebu Sireyre
88	Senkap	1945	Selma	Hakan
89	Simri	1936	Yıldız (Maneki)	Nevvak
90	Şehbal	1919	Übeyyan Şerrak	Übeyyan Şerrak
91	Şiha	1926	Elkubeyşe	Seklavi Cedran

No:	Kısrağın İsmi	Doğum Yılı	Anasının Ana Kabilesi	Babasının Ana Kabilesi
92	Şüveyme	1925	Seklavi Cedran	Küheylan
93	Şahande	1930	Hamdani Simri	Hamdani İbni Ecvıyan
94	Şahide	1931	Hamdani Simri	Ceitni
95	Şerzetül-Havva	1928	Hamdani İbni Grap	Übeyyan Şerrak
96	Tilbe	1923	Maneki Hıddırriye	Küheylan
97	Teclihin	1930	Cilfe	Maneki Sibeyhi
98	Tüfretünnur	1931	Manekiye	Ceitni
99	Uçar	1926	Übeyyan	Küheyletül Acuz
100	Übeyye	1928	Übeyye	Übeyyan
101	Yıldız	1920	Küheyletül Ceitni	Küheyletül Ceitni
102	Zahide	1926	Küheyle	Hamdani
103	Zafire	1931	Küheyle	Kebadani Dehman
104	Zehra	1923	Maneki	Hamdani

Bu 104 Kısraftan ise bugün için 35 kısrağ hattı kalmıştır.

1	Acbe		19	Nazıma
2	Alseklavi		20	Necme
3	Almimruhiye		21	Neame
4	Bağdatgölü		22	Oyuncu
5	Cahide		23	Rode
6	Fazıla		24	Sabıka
7	Gufre		25	Sahra
8	Hamde		26	Sübeyhi
9	Karainci		27	Sapha
10	Kırşemsa		28	Seyyare
11	Kemüyetülırak		29	Şiha
12	Mahsuse		30	Şahide
13	Matra		31	Şerzetülhavva
14	Mebruke		32	Tüfretünnur
15	Mesrure		33	Zahide
16	Mahide		34	Zafire
17	Malike		35	Zehra
18	Mencule			

Göröl

düğü gibi bütün atların hemen hemen tamamına yakını Osmanlı İmparatorluğu saray ahırlarından, çiftliklerden, Urfa'dan, Irak'taki Kerkük Türklerinden alınmıştır. Bu nedenle Türk Arap atı bizim öz atımızdır. Türk Arap atları bizim gözbebeğimiz ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bugünlerimize büyük emeklerle bize bıraktığı bir mirastır. Dolayısı ile Türk Arap atlarını korumak ve yaşatmak boynumuzun borcudur.

Türk Arap atı yarışları 1924 yılından itibaren yapılmaya başlanmış ve 1927 yılından sonra Devletin müsaadesi ile kurulan ve Başbakan Sayın İsmet Paşa hazretleri önderliğindeki İslah ve Yarış Encümeni ile resmi olarak İzmir, Ankara, İstanbul, Bursa, Konya, Adana, Erzurum, Sivas ve Diyarbakır'da at yarışları başlatılmıştır (kıymetli Hoca M.Nurettin ARAL'in Türkiye'de yetiştirilen Hayvan Türleri Yetiştiricilik Tarihi ve Teknolojisi kitabının 50.sayfasında belirtildiği gibi) Bugün ise Türkiye'de yarışlar İstanbul, İzmir, Adana ve Bursa'da yapılmaktadır. Ankara'da ise yapılan hipodromun bitiminde tekrar at yarışları başlatılacaktır (bir yıl sonra).

Türk Arap atları 65 yılda derecelerini % 10 geliştirdiler. Türk Arap atlarında çok iyi bir gelişme vardır. Türkiye'de yaklaşık 3000 Türk Arap yarış atı mevcuttur. Türk Arap atı bugüne kadar devlet haralarından Karacabey, Çifteler ve Sultansuyu haralarında yetiştirilmiştir. Bugünlerde yaklaşık 15 küçük Türk Arap atı özel haraları kurulmuştur.

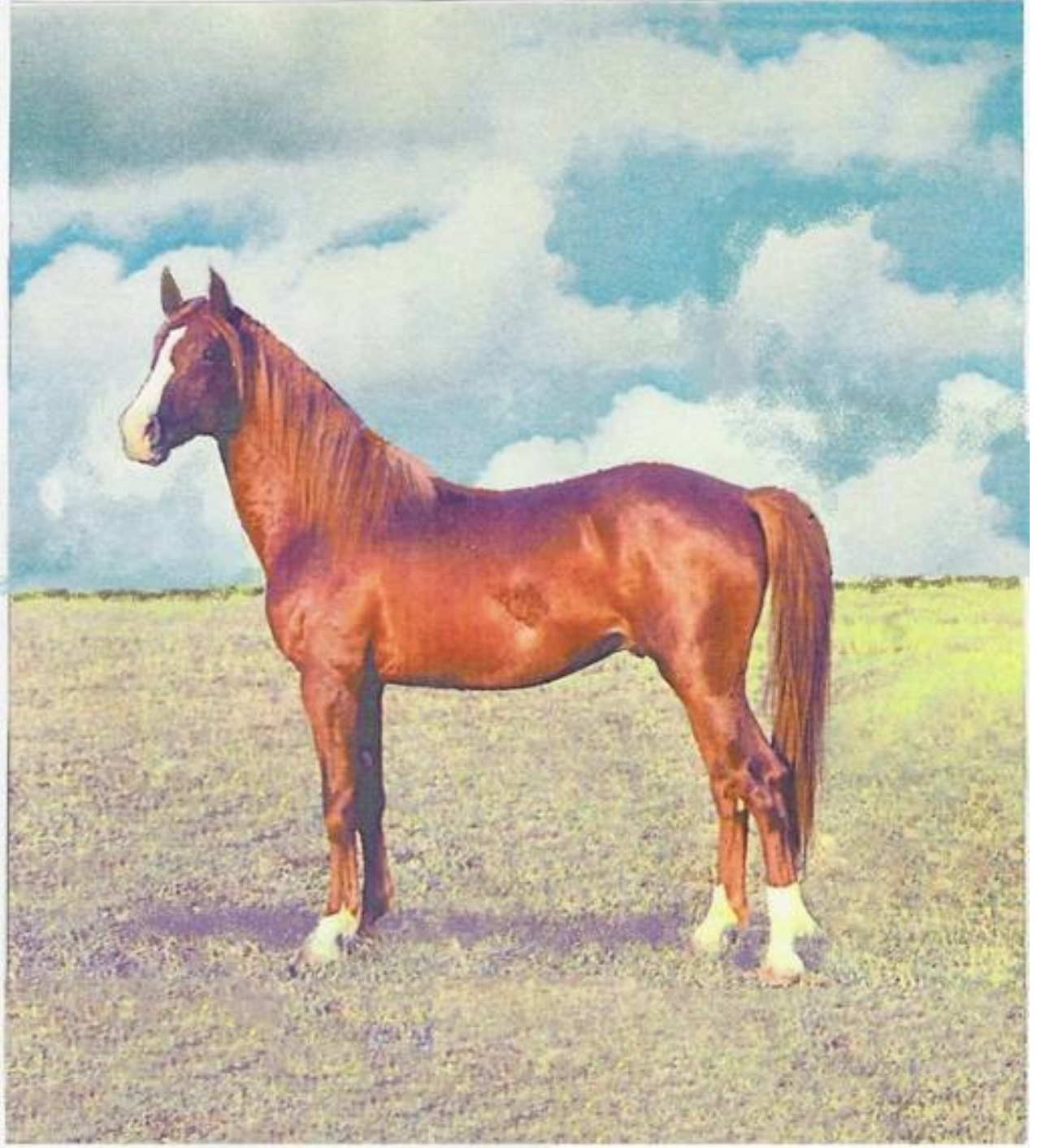
Bugünkü Türk Arap atlarının Veliefendi Çim Pist rekorları aşağıdaki şekildedir.

Mesafe	Atın İsmi	Rekor Zamanı
800 m.	Tulhak	0'.51".33 Dakika
900 m.	Balık	0'.57".61 Dakika
1000 m.	İ.Gökay	1'.04".82 Dakika
1200 m.	Aydan	1'.18".18 Dakika
1400 m.	Özgün	1'.30".89 Dakika
1600 m.	Tunca	1'.43".63 Dakika
1800 m.	Demirkır	1'.58".99 Dakika
2000 m.	Turgal	2'.11".79 Dakika
2100 m.	Hiratasın	2'.20".08 Dakika
2200 m.	Turgal	2'.25".67 Dakika
2400 m.	Albatur	2'.40".91 Dakika
2800 m.	Gürbatur	3'.10".61 Dakika
3000 m.	Hafiye	3'.23".90 Dakika

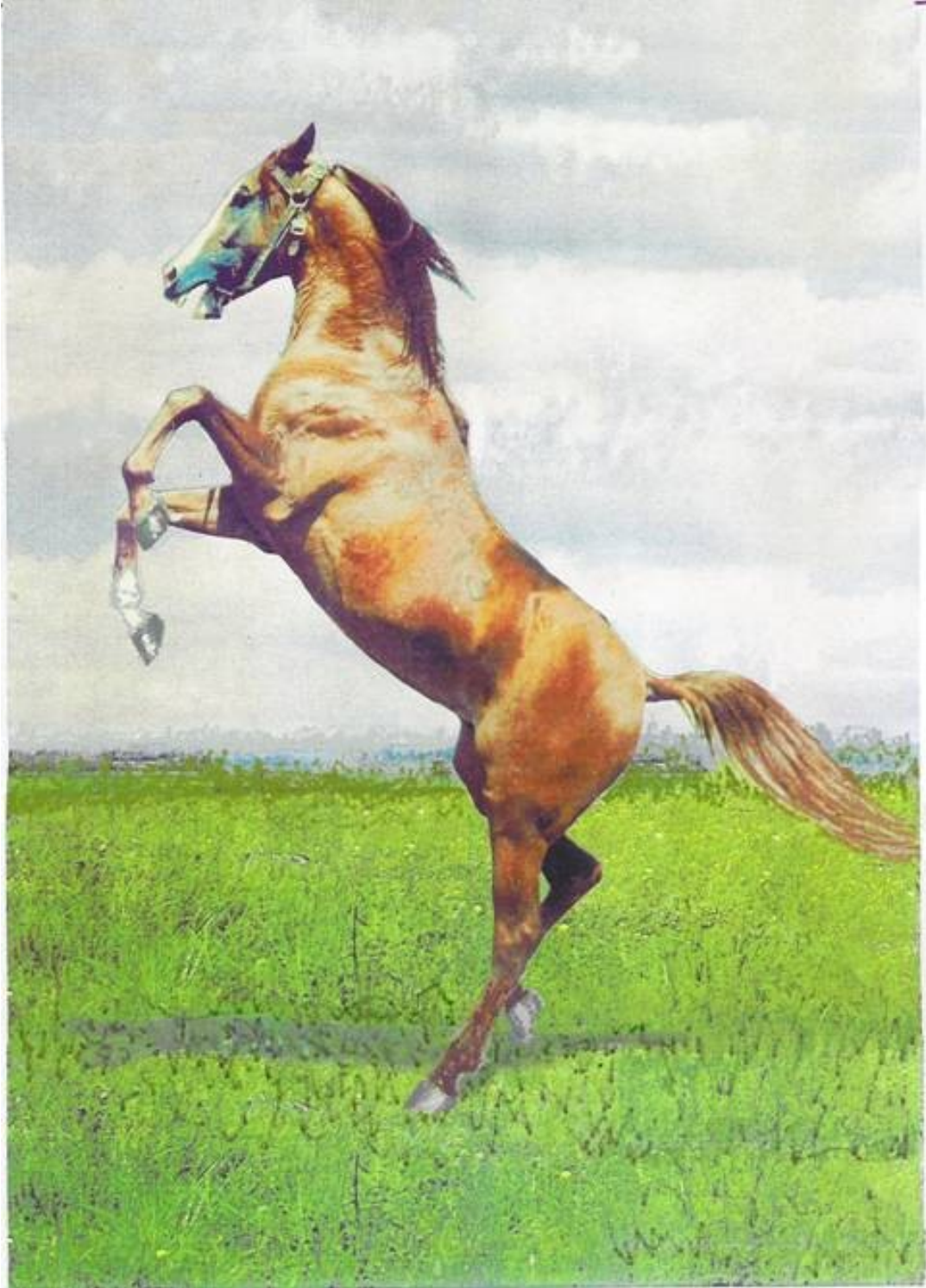
Türk Arap atının baş yapısı çok güzeldir. Gözler parlak ve büyük, kulaklar zarif ve küçük, burun geniş ve hareketli, baş profili çukur ancak bazılarında düz, boyun güçlü ve kuğu boyunlu, cidago biraz belirgin, eklemler ve tandonlar çelik gibi güçlü ve sağlam, tırnaklar sağlıklı, sağlam, geniş ve yuvarlak, kuyruk ve baş tutuşu yüksekte, sağrı oldukça düzdür. Aygırlarda Cidago yükseklikleri 1.50-1.60 m.'dir. İncik kalınlıkları 20-21 cm. 'dir. Görüldüğü gibi Türk Arap atı fizik olarak gelişmiştir. Eğer Türk Arap atı bu şekilde gelişmesine devam edebilirse ve İngiliz atıda şimdiki gibi yavaş hızla gelişirse. Otoritelere göre Türk Arap atının 100 yıl sonra İngiliz atına yetişebileceği tahmin edilmektedir.

Türk Arap Atı

Türk Arap Atı

Türk Arap Atı

TÜRK HAFLİNGER ATI

Haflinger atı Avusturya menşelidir. Haflingerler ilk defa Türkiye'ye 1961 yılında 20 baş kısarak, 4 baş aygır olarak getirilmiş ve Türk Haflingerleri bu damızlıklar ile yetiştirilmeye başlanmıştır.

Haflingerde cidago yüksekliği 134-140 cm. göğüs çevresi 170-190cm., incik çevresi 18,5 - 21.0 cm. arasındadır. Haflingerlerde don aldır ve yalnız al donda hayvanlar nesilna-meye kaydedilir. Al don'un her çeşidi mevcuttur. Sırt çizgisi makbul sayılır. Haflingerlerde görülen en makbul al çeşidi yele, kuyruk yıkanmış altuni aldır. Sırt çizgisinin hafif olması ve koyu esmer renkte olması istenir. Büyük beyaz nişaneler makbul sayılmaz. Küçükleri ise koyuca nüans gösteren al hayvanlara güzellik verir.

Haflinger atları çok güzel exteriör vasıflara maliktirler, canlıdırlar, hareketlidirler, çeşitli verim yönlerinde kullanılabilirler. Yalnız yetiştirmelerinde dikkat ve itina gereklidir. Türkiye'de yetiştirilen Türk Haflingerleri yetiştiriciliğinde büyük başarılar elde edilmiştir. Türk Haflingerleri yapılan seksiyonla daha güzel bir şekil almıştır. Avusturya Haflingerlerine göre Türk Haflingerlerinin belleri daha kısa, baş daha küçük ve vücut daha derli toplu ve daha kaslı olup, pehlivan tiplidir. Bu atların çekiş güçleri çok yüksektir. Soğuk kanlı ağır ırklara göre birim vücut ağırlığına tekabül eden yem tüketimi daha az, iş verimi ise daha yüksektir. Haflinger atları Ege'de çok tutulmuştur ve yaygınlaşmıştır. Başta İzmir Torbalı'da Alaş kımız üretme çiftliği olmak üzere bir çok çiftliklerde Haflinger atı yetiştirilmektedir. Derneğimiz bu atların soy kütüğünün tutulması için çalışmalara başlamıştır.

Haflinger tipik bir iş.hayvanıdır. Besleme ve bakımı kolay, kanaatkar olduğu için yetiştirilmesi de iktisadi olduğundan büyük cüsseli atlara bakınca daha fazla kar sağlamaktadır. Haflinger atı 7 baba kan hattına ayrılır.

Bunlar; Anselmo, Nibbio, Massimo, Student, Stelvio, Bolzand, Liz-Willi'dir.

İnşallah Hedban hattının geliştirilmesi ile Türk Arap atı da 7 baba kan hattına malik olacaktır.

Türk Haflinger Atı

TÜRK İNGİLİZ ATI

Türkiye'de ilk organize yarışlar Mr.PATTERSON'un İzmir'de bazı arkadaşları ile kurduğu "Smyrna Races Clup" adlı, klüp tarafından tertiplenmiştir. Bu yarışların tertip ve tanziminde Bay Refik EVLİYAZADE mühim rol oynamıştır. İlk İngiliz atları da Mr.PATTERSON tarafından Türkiye'ye getirilmiştir. Daha sonra İstanbul'da, İstanbul Sipahi Ocağı namı ile bir sportif kulüp kurulmuş, aynı zamanda ıslahı Nesli Feres Cemiyeti namı altında bir de cemiyet teessüs etmiştir. Bu iki toplumun gayesi memlekette at sporlarını geliştirmek ve at yetiştiriciliğini teşvik etmektir. Bu hareketin önderi Enver Paşa ve arkadaşları idi. Fakat fikri veren Refik EVLİYAZADE idi. Bunun üzerine İstanbul'da Veliefendi Çayırı at koşusu yeri olarak tesis edildi. Burada yarışlar Padişahın himayesi altında idi. Veliefendi düz pistinin yanında bir de steeple-chase pisti yapılmıştı. Bu pistte manialı yarışlar yapılmıyordu. Bu yarışlara Macaristan'dan gelen çeşitli İngiliz atları ve çeşitli yarımkan atlar katılmıyordu. At yarışları için 1.Cihan Harbinden sonra 1920-1921 seneleri tam bir duraklama devri idi. Bununla beraber, tırıs yarışı meraklısı Ruslar (ihtilalden İstanbul'a kaçıp gelen) beraberlerinde getirdikleri tırıs atları ile Veliefendi'de tırıs yarışları yaptılar. 1992 senesinde Makri Keny Racing Syndicate Veliefendi'de yarışlar tertip etmeye başladı. Bu İngiliz şirketi İngiltere'den İngiliz atları getirterek, İngiliz atı yarışları yaptırdı. Bu arada bu şirket İngiliz atı yarışları yanında Arap atı ve yerli at yarışları da yaptırttı. Bu dönemde her at ırkına açık koşular da vardı. 1925 yılından sonra Macarlarla kurulan şirket yarış yapmaya başladı. Ancak, devam edemedi. İzmir'de İl Özel İdaresi her sene para ayırarak ilkbahar ve Sonbaharda yarışlar tertip etti. Bu yarışların yıldızı Mebruk idi. Bu at şahane bir Arap atı idi. O dönemlerde Yunanistan ve Mısır'da da en büyük yarışları kazandı. 1926 yılında Yarış Islah Encümeni kuruldu.

İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa, Adana ve Konya'da yarışlar yapıldı. Bu yarışlarda İngiliz atlarına önem verildi. Ancak yeterli İngiliz atı olmadığı için Arap atı yarışlarında önem kazandı. 1927 yılında ilk Gazi Koşusu yapıldı. Bu koşuya katılan atlar Neriman isimli İngiliz atı ile 2 sene önce Macaristan'dan getirilen Baratom, Fama ve Bollondist idi. Bu dört atın yaptığı yarış Neriman kazandı. 1927 yılında hariçten safkan İngiliz atları getirilmeye başlandı. Macaristan'dan Freud Naw, Mavzika ve Guryant. Fransa'dan Olga, Primerde, Miss Ynquette, Nona, Aigrette, Gran Bonete ve Veilleur de Nuit. Daha sonraları dışardan saf İngiliz atı ithaline devam edildi. Bunların önemlileri sıra ile şunlardır: Alınarı, Andronicus, Celal Bayar'ın atı CapGris Nez, Maraşal Fevzi Çakmak'ın atı Inorest, Celal Bayan'ın atı Vrais Gascon, Young Turc. Bu arada 1928 yılında Fransa'dan Karacabey Harasına İngiliz damızlıklar getirildi. Romanya Derbisi galibi Barle Duc, Macaristan'ın en iyi atlarından Betyar, Romanya'dan Nansuc, Prens Halin Said'in Ronflon'u, 1939 yılında Karacabey Harası yeni bir hamle ile İngiliz atı yetiştirmeye başladı, en önemli atı İngiltere'den getirtilen Coup, de Roi ,idi. Diğer aygır ise Legal Fare idi.Daha sonraları getirilen bazı önemli aygırlar şunlardır; Prens Tudor, Scilian, Caerlaverock, Guersillus, Karoo, Kamal Poor, Our Guile, Afoyoon, Gap of Don Luo, Cock Robin, CastleRasing, Barnato vs. Günümüzde de İngiliz atları artan sayı ile İngiltere, Fransa ve Polonya'dan ithal edilmektedirler.

Yarış ve Islah Encümeninden sonra 1950 yılında Türkiye Jokey Klubü kurulmuş ve 1953 yılında faaliyete geçerek Türk yarışçılığını başarılı olarak bu günlere getirmişlerdir. Ancak, yarışçılığın başarılı şekilde geliştirilmesine rağmen İngiliz ve Arap atı dışındaki Avrupa'da yapılan yarışlar Türkiye'de başlatılamamış ve geliştirilememiştir. İngiliz ve Arap atı yarışçılığının gelişmesinde harikalar yaratılmasına rağmen Türkiye atçılığı

için önemli olan diğeri at ırklarının geliştirilmesi ile ilgili Avrupa'da yapılan diğeri yarışlar yapılamamıştır (Tırıs, Rahvan, Manialı, Uzun Mesafe, Kızakla Yük ekme, Manevra Yarışları vs.).

İngiliz atını 1.000 ile 4.000 m. arasındaki mesafelerde hiçbir at geçemez. Daha kısa mesafelerde Amerikan Quarter atı, İngiliz atını geçer. Daha uzun mesafelerde ise Arap atı ve Akal-Teke (Türkmen) atı İngiliz atını geçer.

İngiliz atında baş kuru ve güzel, boyun ince uzun ve kuğ u boyunludur. Cidago çok belirgin, omuzlar çok eğimlidir. Bacaklar temiz ve kemikler ve tandonlar sağlamdır. Sağrı güçlü ve düşük sağrılıdır. Göğüs derin fakat fazla geniş değildir. En çok doru olmak üzere al, kır ve yağız renkler vardır. Kula renk enderdir. Çok güzel dörtnal yapar. Yükseklikler 155 cm. ile 175 cm. arasındadır. En başarılı atlar 160-165 cm. cidago yüksekliğinde olanlardır. İngiliz atı Beyerly Türk, Godolphin Arabian, Darley Arabian olmak üzere 3 baba hattından ve 42 ana hattından meydana gelmiştir. nl atçı J.OSBORNE'ne göre; İngiliz atının yetiştirilmesinde 32 adet Türk atı sülalesi kullanılmıştır.

Türk İngiliz Atı

İngiliz Atı (Tedbir Alınmadığı Takdirde)
Tahmini Çizilmiştir

Atçılık otoritelerine göre eğer tedbir alınmaz ise İngiliz atı ileride yukarıdaki şekili alacağı tahmin edilmektedir. Bu durumda kemikler çok incecek, bilekler uzuyacak, tırnaklar ufalacak, boyun kısalacak, baş küçülecek, yükseklik 185 cm. ve ağırlık 450 kg. civarında olacaktır. Bu da bir at için büyük zaaflardır. Böyle bir at hem dayanıksız olup, çabuk sakatlanır, hem de halk elindeki atların ıslahında kullanılamaz. Atçılık otoriteleri İngiliz atının bu zaafa düşmemesi için İngiliz atının yüksekliğinin limitlenmesi veya yarış esnasında ve idmanda üzerindeki kilonun atı aşırı zorlamayacak şekilde artırılmasını tavsiye etmektedirler.

TÜRK NONIUS ATI

Nonius atı Macaristan'da yetiştirilmiştir. Çekim gücü fazla olan, iyi tırıs yapabilen, sağlam kemikli aynı zamanda binek olarak kullanılabilen, kitleli, sakın, karakterli ve Türkiye şartlarına uygun bir attır.

Nonius atları yüksek seviyede spor atı ve askeri açıdan top arabası çekebilecek at yetiştirmek için Macaristan'dan müteattid seferler satın alınmıştır. Bu Nonius atı hem saf olarak, hem de iri ve koyu donda yerli atlarla melezlenerek Karacabey Nonius atının yetiştirilmesinde kullanılmıştır.

M.Nurittin ARAL'a göre; Büyük Nonius'lar, 168-180-184 cm. yüksekliğinde siyaha yakın doru veya yağız renkte hayvanlardır. Ağırlıkları 620-640 kg. arasında değişmektedir. Hariç görünüşleri İngiliz safkanı bir Norman kanının varlığı belirli bir şekilde rahatlıkla görülebilir.

Başları kaba ve yarım koç başlı olup, İngiliz kanı karıştırılarak ıslahına çalışılmaktadır.

Boyun kısa, kalın ve kuvvetlidir. Başla boyun bağlantısı iyi olup, güzel ve uygun cidagoya sahiptirler. İngiliz yarım kanı kadar belirli değildir. Sağrı beyzi ve kuyruk orta yükseklikten ve derinden bağlantılıdır. Aygırların göğüs derinliği ve genişliği uygundur. Ayakların üst kısımları kuvvetli ve adaleli olup, tırnaklarda bazı çatlaklıklara rastlanırsa da, ekseriya sağlamdırlar. Noniuslar fevkalade mükemmel bir cüsse ve adale kuvvetine sahip olup, çift hizmetlerinden gayri, ağır faytonlarda güzel ve aksiyonlu yürüyüşleri ile tanınmaktadırlar. Genellikle Noniuslar ruhi durumları nedeni ile talim ve terbiyeye elverişli olup, yavaş ve uysal hayvanlardır.

Küçük Noniuslar; 156-167 cm. yükseklikte olup, ortalama ağırlıkları 480 kg.'dır. Eşkal itibari ile, büyük Noniusların küçük bir örneği olup, daha mütenasip bir dış görünüme sahip ve büyük noniusların kusurlarından bunlar ari bulunmaktadırlar. Süratleri daha fazla olduğundan, daha çeviktirler. Genellikle daha fazla İngiliz kanını taşırlar. Ancak, bu atlar haralardan kaldırılmıştır. Bugün Türkiye'de Nonius atı kalmamıştır.

Türk Nonius Atı

TÜRK RAHVAN ATI

Rahvan atı tarihte ilkönce Doğu Asya'da ve Orta Asya'da Türkler yetiştirmişlerdir. Daha sonra rahvan at Kafkasya'da, mütakiben de Osmanlı döneminde Anadolu'da yetiştirilmiştir. Bilhassa Osmanlı döneminde Rahvan at yetiştiriciliği ve Rahvan at kültürü doruk noktaya çıkmıştır. Osmanlı Türkleri tarafından Amerika Birleşik Devletlerinde de Rahvan atlar yetiştirilmiştir. Bu atlar Tennessee Walking Horse ismini almışlardır. Daha sonraları da bu atlardan Missouri Foxtrotter atları yetiştirilmiştir. Bu atlara Amerika Birleşik Devletlerinde büyük rağbet vardır. Rivayete göre bir deniz savaşında 300 Osmanlı denizcisi Portekiz'lilere esir düşer. Daha sonra bu Portekiz'liler Amerika kıyılarında İngilizlere bir savaşta yenilirler. Bu sefer Osmanlı Türkleri İngilizlerin gemilerine alınırlar. Kıyıya yaklaşıldığında İngiliz gemilerinin yolcuları olduğu için bu Osmanlı Türkleri serbest bırakılırlar. Daha sonra Osmanlı Türkleri kıta içine doğru yürürler. Karşılarına çıkan Kızılderili kabileler ile dost olurlar ve burada Kızılderili kadınlar ile evlenirler. Bunların torunları esmer olduğu için bunlara meloncan denir. İşte bu Meloncan'lar Tennessee Walking Rahvan atını yetiştirirler. Hatta bir ara Türkiye'ye de gelerek Türkiye'de (Anadolu'dan) at götürürler. Aynı zamanda bu meloncan'lar Kanada ve diğer kıızılderili kabileler için de Anadolu'dan at götürürler. Kızılderili atlarının soyunda da Anadolu atının kanı olduğu söylenmektedir. Bu bir rivayettir. Gerçek olup olmadığı bir araştırma konusudur. Ancak, ben bunun % 90 ihtimalle doğru olduğuna inanmaktayım.

Osmanlı döneminde Rahvan at yetiştiriciliğine çok önem verilmiştir. Bunun da sebebi Rahvan at uzun mesafeyi üzerinde daha çok yükle en kısa zamanda gider ve ayrıca Rahvan yürüyüş binici için çok rahattır. Bu nedenle küçük atlar Rahvan yürüyüşle büyük atların yapmış olduğu işleri yapar-

lar ve aynı zamanda da az yem tüketirler. Bu nedenle çok ekonomiktirler. Dolayısı ile Osmanlı Türkleri Orta Asya'daki gibi geniş otlakları bulamayınca Anadolu'da at yetiştirmek zorlaşmış ve bu nedenle küçük tipte Rahvan yürüyen az yem tüketen Rahvan atlar yetiştirmişlerdir. Bugün Anadolu'da hala gelenek olarak Rahvan atlar yetiştirilmektedir. Belediyelerin ve mahalli çevrelerin yardımı ile Rahvan at yarışları düzenlenmektedir. Aşağı yukarı bu yarışlarda yarışan 3000 Rahvan at vardır. Bu nedenle bu büyük bir potansiyeldir. Derneğimiz bu potansiyeli değerlendirerek Ankara Hipodromunda resmi yarışlar düzenlemek istemektedir ve bu şekilde bütün Dünya'da önem verilen ve organize edilen Rahvan ve Tırıs yarışlarına biz de katılarak bu atlarımızın değer kazanmasını ve Dünya için bir gen kaynağı olmasını temenni etmekteyiz.

Rahvan atlarda baş güzel asil ve cesur görünümlü, alın geniş, profil düz, gözler parlak ve büyükçe, boyun normal ve kaslı, göğüs geniş ve derin, bel kısa, sağrı yuvarlak, bacaklar ve eklemler kuvvetli ve sağlam, tırnaklar sağlam ve serttir. Yürürken başlarını ve kuyruklarını dik tutan atlar makbuldür. Çok çevik ve dayanıklıdırlar. Her renkte olurlar. İnsana çok yakın ve sakindirler. Rahvan yürüyüşleri özel eğitimle sıçramadan yaptırılmaya alıştırıldığında, binici için çok rahattırlar. Rahvan yürüyüş esnasında dörtlüde yakın sürat yaparlar.

1960 yılında Devlet tarafından Kars'ın Göle kazasında Rahvan atı yetiştirme harası kurulmaya karar verilmişti ve ödeneği de devlet tarafından tahsis edilmişti. Ancak, 27 Mayıs 1960 müdahalesi yapılırca Rahvan atı yetiştirme projesi iptal edilmiştir.

Rahvan yürüyüşte at aynı yandaki ayaklarını, aynı anda adımlayarak yürür. Rahvan yürüyüş ata sonradan eğitimle öğretilmesine rağmen, doğuştan Rahvan yürüyen atlar da vardır. Bilhassa canik atlarının bazıları doğuştan rahvandır.

Türk Rahvan Atı

TÜRK SEMER ATI

Anadolu'nun dağlık yörelerinde arabaların gidemediği yerlerde, taşımacılıkta semer atları kullanılır. Anadolu'da dağlık yöreler çok olduğu için semer atlarının önemi çok büyüktür. Semer; atların yükü kolayca ve incinmeden taşıyabilmesi için üzerine vurulan bir araçtır. Semeri de, binek eğeri gibi Türkler icat etmiş ve geliştirmişlerdir. Semerde 3 önemli husus önemlidir;

1- semerin sırtta oturtulan kısmı, atın derisini yaralamaması ve sert baskı yapmaması için yumuşak olması gerekir.

2- Yükün semer üzerine bağlanabilmesi için uygun tertibatın olması.

3- Yük yüklendiği zaman semerin yanlardan atın karnına baskı yapmaması gerekir.

Türk semerlerinde bu hususlar önemle geliştirilmiş ve mükemmel hale getirilmiştir. Semer sağlam ağaçlar ile çatılarak semerin iskeleti teşkil edilir ve içine ot döşenerek deri ile bağlanır ve üzerine yükün bağlanacağı tertibatlar, çıkıntılar yapılarak, urgan (kalın ip) ve ağaç halkalar ile aksesuar tamamlanır. Binlerce yılda geliştirilen bu Türk Semerlerinin unutulmaması için semerler müzelere alınmalı ve nasıl yapıldığı da kitaplara yazılmalıdır. Bir de semer ile yük taşımada bir husus vardırki, bu da ata yükü yüklerkendir; yük semere iki taraftan vurulur, bu nedenle ilk önce yükü bir tarafa vururken diğerk ta-

raf boş olduğu için denge bozulmaması için yük vurulurken (bağlanırken) yük tarafına ağaç bir dayak semere dayatılır.

Semer atı kendi ağırlığı kadar yükü kısa mesafelerde. Kendi ağırlığının yüzde 33'ü kadar yükü ise saatlerce taşıyabilmektedir.

Semer atı çok seri, çabuk ve hızlı yürür. Tırnakları sert ve sağlıklı, bilekleri kısa ve kalın, eklemleri geniş sağlam, bacakları kısa ve kemikli, yerden yapılı, tıknaz, güçlü atlardır. Bel kısa ve sağı yuvarlak, bazende düşük sağılıdır. Boyun kısa ve kaslı normal kalınlıkta. Baş küçük veya normaldir. Baş profili genellikle düzdür. Gözleri parlak ve canlıdır-. Alın geniş ve kulaklar hareketli ufak veya normaldir. Türkiye'nin her yerinde bu atlardan vardır. Artık bu atların ırklarının temsil edilmesi ve ıslah edilmesi zamanı gelmiştir. İnşallah derneğimizin gayreti ile bu pehlivan yapılı dayanıklı atımızın dünyaca tanıtımı yapıp. Genetik yapısı Dünya'ya armağan edilecektir.

Türk Smer Atı

TÜRK TIRIS ATI (TÜRK ARABA ATI)

Tırıs, atların en önemli yürüyüşlerinden biridir. Tırısın önemi şudur; atlar arabalardaki en ağır yükü, en uzun mesafeye, en kısa zamanda tırıs yürüyüşü ile çeker. Bu nedenle tırıs yürüyüşü çok önemlidir. Batıda bilhassa tırıs yürüyüşe haddinden fazla önem verilmiştir. Çünkü uzun mesafeden araba ile yük taşımak ekonomik yönden elzemdi. Bu nedenle özel tırıs yarışları düzenlenerek tırıs atlarının seleksiyonu yapılmış ve çok süratli tırıs safkanları yetiştirilmiştir. İyi bir tırıs atı için 100 mili (164 km.) 10 saat'te alması şart koşulmuştu. 1850 yılından sonra 20 mili (32 km.) bir saat'te almak şart koşulmuştur. Netice olarak bu safkan tırısçılar ile soğuk kanlı çeki atları melezlenerek hem güçlü ve hem süratli çeki atları yetiştirilmiş ve böylece de tırıs safkanlarının yarışları ve tırıs safkanı yetiştiriciliği amacına ulaşmıştır. Memleketimizde ise İngiliz ve Arap atı yarışları yapılarak selekte edilen safkanlarımız maalesef son zamanlarda halkın elindeki atların ıslahında kullanılamamaktadır. Bu nedenle yarışlar ve safkan yetiştiriciliği amacına ulaşmamaktadır. Bu nedenle derneğimiz bu konuya el atarak safkan atlar ile halk elindeki atlar arasındaki köprüyü kuracak ve atçılığımızın gelişmesine ön ayak olacak ve bunun için de atçılık alt yapısını kuracak ve geliştirecektir. Bu görev derneğimizin en önemli felsefesidir.

Tırıs, atın çapraz ayaklarının aynı anda sıçrayarak adım-laması ile yaptığı bir yürüyüş tarzıdır. Yapılan tırısın nüans farkları ile köpek tırısı, normal tırıs, delici tırıs, yüksek tırıs, uçucu tırıs, yüzücü tırıs, haddinden fazla acele tırıs, gayri müsavi tırıs, alçak tırıs gibi çeşitleri vardır.

Cumhuriyetten önce damızlık için Rusya'dan Orlof ırkı tırıs atları getirtilmiştir. Cumhuriyetten sonra ise Büyük

Atatürk'ün direktifleri ile Macaristan'dan iyi tırıs yapabilen Nonius atları getirtilmiştir. Bu arada yine Macaristan'dan top arabası çekimi için iyi tırıs yapan soğuk kanlı atlarda getirtilmiştir. Ancak, nedendir bilinmez batı devletleri bu işe çok önem verirken bizim devletimiz sonradan tırıs atı yetiştiriciliğini terketmiştir. Osmanlı zamanında Anadolu'da tırıs atına çok önem verilmişti. İmparatorluk sınırları içinde 8 at koşulu yolcu taşıma ve yük arabaları vardı. Ancak bu gün 8 veya 4 at koşumlu arabalar kullanılmamakta, tek veya çift at koşumlu arabalar kullanılmaktadır. Maalesef Türkiye'de 8 at veya 4 at koşumlu araba tekniği unutulmuştur. Şu anda böyle bir araba koşumu yapılsa Türkiye'de bunu yapacak bilgi ve beceri sahibi bir tek kişi dahi kalmamıştır. Avrupa'da ise bu bilgi ve becerilerin unutulmaması için 8 atlı ve 4 atlı araba yarışları yapılmaktadır. Hatta böyle bir yarışmaya, Yönetim Kurulu Üyemiz Sayın Dr.Mustafa ÇELEBİ İngiltere'de davet edilmiştir.

Türkiye'de halen küçük şehirler ve kasabalarda ve hatta büyük şehirlerin banliyölerinde tek at koşulu arabalar taşımacılık yapmaktadır. 1 ton yük kapasiteli olan bu atlı arabalar kısa mesafelerde ve engebeli, asfalt olmayan yollarda kamyonetlere göre revaçtadır. Bu atlar, arabacılar tarafından Anadolu atları arasında iyi tırıs yapan güçlü atların seçilmesi ile temin edilmiştir. Bu atlar Türkiye çapında tahminen 40.000 adet civarındadır. Bu sayı tırıs yarışları için büyük bir potansiyeldir. Derneğimiz bu atların soy kütüğünü tutarak Ankara Hipodromu'nda resmi tırıs yarışları yapmak için planlar yapmaktadır. Bu atların iyi bakım ve seleksiyonla ve cüsselerinin de büyütülmesi ile süper tırıs atı ırkı olacağı inancındayız ve yapılacak başarılı çalışmalar ile bu eşine az rastlanan dayanıklı atlarımızın genetik yapısını Dünya'ya armağan edeceğiz.

Tırıs atının vücudunda büyük bir harmoni mevcuttur. Bel genellikle kısa (normal uzunlukta olan da vardır. Uzun belli

numuneler çok azdır). Saęrı yuvarlak veya dūşūktūr. Baē genel-likle normal būyūklūkte, profil dūz, boyun kaslı ve kısa, gōēē orta derecede geliēmiētir. Saęrıları çok gūēlūdūr. Kuyruk tutuēu Arap atı kadar gōsteriēli deēildir. Tırnakları çok saēlam ve saēlıklıdır. Bacakları dūzgūn kuvvetli, bilek ve eklemler gūēlūdūr. Renkleri genellikle doru ve kırdır. Al renk az bulunur. Yaēız ve kula renk ender gōrūlūr. Niēane ve akıtmalar bu atlarda az gōrūlūr. Çok sakın ve uysal hayvanlar olup, aēlıēa, hastalıēa ve yorgunluēa karēı dayanıklıdırlar.

Türk Tırs Atı (Araba Atı)

UZUN YAYLA ATI

Uzun yayla atları 1854 yılında Kafkasya'dan Anadolu'ya gelen Kafkas Türklerinin beraberinde getirdikleri atlar ile meydana çıkmıştır ve bu atlar Türk at toplulukları arasında önemli bir yer tutmaktadırlar. Bu atların esasını Kafkasya'daki Terek ve Koban eyaletlerindeki Çerkez atları teşkil eder. Bu atlarda soğuk kanlı Macar atlarının etkisi olduğu söylenir. Efsaneye göre Hazar Denizi kenarında yaşayan Lorsan ve Yesugan isimli iki kardeş kız kardeşlerini ağırlığı kadar altın karşılığında gelin vermişler, iki kardeş kızın ağırlığını almayınca, kız kardeş, erkek kardeşlerine altını almayıp deniz kenarında otlayan atlardan almalarını söylemiş. Erkek kardeşler hayretle neden diye sorunca; kız kardeş bu atların; deniz aygırı soyundan geldiğini söyler. Bunun üzerine erkek kardeşler bu atlardan 10 kısarak ve 1 Aygır alarak ülkelerine dönerler. İşte bu atlar ile uzun yayla atlarının esası kurulur.

Uzun yayla atları 5 kabileden meydana gelmiştir. Bunlar; Solun, Yeluh, Yağan, Lö veya Mercan ve Trama'dır. Bunların en meşhuru Soluh kabilesidir. Çerkezler Soluh olmayan ata çakal derler. Soluh'lar her türlü zorluğa diğer kabilelere göre daha dayanıklıdır. Her türlü uzun mesafeli yürüyüşleri ve koşuları başarı ile yapmışlardır. Uzun yayla atları 1.5 yaşında kabile isimlerine göre damgalanır. Bir zamanlar damgalı atların sayısının 14.000 adet'e çıktığı söylenir. Fakat 1928 yılında bu sayı 2.500 başa düşmüştür.

Uzun yayla atlarının başları büyük olup, göz bölgesi az belirgindir. Gözleri küçük ve parlaktır. Profilleri genel olarak burun üzerinde bombeli olup, yarım, ve tam koç burunludurlar. Boyun oldukça adeleli ve orta uzunluktadır. Boyunun göğüsle birleştiği yer boğumludur. Cidago belirli, beli

Uzun,göğüs kafesi derin ve genişçedir. Karın kesif yemle beslendiklerinde normaldir. İlgı halinde, merada otlandıklarında genellikle büyük, geniş ve bazende sarkıktır. Bacakları ve bacak bağlantıları muntazam. Mafsallar geniş, bilekler kısa ve bilhassa mera hayvanlarında çok defa yatıktır. Tırnaklar kuvvetli ve siyah olup, tırnaklar yaygın olmayıp toplu ve çok sağlamdır. Derileri kalın, kılları sert, yele ve kuyruk kılları sık, sert, kalın ve uzun olur. Cidago yükseklikleri oldukça fazla olup 1.56 m.'yi geçen numuneler vardır. Ortalama yükseklikleri 1.40 - 1.55 m. arasındadır. İncikleri kuvvetli olup, 18-20 cm. civarında ve genellikle uzundur. Uzun yayla atlarında renk büyük çoğunlukla dorudur. Bunun dışında yağız, kır ve az da olsa al renkler mevcuttur. Fakat al don yetiştiricilerce makbul tutulmaz. Yine yetiştiricilerce Akıtma ve Seki gibi nişanelerde mümkün olduğu kadar az tutulmaya çalışılır. Uzun yayla atları binek ve araba koşum hayvanı olarak kullanılmaktadır. Cumhuriyetten önce Samsun, Amasya, Tokat, Sivas ve Malatya arasında işleyen arabalarda genellikle uzun yayla atları kullanılmış olup, bu zor yollarda bu atlar güçlerini ispat etmişlerdir.

Uzun yayla bölgesi Aziziye ilçesine bağlı olup, geniş çayırları ve meraları ile tanınan hayvan yetiştirmeye çok elverişli bir yerdir. Arazinin kireçli olması atların kuvvetli yapılaşta olmasını sağlamaktadır. Eskiden Sivas'a bağlı olup, bugün Kayseri'ye bağlı olan Pınarbaşı bölgenin ilçe merkezidir. Geniş sokaklara, iyi binalara sahip güzel bir kasaba olan Pınarbaşı' nm yakınında büyük bir tatlı su kaynağı ve bu suyun meydana getirdiği çok güzel bir şelale vardır. Bu su ilçe'den geçerek tarla ve yoncalıkları sulamaktadır. İlçe merkezinden uzun yayla'ya doğru 15 km. sonra çok güzel meralar, çayırlar, karla örtülü dağlar ve düz ovalar vardır..Bu bölgede arazi dağlık ve ovalık olup, bataklık arazi azdır. Köylerin bir kısmı ovalarda bir kısmı dağ eteklerinde kurulmuştur. Köyler arasında mesafe oldukça uzaktır. Köylerde kuyu suyu içilir. Köyler taş-

tan yapılmış görünüşleri güzel ve temizdir. Bölgede bol su olup, büyük ve küçük ırmaklara rastlanır. Zamantı ırmağı en önemli su kaynağıdır. Bu bölgede çayır bol olup, ağaç yok denecek kadar azdır. Uzun yayla'nın havası çok sert olup, kışları uzundur. Kışlar Kasım'dan Mayıs'a kadar sürer. Bölge hububat tarımına uygun olup, tarım at ile yapılmaz öküz ile yapılır. Atlar binek olarak ve araba çekmede kullanılır. Çayırılar köylüler arasında paylaşılmış olup, çayırılar biçildikten sonra evlerinin önünde tepeler haline getirilir ve kışın kullanılır. Uzun yayla atlarının cüsseleri eskiye nazaran biraz küçülmüştür. Cumhuriyet döneminden önce bir ara yetiştiriciler ılgılarına Arap aygırları kattılar sa da bu aygırlar ılgı hayatına dayanamayıp öldüklerinden bu çaba Uzun yayla atları üzerinde bir etki yapamamıştır. Cumhuriyet döneminden önce ise 1899 yılında Devlet tarafından çifteler harasınca bazı Uzun yayla x Arap atı melezi aygırlar, Uzun yayla atı yetiştiricilerine verilmiş, ancak bu teşvik devam ettirilemediğinden etkili olamamıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra Nonius aygırları getirilerek Uzun yayla aygır deposu kurulmuş, çok iyi Nonius x Uzun yayla melezi tayları elde edilmiş, ancak bu devam ettirilememiş ve Uzun yayla atı üzerinde etki bırakamamıştır. Uzun yayla da at yetiştiriciliği tamamen ılgı şeklinde (yarı vahşi) bir şekilde devam etmekte olup, aygırlar, ılgılar içinde serbest bir halde bulunmaktadır. 10 kısrağa bir aygır verilmektedir. ılgılarda hayvan sayıları 100-400 arasında olup, kısraklar bir veya birden fazla kişinin veya tüm köydeki kişilerin malıdır. Atlar yaz ve kış merada yaşarlar. Her türlü hava değişimine karşı koyarak hayatlarını sürdürürler. ılgılarda kısraklar 2-3 yaşında ana olur ve erkek taylar (1-2) yaşında aygırlık yapmaya başlarlar. Atlar yaz ve kış uzun yayla ile Çukurova arasında otlamaktadırlar. 1.Dünya savaşıdan önce Kaşım ayında ılgılar hareket ederek halep civarında amik ovasına, Maraş çevresine ve Çukurova'

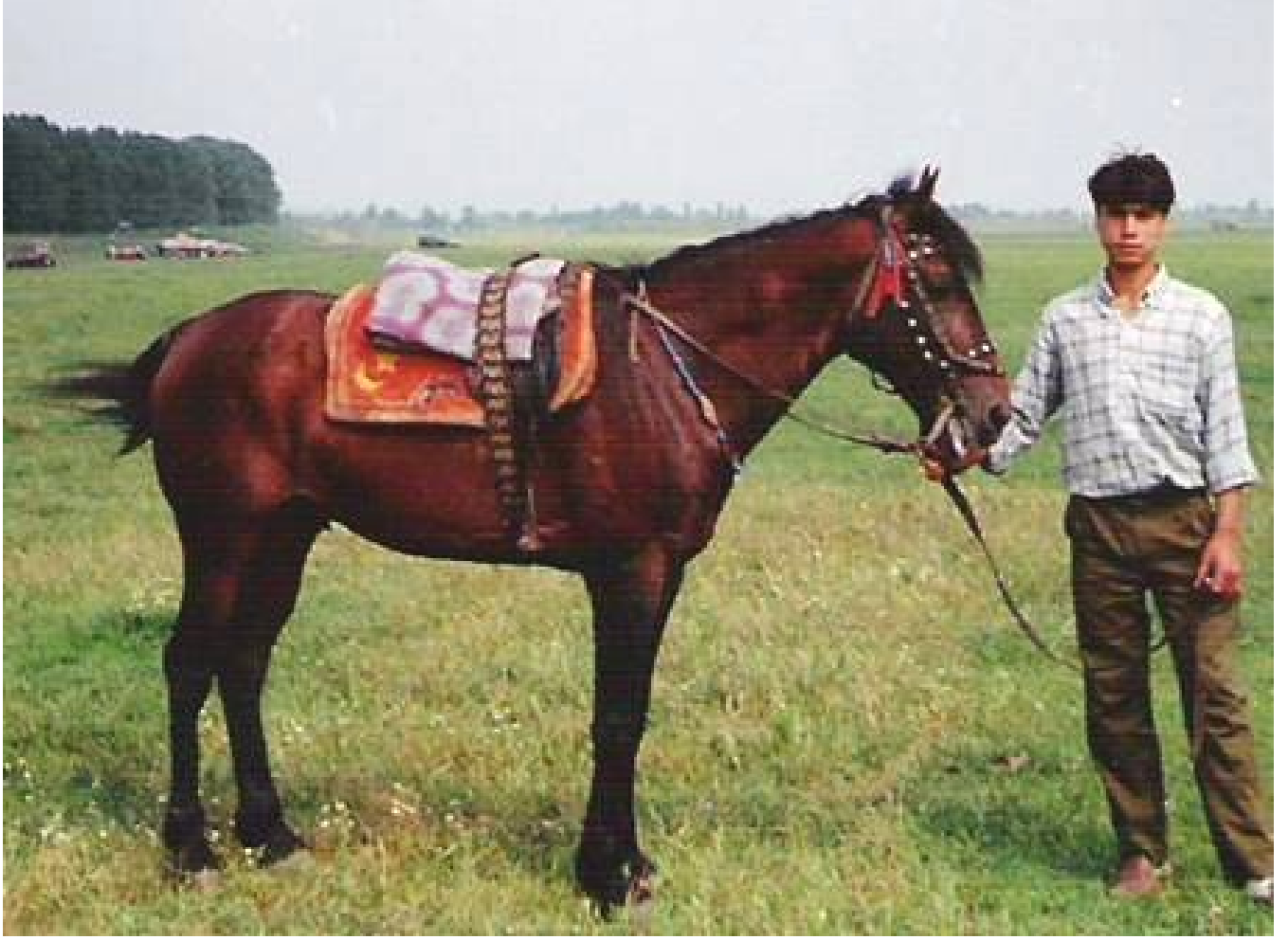
ya giderlerdi. Harp'ten sonra amik ovası Suriye'ye kaldığı için kışlık otlaklardan sadece Çukurova'ya gidilmiştir. Ancak, Çukurova otlakları az olduğundan bu atlarda beslenemediğinden azalmıştır.

Uzun yayla atları, Anadolu atlarına göre daha iridir. Pınarbaşı ilçesinde uzun seneler at yetiştiriciliği yapan ve sülalece at yetiştiriciliğini meslek haline getirmiş olan Sami KADIOĞLU'na göre; Uzun yayla atlarının uzun mesafe koşularında Urfa yöresinden gelen saf ve yarımkan Arap atlarını geçtikleri, güçlü ve dayanıklı olduğu ifade edilmiştir. Yine Sami KADIOĞLU'na göre yeleleri kuyruğa kadar gelenlere şelok (Soluh) denir. Şelok'lar daha dayanıklı, daha güçlü ve hızlıdır. Çok istenen ve arzulanan atlardır. Anadolu'da bu atları uzun mesafede hiçbir at geçemez. Uzun yayla atları binek için pek rahvan değildir. Ancak, güzel ve dayanıklı yürüyüşleri yüzünden rahvanı aratmaz.

Uzun yayla atlarına 1.5 yaşında iken damga vurulmaktadır. Buralarda damga vurmak büyük şenliklerle olur. Bu zamanda atlar toplanmakta damga vurulmaktadır. Ziyafetler verilmektedir. Büyük bir ateş yakılarak damgalar kızdırılır, tutulan taylara vurulur. Tayların tutulmaları da ayrı bir zevktir. Arkan-geç denilen fazla koşan kısrağa gemsiz olarak binen bir genç, tayları kementle tutar. Bu kısrağın bu işe özellikle alıştırılmıştır. Onun için bu iş kolaylıkla başatılır.

Uzunyayla Atı

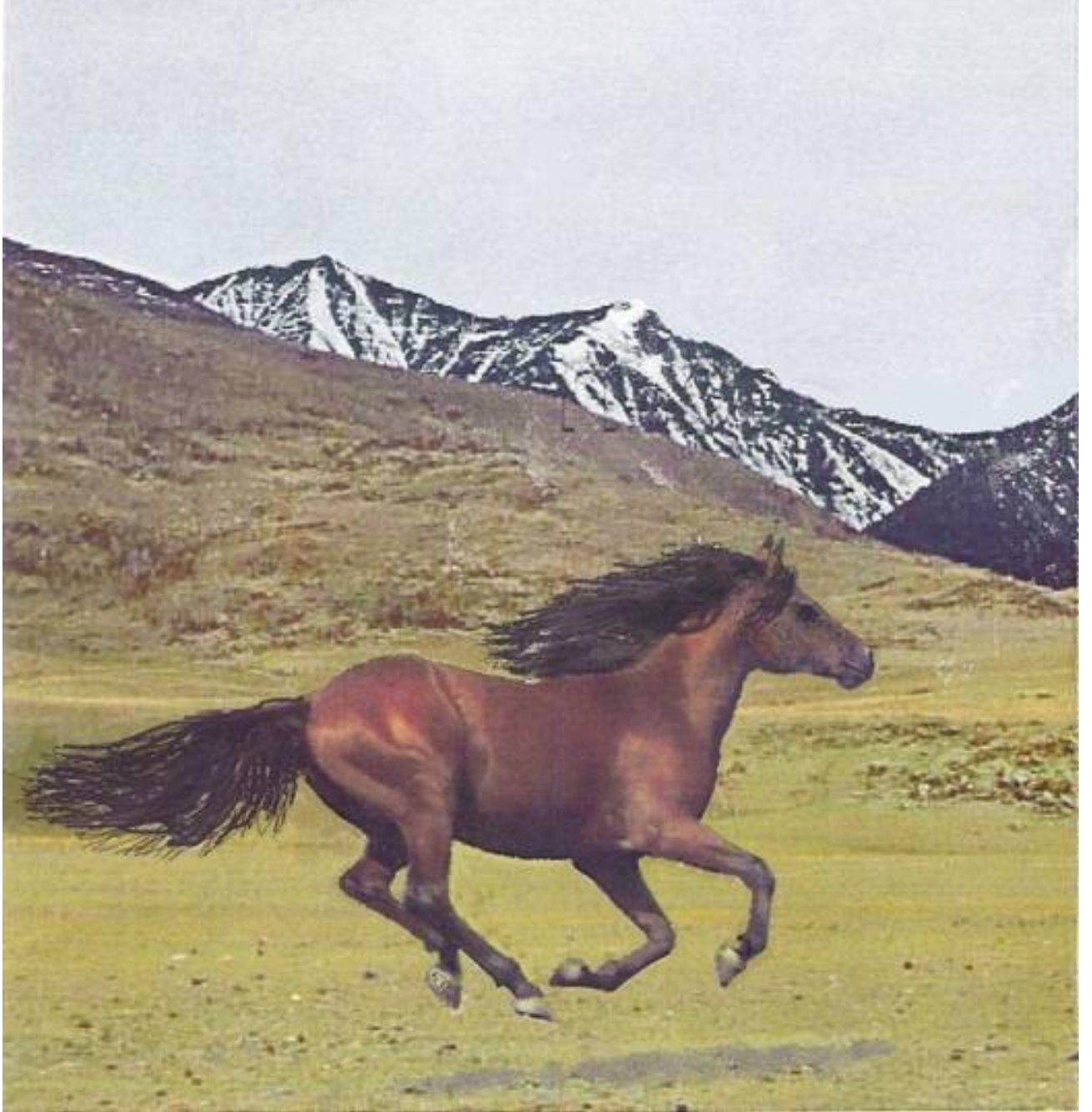

Uzunyayla Atı

DİĞER TALİ TÜRK AT IRKLARI

Bu kitapta geçen at ırkları Literatüre geçen at ırklarıdır. Bilhassa Türkiye'de bulunan at ırkları Prof.Dr. Selâhattin Batu, veteriner işleri eski genel müdürü M.Nurittin Aral, Prof.Dr. Emin Arıtürk, Prof.Dr. Kadri Bilgemre, Prof.Dr.İhsan Abidin, Prof.Dr.Mehmet Sandıkcıoğlu, Prof.Dr.Orhan Düzgüneş, Prof.Dr.Orhan Alpan, Prof.Dr.Rafet Arpacık, Prof.Dr.Afif Sevinç'in kitaplarına sadık kalınarak yazılmış ve incelenmiştir. Bunlardan başka ırklarda vardır. Ancak bunlar daha sonra incelenerek ortaya çıkarılacaktır. (Mesela Kırşehir Kurutlu Kaytalısı, Kızılcahamam topuğu kılıısı, Anadolu Arap Atı, Anadolu Teke ve Çamardı atı gibi.)

Bir de bunlardan başka Erciyes vahşi atı vardır. Bu atlar daha önce göçebelerin yayla dönüşü dağlarda bıraktıkları atlardan türeyerek vahşileşmişlerdir. Bu atların varlığını Kayseri hayvanları koruma derneği ortaya çıkarmıştır. Kayseri Hayvanları Koruma derneği yörenin atlarla ilgili milli park haline getirilmesine ve buranın yeterince tanıtılarak Turizme açılması için yetkili mercilere müracat etmiştir. Daha sonra Dünya Hayvanları koruma derneği konuyla ilgilenmiştir. Dünya Hayvanları Koruma derneği 2.Başkanı Prof. Gerry Dorrestein Erciyes dağının Aksu-yurdu yaylasında yaşayan bu yaban atlarını incelemiştir. Prof. Gerry Dorrestein atların bu yükseklikte yaşamalarının mucize olduğunu belirterek, bir süre önce Uludağ üniversitesinde kurulan vahşi yaşam araştırma merkezine sayıları 150 Adedi bulan bu atların alınmasına ve korunmasına ön ayak olmuştur.

Erciyes Vahşı Atı

Erciyes Vahşi Atları

Kırşehir Kurutlu Kaytalısı Atı

Kızılcahamam Topuğu Killısı

Anadolu Arap Atı

Anadolu Teke Atı

Çamardı Kulası Atı(Niğde)

AKHAL-TEKE ATI

Akal-Teke Atı, Türkmenistan'da Türkmenler tarafından yetiştirilmiş çok eski ve saf ırktır. Bazı otoritelere göre bu atlara bugünkü Türkmenistan'da Akal-Teke, İran Türkmenistanı'nda ise Türkmen atı denilmektedir. Bazı otoritelere göre ise Akal-Teke Türkmen atından türemiştir. Akal-Teke atı hiç bir ırkın etkisinde kalmamıştır. Çinliler bu atlara Cennet atları veya kan terleyen atlar demektedir. Çinliler bu atları elde edebilmek için Türklere savaş açmışlardır. Büyük İskender Asya seferinde bu atların süratine ve güzelliğine hayran kalmıştır. Büyük İskenderin bu seferinden sonra Akal-Teke atının kıymeti anlaşılınca bu atlardan büyük sayılarda at satın alınarak Avrupa'ya ve Rusya'ya götürülmüştür. Bazen kır ve doru renkleri olmakla beraber' genel olarak bu atların güneş altında pırıl pırıl yanan altın rengi vardır. Boyun ve baş tutuşu gururlu, temiz ve sağlam bacaklıdır. Bu atlar iyi ahlâk, ateşli bir ruh ve yüksek itaat ile son derece sahiplerine bağlı ve sağdıktırlar. Bu atlar çok hızlı atletik ve sağlam atlardır. Akal-Teke atı Türkmen atından yetiştirilmiştir. Türkmen atı ise Türkmenistan'daki vahşi step ve çöl atının Türk'ler tarafından evcilleştirilip, geliştirilmiş ve saf ırk haline getirilmiştir. Bir Akal-Teke Atı, Roma olimpiyatları binicilik yarışmalarında birinci olup Dünya'nın en iyi Spor atı seçilmiştir. Prepel isimli Akal-Teke atı üzerinde binicisi ile 8,78 metre uzun atlayarak, Yine poligon isimli bir Akal-Teke atı üzerinde binicisi ile 2,25 metre yüksek atlayarak rekorlar kırmışlardır. Akal-Teke atları Almanya'da, İngiltere'de,

Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa'da Akal Teke Atı dernekleri kurularak çok sayıda yetiştirilmektedir. Yine Akal-Teke atları Türkmenistan Harasında ve Dagenstansky harasında yetiştirilmektedir. Ayrıca İran'da da, iranlı bir avşar Türk'ü arkadaşımın anlattığına göre bir Akal,Teke yani Türkmen atı İran'da 2,10 metre yüksek atlayarak, Şahın Avrupadan büyük paralar ile getirdiği en iyi atları geçmiştir, bir Akal-Teke atı 3 gün su içmeden ve yem yemeden çölde yol alabilir. Akal-Teke atında baş küçük, profil genellikle düz, gözler büyük ve manalı ve kulaklar uzundur. Boyun ince ve uzun fakat güçlü ve kaslıdır, cidago belirli, ve uzun, sağrı düz veya hafif meyillidir. Kuyruk aşağıdan bağlantılıdır, kollar uzun, incikler ise kısadır, tırnakları sert ve dayanıklıdır. Kuyruk ve yele kılları seyrek ve azdır. Müthiş süratli ve yüksek atlama kabiliyeti vardır. Bu nedenle Manialı koşularda iyi ve yüksek atlayan atlar yetiştirmek için Akal-Teke atları damızlık olarak kullanılır.

Akhal-Teke Atı

Akhal-Teke Atı Her Renkte Olmakla
Beraber Orijinal Rengi Altın Pırıltılı
Kula Rengidir.

BAŞKIRT ATI

Başkırt atı, Başkırt Türkleri tarafından Ural dağlarında yetiştirilmiştir. Çok eski bir ırktır. Bu at Başkırt Türkleri' nin herşeyidir. Başkırt Türkleri yaşamlarını tamamen bu at üzerine kurmuşlardır. Bu at çok uysal ve dayanıklıdır. Ziraat işlerinde, yük taşımada, binek olarak, aynı zamanda, sütünden ve etinden faydalanılmakta kullanılır. Genellikle etinden at yaşlandığı zaman faydalanılır. Ayrıca, bu atların kışın tüyleri, kıvırcık olarak 15 cm. kadar uzar. Dolayısı ile bu atlar -40°C soğuklara dayanır. Bu atların postunun tüyleri uzun olduğu için bu atların postu kürk yapım işlerinde de kullanılır. Bu atların genç kısrakları 14-27 lt. süt verir. Dünya'nın en sütlü atlarıdır. Bu atların önemini kavrayan Amerika'lılar 19.yüzyılın Çarlık Rusya'sından bu atları temin etmeyi başarmışlardır. Rivayete göre 10 kadar Başkırt Atı Ural dağlarından alınarak, Sibiryaya boydan boya geçilmiş ve yaklaşık 10.000 km.'lik meşakətli yolculuk başarılp Bering Boğazına varılmıştır. Daha sonra atlar bir sal ile Alaska'ya getirilmiştir ve böylece bu kıymetli atların Amerika Birleşik Devletlerine getirilmesi başarılmıştır. Amerikalılar, kışın bu atların tüylerinin kıvırcık bir şekilde uzadığı için, bu atlara "Kıvırcık Amerikan Başkırt Atı" adını vermişlerdir. Amerika'lılar devletin desteğinde ve halkın eli ile bu atları yetiştirme derneğini (Çiftçiler Birliği) 1971 yılında Nevada'da kurmuşlar ve bu atların soy kütüğünü tutmuşlar ve neticede 50 kg. süt veren ve koyun tüyü gibi ince, bol yapağı veren Kıvırcık Amerikan Başkırt atları yetiştirilmiştir. Yani Amerikalılar, Başkırt atlarından, gücünden, sütünden, etinden, yününden, postundan ve nihayet çok munis olması ve insancıl olması nedeni ile dostluğundan faydalanılabilecek süper "Kıvırcık Amerikan Başkırt Atı'nı yetiştirmişlerdir. Amerikalılar ilk etapta bu atların sayısını 10.000 adet'e yükselterek, Alaska yerleşim bölgesinde kullanılacak süper çiftlik hayvanı olarak bu atlara, çok önem vermektedirler.

Amerika'da her at ırkının yetiştirme dernekleri vardır ve bu atlar dernekler vasıtası ile kayıt yapıp soy kütüğü tutularak bilimsel metodlar ile yetiştirilip geliştirilmektedir. Türkiye'mizde de Tarım Bakanlığındaki kıymetli atçılık otoritelerince, yerli at ırklarımızın bu tarzda geliştirilmesi düşünölmekte ve de Türk Standartlar Enstitüsünde bu atların standartlarının hazırlanması planlanmaktadır. Amerika'lılar bu tip çalışmaları çok önce başlatmışlar ve büyük başarılar elde etmişlerdir. Misal olarak, 19.yüzyılda Ankara Keçisini Amerika'ya götürmüşler ve bu keçilerden, daha ince yünlü Amerikan Angora Keçilerini türetmişler ve meşhur Angora yününü bütün Dünya'ya pazarlıyarak zengin olmuşlardır. şu anda Amerika'da 30 Milyon Angora Keçisi olduğu ifade edilmektedir. Yine bundan 20 yıl önce Kangal Köpeğini amerika'ya götürerek Dünya'nın en üstün ırkı sayılan Amerikan Kangal köpeğini yetiştirmişler, yine İngilizleri Kangal Köpeğinden İngiliz Karabaş köpeğini yetiştirmişlerdir. İsrail ise ölkelerinde aşırı sıcağdan dolayı yetiştirmeye muvaffak olamadıkları Holştayn ineklerini Türkiye'den götürdükleri güney bölgelerimizin kırmızı inek ırkını alacalı inekleri ile melezleyerek süper inek ırkı yetiştirmişlerdir.

Başkırt atlarının tüyleri yazın dökölür ve atlar çok güzelleşir. Kışın ise soğuktan korunmak için tüyler uzar. Yani bu atlar iki tip postludur. Kış postu uzun tüylü, yaz postu ise kısa tüylü ve güzel görünümlüdür. Başkırt atı oturaklı ve kalın attır. Büyük başlı kısa ve kalın boyunlu, sırtı düz, sağrı güzel ve gelişmiş yuvarlak sağrıdır. Ayakları kısa ve kemikli, yele ve kuyruk gür ve uzundur.

Başkırt atının sütünden kaymak, peynir, kımız, kefir, semetana, yağ ve yoğurt yapılır. Kımız sağlığa ve hastalıklara iyi gelen tıbbi bir antitoksittir. Bu nedenle Amerika'lılar at sütünden yapılan ve sağlığa çok iyi gelen kımız'ı üretmeyi de düşünmektedirler.

Başkırt Atı

BOSNA - HERSEK ATI

Ünlü atçı Jane KIDD'e göre; bu atlar balkanlarda bol miktarda yetiştirilmektedir. Fakat, esas ana vatanı Bosna Hersek'in dağlık bölgeleridir. Bu atlar Osmanlı atlarının torunlarıdır. Yugoslavya dağılmadan önce, Yugoslavya hükümeti bu atları seleksiyona tabi tutarak yetiştirdi. Çünkü Bosna Hersek atları Yugoslavya ekonomisi için çok önemliydi. Bilhassa çiftlik işlerinde ve taşımacılıkta çok önem kazanıyorlardı. Sadece Bosna-Hersek'in dağlık yörelerinde 130 bin Bosna Hersek atı vardır.

Bu atların cidago yüksekliği 125-150 cm. arasında değişir. Çok güçlü, zeki, ayakları sağlam, dengeli bir attır. Dayanıklılığı ve gücü ile modern çağda bile artan petrol fiyatları karşısında makinalar ile rekabet etmekte, hatta tercih edilmektedir. Bir dağlık yöre atı olan bu atlar bu nedenle Balkanlarda çiftçiler ve taşıyıcılar tarafından rağbet görmektedirler. Bosna Hersek atlarının renkleri doru, kahverengi ve siyah yaygın olmakla beraber bazen açık kahverengi ve al renk de bulunur.

Bosna-Hersek Atı

DELİBOZ ATI

Deliboz Atı, Azerbaycan Türkleri tarafından 1000 yıldan beri yetiştirilmektedir. Bu at çok güzel hafif süvari atıdır. Yükseklikleri 140 cm. olup donları kır renklidir. Bu atlar son derece çevik, cesur ve cana yakın atlardır. Bitmez tükenmez enerjileri vardır. Sanki enerji küpüdürler, üzerine binildiği zaman yerinde duramazlar. Boşalmaya hazır bir yay gibidirler. Bu atlara yüksek seviyedeki enerji ve renklerinin de kır olması nedeni ile deliboz atı ismi takılmıştır. Bu atlar da baş çok güzel, Profil düz, gözler iri parlak ve manalı, kulaklar normal uzunluktadır. Göğüs derin ve geniştir. Ayakları çok sağlam ve düzgündür, incikleri kısadır. Eklemleri geniş ve çok dayanıklıdır. Tırnakları sert olup çabuk büyürler. Bu nedenle bu atlarda tırnak arızası görülmez. Kuyruk tutuşu genellikle gösterişlidir sahipleri için gerçek bir dost ve can yoldaşdır.

Deliboz Atı

DON ATI

Don atı, Kazak Türkleri tarafından boz kır atının, Karabağ atı, Pers Atı ve Türkmen atı (Akal-Teke) ile aralarında melez-leme yapılarak yetiştirilmiştir. Bu atlar çok dayanıklıdır. 24 Saat içinde yani bir günde üzerindeki binicisi ile 300 kilometre yol alabilirler. Zenit isimli don atı ise bir günde 311 kilometre yol giderek rekor kırmıştır. Bu atlar çok güçlü, kaslı ve güzel atlardır. Kazakistan ve Kırgızistan'da yetiştirilmektedir. Don atları her türlü şartlara çok dayanıklıdır. Napoleon'un Moskova seferinde ağır geçen kış şartlarında binlerce Fransız atı öldüğü halde, Don atlarına hiç bir şey olmamış ve Kazak süvarileri enerji dolu Don atları ile Napoleon'u mağlubiyete sürüklemişlerdir. Orjinal don atları ufak atlardır ancak bu atlar daha sonraları Islah edilerek, irileştirilmiş ve bu günkü mükemmel halini almıştır. Don atlarının başları İngiliz atının başına benzer. Gözlerinin arası geniştir. Boyun orta uzunluktadır. Ayaklar uzun ve sağlamdır. Bilekler diktir eklemler çok sağlamdır. Tırnaklar oldukça geniştir bu atların Yüksekliği 150-160 cm dir. Bu atlar her türlü ziraat işlerinde ve binek olarak kullanılırlar .Ayrıca uzun mesafe yarışlarında yarış atı olarak'ta kullanılırlar. Bu atlar Don ve Volga Nehirleri vadilerin de ve Karadeniz kıyılarında yetiştirilirler.

Don Atı

ESKİ TÜRK ATI

Şahaser atları ile Türkler eski dönemde Dünya'nın en cengaver insanları idi. Eski Türk atları ufak fakat çelik gibi sağlam, süratli, dayanıklı her türlü tabiat şartlarına uyabilen hastalıklara mukavim her türlü yemi yiyebilen, yediği yemi en çok enerjiye çeviren ekonomik atlardı. Türkler bu atları ile diğer rakiplerine harp sahalarında ve ticaret alanında çok üstünlük sağlamışlardır. Ayrıca, Türkler bu atlarını iğdiş ederek yabancı ülkelere satmışlar ve büyük kazançlar sağlayarak zengin olmuşlardır (atları iğdiş ederek satmanın gayesi şudur: nasıl Çinli'ler ipek böceğinin soyunu Çin sınırlarının dışına çıkarılmasını, başkası ipekçilik yapması diye yasakladılar ise Türkler'de yetiştirdikleri en nadide at soylarının başkalarının eline geçmelerini istemiyorlardı). TRT Televizyonunda yayınlanan Dünya tarihi isimli belgeselde anlatıldığına göre Cengiz han zamanında Türk atları bir günde 350 km. yol alabilmişlerdir. Bu. belgeye göre bu atların ne kadar müthiş bir yaratık oldukları ortaya çıkmaktadır. Hatta TRT Televizyonunda yayınlanan İpek Yolu belgeselinde belirtildiği üzere Çin kayıtlarına göre yine Türklerin yetiştirdikleri Cennet atları günde 500 km. yol alabilmekte idi denilmektedir. Bu Cennet atların bugünkü torunları hala Türkmenistan'da bulunan Akhal-Teke (Türkmen) isimli at ırkına mensuptur.

Eski Türk atlarının görünüşü, hala Orta Osy'a'da yetiştirilen ve bugün dünya'da moğol atı diye bilinen atların şekline bakılarak şu şekilde tarif edilebilir. Eski Türk atlarının cidago yükseklikleri 140-150 cm. civarında idi. Bu atların başları oldukça büyük, omuzları çok iyi derecede gelişmişti. Gözleri küçük, boyunları kalın ve göğüsleri derindi. Geniş göğüs kafesleri, çok kuvvetli sağrıları ve çok sağlam ve kalın kemikli ayakları vardı. Tırnakları demir gibi sert, aşınmaya

mukavim idi. Yeleleri ve kuyruğu gür olup, beli uzunca ve ayakları uzun değildi. Bu tip atlardan ben Merzifon ve Sivas'ta çok görmüştüm.

Türkler Orta Asya'dan Anadolu'ya geldikten sonra bilhassa Osmanlılar zamanında, şeklinin güzelliği yönünden Osmanlılar Arap atına önem vermişler ve kendi atları ile melezleme yaparak yepyeni bir Türk atı türetmişlerdir.

Fakat, maalesef Cumhuriyet döneminde devletin at yetiştiriciliğine önem vermesine rağmen bunların sınırlı olması ve halkın teşvik edilmemesi ve halktaki at sevgisinin de kaybolması nedeni ile bugün eski Türk atının nesli zayıflayarak kaybolmuştur. Şu anda yarışların yapıldığı dört büyük vilayetimizde Arap ve İngiliz atı soyu az miktarda yetiştirilmektedir. İnşallah diğer büyük vilayetlerimizde hipodromlar yapılır ve bu hipodrom sayıları da 20 adedi bulursa at sayımız artarak Atçılığımız geliştirilebilir.

Ayrıca tekrar eski Türk atını yetiştirmek ve canlandırmak istiyorsak:

1. Yarıştan önce ve yarış esnasında, 2 gün içinde en az yem yiyen ata en iyi puan verilerek,
2. Her etabı 50 km. olmak üzere, 7 etap üzerinden 350 km.'lik mukavemet yarışı yaptırılarak.

Yediği yemi en çok enerjiye çeviren ve en dayanıklı atı yetiştirmiş oluruz. Eğer bu yarışmalar büyük ikramiyeler verilerek desteklenecek olursa eski Türk atı tipini yeniden canlandırmış oluruz.

Eski Türkler heybelerine aldıkları kurutulmuş et, tarhana, bulgur ve tulum içine koydukları su ile ve atlarını da geçtikleri yerdeki çayır ve otlarla besleyerek at üstünde 1000 km. yolu hiç bir ikmal yapmadan gidip, dönebilirlerdi. İşte Türklerin bu

hareketliliği sayesinde Türkler yetiştirdiği atlar ile büyük alanları zapt etmişlerdir.

Eski Türkler at üstünden inmeden 3-4 gün gidebilirlerdi. Bunların hayatı at üstünde geçerdi. Hatta at üstünde uyurlardı. Atları da çok dayanıklı idi. Atlarının tırnakları demir gibi sert olduğu için bu atlar nalsız olarak kilometrelerce yol gidebilirlerdi. Bugünkü atların çoğunluğu nalsız olarak 10 km. yol gitse atta tırnak diye birşey kalmaz. Bu atların koşu sitilleri ve aksiyonları da bugünkü İngiliz atı ve Arap atına göre değişti. İngiliz atları uzanarak koşar. Arap atları sekerek koşar. Eski Türk atları ise belden hareket etmeden uzanmıyarak ve sekmiyerek koşarlardı. Yani atın dengesi bozulmadan sadece ayaklar, hareketleri denge bozulmasın diye küçük adımlarla yapar, fakat ayaklar görünmeyecek derecede çok hızlı hareket ederdi ve dengelerini sağlamak için başlarını ileri uzatırlardı. Bu koşma tarzlarından dolayı bu atlar bugünkü İngiliz atlarından 100-150 kg. hafif olmalarına ve 15 cm. daha kısa olmalarına rağmen İngiliz atlarından daha fazla ağırlık taşıyabilirlerdi. Bu atlar çok dayanıklı ve ekonomik atlardı.

Eski Türk atı susuzluğa, açlığa, hastalıklara, soğuğa, sıcağa çok dayanıklı olup, her türlü yemle beslenir, yem seçmezlerdi. Hatta dikenli otları dahi yiyebilirlerdi. Bugün bu atların torunları Orta Asya'da görülmekle beraber dayanıklılık özelliklerini bir nebze kaybetmişlerdir. İşte çok dayanıklı olan eski Türkler, çok dayanıklı olan bu atlara sahip olunca en büyük ülkelere ve ordulara saldırmaya çekinmemişlerdir ve 1000 km. öteden gelerek herhangi bir ülkeye saldırıp orayı çökerterek 1000 km. yolu tekrar herhangi bir ikmal yapmadan dönmüşlerdir. Bu seyyar ve çevik Türk kuvvetlerini hiçbir ordu, insanların ve atlarının Türkler kadar dayanıklı olmadığından takip edememişler ve baş edememişlerdir.

Ulaşım dışındaki faydalarından da, Türkler atlardan faydalanmışlardır. Atlar, Türklerin herşeyi idi. Bu nedenle Türkler koyunlardan sonra., en çok at yetiştirmişlerdir. Sığır ve deve

sayısı atlardan sonra gelmekte idi . Türkler çok sayıda at beslemişler, bir sürü de 1000 veya 2000 at birden bulunuyordu. Türkler at etini ,çok severler ve en çok at eti yerlerdi. Atın sütünden ise kımız yapar, kımız içerlerdi. Ayrıca atın derisinden (gününden) eşyalarını yaparlardı ve sağlamlık yönünden atın derisi çok makbuld. Yine Türkler atın karın yağını tuzlayarak ve atın barsaklarına doldurarak ttsleyip tadı çok nefis olan bir tür sucuk yaparlardı. Hatta meşhur Türk algısı kopuzun tellerinin de at kuyruğu kılı olduğu söylenir. Velhasıl atlar eski Türklerin herşeyi idi ve bu nedenle eski Türkler at yetiştirmeye çok önem vermişlerdir.

Bugün ise ilgisizlik nedeni ile ülkemizde atçılık kültürü hemen hemen yok olmuş veya çok dar çevrelerde bilinmekte olup, yaygınlığını kaybetmiştir.

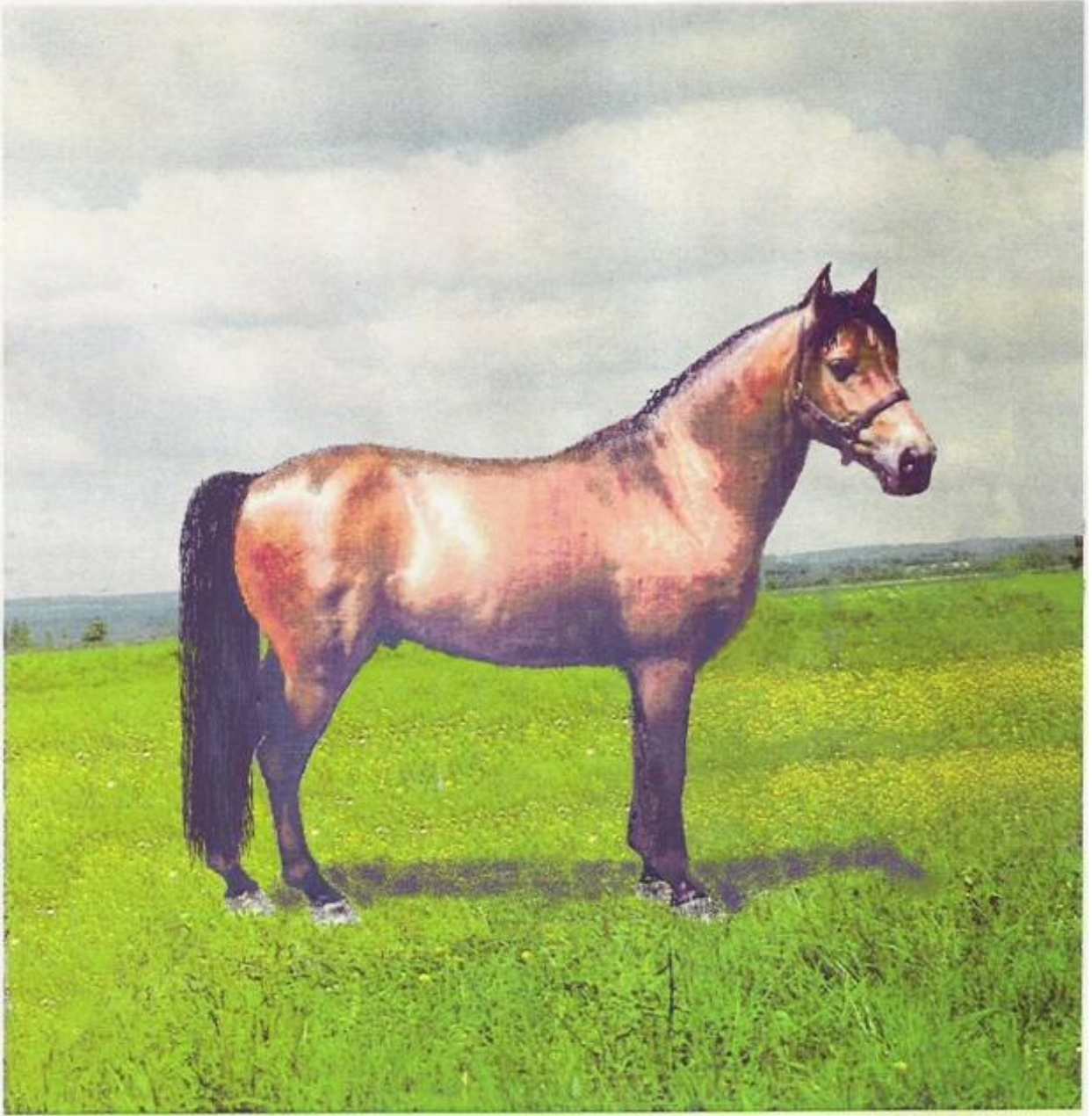
Atçılık kültürümüzün geliştirilmesi için en pratik yol seminer ve konferansların düzenlenmesidir. Her sene düzenlenecek Uluslararası Dünya Atçılığı Konferansı ile fikir alış verişinin yapılması, Dünya'daki ve Türkiye'deki atçılık otorite-lerinin çağrılarak atın tarihçesi, evrimi, medeniyete katkıları, bugünkü Dünya Atçılığı ve gelecekteki atçılık ile insanlara getireceği faydalar konusunda tartıőmaların yapılması, atçılık kültürümüzün artırılmasının sağlanması faydalar getirecektir.

Eski Türk Atı

HAZAR ATI

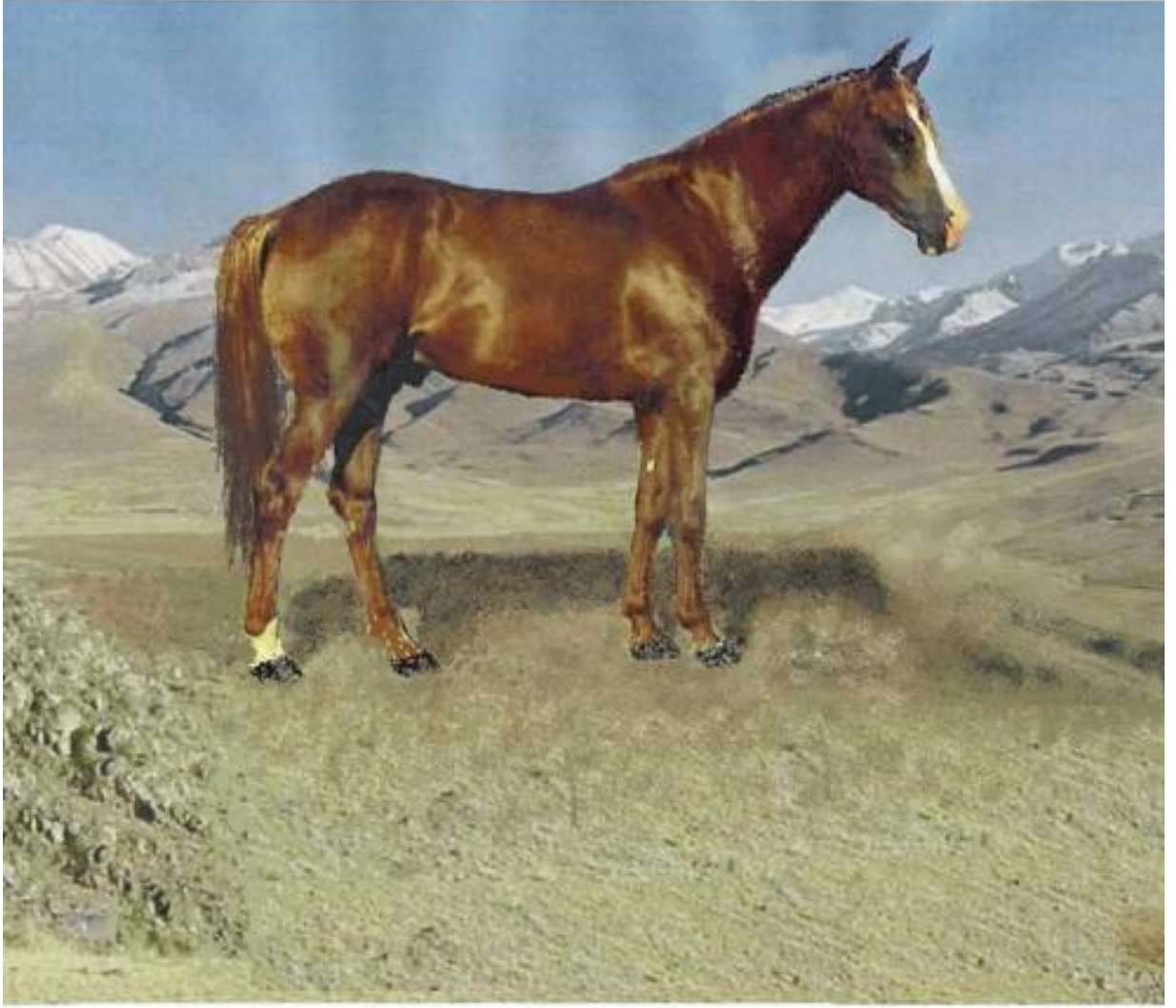
Hazar Atı İran'ın kuzeyinde Elburuz dağları civarında Azeri Türkleri tarafından 1000 yıldır yetiştirilmektedir. 1965 yılında bu atlar bazı yabancı bilim adamları tarafından incelenmiş ve üstün genetik özelliklerinden dolayı İran Şahı'nın da yardımı ile İngiltere, Amerika ve Avustralya'ya gönderilmiş ve bu atlar artık Dünya'nın kullanımına sunulmuştur. Bu at çok güzel bir attır. Alın geniş, gözler büyük ve parlak, kulaklar küçük ve birbirinden uzak, burun geniştir. Baş arap atı başını andırır. Vücut dar kuyruk tutuşu yüksektendir. Boyun uzunca, göğüs derin, bacaklar sağlam, tırnaklar sağlam ve ovaldir (uzun yayla atının tırnağına benzer). Çok atletik ve hızlıdır. Aniden hızlanması en büyük özelliklerinden biridir. Yükseklikleri 100-120 cm.'dir. (Bizim Ayvacık midillisini andırmaktadır). Hazar atları; doru, kır, al, seyrek olarak siyah ve krem renklidirler. Bu atlarda az da olsa bazı nişaneler ve akıtmalar bulunabilir. Bu atlar İran'da iş atı (çeki ve taşıma) olarak kullanılmaktadır. Amerika'da ise küçük yapısı nedeni ile çocukların kullandığı bir at olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Amerika'da bu atlar üzerine robot jokeyler bindirilerek elektronik olarak uzaktan kumanda ile kapalı manejlerde yarışlar yaptırılmaktadır.

Hazar Atı

IRAK ATI

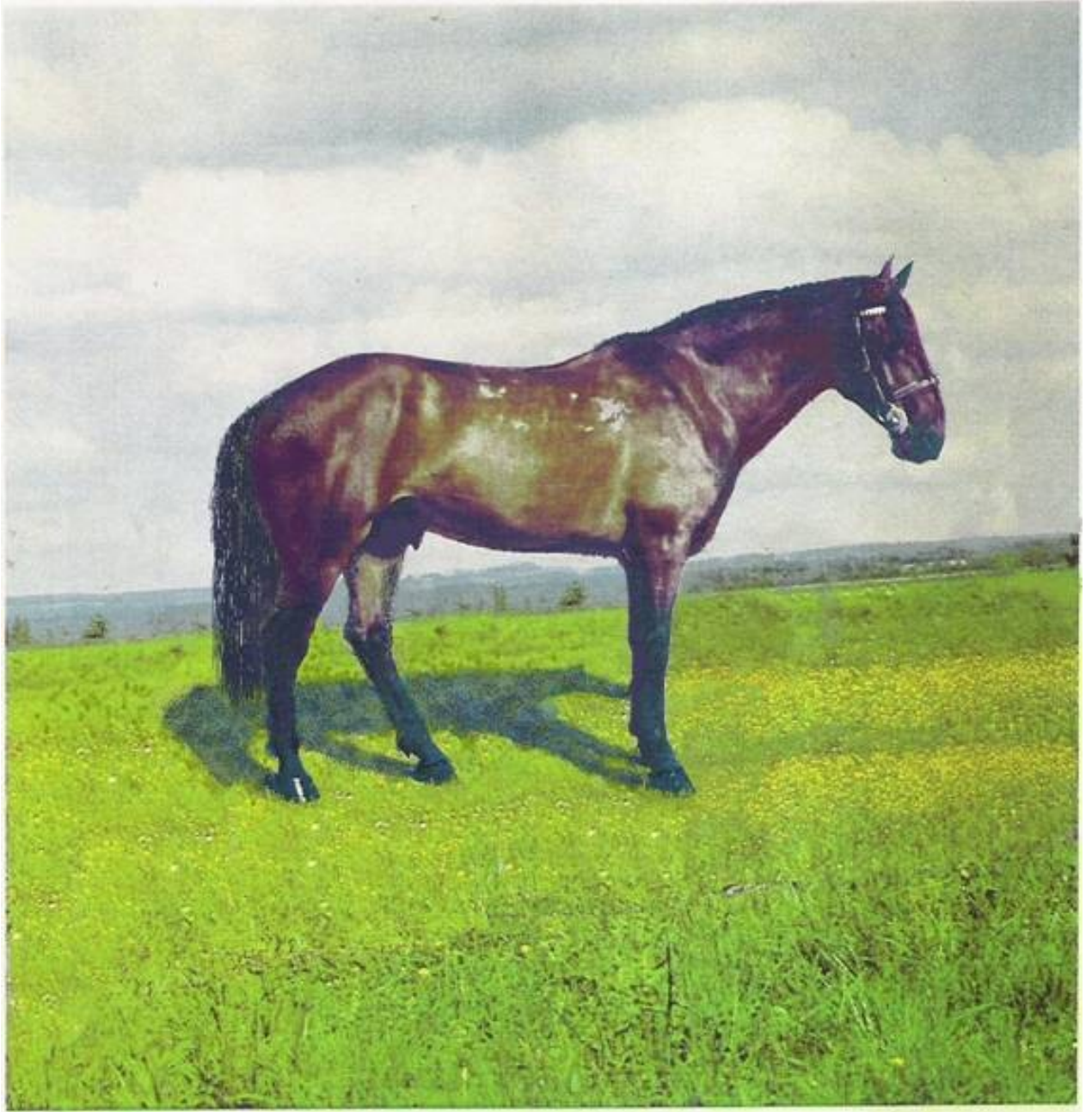
Bir de Prof.Dr.İhsan ABİDİN'e göre; Irak atı vardır. Bu at Irak'taki Kerkük Türkleri tarafından geliştirilmiştir ve halen bu atlar tercihan kullanılmaktadır. Bu atlar Kafkasya'dan getirilen Türk atları ile Arap atlarının melezlenmesi ile yetiştirilmişlerdir, irtifaları 145 ile 157 cm. arasında değişmektedir. Çok çevik güçlü bir attır. Bel kısa, sağrı elma sağrı, bacaklar sağlamdır. Göğüs fazla derin değildir. Omuzlar iyi teşekkül etmiştir. Boyun normal uzunlukta, baş çok güzeldir. Gözler canlı ve parlaktır. Baş büyüklüğü normaldir. Genel yapı olarak Arap atını ve Karabağ atını andırır. Derisi parlaktır. Bilhassa güneşte pırıl pırıl yanar. İş atı ve bilhassa binek atı olarak kullanılır. Renk olarak her türlü rengi vardır. Genel olarak kır, doru ve al daha fazladır. Tırnakları sağlam ve serttir. Seki ve nişaneleri Arap atında olduğu gibi genellikle bulunur.

Irak Atı

KABARTAY ATI

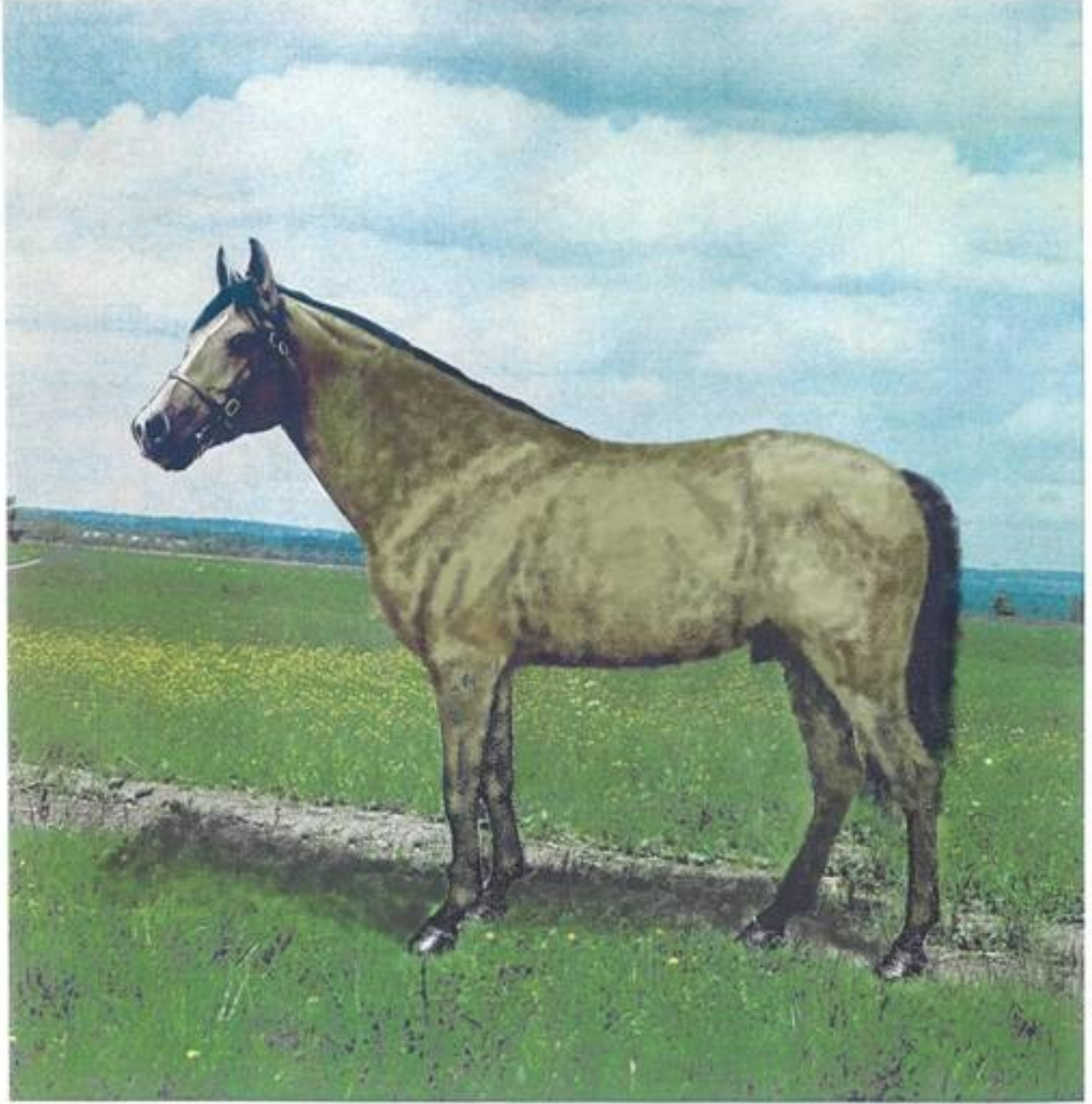
Bu at Kafkas Türkleri tarafından Karabağ Atı, Arap Atı, Akhal-Teke Atı, Nogai Atı ve yerli kabartay atlarının melezlemesi ile yetiştirilmiştir. Bu atlar güçlü dayanıklı, orta büyüklükte, 3000 metre yüksekliğe mukavim mkemmek bir dağ atıdır. Bu atlar yarım koç burunlu (gaga burunlu) olup, canlı ve sivri uçlu kulakları vardır. Arka bacakları içe doğru hafif hilâl şeklindeyir. Tırnakları çok sağlamdır. O kadar sağlamdır ki nal akmaya gerek yoktur. Kabartay atları Malkinsky ve Malokarachayevski Haralarında yetiştirilmektedir. Kabartay atları yük taşıma, yk çekme, ve binek işlerinde kullanılır. Kabartay atlarının başı ince ve uzun olup gözleri büyük değildir, boyun orta uzunlukta olup kaslı fakat fazla kalın değildir. Omuzları düzdür sağrı düşüktür. Ayaklar sağlam kemikli ve güçlüdür. Ortalama cidago yükseklikleri 150 cm. dir. Genel olarak doru ve siyah renklidirler. Daha çok binek olarak kullanılır ve çok dayanıklı, dengeli bir attır. Bu atlarda seki ve nişaneler makbul sayılmaz. Eklemleri çok sağlam, incikleri kısa değildir. Dağlarda, sarp kayalarda cesaret ve maharetle yürür. Yürüyüşleri çok seridir.

Kabartay Atı

KARABAĞ ATI

Karabağ atını Azerbaycan Türkleri yetiştirmiştir. Bu atlar al ve doru renkli olup güneş altında altın ışıltısı ile parlar, Vücut yapıları ve görünüşü son derece estetik ve güzeldir. Bu güzelliği nedeni ile diğer at ırklarına güzellik vermek için damızlık olarak kullanılır. Çok eski bir ırk olup, şekli Arap atına benzemekle beraber kendine has bir ırktır. Yükseklikleri 150 cm. olup bu atlar Azerbaycan'da Ağdam harasında yetiştirilirler. Karabağ atı Dünyanın en güzel atlarından biridir. Rengi Akal-Teke atlarına benzer. Güneş altında altın renginde pırıl pırıl parlayan kula rengindedir. Esas renk kula olmakla beraber az da olsa al ve doru renkler vardır. Karabağ atı Kafkasya'nın dağlık yöre atıdır. Karakteri son derece yüksek asil hayvanlardır. Yani insana çok yakın zeki hayvanlardır. Enerji doludurlar çok şahane ve hızlı yürüyüşleri ve dörtnalları vardır. Bunun yanında müthiş şekilde dayanıklıdır. Başlı Arap atı gibi güzeldir. Hatta bazı numuneler Arap atından dahi güzeldir.. Bu atlar Başta Kazak don atı olmak üzere diğer ırklara güzellik vermek için damızlık olarak kullanılmıştır.

Karabağ Atı

KARABAIR ATI

Karabair atı, Türkler tarafından orta Asya'da yetiştirilen çok eski bir ırktır. Bu atların yüksekliği 145-150 cm. olmasına rağmen, yani ufak yapılı olmalarına rağmen çok güçlü ve dayanıklı atlardır. Üzerlerinde 120 kg ağırlıkla ince patikalı dağ yollarında bir gün içinde 150 kilometre yol alabilirler. Bu atlar çok uslu, cana yakın ve çok iyi binek atlarıdır. Csselerine göre süratleri mükemmeldir. Dengeler çok iyidir. Bilhassa bu atlar post oyunları (Dana kapma) için kullanılır. Türkiye'de de post oyunu yakın zamana kadar yapılmaktaydı. Gönül isterki bu milli oyununuz, Cirit oyunu gibi tekrar canlandırılısın. Kıymetli Hoca Nurettin ARAL'IN Türkiye'de yetiştirilen hayvan türleri yetiştiricilik Tarihi ve Teknolojisi isimli Kitabın 23. sayfasına göre, kıymetli hoca aynen şöyle anlatmaktadır; "Post yarışları en ziyade Samsun, Bafra tarafında yayılmış olup bu gün de bölgelerde düğünlerde bu gibi yarışmalara rastlanmaktadır. Bu yarışlarda atın sürat ve alakisiyle binicinin kuvvet ve mahareti ahenkli bir şekilde işlediğinden Düğünlerde at yarışlarından sonra mutlaka post götüren yarışı yapılırdı. Son zamanlarda Bafra'nın HARİS Civarında böyle bir yarışa şahit oldum. Köylülerin ifadelerine bakılırsa post yarışı çok eski zamanlardan beri burada adet hükümünde imiş."

Karabair atı çeki ve binek atı olarak kullanılmaktadır. Bu atların müthiş bir dayanıklılığı vardır. Renkleri doru, Al ve karadır. Karabair atı tıknaz bir attır. Baş normal büyüklükte-

dir. Baş profili düz veya konveks'tir. Boyun düz ve kalındır. Bel kısa ve kuvvetlidir. Sağrı kaslı ve yuvarlak Sağrıdır. Bacaklar düzgün olup, bacak kemikleri  elik gibi sağlamdır. Bu atlar daha ziyade Özbekistan'ın dağlık yörelerinde yetiştirilmekte olup tırnakları çok sağlamdır.

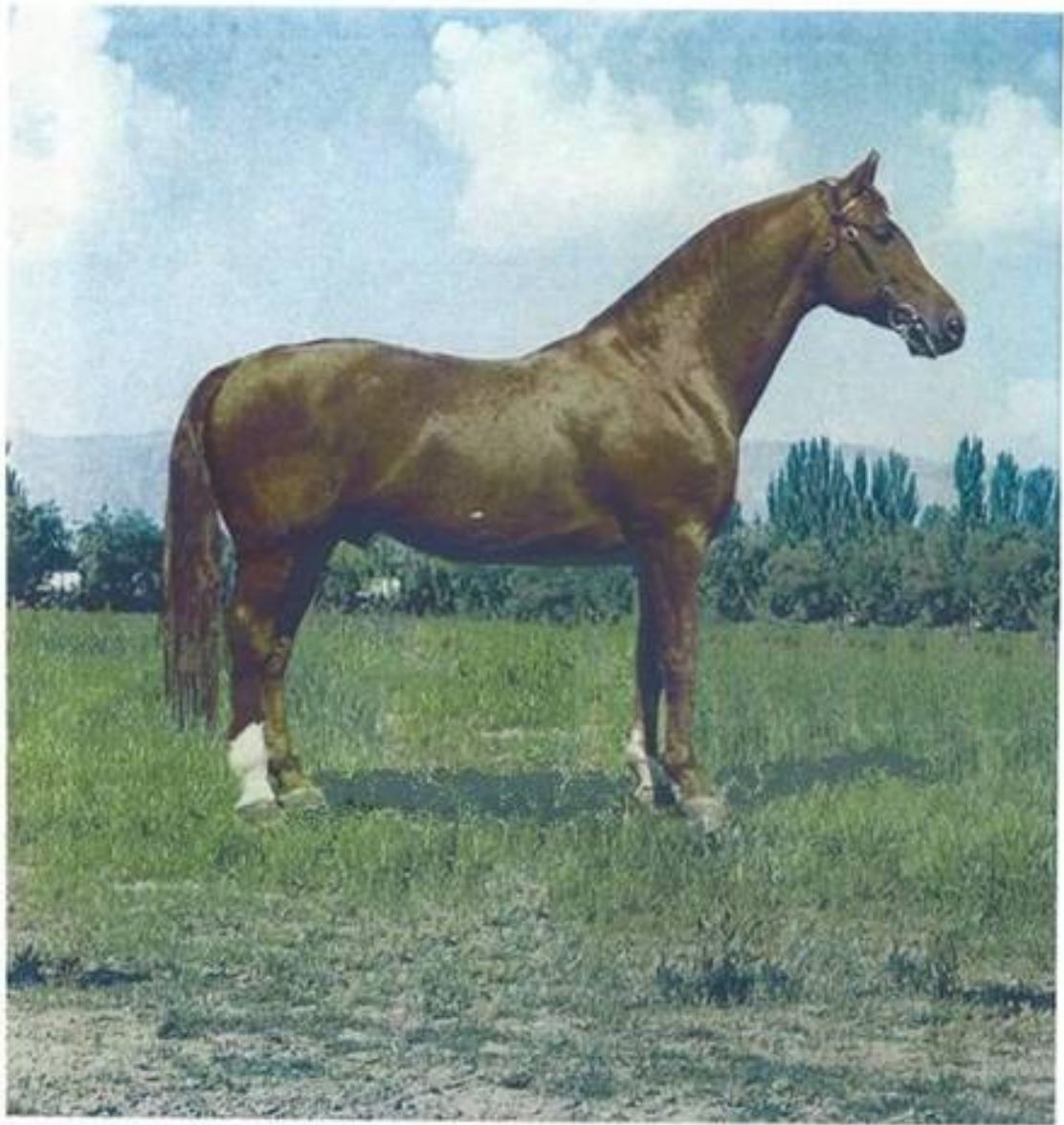
Karabair Atı(Karabayır Atı)

KIRGIZ ATI

Kırgız atı Kırgızistan ve Kazakistan'ın dağlık yörelerinde yetiştirilmektedir. Bu atlar Moğol atları ve eski Türk atlarından türetilmişlerdir. Kırgız atlarını Türk kabileleri asırlardır yetiştirip kullanmaktadırlar. Son yıllarda tarım işleri için çiftliklerde iri at ihtiyacı olması nedeni ile 1930 yıllarından sonra Kırgız atları, İngiliz ve don atları ile melezlendi ve atların cüsseleri irileştirildi. Netice olarak bu melez atlardan yeni bir at ırkı elde edildi. Bu at ırkına Novo-Kırgız ismi verildi ve bir dernek kurularak bu atların 1954 yılından beri soy kütükleri tutuldu. Bu atlar iyi bir çeki ve binek atı olduklarını ispat ettiler. Aynı zamanda dağlık yörelerde iyi bir yük hayvanı olduklarını da gösterdiler.

Bu atların kısrakları da hala kımız üretiminde kullanılmakta ve bol süt vermektedirler.

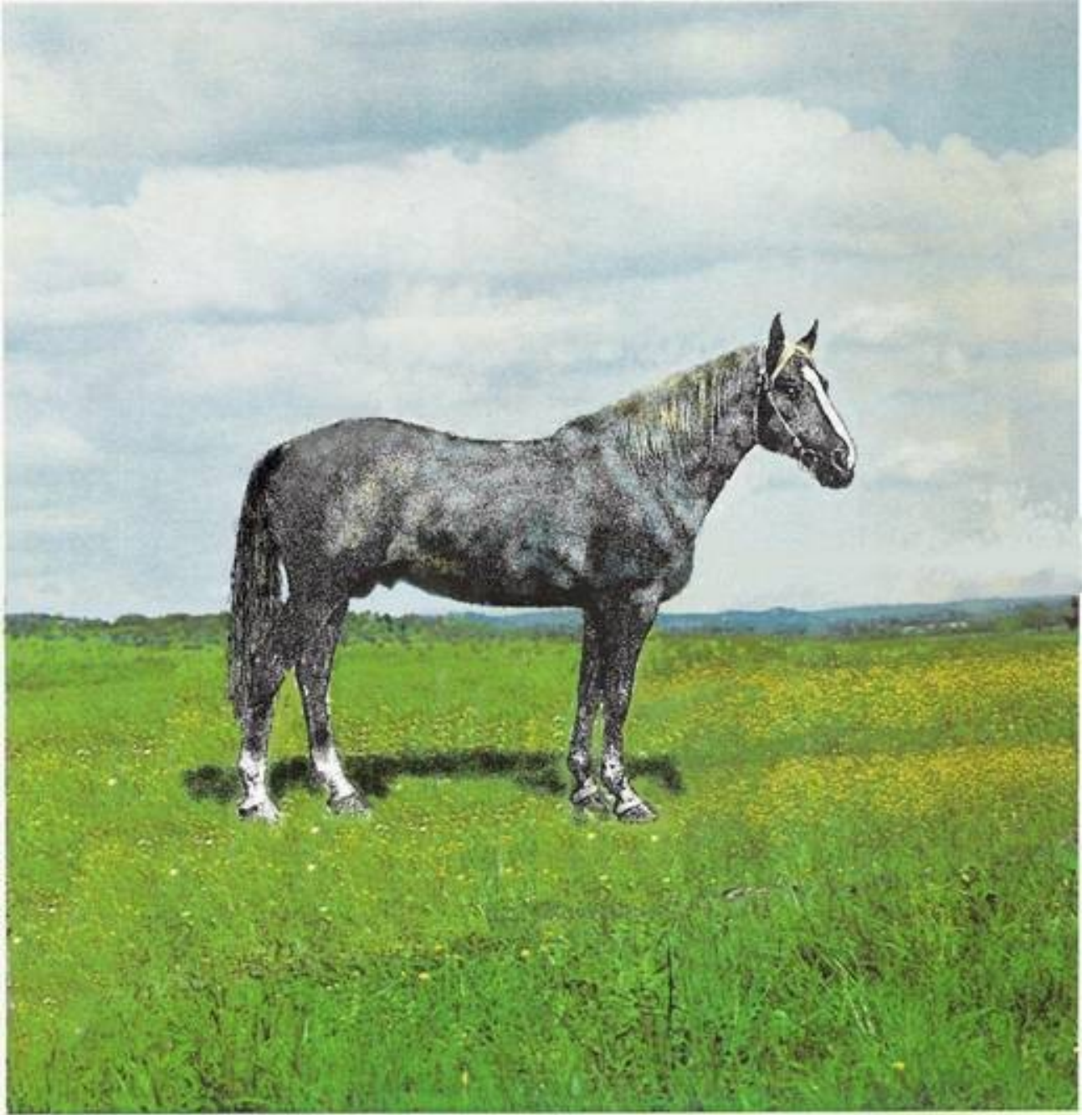
Novo-Kırgızların şekilleri İngiliz atı gibi ince tiple, ağır iş yapan kalın atlar arasında çeşitlilik göstermektedir. Fakat bütün hepsi hemen hemen, güzel bir baş, düzgün bel, kaslı, kısa ve hafif meyilli sağrı tipi göstermektedirler. Bacakları kısa ve güçlüdür. Tırnakları sert ve sağlamdır.

Nova-Kirgiz Atı

LOKAI ATI

Lokai Atı Özbek Türkleri tarafından yetiştirilmiştir. Özbekistan'ın batı vadilerinde bulunur. Karabair ve Arap atlarının melezlenmesi ile yetiştirilmiştir. Cidago yükseklikleri 150 cm. civarındadır. Bacakları Karabair atına göre uzundur. Yani ayaklı attır. Tırnakları çok sağlam olup nalsız olarak iş yapabilirler. Renkleri kır, doru ve aldır. Lokai Atı'nın başı çok güzeldir gözleri parlak ve büyük profil düzdür. Bazen roman burunlular vardır. Bu atları Lokai kabilesi yetiştirmektedir. Dağlık yörelerde tercihan kullanılmaktadır. Her türlü işte kullanılır fakat en çok binek olarak kullanılır. Bu atlar bilhassa Türklerin oynamış olduğu dana kapma oynu (Buzkaşı) için en ideal at tipidir. Lokai atlarının boynu kaslı ve kuvvetlidir güğüs derin ve geniştir ayaklar çok sağlam ve dayanıklıdır. Omuzlar kaslı olup düzdür, fazla eğimli değildir. Çok cesur ve karakterlidir. Yere çok sağlam basar, çok dengeli olup güvenli bir attır. Eğitimi kolay yapılır. Sahibi için gerçek bir dosttur

Lokai Atı

RUMELİ ATI

Osmanlı İmparatorluğu devrinde, Balkanların muhtelif bölgelerinde ufak tefek farklılıklar gösteren Rumeli atı ile bugünkü elimizde bulunan Anadolu atları arasında esaslı farklar bulunuyordu. Sıcak kanlı bir at örneği olan ve Balkan yarımadasına has olan bu at, Osmanlı devrinde ıslah edilmiş ve Osmanlı ordusu ihtiyaçlarına göre yetiştirilen bu atın kanına, Anadolu ve Arap kanı katılmıştır. Eskiden Rumeli'de 70 bin başı aşan süvari atı temin eden bir damızlık topluluğu meydana getirilmişse de; zamanla Rumeli bölgesinin yavaş yavaş elimizden çıkması sonucu, yeni teşekkül eden balkan devletlerinin at ıslahını ele almaları ile, bu at ırkı da ıslaha ve tekamüle doğru yol almıştır. Ve bugün bu at morfolojikman pek çok değişikliğe uğramışsa da, en belirli özelliği olan mukavemet ve kanaatkarlığını muhafaza etmektedir.

Yeni mahitülmaarifin (birinci cildinin 466) inci sayfasında, diğer Osmanlı atlarının tarifi arasında Rumeli atını (Rumeli cinsi eşkal bakımından tenasüpten bait olup; yükseklik ancak (1.38 - 1.47 m.) ve göğsü darca, boynu ile boş böğürleri kısaca ve sağrısı düşük ise de; bünyesi ve özellikle bacakları kuvvetli olduğundan, her türlü hizmete elverişli cefakar atlardır) diye belirtilmiştir. Türkiye Balkan harbi ve Yunan istilasında, at topluluğunun hemen hemen yüzde seksenini kaybetmiş olduğundan, bundan sonraki at ihtiyacı İstanbul ve Batı Anadolu'dan karşılanmaya başlanmıştır. Bir çok özellikleri bakımından Anadolu atına benzeyen, vücudunun iriliği ile Anadolu atından ayrılan Rumeli atı bugün, geçmişin karanlıkları arasında kaybolup gitmiştir. Halihazırda Trakya'da üretilen Rumeli atları, Anadolu'dan getirilen atlar ile karışmışlardır. Böylelikle Rumeli atı Türk atları arasından çıkmakta, yerini Trakya atına terketmektedir. Ancak, Rumeli atının soyu

Trakya'nın Meriç ve Ergene vadisi yöresinin geniş ayır ve meraları sayesinde Trakya'ya mahsus kuvvetli adeleli ve metin bir at ırkı yaratmaya sebep olacaktır. Bu bölge baştan başa at yetiştirmeye elverişli olduğu gibi; halk ta atçılığa meraklı olduğundan gelecekte buralarda güzel atlar yetiştirilebilecektir.

Ancak, biran evvel Türkiye Cumhuriyeti Hkmetinin atçılık politikasının gerektirdiği maddi ve manevi yardımları yapması gerekmektedir.

Rumeli Atı

TÜRKMEN ATI

Türkmen atı, Türkmenistan steplerinde ve çöllerinde asırlardır yetiştirilmektedir. Akal-Teke ve Yomud atları Türkmen atından türetilmiştir. Bu atlara, eskiden Turan kavimleri (Türk kavimleri) kullandığı için Turan atları deniyordu. Daha sonraları bu atları Pers Kralı Darius ve Büyük İskender de kullanmıştır. Çin kayıtlarına göre M.Ö:126 yıllarında bu atlara cennet atları deniyordu. Çinli'ler bu atları elde etmek için Türklere savaş açtılar. Bu atlar tarihte kan terleyen cennet atları diye anılırdı. Bu kan terleme meselesi şöyle izah edilebilir. Ya bu atların altın rengine yakın renklerinin, güneş ışıklarının atın derisi üzerindeki ter üzerinde kırmızı renge yakın renk vermesi, ya da bu atlar fizyolojik olarak kırmızıya yakın bir renkte terliyorlardı.Ünlü atçılardan R.S.SUMMERHAYS'e göre bu atlar Moğol atı ile Arap atının birleşmesinden meydana geldi. Michael SCHAFER'e göre ise "bu atlar Türkmen steplerindeki vahşi atlardan meydana geldi. Bu atlar Arabistan'a geldi Arap atı oldu. Kuzey Afrika'ya geldi Barb atı oldu. İspanya'ya geldi Endülüs atı oldu. M.S.I'nci asırda da İskitler bu atı kullanmışlardır. Bu da bu atın Türk atı olduğunu gösterir. 16.asır kayıtlarına göre Türk atları Arap atlarından daha geniş adımlı ve yol alıcı ayrıca uzun mesafe dörtnal yapabilen atlardı ve Arap atlarından iri idi. Bu atlar bu günkü İngiliz atı avarında fakat daha dayanıklı idi. Bu atlar Almanların ünlü Trakehner atlarının yetiştirilmesinde kullanılmıştır. Ayrıca, İngiliz atı yetiştirilmesinde de ünlü atçı J.OSBORNE'ne göre 32 adet Türkmen atı sülalesi kullanılmıştır. Bazı kaynaklara göre İngiliz atının en ünlü babalarından biri olan Byerley Türk'ün büyük oranda Arap atı olarak söylenmesine rağmen J.OSBORNE göre Byerley Türk saf Türkmen atı idi.

Yine Çin kayıtlarına göre, Türkmen atlarının ataları olan cennet atları 24 saat içerisinde üzerinde binicisi ile 500 km. yol alabiliyorlardı. Bugün 24 saat içerisinde 320 km. yol alan atlar yetiştirilmiş, ancak hala cennet atları avarında atlar yetiştirilememiştir.

Önümüzdeki 50 yıl içerisinde bunun başarılabileceği tahmin edilmektedir.

Türkmen Atı

YAKUT ATI

Yakut atı, Sibiya'da Yakut Türkleri Tarafından yetiştirilmiştir. Çok şiddetli Sibiry soğuklarına dayanıklıdır. Yükseklikleri 140 cm. Civarında olup renkleri genellikle açık gridir. (Açık Kır) Binek, yük ve çeki atı olarak kullanılır. Ön ayakları ile karları kazarak kar altından çıkardıkları yosun ve bitki artıkları ile ayrıca ağaç kabuğu ve çeşitli bitki artıkları ile yaşamlarını sürdürebilirler. Bu atlar Sibiryanın güney doğusunda Yakutistan'da yetiştirilmektedir ve bu yörenin zaman zaman -50 °C'yi bulan soğuklarında dışarıda sağlıklı olarak yaşayabilmektedirler. Yakut atları süratli dayanıklı ve cana yakın atlardır. Baş biraz ağır gözler küçük, boyun kısa ve kalın, bel normal, bazen uzunca, kuyruk ve yeleleri gür ve kalın kemikli, Topukları tüylüdür. Bu nedenle ayakları soğuğa karşı dayanıklıdır. Tırnakları sert dayanıklı ve oldukça geniştir. Karlar üstünde rahatça hareket edebilirler. Yürüyüşü ve dört nalı seridir. Her türlü yemi değerlendirebilirler. Bu atlar soğuğa ve kötü şartlara, Dünyanın en dayanıklı atlarıdır.

Yakut Atı

YOMUD ATI

Yomud Atı; Akal-Teke atı gibi Türkmen atından türetilmiştir. Ve bu atlar asırlardır Türkmenistan'da yetiştirilir. Bu atlara Arap atı kanı karıştırılmıştır. Bu nedenle bu atlar Akal-Teke atına göre daha **toplu ve** ufaktır. Akal-Teke atı kadar süratli değildir. Fakat uzun mesafeye gök dayanıklıdır. Sıcağa dayanıklı tam bir step ve gl atıdır. Eskiden Türkler arasında süvari atı olarak kullanılmaktaydı. Bu gün ise uzun mesafe atı olarak kullanılmaktadır.

Yomud atları 50 km. civarında yarıştırılıyordu. Ancak, bugün 4 km. civarında test edilmektedir. Yomud atları gök hızlı yryşldr. Yol alıcı ve alçaktan gök güzel tırıs yapar. Drtnalı binici için gök rahat ve esnektir. Yomud atının başı ince ve düz profillidir. Gözleri büyük, alın geniştir. Burun delikleri geniş kulakları küçüktür. Sağrı hafif meyillidir. Bel geniş, boyun uzun ve düz, ayaklar güzel ve sağlam kemikli, kuyruk ve yele az, deri ve tüyler güzel ve parlaktır.

Yomud Atı

PEÇENEK TÜRKLERİNİN HARİKA ATLARI

Peçenekler Oğuz soyundan olup, Göktürk Hakanlığının 12 boyundan biridir. Göktürk Hakanlığı'nın çözülmesi neticesinde Macar Ovalarına yerleştiler. Daha sonra diğer Türk boylarının baskısı ile Balkanlara geldiler. Bu arada kendi aralarında iktidar kavgasına tutuştular. Yenilen Kegen askerleri ile birlikte Bizans'a sığındı ve Peçenek askerleri Bizans ordusuna katıldı.

Bu sırada Bizans'lılar Selçuk Türklerinin baskısı altında idiler. Bizanslılara göre Selçuklular ancak peçenek askerleri ile yenilebilirdi. Bu nedenle Bizans ordusu 15 bin Peçenek askeri ile beraber sallarla boğazı geçerek Anadolu yakasına geçtiler. Fakat Peçenekler kim ile savaşacaklarını bilmiyorlardı. Selçuklular ile savaşacaklarını öğrenince kendileri gibi oğuz soyundan gelen Selçuklu soydaşları ile savaşmak istemediler. Daha önce soydaşları ile savaşmışlardır. Fakat bu savaş yurt için veya iktidar için yapılmıştır. Ancak, bu sefer böyle bir durum yoktu. Bunun üzerine Peçenekler Rumeliye dönmek istediler. Fakat Bizanslılar Peçeneklerin Rumeliye geçişini engellemek için salları kaldırdılar. Ancak, Peçenek Türkleri dönmek için kararlı idiler. Peçenekler o güne kadar atlarını yüzdürerek en azgın nehirleri köprü kurmadan geçmişlerdi. Bunun üzerine boğazı büyük bir nehir gibi farzeden Peçenekler atlarını Boğaza sürdüler. Atlarına cesaret vermek için attıkları nara ve at kişneme sesleri arasında 15 bin Peçenek Türk'ü atları ile Boğazı geçtiler. Bütün Bizans askerleri ve Bizans halkı bu mucize olay karşısında şaşkınlıktan dona kaldılar ve sanki başka bir Dünya'dan gelmiş gibi atları başka, dilleri başka, yüzleri ve giyimleri başka bu cesur atlıları şaşkınlık ve hayranlık karışımı bir hisle seyrettiler. Bilindiği gibi daha sonra

da Fatih Sultan Mehmet Han gemilerini karadan yürüterek Haliç'e indirmiş ve bir mucize daha gerçekleştirmişti. Yine ünlü Türk Hakanı Timurlenk Hindistan'ı fethettiğinde geçit vermeyen yalçın vadideki iki dağ arasına bugünkü teleferiğe benzeyen bir şekilde bir düzenek yaparak askerlerini ve atlarını karşı tarafa geçirerek başka bir mucize daha yaratmıştır.

Biz öyle bir milletiz ki gemilerimizi karadan, ordumuzu havadan, atlarımızı ise denizden aşmışızdır. Daha, böyle mucize başarıları başka milletler yapamamıştır.

TÜRK HAKANI TİMUR'UN TÜRKMEN ATLARI

Soylu bir Türk-Moğol ailesinden gelen Toktamış Han Semerkand'a gidip, ünlü Türk Hakanı Timurlenk'e (Timur) saygılarını sundu, aynı zamanda hayranlığını ve bağlılığını ifade etti. Onun yardımları ile Akordu Hanlığını ele geçirdi daha sonra Rusya'da kurulmuş olan Altınordu Devletinin zayıflığından faydalanarak Ural dağlarını aşip Emir Mamay'ı mağlup ederek Altınordu devletinin başına geçti.

Toktamış Han önce vergiyi kesip kendisine karşı çıkan Rus Prenslерinin üzerine hücum ederek onları mağlup etti. Daha sonra kendisine yardım eden Hamisi Timur'un topraklarından toprak koparmak için Timur'un ülkesine hücum etti. Toktamış Hanın ihanetine Timur müthiş sinirlendi. Gelenekleri itibarı ile eski Türkler gururlu ve ihaneti kabul edemezlerdi. Bunun üzerine Timur ordusu ile Toktamış Hanın üzerine saldırdı. Fakat sürekli kaçan Toktamış Han'ı ordusu ile bir türlü yakalayamadı. Nihayet Timur 13 Haziran 1391 yılında Toktamış Hanı şans eseri Ural dağlarında yakaladı ve Toktamış Hanı yendi. Fakat Toktamış Han bu savaştan kaçarak tekrar kendini toparladı. Timur bu sefer Toktamış Hanı 1395 yılında Terek ırmağında yakaladı. Fakat Toktamış Han ırmaktaki köprüden, ırmağın karşı kıyısına geçerek köprü başını tutmuştu. Timur'un ordusu Toktamış Hanın ordusu ile savaşmak için köprüden ve ırmağın içinden karşıya geçmeye teşebbüs etti. Fakat ok yağmuru altında bunu başaramadı. Bu sefer ordunun biri bir kıyıda, diğeri öbür kıyıda birbirlerini kontrol ederek yürümeye başladılar. Bu şekilde bu yürüyüş ikigün sürdü. İkinci günü akşamı Timur ordusundaki kadınlara asker elbisesi giydirerek asker kılığındaki kadınları yürüyüşe devam ettirdi. Bu arada ordusundaki askerlere 2 ile 4 arasında yedek at vererek köprüden beri yürüdükleri 2 günlük

yolu at değiştirerek 3 saat'te alıp köprüye vardılar. Daha sonra köprüyü geçerek tekrar karşı kıyıda ger dönerek 3 saat içinde Toktamış Hanın ordusuna yetişip arkadan baskın yaptılar. Bu arada ırmak kıyısını tutarak Timur'un diğer askerlerinin ırmağın içinden geçerek kendilerine yardıma gelmesini sağladı. İki ordu tarihte ender görülen müthiş bir savaşa tutuştular. Her taraf naralar ve at kişnemeleri içinde çınlıyordu, kanlar oluk gibi akıyordu. Savaşın sonunda Timur Han büyük bir zafer kazandı ve Toktamış Han kalan askerleri ile katı ama bir daha eski gücünü gösteremedi. Bu muharebede Timur Han'ın savaş taktiği olan, yürüyüşle iki gün süren yolu süvarilerin o muhteşem atları ile 3 saatte alıp köprüden geçerek ve geri dönüp tekrar 3 saat'te Toktamış Han'ın ordusunu yakalayarak gün ağarmadan baskın yapabilmesi idi. Bu muhteşem atların aşağı yukarı gidiş dönüş 6 saat içinde aldıkları yol 200 km. civarında idi. bütün Dünya'da Türkmen (Turkoman veya Türkman) atı olarak bilinen bu ata eskiden ınlılar Cennet atı veya kan terleyen atlar diyorlardı. Uzmanlara göre Türkmen atı çok eski bir ırktır ve Türkler bu atı, atı ilk evcilleştiren millet olarak ta ilk tarihlerden beri seleksiyon ile elde etmişlerdir. Bu atlar çok güçlü, sratlı, dayanıklı ve en önemli özellikleri ise insana ateşli bir aşkla açık olmalarıdır. Yani insana çok yakın, munis, zeki ve çok sadıktırlar. Bilindiği gibi Dünya'da üç önemli sıcakkanlı (Binek Atı) at türü vardır.

- 1 . Türkmen Atı,
- 2 . Arap Atı,
- 3 . Barb (Berberi) Atı.

Yine bilindiği gibi Arap Atı ve Barb Atı' nın kökeni Orta Asya'dır ve bu atlar ağırlıklı olarak Türkmen ve diğer İran atları, kafkas atları, Anadolu, Mezopotamya ve Arabistan atlarının melezlenmesinden elde edilmişlerdir. İngiliz Atı  babadan meydana gelmiştir.

- 1 . Byerley Türk,
- 2 . Darley Arabian,
- 3 . Godolphin Arabian.

Bu üç at da o zamanki Osmanlı sınırları içinden alınmıştır. Dünya'daki atçılık uzmanlarına göre Byerley Türk, Türkmen atı idi. Darley Arabian'ın menşei Arap, Godolphin Arabian'm soyu ise Barb (Tunus Berberi Arap) atının soyundan gelmekteydi. İngiliz Atında da ağırlıklı olarak Türkmen Atı kanı vardır. Çünkü İngiliz atının yapısı en çok Türkmen Atına benzer. Ancak, Türkmen atı biraz daha ufak, mafsalları, kemikleri ve tırnakları çok daha sağlam, boynu biraz daha kalın, asil ve çok iyi huylu ihsan dostu bir at'tır ve çok dayanıklıdır. Kolay kolay sakatlanmaz, İngiliz atı orijinleri incelendiği zaman Byerley Türk'ün desendanlarına çok sık rastlandığı görülür ve Byerley Türk bu üç aygırdan ilk olarak soy kütüğüne dolayısı ile İngiliz Atı yetiştiriciliğine ilk giren aygır olup, diğer iki aygır. Byerley Türk' ten yaklaşık 20-50 yıl sonra İngiliz atı yetiştiriciliğinde kullanılmıştır. Bu delillere dayanarak İngiliz atında en fazla Türkmen Atı kanı olduğunu izah eden bir hipotez geliştirdim ve bu konuda da bir makale yazmıştım ve bu konu ile ilgili aşağıdaki şu önemli misali verebilirim. Bilindiği gibi İngiliz Atı yetiştiriciliğinde gelmiş geçmiş en büyük aygır Eclipse'dir. Bütün İngiliz atının şu anda % 95 baba soyu Eclipse dayanır. Eclipse'nin baba soyu Darley Arabian olmasına rağmen Eclipse'nin 3.göbek ebeveynlerine bakıldığı zaman 8 adet 3.göbek ebeveyninden bir tanesinin Darley Arabian, bir tanesinin Godolphin Arabian ve geri kalan altı ebeveyn'in ise Byerley Türk'ün desendanlarından geldiği uzmanlarca ifade edilmektedir (bu konuda araştırmalarım devam etmekteyim).

Türkmen at'ından Türkler tarafından iki çeşit ırk daha türetilmiştir. Bunlar Teke Türk boyunun seleksiyon ile yetiştirdiği Ahal-Teke ve Türkmen Atı'nın Arap atı ile melezlenme-

sinden elde edilen Yomud atı'dır. İran'ın Gürgen bölgesindeki Kümbet ilinde (İran Tür'kmenistanı) yapılan çok güzel bir hipodromda Türkmen Atı yarışları yapılmaktadır.

İran'lı bir arkadaşımın duyduğuma göre bu yarışların mesafesi 6.000 ile 50.000 m. arasında değişirmiş. İlerde Türkiye'ye de Türkmen atları getirilerek bunların saf olarak veya Türk İngiliz ve Türk Arap atları ile melezlenerek uzun mesafeli yarışlarda koşturulacağını zannetmekteyim.

TÜRK ATÇILIĞI NASIL KALKINIR

Hemen hemen bütün Dünya'daki ülkelerde safkan at yarışları yapılmaktadır. At yarışlarının gayelerinden biride at neslini geliştirmektir. Böylelikle süratli, kas gelişimi, solunum ve kan dolaşımı kapasiteleri yüksek en iyi atlar yarış sahalarında yarışlarda test edilerek seçilir ve yetiştirilir. Ancak, bu safkan atları hizmet alanlarında ve çeşitli atlı sporlarda kullanamazsınız. Çünkü bu atlar belli üstünlükleri olmasına rağmen narin yapıları, sinirli tabiatları ve zor besleme şartlarına dayanıklı olmamaları ile hizmet işlerine uygun olmazlar. Hizmet alanlarında ise bu safkan atların iyi hasletleri mesela sürati, güçlü kas, dolaşım ve solunum yapısı, diğer kalın kemikli, uysal, dayanıklı atlara melezleme yapılarak intikal ettirilerek üstün hizmet ve spor atları yetiştirilir (bu melezleme yapılarak üstün at yetiştirme işi gerçek bilgi ve sabır isteyen çok güç iştir). Bu nedenle bir ülkenin hizmet ve spor atçılığında yarımkan atların önemi çok büyük olup, ülke atçılığının temelini teşkil eder. Bir ülkede atlı sporlar ve hizmet atları gelişmeden o ülkede gereği kadar at sevgisi yayılamaz ve aynı zamanda yarış atı zemini sağlanamaz. Yani açıkçası yarımkan at yetiştiriciliği (hizmet ve spor atları) yarışçılığımızın alt yapısıdır.

Türkiye maalesef atlı tarıma geçmeden öküzle yapılan karasaban tarımından traktör tarımına geçmiştir. Böylece Türkiye'de atın tarımdaki değeri anlaşılamamıştır. Oysa Türkiye'de öküzle yapılan karasaban tarımından atla yapılan pulluk tarımına geçilebilse idi, hem Türkiye çok öncelerden tarımda hamleler yapıp bugün daha gelişmiş bir Türkiye olacaktı ve hem de bugün tarımımızdaki çarpık makinalaşma olmayacaktı. Bu konuyu izah etmek işiyorum. Konuya geçmeden önce şu açıklamayı yapmak ihtiyacını duydum. "Ben makinalaşmaya karşı değilim, bilakis desteklemekteyim.çünkü inanıyorumki Büyük Türkiye'yi yaratmak için muhakkak makinalaşmak gerekir.

Ancak, bütün bu duruma rağmen atın fonksiyonunu Dünya milletleri hele hele engebeli bir coğrafya yapısına sahip Türkiye için çok çok önemlidir. Bu da vereceğim şu misalden anlaşılabilir. Birinci Dünya Harbinden hemen sonra Amerika'da at sayısı 20 Milyon, Almanya'da 4.5 Milyon Türkiye'de ise 1.5 Milyon'dur. Bugün ise at sayısı Amerika'da 30 Milyon, Almanya'da 7 Milyon, Türkiye'de ise 650 bin evet ne yazık ki sadece 650 bin'dir. Amerika ve Almanya son 70 yıl içinde tüm makinalaşmaya ve teknikte ilerlemesine rağmen at sayıları % 50 artarken bizde % 100 civarında azalmış ve istiklal savaşını kazanan ordumuzun süvari atlarının torunları olan o güzelim yerli Anadolu at ırkları yok olmak üzeredir. Şimdi Türk tarımındaki çarpık duruma geçerek konuyu teferruatlı anlatma istiyorum: Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren makinalı tarıma geçmeye çalışmıştır. Geliştirilen iyi politikalar ile Türkiye'de tarım makinaları sanayi kurulmuş ve köylü özendirilerek makinalaşmaya teşvik edilmiş krediler ve teşvik primleri verilmiştir. Daha sonraları benzine ve mazota sübvansiyonlar yapılmış ve makineli tarım büyük bir avantaj kazanmıştır. Bilahare suni gübre kullanımı yaygınlaştırılmış ve iyi tohumluklar kullanılarak tarımda reform yapılmış ve neticede tarımsal ürünümüz inanılmayacak derecede artarak Türkiye'de o güne kadar görülmeyen bir bolluk ve refah yaşanmıştır. Bir de tarımdaki atağımıza yurt dışındaki işçi dövizleri eklenince Türkiye altın çağını yaşamıştır ve bu durum sanayimize de yansarak bu tarihlerde kamu sanayisinin yanında özel sektör sanayisinin temeli atılmıştır. Ancak, bu dönemlerde çok büyük bir hata yapılmıştır. Bu da o dönemdeki parasal kalkınmamıza kültürel ve sosyal kalkınmamız ayak uyduramamıştır. Mesela o dönemlerde aşağıdaki sosyal ve kültürel faaliyetler yapılabilirdi;

- 1 . Okuma bayramları yapıp köylüyü okumaya özendirmek,
- 2 . Ağaç diekme bayramları yapmak,
- 3 . Panayırlar açmak,
- 4 . Hayvan ve tarımsal ürün sergileri açmak ve teşvik etmek,
- 5 . Konserler düzenlemek,
- 6 . Milli fıklor ve milli müzik faaliyetlerini arttırmak ve milli kültür birliğini sağlamak,
- 7 . Kooperatifçiliğı teşvik etmek,
- 8 . Köydeki yaşam düzeyini artırmak,
- 9 . Atlı spor ve diğır spor faaliyetlerini teşvik etmek ve organize etmek,
10. Aile yapısını geliştirmek ve korumak,
11. Birlik olmak ve insanlar arası hoşgörü duygusunu geliştirmek,
- 12 . Çalışma zevkini geliştirmek,
- 13 . Zevk uğraşısı (hobi) çalışmalarını geliştirmek,
- 14 . Her türlü derneğin kurulmasını teşvik etmek,

Tabii yukarıdaki sosyal ve kültürel faaliyetlere daha bir çok maddeler ilave edilebilir. Ancak, bu faaliyetler köylerde yeteri kadar yönlendirilmeyip yapılamayınca, bu sefer;

1. Büyük şehir özentisi,
2. Lükse özentisi,
3. Tembellik,
4. Sigara ve içki alışkanlığı,
5. Bara ve pavyona gitme özentisi,
6. Aile bağlarının sarsılması,

gibi faktörler ortaya çıkmış ve neticede büyük şehirlere göç başlamış, sağlıksız kentleşmeler olmuş, o dönemde kazanılan paraların kıymeti bilinmemiş, barda pavyonda harcanmış, çar çur olmuş, gerektiği gibi sanayi ve kültür yatırımlarına dönüştürülememiştir.

Sonuç olarak, şu tablo ortaya çıkmıştır. Eline para geçen köylü büyük şehir özlemine kapılarak, büyük şehirlerde sağlıksız kentleşmeye sebep olmuş, bu durum ise kültür erozyonuna ve işsizliğe neden olmuştur. Neticede köylü köyüne yatırım yapamamış sosyal, kültürel ve ekonomik yönden köylerini geliştirememişlerdir. Köyde kalanlar ise makinalı tarımın getirdiği kolaylık ile daha önce yaptıkları geleneksel işlerini çabucak yaparak daha sonra boş oturmaya başlamışlar, boş vakitlerini değerlendirememişler, enerjilerini iyi yönde kullanamamışlar ve kahvelerde dedikodu yaparak boş oturmaya başlamışlardır. Neticede köylerdeki bu gayesiz yaşama mutsuzluk getirmiştir. Köylüdeki traktöre sahip olma merakı neticesinde 30 dönüm hatta 10 dönüm arazisi olan köylü dahi traktör almıştır. Netice olarak 1 haftada tarım işlerini bitiren köylünün traktörü ile zaman zaman kasabaya gidip geldiğini saymazsak bir sene evinin önünde yatmıştır ve böylece

traktöre yapılan yatırım boşa gitmiştir. Çoğu köylü ise atını ve öküzünü satmış tarlasını ücreti karşılığı traktörü olanlara sürdürmüş ve yine hasatını da ücreti karşılığı traktörü olanlara yaptırmıştır. Bu arada şehir hayatı ve makinalaşma özlemi ile atlar unutulmuş ve hatta at sevgisi de kalmamıştır. Netice olarak buraya kadar her şey ekonomik yönden iyi gitmişti. Ancak, 1974 yılından sonra meydana gelen petrol krizleri ile petrol pahalalanmış daha sonra ise serbest ekonomi sistemine geçilmesi ile de sübvansiyonlar kaldırılmıştır. Dolayısı ile bugünün tarımının üç önemli maddesi olan mazot, suni gübre ve tohumluklar çok pahalalanmıştır. Bu durumda küçük tarım işletmeleri rantabil olamamış ve çiftçi ektiği mahsul ile masrafını dahi çıkaramamış sonunda bu durumda olan köylüler topraklarını ekmemeye başlamışlardır. Böylece tarımda kriz başlamıştır. Eğer bir çözüm bulunmaz ise bu gidiş felakete gidebilir. Bence bu durumun tek çözümü tarımdaki küçük işletmelerde tekrar at kullanımıdır. Çünkü atla tarım yapıldığı takdirde, at bitki artıkları ile besleneceği için mazot'a bağımlı olunmayacak aynı zamanda atın gübresini tarımda kullanabileceğimiz için suni gübre kullanımı azalacaktır ve aynı zamanda toprakta denge sağlanacak dolayısı ile suni gübrenin toprak üzerindeki menfi etkileri kaldırılacaktır. Böylelikle tarım girdileri ucuzlayacağı için at ile yapılan tarım karlı olacaktır. Atın tarımdaki faydalarından başka atçılığımızın ülkemiz açısından daha önce açıkladığım gibi bir çok faydaları vardır. O halde 1974 yılında 1.200.000 civarında olan at sayımızın 15 sene zarfında 650 bin civarına inmesine veya daha da azalmasına artık dur deme zamanı gelmiş olup, kaliteli at sayımızı artırmamız gerekmektedir.

Bu durumda atçılığımız nasıl kalkındırılabilir?

1. At Yarışlarını Yurt Sathına Yaymak:

Yarış otoritesinin ve Türkiye jokey klübünün üstün gayretleri ile at yarışlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması çalışmaları devam etmekte olup, elektronik sistemlere ve on-line sistemlere geçilmiştir. Yakın bir gelecekte bahse konu bu ileri teknolojik sistemlerle Türkiye'nin her yerinde ve anında bahsi müştereklere katılınabilecektir. Bilindiği gibi PTT Genel Müdürlüğü yurdumuza görüntülü telefon teknolojisini

getirmiştir. Söylendiğine göre Türkiye Jokey Klübü bu görüntülü telefon sistemi ile at yarışlarını hem ses ve hem de görüntü olarak çeşitli şehirdeki lokallerine naklen yayınlamak için girişimlerde bulunacaklarmış. Ayrıca, en geç bir yıl içinde ise at yarışlarının uydu yayıncılık sistemi ile yurt çapında televizyonlardan seyredilebileceği ifade edilmektedir. Bu imkanlar nedeni ile at yarışları en kısa zamanda yurt sathına yayılabilecektir.

2. Cirit (Deynek) Oyununu Yurt Sathına Yaymak ve Cirit Ligi Düzenlemek:

Ata sporumuz olan ve temaşası çok güzel olan cirit oyununumuza son yıllarda sahip çıkılmış olup, gerekli önem verilmektedir. Bu gelişmenin bir sonucu olarak Erzurum'da bir cirit stadı yapılmıştır. İnşaallah İstanbul'da, İzmir'de, Ankara'da yapılacak 50 bin kişilik cirit stadları ve yan tesisleri (lokaller, süpermarket, parklar, at padokları, atlı spor klüpleri tesisleri, at ahırları, at hastanesi, nalbanthane, oto parklar..... vs.) ile cirit sporumuz, düzenlenecek cirit ligi ile bu stadlarda icra edilecek ve televizyon vasıtası ile yurt içi ve yurt dışında yayınlanarak Türk binicisinin mahareti tanıtılacaktır. .

Diğer Atlı Sporlara Önem Vermek

Benim çocukluğunda gördüğüm ancak, bugün oynanmayan atlı sporlarımızın yeniden canlandırılması. Bilindiği gibi Uzakdoğu (Japonya, Kore, Çin) geleneklerine sahip çıkmışlar ve geliştirdikleri karate, judo, teakwondo gibi sporlara önem vermişler ve Dünya'ya yaymışlardır. Biz ise güreş, at yarışı ve okçuluğun dışında milli sporlarımıza gerektiği kadar önem vermemiştir. Mesela bir cirit oyunu, atlı güreş oyunu, atlı topuz oyunu ve yine post kapma oyunu bizim önemli fakat cirit dışında unutulmaya yüz tutmuş oyunlarımızdır. Bu oyunlarımızda cirit stadlarında icra edilerek bütün Dünya'ya tanıtılabilir.

Atlı Topuz Oyunu: Topuz içi saman dolu deri ile kaplanmış top şeklinde olup, tahtalardan yapılmış bir sopa bağlanmıştır.

Ayrıca, bu oyunda kamıştan örölmüş hasıra benzeyen bir kalkan da kullanılmaktadır. Bu oyun iki atlı tarafından oynanır. Atlılar bir eline topuzu diğer eline de kalkanı alırlar ve at üzerinde birbirlerine topuzla vururlar. Hangi binici diğer biniciyi attan düşürürse veya hangi binici topuzu puan alıcı şekilde daha fazla vurursa, oyunu o kazanır. Bu oyun takım halinde de oynanır. Hangi takım diğer takımı attan düşürürse o takım kazanır. Eğer oyuncu topuzu elinden atarsa pes etmiş sayılır.

Atlı Güreş Oyunu: Atlı güreş oyununda iki atlı karşı karşıya gelir ve hangi atlı diğerini at üstünden çekip aşağıya düşürürse oyunu o kazanır. Bu oyun takım halinde de oynanır. Hangi takım diğer takımı attan düşürürse o takım kazanır.

Post Oyunu: Post kapma oyunu iki takım halinde oynanır. Sahanın ortasına içi doldurulmuş bir dana postu konulur. Sonra başlama komutu ile takımlar bu postu kapıp karşı takımın kale çizgisini, geçmeye çalışırlar..Hangi takım daha çok karşı takımın kale çizgisini post ile geçerse o takım oyunu kazanır.

4. Konkurrehipik'lere Önem Vermek

Engelli ve at terbiyesi konusundaki müsabakalara önem vermek, bu müsabakaları 50 bin kişilik cirit stadlarında düzenlemek ve bu müsabakaların da Türkiye çapında ligini tertip etmek, konkurrehipiklerin yurt çapında yayılmasına ve binicilik sporumuzun kalkınmasına dolayısı ile atçılığımızın gelişmesine ön ayak olacaktır. Gelişecek binicilik sporumuzun yurt dışı temaslar ve televizyon yayıncılığı ile daha da gelişerek at sevgisinin yayılmasına neden olacaktır.

5. Mevcut At Irklarımızı Muhafaza Etmek ve Yeni At Irklarını Geliştirmek.

Bilindiği gibi Türk İngiliz Atı, Türk Arap Atı, Türk Haflinger Atı, Canik Atı, Ege Midillisi Atı, Karakaçan Atı, Uzunyayla Atı, Çukurova Atı, Hınısın Kolu Kısası Atı, Doğu Anadolu Atı, Rahvan Atı, Cirit Atı, Malakan Atı gibi mevcut at ırklarımız vardır. Türk İngiliz Atı, Türk Arap Atı ve Türk

Haflinger atları devlet denetiminde soy kütükleri tutulmakta ve geliştirilmektedir. Ancak, diğer yerli ırklarımız maalesef sahipsiz kalmışlardır ve neredeyse yok olmak üzeredirler. Dünya ve Türkiye için önem arzeden bu at ırklarımıza da önem verilmesi ve bu ırkların kaybolmasını önlemek milli bir görevimiz olması gerekmektedir. Nitekim Tarım Bakanlığı bu ırklara önem vermektedir. Gerekli çalışmaları yapılarak bu at ırklarının nüveleri haralarda teşkil edilebilecek ve geliştirilebilecektir. Örnek olarak Hınısın Kolu Kısası Atı Bağdat'taki Kerkük Türklerinin Erzurum'a göçleri esnasında getirilen Türk Arap Atları ve yerli atların melezlenmesinden elde edilmiştir. Güç ve uzun mesafe atı olarak yetiştirilen bu atların göğüsleri diğer Türk Arap atlarına nazaran çok geniş ve derindir. Dolayısı ile müthiş bir şekilde gelişmiş kalp ve ciğerleri vardır. Sağrıları normal olmasına rağmen gelişmiş göğüs yapısı yanında zayıf gibi görünür. Göğüsleri çok sarkık olduğu için ön kolları (ön ayakları), arka ayaklara nazaran kısadır. Dolayısı ile bu atlara Hınısın Kolu Kısası denir. Bu atların tırnakları siyah renkli ve çok sağlam aynı zamanda çok dayanıklıdır. Öldürüleseye günlerce çalıştırılrsa dahi 2 saat dinlenme ile tekrar ayağa kalkabilirler. Bu kadar kıymetli bir at ırkımız, bugün diğer atlarla karışmış yok olmak üzeredir. Nasıl ki Van'daki 100.Yıl Üniversitesi Van kedilerini saflaştırmak için çalışmalar yapmakta iseler. Tarım Bakanlığı da Hınısın Kolu Kısası Atını bugünkü olumlu yaklaşımları ile saflaştırıp korumaya alabileceklerdir.

Bana göre bu mevcut ırklarımızın yanında yeni at ırkları yetiştirme arayışına girmemiz gerekmektedir. Çünkü Dünya da aynı şeyi yapmakta ve daha süper atlar için yeni melezlemeler denemektedirler. Bütün Dünya'nın yaptığı gibi biz de bu iş için bir pilot hipodrom seçebiliriz. Bu da yeni yapılacak Ankara Hipodromu olabilir. Uygulama ise Dünya'dakilere benzer olarak İngiliz kısraklarının çeşitli ırktan aygırlar ile melezlenmesi ile elde edilecek yavruların yarıştırlarak içlerinden yarış, konkur ve diğer özelliklere haiz kabiliyetli atların seçilerek yeni at ırklarının tesbitidir. İngiliz kısrakları ülkemizde yeteri kadar vardır. Dünya'daki en iyi çeşitli ırklardan aygırlar (Brabançon, Percheron, Shire, Ardene, Hannover, Holstein, Oldenburg, Quarter, Türk Arap Atı, Akhal-Teke Atı,

Endülüs Atı, ... vs.) Tarım Bakanlığı tarafından ithal edilerek suni tohumlama ile kolayca tatbikata koyulabilir ve böylece yepyeni Türk Yarış Atı, Türk Konkur Atı ve diğer hizmetler için yeni Türk ırkları yetiştirilebilir. Bu iş için yapılan yarışlarda uygun handicap ve şartlar sağlanarak at sahiplerine para kazandırılır ise bu konu teşvik görüp, bu düşünce başarıya çabucak gidebilir. Bilindiği gibi son senelerde gelişen Konkur atçılığı dışarıya açılmış ve dışarıdan 500'e yakın at ithal edilmiştir. Bu atların ortalama fiyatı 50 Milyon TL'dir. Demekki bu alımlar için Türkiye yaklaşık 25 Milyar para ödemiştir. Gelecekte gelişecek Konkurlar için Konkur Atı isteği daha da artacaktır. Öyle ise kendi konkur atımızı neden biz yetiştirmeyelim? Ve neden Dünya'ya Konkur Atı satmayalım? Almanya ABD'ye Konkur atı satmakta ve bu satışlar Almanya'nın en önemli ihraç kalemlerinden biridir.

6. Rahvan At Yarışlarını Resmileştirmek:

Türkler Anadolu'ya geldiklerinde tarım alanları dışında Orta Asya'daki gibi otlaklar bulamamışlardır. Hele dağlık yörelerde yeteri kadar otlak olmadığı gibi yollarda sarp ve dardı. Bu durumda atalarımız bu dağlık yörelerde yere sağlam basan, dayanıklı, çabuk fakat ufak atlar yetiştirmeye başladılar ve Rahvan yürüyüşü geliştirdiler. Rahvan yürüyüşte at daha fazla yükü yorulmadan uzun mesafelere götürebilirler ve bu yürüyüş binici için de çok rahattır. Böylece bu yürüyüş tekniği ile ufak atlar büyük atların yaptığı taşıma işlerini yapabildiler ve aynı zamanda da az yem tükettikleri için ekonomik oldular. Türkiye'de en iyi rahvan yürüyen atlar Canik Atı, Ege Midillisi Atı ve bu iki atın melzelenmesinden elde edilen Zonguldak ve Kastamonu atıdır. Ege Midillisi atı Anadolu atının seleksiyonu neticesinde elde edilmiş dayanıklı, süratli, güçlü ve dengeli bir attır, bilhassa dağlık patika yollarda rahatlıkla yol alabilir ve ufak olduğu için zeytin hasatlarında, zeytin ağaçlarının altından ve aralarından kolaylıkla yol alabilir. Cidago yükseklikleri 110 cm. civarındadır. Canik Atı ise Anadolu Atı ile Tatar ve Çerkez atlarının melezlemesinden elde edilmiştir. Tatarlar, Kırım Türkü olup, yine Çerkez'lerde ağırlıklı olarak İskit Türklerinin soyundan gelirler ve atçı bir millettir. Rus işgalinde bir çoğu Türkiye'ye göç etmişler ve bu arada atlarını da getirmişlerdir. Bir

de erkezlerin Uzunyayla'ya getirdikleri Uzunyayla Atları vardır ki bunların dört nalı iyi fakat rahvan yürüyüşleri iyi değildir. Canik Atı, Midilli Atı ve Batı Karadeniz Bölgesi atından (Zonguldak, Bartın, Kastamonu, Daday, Taşköprü) daha iridir. Bu nedenle Canik Atı, Rahvan bineğinden başka araba ve fayton koşumunda da kullanılmaktadır.

Çok zeki olan atalarımızın geliştirmiş olduğı ve Dünya'ya yaydığı atlarda rahvan yürüyüş tekniğı milli bir geleneğimizdir. Bu nedenle bu milli geleneğimize sahip çıkılmalıdır. Rahvan at yarışlarının geliştirilmesi ve bu arada Canik Atı, Batı Karadeniz ve Ege Midillisi gibi kıymetli at ırklarımızın yok olmaması için Rahvan at yarışlarının resmileştirilmesinde fayda vardır.

Bu atların kıymetini açıklayacak olursak; Ege Midillisi Atı kanaatkar, binek ve hafif yük için kullanılan, çok iyi rahvan yürüyen, hatta küçük bir katır kadar ekonomik ve dayanıklı fakat katırdan daha hızlı ve güzel görünümlü ve bu özellikleri ile de kıymetli bir attır. Misal olarak Türkler tarafından İran'da yetiştirilen ve bizim Midilli atımıza benzeyen Hazar (Caspian) Atı Dünya'ca tanınmış ve çok iyi para etmektedirler. Bu atlar çok uslu dayanıklı ve masrafsızdırlar. Bilhassa çocuklar için binek atı olarak kullanılmaktadırlar. Batı Karadeniz atı ise aynı özelliklere sahip fakat Midilli Atından biraz daha iri olduğı için daha süratlidir. Canik Atı ise bu iki ırktan da daha iri olduğı için süratli, seri ve aynı zamanda hafif araba ve faytonlar için bulunmaz bir at ırkıdır. Zaten Tarım Bakanlığı'nda mahalli rahvan at yarışlarını desteklemekte ve diğer düz yarışlar için birlikte mahalli yarışları düzenlemektedirler. Canik Atı için Samsun'da, Batı Karadeniz Bölgesi atı için Kastamonu ve Bartın'da, Ege Midillisi Atı için ise Manisa veya yakın vilayetlerde rahvan yarışlar düzenlenebilir. Bu yarışlarda Midilli Atı için 110 cm. cidago, Batı Karadeniz atı için 135 cm. cidago yüksekliğı, Canik Atı için 135 cm. ve yukarısı sınırlamaları getirilirse bu ırklar korunabilir.

7. Atlı Tarımı Teşvik Etmek:

Bugün mazotun ve gübrenin pahalalanması nedeni ile küçük işletmelerde atlı tarımın yapılması daha karlıdır.

Türkiye'nin coğrafi yapısı nedeni ile küçük işletmeler tarımın çoğunluğunu teşkil etmektedir. Bu nedenle atlı tarımı teşvik etmelidir. Nitekim gübreli tarımın yapıldığı bahçe tipli küçük işletmeler için Tarım Bakanlığı Arap Atı ve Haflinger Atı veya bu atların melezlerini yetiştirmektedir ve bu atlar bahçe tarımı ve küçük işletmelerin ihtiyacı olan işler için çok uygundur. Ancak "bu atlarla toprağı derin sürüp krizma yapmak çok zordur (yani alttaki dinlenmiş verimimi toprağı üste çıkarıp, üstteki verimi azalmış toprağı toprak altına almak) daha türkçesi toprağı alt üst etmek. Bir gün bir çiftçi arkadaşım bana traktörle sürdüğü tarlasından atla sürdüğü zamana göre daha fazla ürün aldığını söyleyip, traktörün daha bereketli olduğunu söylemişti. Ben de ona, traktörle toprağı daha derin sürüp daha iyi alt üst ettiği için ürünün arttığını izah etmeye çalıştım. Avrupalı, bu krizma olayını yıllar önce keşfetmişti ve toprağı derin sürüp krizma yapabilecek iri atlar yetiştirmişlerdi. Bu tip derin sürülmesi gereken tarım alanlarımız için biz de iri atlar yetiştirmemiz gerekir. Nitekim Tarım Bakanlığı'nda da GAP Atı yetiştirme fikri mevcut olup, bu atı yetiştirmek için Türk Arap Atı ile Türk Haflinger âtını melezleyip diğer iri bir ırkla da cüsse arttırımı yapılabileceğı düşünülmektedir.

8. Üniversitelerde Atçılık Faaliyetlerinin Arttırılması At konusunda geliştirme çalışmaları yapabilmek için diğer dünya üniversiteleri ile ortak çalışma şartları aramak ve bizim üniversitelerimizde de at geliştirme merkezlerinin ve laboratuvarlarının kurulması Önem kazanmaktadır.

9. Atçılık yayıncılığına Önem Vermek

Bilgi alış verişinin yapılabilmesi için ve atçılık kültürünün gelişip yayılabilmesi için muhakkak yayıncılığa önem vermek gerekir. Bütün atçılıkta ileri ülkelerde 30-50 civarında mecmua ve binlerce kitap yayınlanmakta iken bizde bir adet yarışçılık mecmuası (Banko) ve senede 1 veya 2 adedi bulmayan atla ilgili kitap yayıncılığı vardır. 1970-1975 döneminde bir ara Jokey Klübü 6-7 adet kitap yayınlamıştı. Gönül isterdiki Jokey Klübü yabancı menşeli kitapları tercüme ettirerek yayınlasın ve bu açığı kapatsın. Atçılık yayıncılığına örnek olarak, yazı ekinde Amerika'da

yayınlanan bazı atçılık mecmualarını liste olarak çıkartmaktayım.

Yazıda belirttiğim gibi diğer ülkelerde at sayısı artarken bizde azalmış ve 650 bin adede düşmüştür. Üzüntü içinde şu soruyu soruyorum; atı böyle seven bir milletin atçılığı, ülkemizin bugünkü durumunda mı olmalıydı? Sadece Almanya'da bizim yetiştirdiğimiz atın on katı at yetiştiriliyor!.. Ama bugün atçılığımızın başında Türk tarihini iyi bilen, atı seven ve attan anlayan bilgili otoriteler vardır. Bu nedenle sevinç içinde şunu kesinlikle söylüyorum. Türk atçılığı gelişecek ve önem kazanarak layık olduğu yere yükselecektir. Türklerin Altın Tarihi isimli kitabın 9.sayfasında aynen şöyle bir pasaj geçmektedir. "Ömrü at üstünde, atla beraber geçen her işini onunla yapan bir milletin, atı sevmemesi, ona saygı duymaması, hatta onu kutlu saymaması düşünülemez. Bazı dönemlerde, bazı Türk boyları ata heykel, ata mezar yapmışlardır. Hala da yapıyorlar. Ama hiçbir zaman onu bir totem olarak kabul etmemiş ve tapmamışlardır. Türklerin atı kutlu saymaları, Hinduların ineklere izafe ettikleri kutsallık gibi değildir. Türkler at kurban eder, etini yerlerdi".

Osmanlılı kayıtlarına göre Osmanlı topraklarında Orta Asya'ya nazaran otlaklar az olduğu için çok at yetiştirmek daha zordu.O dönemlerde at herşey idi. Hatta Osmanlı Devletinin hayatiyeti idi. Bu nedenle o dönemde dinen bir sakıncası olmamasına rağmen ve Türklerde at eti yenmesi adeti olmasına rağmen at eti yenilmemesi telkin edilmiş ve hatta harpte dahi mecburiyet karşısında atın sağ yarım tarafı yenilir, tamamı yenilmez düşünceleri toplumda yerleştirilmiştir. Bu dönemlerde harbi kazanmak demek at demek olduğu için Osmanlılarda aç kalan askerler atın gübresindeki arpaları toplayıp yemişler at etini yememişlerdir. Bu durum o günün şartlarında atın öneminden gelmiştir. Aynı dönemlerde Avrupa'da da aynı düşünceler vardı. Çünkü bir devletin hayatiyeti at çoğunluğuna bağlı idi ve Avrupa'da da otlaklar Orta Asya'ya göre daha az olduğundan çok at yetiştirmek zordu. Oysa Avrupa'lılar bu gün için bu düşünceyi değiştirmişler ve atı ekonomik değer haline getirmişlerdir. Şöyleki, Almanya bugün 7 Milyon at beslemektedir. Aslında Almanya'nın otlakları 7 milyon at beslemeye yetmez. Ama

ne yapmış Almanlar? Dışarıdan tahıl grubu mahsuller ithal etmişler ve bu tahılı kendileri yemeyip atlara yedirmişler, kendileri ise 1.sınıf protein kaynağı olan yemeklik mantar ve et yemişlerdir. Bilindiği gibi atın gübresi çok değerlidir ve çok para etmektedir. Almanlar attan elde ettikleri gübre ile mantar yetiştirmektedirler (yemeklik mantar sadece at gübresinde yetişir. Diğer hayvanların gübresinde yetişmez. At gübresine en yakın gübre tavuk gübresidir. 3 kilo at gübresi ile 1 kg. mantar yetiştirilmektedir). Yine at gübresinden biyogaz elde edilmekte ve kalan artık gübre ise toprak gübrelenmesinde kullanılmaktadır. Ayrıca, 7 Milyon at yetiştirilen Almanya'da halk at eti yenmesi için teşvik edilmiş, temiz ve kıymetli protein kaynağı olarak Almanya'da at eti yenilmektedir. Şunu da unutmamak gerekirkı et yiyen milletler kafası çalışan, enerjik, çalışkan ve güçlü milletlerdir. Tarih bunu hep böyle yazmıştır. Eski Türklerde Orta Asya'da at eti yerlerdi ve o dönemlerde Dünya'nın en güçlü devletlerini kurmuşlardı. Bugün dahi Orta Asya'daki Türkler at eti yemektedirler.

Benim geliştirdiğim bir düşünceye göre, atçılık ve at yetiştiriciliği geleceğin en önemli sektörlerinden biri olacaktır. Şöyleki; Türkiye'nin bugünkü elektrik üretimi 55 Milyar Kilowatt'tır ve her yıl % 10 artış göstermektedir. Bu şartlar altında 2000 yılındaki ihtiyacımız yaklaşık 150 Milyar Kilowatt olacaktır. Hatta eğer ülkemize planlandığı gibi yabancı sermaye çekilebilirse 180-200 Milyar Kilowatt olacaktır. Oysa iyimser bir tahminle Türkiye 2000 yılında 100 Milyar Kilowatt/yıl enerji üretebilecektir. Görüldüğü gibi 2000 yılında Türkiye'nin yıllık 50 ile 100 Milyar Kilovatt enerji açığı olacaktır. Bu da Türkiye'nin bu açığı kapatması için dışardan daha çok petrol, kömür ve elektrik alması demektir. Dolayısı ile gelecekte enerji çok pahalalanacaktır. Bence Türkiye'nin bu açığı kapatabilecek en önemli kaynaklarından biri at enerjisi olacaktır. Çünkü, motorlar harcadığı benzinin ancak % 35'ini enerjiye çevirmekte üstelik eksoz dumanlarından çıkan gazlarda çevreyi kirletmektedir. Oysa atlar yedikleri otun % 40'ını hatta bazı atlar % 45'ini enerjiye çevirmekteler. Bir de üstelik gübreleri ile toprağa hayat vermekte olup, aynı zamanda tabi gübreli tarım ile toprağın dengesi bozulmamaktadır. Almanya'nın bugün için 7 Milyon atı vardır. 2000 yılında ise at sayılarını 14 veya 15 milyon mertebesine çıkarmayı planlıyorlar. Eğer bizim de

Almanya gibi 15 milyon civarında atımız olsaydı ve güçlü atlardan günde 20 kilowatt enerji alınabildiğine göre 15 milyon attan $15.000.000 \times 20 \times 360 = 108$ Milyar kilowatt/yıl enerji elde edilebilirdi. Görüldüğü gibi küçümsenmiyecek çok büyük meblağlar tutmaktadır.

Bu durumda gelecekte 1.000 atlık hatta 10.000 atlık çiftlikler olacak, bu atlardan, yürüyen bantlı elektrik elde etme makinaları ile elektrik enerjisi elde edilecek bu elektrik enerjisi, interkonnekte sistem aracılığı ile satılacak sudan hidrojen elde edilerek araba yakıtı olarak kullanılacak, atların gübresinden biyogaz ve mantar üretilecek, elde edilen biyogazdan ayrıca araba yakıtı olarak metanol üretilecek, bu işlemlerden sonra kalan gübre artıkları ile toprak gübrelenecek ve sebze tarımı ve diğer tarla bitkileri tarımı yapılacaktır. Ayrıca, atın sütünden yararlanılabileceği gibi iş verimi düşen atlar ise at eti yiyen dış ülkelere satılacaktır. Görüldüğü gibi at beslemek çok karlı bir duruma geçecek ve atçılık önemli bir sektör olacaktır.

Bu nedenle ülkemiz ekonomisi için gelecekte ön plana çıkacak at ve atçılığa önem verilmeli ve yapılacak planlar ile mevcut at ırklarımız korunmalı ve yeni ırklar geliştirilerek at sayımız arttırılmaya çalışılmalıdır.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ BAZI ATÇILIK MECMUALARININ İSİMLERİ

- 1 . Appaloosa Journal (Appaloosa Irkı Atın Mecmuası),
- 2 . Arabian Horse World (Arap Atı Dünyası),
- 3 . Arabian Horse Times (Arap Atı Programı),
- 4 . Arabian Horse Country (Arap Atı Ülkesi),
- 5 . Blood Horse [Safkan At (İngiliz Atı)],
- 6 . Thoroughbred Record (İngiliz Atı Kayıdı),
- 7 . Hoof Beats (At Tırnağı Darbeleri),
- 8 . Harness Horse (Araba Atı),
- 9 . Quarter Horse-Journal (Quarter Atı Mecmuası),
10. Speed Horse, Racing Report (Sürat Atı, Yarış Raporu),
- 11.Quarter Racing Journal (Quarter Atı Yarış Mecmuası),
- 12.East West Quarter Horse Journal (Doğu Batı Quarter At Mecmuası),
- 13.Paint Horse Journal (Alacalı At Mecmuası),
- 14.Morgan Horse (Morgan Atı),
- 15.Horse trader, Classified Ads (At Tüccarı, Klasifikasyon)
- 16.Polo [Polo Oyunu Mecmuası (Atlı Top Oyunu mecmuası)
- 17.Pony Journal .(Küçük At Mecmuası),
- 18.Minature Horse World (Minik At Dünyası),
- 19.Modern Horse Breeding (Modern At Yetiştiriciliği),
- 20.Trail Blazer (Öncü),
- 21.Mustang,Wild Horses & Burros (Yabani At, Vahşi At ve Merkepler),
- 22.PAO Magazine (Altın Renkli At Derneği Mecmuası),
- 23.Palomino Horses (Altın Renkli Atlar),
- 24.Horse of...Kings, Andalusian (Atın Kralları, Endülüs Atı)
- 25.Voice of the Tennessee Walking Horse (Tennessee Walking Atının Sesi),
- 26.AmericanConnemara(Amerikan Connemara Atı),

- 27.Equine Market, Midwest (At Pazarı, Orta-Batı),
- 28.Horsemen's Yankee Pedlar,n'east (Atçılarının Yanki
Seyyar Satıcısı),
- 29.Lariat, Northwest (Kement, Kuzey-Batı),
- 30.Southern Horseman (Güneyli Atçı),
- 31.Rodeo News (Rodeo Haberleri),
- 32.Prorodeo Sports News (Prorodeo Sporları
Haberleri),
- 33.Saddle & Bridle (Eğer ve Gem),
- 34.Horse World (At Dünyası),
- 35.Saddle Horse Report (Eğer Atı Raporu),
- 36.Walking Horse Report (Walking Atı Raporu),
- 37.Western Horseman (Batılı Atçı),
- 38.Horsplay (At Oyunu),
- 39.Performance Horseman (Performanslı Atçı),
- 40.Horses (Atlar), :
- 41.Horse and Rider (At ve Binici),
- 42.Practical Horseman (Pratik Atçı),
- 43.Horse and Horseman (At ve Atçı),
- 44.Horse Care' (At Bakımı),
- 45.Horse World USA (At Dünyası ABD),
- 46.Western Horse (Batılı At),
- 47.Horse Illustrated (Resimli At Tasviri),
- 48.Rare Breeds Journal (Kıymetli Irklar Mecmuası),
- 49.The Draft Horse Journal (Ağır Çeki Atı Mecmuası),
- 50.Bashkir Horse (Başkirt Atı).

RAHVAN AT YARIŞLARI

1963 yılında Kastamonu'da rahvan at yarışları düzenlenmişti. Ben de büyük heyecanla yarışları seyretmeye gitmiştim. Yarışlara ilgi büyüktü. Sanki: bütün Kastamonu halkı yarışlara gelmişti (o yıllarda bütün Türkiye'de at sevgisi üst düzeyde idi). Yarışlar bayram şenliği gibi coşku içinde yapılıyordu. Herkes ailesini almış gelmiş hem piknik yapıyor, hem de birbirinden güzel olan küheylanları (atları) seyrediyorlardı. At sayısı da çoktu ve o gün yanılmıyorsam çeşitli kategorilerde 7 koşu yapılmıştı ve her koşuda eri az 10-15 at koşmuştu. Ben memleketim olan Tokat'da rahvan at çok görmüştüm ve yine Erzurum'da da rahvan atları çok görmüştüm. Ancak, Kastamonu' daki kadar çok ve güzel rahvan atları hiçbir yerde görmemiştim. Bir ara yanımda yarışı heyecanla seyreden ve şimdi ismini hatırlayamadığım aksakallı dedeye sordum; (Dede dedim. "Bu atlar böyle rahvan koşacağına dörtnal koşsa daha iyi değilmi?") (Dede, oğlum dedi. "Rahvan at hem kendini yormaz ve hem de binicisini yormaz, hatta iyi bir rahvan at dörtnal koşan çoğu atı da geçer.") ve devam etti, atları ile gelen seyircilerin atlarını göstererek "şuradan bir at seç dedi". Ben de en alımlı ve canlı atı seçtim. Meğerse dedenin atı da Baş Rahvan atlardanmış ve son koşuda koşacakmış. Nitekim dedenin atı klasını göstererek son koşuda üçüncü oldu. Yarıştan sonra dedenin atı yorgun olmasına rağmen dörtnal koşan benim seçtiğim atı 500 m.'lik mesafede rahatlıkla geçti ve daha sonra 85 yaşındaki dede çevik bir hareketle atına bindi (ben şimdi bu yaştaki bir ihtiyarın bu şekilde ata binmesini tahayyül edemiyorum) ve sonra eline bir bardak su alarak atı ile bir tur attı ve elindeki suyu bir damla dökmeden içti ve bana (ben kahvemi bile bir damla dökmeden atımın üzerinde içerim, eğer atım rahvan olması idi dörtnal veya trıs gitse idi içemezdim dedi.")

Ve yine kıymetli atçı ağabeyilerimden dikkatimi celbeden ve beni şaşırtan bir hiyake dinlemiştim. 1944 yılında bir iddia üzerine Urfa'da enterasan bir yarış yapılır. Bu yarış üç at arasında cereyan eder. Atın biri Urfa şampiyonu rahvan bir at, diğer iki at ise yarış sahasından getirilen bir İngiliz ve bir Arap atıdır. Yarış mesafesi yaklaşık 100 km. olup, neticede rahvan at Arap atını 10 km. farkla geçer. İngiliz atı ise çok gerilerde kalır.

Atın rahvan koşması son yıllarda Amerika Birleşik Devletlerindeki atçılarında dikkatini çekti. Yaptıkları incelemelerde gördülerki; binek olarak uzun mesafede en hızlı yol katetme rahvan koşu ile daha sonra tırıs ve en sonrada dörtnal ile olmakta idi. Evet dörtnal ile at kısa mesafede en hızlı gitmesine rağmen uzun mesafede yorucu oluyordu. Yine yapılan incelemelerde araba çekmede ise en müsait koşu tarzı ise tırıs olmakta idi. Yani uzun mesafede atların kısa zamanda yol alabilmeleri için binek atlarında rahvan koşular, araba atlarında ise Tırıs koşular daha ekonomik oluyordu. Bunun üzerine Amerikalılar rahvan ve tırıs koşularının önemini kavrayarak bu yönde at yetiştirmek üzere rahvan ve tırıs yarışları düzenlediler. Hatta rahvan yürüyüş ata sonradan öğretilen sun'i yürüyüş olduğu halde, doğuştan rahvan yürüyen atlar yetiştirdiler. Bugün Dünya'nın en iyi rahvan ve tırıs yarış atları Amerika Birleşik Devletlerinde yetiştirilmektedir. Rahvan ve tırıs yarışları Amerika'da resmi yapılmakta ve dörtnal at yarışları kadar ilgi çekmektedir. Hatta Guinness Rekorlar Kitabına göre en pahalı tırıs yarış atı "Mystic Park" olup, 13 Temmuz 1982 tarihinde 5 Milyon 250 Bin Dolar'a satılmıştır. En pahalı rahvan yarış atı ise "Merger" olup, 1982 yılında 8 Milyon 250 Bin Dolar'a satılmıştır.

Netice olarak ilk defa rahvan koşusunun önemini kavrayan ve ata rahvan koşmayı öğreten eski Türklerdir. Atalarımızı yüzyıllar önce bulduğu buluşu yabancılar daha yeni anlamışlardır. Biz ise şimdi geleneksel kültürlerimize önem vermediğimiz için rahvan at yarışları Türkiye'de unutulmaktadır. Ben şahsen bu üzüntüyü buruk bir acı ile duymaktayım.

Aslında tarih boyunca eşi benzeri olmayan muhteşem bir at ve atçılık kùltürü yaratan atalarımız bu bilgilerini ya kitaplara yazdılar günümüze aksetmedi, ya da bu bilgileri kitaplara yazmadılar. Bir ùlkenin ileri ùlke olabilmesi için her bilginin kitaplara yazılması ve bilgi birikiminin sağlanması gerekir. Eğer rahvan koşular hakkında kitap yoksa o halde en kısa zamanda atalarımızdan halkımıza intikal eden bu geleneksel bilgilerin derhal kitaplara yazılması gerekir. Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri'nde rahvan at yarışları yapıldığına göre; öz kùltürümüz olan rahvan at yarışlarını sürekli olarak biz neden yapmayalım? Mesela bu yarışları, Tarım Bakanlığı Türkiye Jokey Klübü nezdinde Kastamonu'ya bir hipodrom inşaa ettirerek yaptırabilir. Böylece rahvan at yarış kùltürümüzü eski düzeye yükseltip, hem turistik ve hem de sosyal faaliyet olarak Kastamonu ilimize kazandırabiliriz.

Not: (Rahvan yürüyüş: Atlara ait bir yürüyüş tarzı olup, sun'i yürüyüş olarak bilinir. Çünkü bu yürüyüş atlara sonradan öğretilir. Bununla beraber bugün doğuştan rahvan yürüyen atlarda yetiştirilmiştir. Rahvan yürüyüşte at aynı taraftaki ayaklarını aynı anda atarak yürür. Misal olarak sağ arka ve ön ayaklarını beraber olarak adımlar ve daha sonra sol arka ve ön ayaklarını aynı anda beraber olarak adımlar ve hareket böyle devam eder.)

DÜNYA'DAKİ YARIŞ ATLARININ REKORLARI

Ünlü atçılardan Judith E.FORBİS'in kitabını okurken kitabın arkasında Dünya İngiliz atları ve Arap atları rekorları tablosu buldum. Bizim atlarımız ile Dünya atları arasında mukayese yapabilmek açısından okuyucuların ilgisini çekeceğini düşünerek, bu tabloya bizim atlarımızın da rekorlarını ekleyerek yeni bir tablo hazırladım. Aslında bu rekorlar çeşitli pistlerde kırıldığı için sıhhatli ve kesin mukayese yapmak doğru olmamakla beraber bir fikir vermesi yönünden yine de atçılarımız için dikkate değer bir belge olabilir. Bu tabloda dikkate değer üç önemli husus tesbit ettim.

1. Mısır'daki Arap atlarının klasik güzelliği olan ve olmayan şeklinde tasnif edilmesi, ancak her iki sınıfın da beraber koşturulması.
2. Türk Arap atlarının Dünya'daki diğer Arap atlarından hızlı olması.
3. Türk İngiliz atlarının uzun mesafelerde Dünya'daki İngiliz atlarına eşdeğer dereceler yapması.

1. Daha önce atçı ağabeylerimden duyduğum ve bunu kitaptaki tablodan teyid ettiğim gibi Mısır'daki Arap atı yarışları, kitaplarda yazan Arap atı güzelliğine tam manası ile uyan atlar ve tam manasıyla uymayan atlar diye iki kategoriye ayrılmaktadır. Ancak, her iki kategorideki atlarda aynı yarışlarda beraber koşmaktadır. Fakat, haralarda arap atı güzelliğine tam manasıyla uyan ve uymayan Arap atları ayrı ayrı yetiştirilmektedir.

Mesela Arap atı güzelliğine tam manasıyla uyan atlar, uymayan atlar ile çiftleştirilmemektedir. Hatta anası ve babası klasik Arap atı güzelliğine tam manası ile haiz olsa bile doğan yavrunun güzelliği klasik Arap atı güzelliğine tam manası ile uymuyorsa, Klasik Arap atı güzelliğine tam manası ile uymayan Arap atı sınıfına alınmaktadır. Böylece, İngiliz'lerin ve Amerika Birleşik Devletleri' nin teşviki ile Mısır'da uygulanan bu methodla, Mısır'da Dünya'nın en güzel Arap atları yetiştirilmiş ve Mısır bu atlarını Dünya çapında pazarlayarak büyük paralar kazanmış ve Mısır arap Atları dünya çapında ün kazanmışlardır. Dünya'daki bir çok ünlü hattı teşkil eden Arap atları Mısır'dan gelmiştir. Mesela, Sovyetler birliği'ndeki çok ünlü bir hattı teşkil eden ASWAN isimli Aygır Mısır'dan alınmış ve Sovyetler Birliği'ndeki ünlü Tersk harasında diğer Nazım ve Amurat hattı ile beraber ihtimamla yetiştirilmiştir. Bugün için Sovyetler Birliği'de Dünya'nın en iyi Arap atlarını yetiştirmektedir. Hatta Sovyetler Birliği'ndeki Tersk harasında yetiştirilen Pesnyar isimli Arap atı Amerika Birleşik Devletleri'ne bir milyon dolar'a satılmıştır. Mısır'da seleksiyon methoduyla Arap atlarını güzelleştirmeye başladığı dönemde, Türkiye'de baba kuruştan yetiştirilen ve mükemmel bir güzelliğe sahip bir Türk Arap atımız Mısır'lılar tarafından satın alınarak Mısır'a götürülmüş ve bu at Mısır'da Mısır'ın en ünlü Arap atı hatlarından birini teşkil etmiştir. Baba kuruş Türk Arap atı yetiştiriciliğinde kullanılan en önemli aygırlarımızdan biri idi. Mükemmel bir güzelliğe ve güce sahipti. Bu aygırımızın babası Seklavi Şieyfi kabilesinden, anası ise Küheyletül Kuruş kabilesinden idi. Araplar'daki seçere usulüne göre bir atın soyu erkek olsa, dişi de olsa ana kabilesinin ismini aldığı için bu ata Kuruş denilmişti. Yine Alkuruş isimli Aygırımızda çok güzel bir aygırdı. Bu aygır sultansuyu harasında, çok müşekkel yavrular vermişti. Bu aygırın baba kabilesi Küheyletül Hidili, ana kabilesi Küheyletül Kuruş idi. Dolayısı ile bu aygır'da ana kabilesi Kuruş olduğu için Kuruş adını alması gerekirken diğer kır aygır baba Kuruşla karıştırılmaması için ve al donda olduğu için Alkuruş

denilmiştir. Türkiye'deki Türk Arap atı yetiştiriciliğinde ise erkek atlar baba hattının ismini almakta dişi atlar ise ana hattının ismini almaktadır. Bu metod, Türk Arap atçılığı'nın kurulmasında büyük emekleri geçen iki büyük atçımız Sayın Prof.Dr. Selahattin BATU ve Eski Veteriner İşleri Genel Müdürü Sayın M.Nurettin ARAL tarafından teşkil edilmiş ve bütün Dünya atçılığının takdirini kazanmıştır.

2. Tablo'dan görüldüğü üzere Türk Arap atları 1000 m. Koşu mesafesi hariç diğer tüm mesafelerde Dünya'daki Arap atlarından hızlıdır 1000 m.'de ise Gökay-l'in 1.04.82'lik derecesine karşı Mısır'daki Arap atları 1000 m.'de 1.03 yapmışlardır.. Buna sebepde şudur. Türkiye'deki yarışlarda A grubu atlara 1000 m. Koşusu yoktur. Türkiye'de 1000 m. koşular 3 yaşlı taylar içindir.Gökay-l'de bu rekoru 3 yaşında tay iken kırmıştı. Eğer A grubu atlar için 1000 m. yarışı yaptırılsa A grubu baş atlarımızın1.02 gibi bir dereceyi yapabileceklerine inanmaktayım.

3. Tabloya göre Türk İngiliz Atları Dünya İngiliz atlarına göre 2800 m.'de ve 3000 m.'de iyi dereceler yapmışlardır. Misal olarak; 1947 yılında kırılan 3000 m. 'deki 3.13.8'lik Dünya rekoruna göre Yunus Emre isimli atımızın kırdığı 3.06.66'lık rekor çok daha iyidir. Yine 1950 yılında kırılan 2800 m.'deki 2.52.8'lik Dünya rekoruna Nurecivan isimli atımız ise 2.53.8'lik rekoru ile hemen hemen yaklaşmıştır. Bu da gösteriyorki bizim atlarımız uzun mesafede, Dünya'daki İngiliz atları kadar başarılı. Bu durumda kısa mesafede de başarılı olmamız için bilhas sa sürat ve sürat esnasında dayanıklılık (anerobik interval) idmanlarına; erobik idmanlara önem verildiği kadar, bilimsel bir şekilde önem verilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Dünya'daki İngiliz Atı Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900	0.51	53.0	1951
2	1000	0.54.4	54.5	1959
3	1200	1.08	52.0	1957
4	1400	1.20	52.0	1955
5	1600	1.33.2	58.0	1956
6	1800	1.46.4	51.3	1956
7	1900	1.52.6	55.8	1953
8	2000	1.58.2	57.7	1950
9	2200	2.14.2	59.2	1920
10	2400	2.23	56.3	1929
11	2600	2.38.2	59.0	1956
12	2800	2.52.8	53.0	1950
13	3000	3.13.8	54.0	1947
14	3200	3.25	64.0	1924
15	4000	4.14.6	53.6	1948
16	4800	5.15	51.3	1947

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Türkiye'deki İngiliz Atı Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900	0.53.35		
2	1000	0.59.50		
3	1200	1.11.40		1989
4	1400	1.22.55		1989
5	1600	1.35.24		
6	1800	1.48.51		
7	1900			
8	2000	2.01.35		
9	2200	2.14.79		1989
10	2400	2.26.52		1989
11	2600	2.53.00		
12	2800	3.06.66		
13	3000			
14	3200			
15	4000			
16	4800			

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Hindistan'daki İngiliz Atı Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900			
2	1000			
3	1200	1.21	54.0	1847
4	1400			
5	1600	1.50.5	57.2	1877
6	1800			
7	1900			
8	2000	2.18.25	64.5	1884
9	2200			
10	2400	2.48	48.0	1846
11	2600			
12	2800			
13	3000			
14	3200	3.49	64.5	1884
15	4000			
16	4800	5.54	59.5	1845

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Mısır'da ki Klasik Arap Atı Güzelliği Olmayan Atların Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900	0.59	56.8	
2	1000	1.03.4	55.8	
3	1200	1.18.4	53.5	
4	1400	1.31	57.0	
5	1600	1.47.4	47.0	
6	1800	2.04.3	47.8	
7	1900	2.07	60.0	
8	2000	2.16.8	50	
9	2200			
10	2400	2.43.6	53.5	
11	2600			
12	2800	3.20	55.0	
13	3000			
14	3200			
15	4000			
16	4800			

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Mısır'da ki Klasik Arap atı Güzelliği Olan Atların Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900	0.58.95	56.7	1957
2	1000	1.03	58.0	1955
3	1200	1.20	57.0	1925
4	1400	1.31.8	49.5	1958
5	1600	1.46	60.90	1933
6	1800	2.02	60.0	1934
7	1900	2.06.8	59.0	1950
8	2000	2.20.6	47.7	1959
9	2200	2.34	48.5	1929
10	2400	2.42.6	56.0	1950
11	2600			
12	2800			
13	3000			
14	3200			
15	4000			
16	4800			

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Polonya'da ki Arap Atı Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900			
2	1000			
3	1200	1.21	54.5	1939
4	1400			
5	1600	1.47.5	61.7	1939
6	1800	2.03.5	55.8	1939
7	1900			
8	2000	2.14.5	61.7	1939
9	2200	2.36	58.0	1961
10	2400	2.52	58.0	1959
11	2600	3.09	62.6	1961
12	2800	3.19	59.0	1959
13	3000	3.41	59.9	1961
14	3200	3.46	59.0	1939
15	4000			
16	4800			

Sıra No:	Metre Olarak Çeşitli Mesafeler	Türkiye’de ki Türk Arap Atı Rekorları		
	Mesafe (m)	Zaman (dak.)	Ağırlık (kg.)	Yılı
1	900	0.59.61		
2	1000	1.04.82		
3	1200	1.18.18		1989
4	1400	1.30.89		1988
5	1600	1.43.63		
6	1800	1.59.16		
7	1900			
8	2000	2.12.69		
9	2200	2.28.51		1988
10	2400	2.40.91		
11	2600			
12	2800	3.10.61		1988
13	3000	3.24.68		
14	3200			
15	4000			
16	4800			

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE ARAP ATI YARIŞÇILIĞI

Ankara'da yarışlar kaldırılmadan evvel Biz Ankara'lı atçılar sık sık bir araya gelir atçılık sohbetleri yapar, atlarımızla ilgilenir ve Ankara Hipodromunda atlarımızı yarıştırdık. Bu tatlı anılar mazide kaldı. Ankara'da at yarışlarının kaldırılması ile bütün atçı arkadaşlar bir tarafa dağıldık. Uzun zaman olduğu bu arkadaşlarımdan çoğu ile görüşemedim. Geçenlerde yolum düştü ve Ankaralı atçı arkadaşlarımdan Sayın Muzaffer ÖZGAN'ı ziyaret ettim. Uzun, uzun sohbet ettik ve hep atlardan konuştuk ve eski günlerimizi yad ettik. Bugün bütün dünya ülkeleri başkentlerinde hipodromlar olmasına rağmen, 2000 yıllarında Dünya'nın sayılı devletlerinden olacak koskoca Türkiye'nin başkentinde bugüne kadar bir hipodromun hala yapılamamasına çok üzüldük. Sayın Muzaffer ÖZGAN'ın yapılacak hipodrom konusunda ilginç fikirleri var; Muzaffer ÖZGAN'a göre yapılacak hipodrom, bütün büyük dünya ülkelerinde olduğu gibi gece aydınlatılmalı. Bu şartlarda yazın yapılacak Ankara gece at yarışlarına, zaten fazla eğlencesi olmayan Ankara halkı çoluğuyla çocuğuyla gelecek ve hem halk eğlenecek, hem de atçılık daha fazla yayılacak diyerek, devam edip düşüncesini ifade ediyor. Bu arada Amerika Birleşik Devletlerinden getirtmiş olduğu Arap atı ile ilgili "Arabian Horse Country" isimli dergiyi bana incelemem için verdi. Derginin isminin Türkçe anlamı ise "Arap Atı Ülkesi". Dergi, aylık bir dergi olup, aşağıdaki isimleri yazılı dernekler tarafından yayınlanmaktadır.

1. Arabian Racing Association of Oregon (Oregon Arap Atı Yarış Derneği).

2. Washington State Arabian Racing Association
(Washington Eyaleti Arap Atı Yarışı Derneği).

3. Idaho Arabian Racing Association (Idaho Arap Atı Yarışı
Derneği).

4. Colorado Owners and Breeders of Racing
Arabians (Colorado Arap Yarış Atı Sahipleri ve Yetiştiricileri
Derneği).

Dergi çeşitli Arap yarış atları ile ilgili makaleleri, yine Arap atı aygırları ile ilgili aşım reklamları, Arap atı satış ilanları, yarışma ve sergi ilanları, sigorta ve taşımacılık ilanları, at malzemeleri ilanları, çeşitli kitap ve yayın ilanları, derneklerle ilgili haberler ve daha birçok konuda yazıları kapsamakta ve Arap Yarış Atı yetiştiricileri arasında bağlantıyı sağlayan bir köprü vazifesini görmekte ve aynı zamanda Arap atı sevgisinin halk arasında yayılmasını sağlamaktadır.

Dergideki, dikkatimi çeken bazı önemli kısımları açıklamak istiyorum. Dergi çeşitli at resimleri ile göze hitap etmektedir. Hiç atla ilgili olmayan bir kimse bile bu resimli dergiyi gördüğü takdirde atla ilgilenebilir. Bu arada Amerikanın Şampiyon Arap "Yarış Atı RD FIVE STAR isimli at hakkında bir yazı var. Yazıya göre bu at 1300 m.'yi 1.31,00 dakika'da, 1700 m.'yi 1.56.20 dakikada koşarak bu mesafelerin rekorlarını kırmış. Dergiye göre Mısır Orijinli Arap atlarına ait bir dernek kurulmuş ve 1.000.000,00 dolarlık at satışı yapılmış. Buna benzer Amerika'da Türk Arap atı derneği kurulabilir ve atlarımızı Amerika Birleşik Devletlerine satabiliriz. Bu dergi 68 sayfa olup, 2.5 dolar'a satılmaktadır.

Sonuç olarak Türk atçılığının gelişmesi ve at sevgisinin yaygınlaştırılması için bu gibi mecmualara şiddetle ihtiyacımız vardır. Eğer Türkiye Jokey Klübü, Türkiye Yarış Atı Sahipleri ve Yetiştiricileri Derneği, Türkiye İngiliz Atı Sahipleri ve Yetiştiricileri Derneği, Türkiye Manejer ve Antrenörler Derneği, Türkiye Jokeyler Derneği, Türkiye Seyisler ve At Çalıştırıcıları Derneği ve Banko dergisi bir araya gelerek böyle bir mecmuayı aylık olarak çıkartıp Türkiye ve Dünya çapında pazarlayacak olursa atçılığımızın büyük bir atağa kalkmasını ve atçılığımızın tanıtılmasını sağlayabilirler.

Arap Atı

AT YARIŞI KUMARMIDIR? YOKSA DEĞİLMİDİR?

Acaba at yarışı kumar mıdır? Yoksa değil midir? Eğer bir kişi at yarışına gider bütçesine göre müşterek bahis oynar aynı zamanda Dünya'nın en güzel yarattığı atları seyrederse, hipodrom kütüphanesinden, piknik parkı ve çocuk parkından, süpermarketinden lokantalarından, büfelerinden, temiz havasından, binicilik sporundan, insanlarla ve arkadaşları ile beraber olmak zevkinden faydalaniyorsa bu kumar değildir. Fakat bir kişi at yarışına gidip de yukarıdaki saydığım güzellikleri farkedemiyorsa bütün çoluğunun çocuğunun rızkını müşterek ba-hise yatırıyor ve aile bütçesini düşünmüyorsa bu olay resmen kumardır. Ancak, ben 25 senedir yarışlara giderim; bütçesini ve çocuklarını düşünmeyen kendini mahveden şahıslardan 50 kişi dahi görmedim ve işitmedim. Kaldı ki bugüne kadar boğaz köprüsünden atlayıp intihar edenlerin sayısı 50 kişiyi aşmıştır. Yani şunu söylemek istiyorum.; eğer at yarışlarında kumar oynayıp mahvolan kimseler at yarışları olmasaydı aşırı derecede loto ve toto oynayıp veya aşırı derecede Milli Piyango bileti alarak yine mahvolacaktı. Burada önemli olan mesele kişinin karakterinin sağlam olması ve kendine hakim olması ve aklını mantıklı şekilde kullanabilmesidir. Eğer bir kişi zayıf karakterli ve kendine hakim olamıyorsa bu kişi muhakkak hayatta hüsrana uğrayacak ve yaşam mücadelesini yitirecektir. Hatta boğaz köprüsünden atlayarak intihar edecektir.

- şimdi biz adamlar boğaz köprüsünden atlıyor, intihar iyi ediyor diye Türkiye'nin medar-ı iftiharı güzelim köprüyü yıkalım mı?

- Geçen sene gazetede okudum; adamın biri 6 katlı apartmanın üstünden atlamış intihar etmiş. Şimdi biz bu apartmanı, adam intihar etti diye yıkalım mı?

- Sigara ve alkol tiryakisi bir türlü bunları uygun düzeye indiremiyor. Şimdi bu durumda suç sigara ve alkolün mü? Yoksa adamın mı?

- Adam bütçesini sarsacak derecede Loto, Toto oynuyor

ve Milli Piyango bileti alıyor. Bu durumda Loto ve Toto teşkilatı nı, Milli Piyango İdaresini kapatalım mı? Görüldüğü gibi eğer at yarışı kumar ise Loto, Toto ve Milli Piyango da o kadar kumardır!, öyleyse futbol maçlarını, Milli Piyango reklamlarını televizyonda göstermiyelim mi?

Bu durumda tek yapacak şey vardır, o da toplumumuza güvenmektir. Türk Milleti yüksek karakterli ve kendine hakimdir. Muhakkak kumarcılar olacaktır. Ancak, bu kişiler at yarışı olmasa da veya kumar ağır şekilde de yasaklansa da ne yapıp yapıp yine kumar oynayacaktır. Bana göre bir kişinin kendisine saygısı yoksa yapacak başka bir şey yoktur. Böyle kişilere yapılacak tek şey bu kişileri toplumdan tecrit edip, tedavi etmektir. Zaten devletimiz çeşitli imkanlar sağlayarak bu görevini de layıkı ile yerine getirmektedir. Kişi kumardan ancak kendi gayreti ile kurtulabilir. Aksi takdirde kimse o kişiye yardım edemez. Zaten öyle kişilere yapılan tedavinin amacında o kişilerin öncelikle sıhhatini düzelterip daha sonra o kişiye öz güvenini kazandırmak ve mantıklı düşünebilmesini sağlamaktır. O halde devletin görevi sosyal faaliyetleri engellemek değil, bilakis teşvik etmektir. Ancak, tabiki halkı demokratik ve adil bir ortam içinde iyi ve bilinçli olarak, milli kültür politikaları ile eğitmek gerekir. Karakteri sağlam, kendine hakim mantıklı bir nesil yetiştirildiği takdirde böyle bir nesil'e değil kumar, top tüfek dahi işlemez.

Hayat risklerle doludur. Eğer yoldan geçerken araba vuracak diye yoldan geçmezsek veya merdiven çıkarken ayağımız burkulacak diye merdiven çıkmazsak ve yine trafik kazası olacak diye otobüse binmezsek bu durumda evden dışarı adım atmamak gerekir. Yani bütün Türk Milleti korunsun diye evinde mi otursun? Türk Milleti cesurdur ve mantıklıdır. Bu nedenle at yarışları Türk Milletini kumarbaz yapamayacağı gibi bilakis sosyal faaliyet yönünden topluma faydası olacaktır. Birkaç kişi kumar oynadı diye bütün toplum cezalandırılmaz. Eğer at yarışları toplumları batırsaydı, başta at yarışlarında 800 Tirilyon TL. ciro yapan Amerika Birleşik Devletleri,600 Tirilyon TL ciro yapan İngiltere, 550 Tirilyon TL ciro yapan Fransa batardı.

Size tanınmış at yarışı müşterek bahis oynayanlardan Fenerbahçe antrenörü Sayın Veselenoviç'i örnek verebilirim. Bu gün Sayın Veselenoviç ölçülü oyun oynamaktadır. Hiç Sayın Veselenoviç' te kaybetmiş bir durum var mı? Bilakis Sayın Veselenoviç çok başarılı bir antrenör, iyi bir aile babası ve toplumda sevilen bir insandır.

Şimdi gelelim "Efendim bu kumardır. İzninizle ona göre değerlendirelim" düşünce tarzına bu şekilde düşünen arkadaşlara sonsuz saygım var ve fikirlerine de hürmet ediyorum. Çünkü, inanıyorum ki o arkadaşlar da Türk Milletinin iyiliği için inanç ve samimiyetle bu lafı söylemiştir. Ancak, demokrasilerde bir kural vardır, herkes birbirinin fikrine saygılı olacak, fakat çoğunluğun fikri tatbik edilecektir.

Türkiye'de 20 Milyon at sever vardır. 0 halde bu çoğunluğun televizyondan at yarışı seyretme zevki de gözardı edilemez. Dikkat edersek 10 Milyon rey alan bir partinin iktidara geldiği bir ülkede 20 Milyon at sever sayısı çok önemli bir sayıdır. Bu güne kadar at yarışları televizyonda yeteri kadar gösterilseydi bu gün Türkiye'de diğer batılı ülkelerdeki gibi at sever sayısı % 90'ı bulabilirdi

Geçenlerde bir gazetede okudum. İtalya'da 140 adet özel televizyon istasyonu varmış. Eğer bizde demokrasimizi daha da kuvvetlendirmek ve perçinlemek istiyorsak, özel televizyon istasyonları kurmamız gerekir. İşte o zaman 20 Milyonlukat sevenler camiasına hitap edebilmek için televizyon şirketleri birbiri ile yarışacaklar ve hatta jokey klübüne yayın hakkı ödeyeceklerdir.

Netice olarak bana göre at yarışları kumar değil, toplum bilimcilerine göre ise topluma çok faydalı sosyal bir faaliyettir ve herşeyden önce ata yadigarıdır. Tarihte Türkleri yücelten atlara vefa borcumuzu ödemeliyiz ve onları yaşatmalıyız. Kaldı ki atlara karşı bu asil duygularımızı kaynak harcayarak da gerçekleştirmeye gerek yoktur. Çünkü bugünkü modern dünyada atçılık bırakın para harcamayı, gelir sağlayan bir sanayi kolu haline gelmiştir. Yine ayrıca atçılık en büyük geleneklerimizden biridir ve milli kültürümüzdür. Nasıl ki folklorumuz,müziğimiz, el sanatlarımız, mimarimiz,.....

vs. canla başla yaşatılıyorsa, atçılığımız da canla başla yaşatılmalıdır. Nitekim aziz Atatürk'ün himayelerindeki Türk binicileri Avrupa'da Dünya çapında başarılar elde ederek, Türk'ün maharetini bütün Dünya'ya göstermişlerdir.

Sosyal faaliyetlerin toplumlar için ne derecede önemli olduğuna dair en büyük örnek Galatasaray'ın Avrupa Kupalarındaki başarısıdır. Galatasaray'ın başarısında bütün Türk toplumu birleşmiş, birlik olmuş, gurur, heyecan ve sevinç duymuş ve yine toplumun yaşama direnci artmış, insanlar birbirine yaklaşmış ve beraber düşünmeye başlamışlardır. Bu öyle bir sevinçti ki geçim zorlukları içindeki halkı dimdik ve yıkılmaz yapmıştı. Ben caddelerde gençler gördüm hepsi el ele, omuz omuza sevinç içinde idiler. Adeta ayakları yere basmıyor sevinçten uçuyorlardı. Alınlarını dik tutuyorlar, gururla dolaşıyorlardı. Bu olayı yaratmak için 900 Milyar harcasaydık başaramazdık. Nitekim konunun önemi siyasi iktidar ve siyasi partilerce kavranmış olup, bu tip sosyal faaliyetlere önem verilmiş ve gelecekte daha da çok önem verilecektir.

Atçılığımıza da destek olunursa bu olayları hatta daha fazlasını yaşayabiliriz. Dünya çapında atlar yetiştirerek. Dünya hipodromlarında fırtına gibi eser, Dünya'yı allak bullak eder ve Türk Milletinin bilgisini, birleşme gücünü, zekasını, sabrını, çalışkanlığını bütün Dünya'ya ispat edebiliriz. Dünya çapında at yetiştirmek gayreti; bilgi, zeka, sabır, çalışmak ve toplumdaki birleşme özelliklerini kamçılacak ve toplumumuzu birlikte hareket etmek gibi en büyük güce kavuşturacaktır. Eğer yarışçılığımız yurt içindeki faaliyetler ile kalır dışarı açılmaz ve dış ülkeler ile rekabet ortamına giremez ise gerektiği gibi gelişemeyecektir. örnek olarak, dışarı ile rekabete girilip Dünya çapında at yetiştirme düşüncesi ortaya çıktığı zaman Türk atçıları birleşip güçlerini ortaya koyarak, sendikalar ve dernekler kurarak Dünya'nın en iyi kısarak ve aygırlarını alabilirler ve tüm teknik ve bilgileri araştırıp kendilerine mal ederek Dünya çapındaki atları birlikte yetiştirebilirler. Ayrıca bu yolla ülkemizdeki hayvancılık teknolojisi gelişebilir. Bu teknolojiyi de, ülkemiz ekonomisinin temel taşı olan hayvancılık sektöründe kullanabiliriz.

Velhasıl görüldüğü gibi sosyal faaliyetler bir toplumda birleşmeyi, segiyi, arkadaşlığı, birlikte hareket etmeyi, bilgilenmeyi, teknoloji gelişimini, kültür gelişimini, yaşama direncinin ve yaşam sevgisinin arttırılmasını milletler arası dostluğu, turizmin gelişmesini, okuma sevgisini, spor yapma sevgisini, streslerden arınmayı sağlar. Bu nedenle at yarışçılığı olayına bir de bu açılardan bakmak gerektiği inancındayım.

YARIŞÇILIĞIMIZ ÇAĞ ATLIYOR

Gerçek at aşığı olan güzide üyelerden teşekkür etmiş Jokey Klübümüzün ve Jokey Klübü Başkanı Sayın Ali Doğan ÜNLÜ'nün şevkle yaptıkları olumlu çalışmalar ile yarışçılığımız imkanlar dahilinde gelişmeler göstermiştir. Bence en önemli gözlenen olay bütün Jokey Klübü üyelerinin bir beraberlik içinde herhangi bir şahsi menfaat beklemeden atçılığımıza şevkle ve atçılık sevgisi içinde üstün tecrübe ve bilgilerini kullanarak hizmet etmek arzusu içinde olmalarıdır. Ayrıca, bu hizmet yarışında bütün üyelerin bir beraberlik içinde birleşmeleri, ayrımcılığa düşmeden birbirlerini atçılığın gelişmesi için inandıkları yolda desteklemeleri gerçekten atçılığımız açısından sevindirici olmuştur. Türkiye Jokey Klübünün bu tutumu Türkiye'deki diğer kurumlara örnek olmalıdır. Netice olarak bu ahenk içinde Tarım Bakanlığı'mızın da müsbet çalışma ve destekleri ile;

1. Elektronik müşterek bahis makinaları işi gerçekleştirilmiş ve böylece müşterek bahis gelirlerinin arttırılmasında önemli bir adım atılmıştır.

2. İki adet uluslararası koşu programa alınmış olup, bu koşuların televizyonda gerektiği gibi verilmesi halinde Türkiye'deki at yarışı severlerin % 50 oranında artacağı inan cındayım.

3. Kuvvetli damızlıklar alınmış olup yurt dışı jokey klüpleri ile ilişkiler kurulmuş ve yabancı Jokey Klüpleri ile ortak çalışma imkanları ortaya çıkmıştır.

4. Türk yarışçılarının da yabancı sahalarda at koşturma olanakları doğmuştur.

5. Günümüz koşullarına adapte edilecek tüzük çalışmaları gündeme gelmiştir.

6. Ankara hipodromu inşaatına gereken önem verilmektedir.

7. Doping konusuna titizlikle bakılmaktadır.

8. Yeni ahırlar yapılmıştır.

9. Gelecek açısından Türk Arap atının önemi gündeme getirilmiş ve Türk Arap atına Jokey Klübü olarak önem verilmektedir. Nitekim, Arap atı soy kütüğü çalışmaları bitirilmek üzeredir.

10. Türk Arap atı pansiyon harasının kurulması düşünülmektedir.

11. Yukarıdaki bahse konu maddeler dışındaki atçılığın gelişmesi açısından gerekli olan tüm konular bugün için Jokey Klübünce gündeme getirilmiş olup, bu konularla ilgili olarak Jokey Klübü tarafından gerekli çalışmaların imkanlar dahilinde yapılacağına inanmaktayız.

Jokey Klübü dışında yarışçılık derneklerimiz de olumlu çalışmalarda bulunmakta olup, yarışçılığımıza büyük katkılarda bulunmaktadırlar. Türkiye Yarış Atı Yetiştiricileri ve Sahipleri Derneği Başkanı Sayın Bahadır GÖDEK'in sene başında gündeme getirdiği konular gerçekten sevindirici idi. Bilhassa düzenleyecekleri Atçılık Konferansını yürekten destekliyoruz. Ayrıca, diğer derneklerde kendi çaplarındaki sorunları canla başla halletmeye çalışıyorlar. Safkan İngiliz At Yetiştiricileri ve Sahipleri Derneği ise genel kurulunu yapmış ve çalışmalarını hızlandırmışlardır. Bu arada Türk Arap Atı Cemiyetinin kurulmasından bahsedilmektedir.

Türk Arap Atçılığı da çağ atlamaktadır. Kıymetli hocam Sayın Cemal TEKELİOĞLU ve Sayın Dr.Erol

DEMİRTEL ile görüşmelerimizde Türk Arap Atı yetiştirmede koşu performansı yanında atın güzelliğini, kemik yapısını, sağlam tırnak, kuvvetli mafsalları, cüsse ve karakteri ön plana aldıklarını ifade ederken ünlü hoca M.Nurettin ARAL'ın "Türkiye'de Yetiştirilen Hayvan Türleri ve Yetiştiricilik Tarihi ve Teknolojisi" isimli kitabının 164. sayfasında yazdığı gibi "Narin vücutlu ince boyunlu, kalem bacaklı, mukavemetsiz kısır ve aygırlar; istedikleri kadar güzel olsunlar, hara yetiştirmesinde yerleri yoktur" fikrini benimseyerek zamanla incik kalınlığı, cidago yüksekliği, göğüs çevresi ve vücut ağırlıkları arasında belli orantılar içinde belli limitler getireceklerini ifade ettiler. Mesela, incik çevresi uzunluğu 20 cm.'den aşağı atlar damızlığa alınmaması gibi. Ayrıca, haralarda aşırı artan kır donlu at sayısını al ve doru donlu atlarla dengeleyeceklerini ifade ettiler. Aslında Türk Arap atlarındaki Kır Don yüzde oranı Türk Arap atlarını İngiliz atlarına nazaran farklı kılan bariz özellik olmuştur, şöyle ki; İngiliz atlarında kır don % 1 oranında iken Türk Arap Atlarında kır don % 40 oranına varmaktadır. Ayrıca, kıymetli atçılık otoriteleri Sayın Cemal TEKELİOĞLU ve Sayın Dr.Erol DEMİRTEL'in ifade ettiklerine göre Türk Arap atlarının yetiştirilmesindeki bakım, seleksiyon, yemleme, vs. gibi konularda en son modern yöntemler daha da titizlikle uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu nedenlerle Türkiye Cumhuriyetine has Dünya'da eşi benzeri bulunmayan Türk Arap atı hızla gelişmektedir.

Yine hipodromlardaki tüm yarışçılarımız (at sahibi, antrenör, jokey, seyis), bilgiye susamışlar ve daha çok öğrenmek için var güçleri ile çalışmaktadırlar. Nitekim imkanlar dahilinde daha da bilinçlenen atçılarımız kendilerini yenilemiş ve yarışçılığımıza büyük katkıları olmuştur. Böylece bütün bu olumlu çalışmalar atlarımızın daha kaliteli olmasını sağlamış ve yarışlarda rekor dereceler sağlanmıştır.

İngiliz Atlarının Çeşitli Mesafelerdeki
Rekor Dereceleri ve Bu Dereceleri
Yapan Atların isimleri
(Veliefendi Hipodromu Çim Pisti)

800	Aristokrat	0.45.88	dakika
900	Gelinim	0.52.57	dakika
1000	Nurtanem	0.58.47	dakika
1200	Johnny Guitar	1.10.12	dakika
1400	Southern Dancer	1.22.16	dakika
1600	Devir	1.34.45	dakika
1800	Chico	1.48.22	dakika
2000	Johnny Guitar	2.01.33	dakika
2100	Başkomutan	2.08.60	dakika
2200	Başkomutan	2.13.80	dakika
2400	Bankocu	2.26.52	dakika
2800	Old Bond	2.52.52	dakika
3000	Yunus Emre	3.06.66	dakika

Türk Arap Atlarının Çeşitli Mesafelerdeki Rekor
Dereceleri ve Bu Dereceleri
Yapan Atların İsimleri
(Veliefendi Hipodromu Çim Pisti)

800	Tulhak	0.51.33	dakika
900	Balık	0.57.61	dakika
1000	I.Gökay	1.04.82	dakika
1200	Aydan	1.18.18	dakika
1400	özgün	1.30.89	dakika
1600	Tunca	1.43.63	dakika
1800	Demirkır	1.58.99	dakika
2000	Turgal	2.11.70	dakika
2100	Hiratasa	2.20.08	dakika
2200	Turgal	2.25.67	dakika
2400	Albatur	2.40.91	dakika
2800	Gürbatur	3.10.61	dakika
3000	Hafiye	3.23.90	dakika

YARIŞ PROGRAMLARININ PLANLANMASI

Herhangi bir konunun geliştirilmesi ve ileriye götürülmesi için yeni fikirlerin üretilmesi şarttır. Ayrıca, herhangi bir kişi fikir üretip de bunu o camiaya açıklamıyorsa bu fikirler bir önem arzetmez. Fikirler topluma açıklandığı zaman bu fikirler tartışılır, süzgeçten geçirilir, toplumun da katkıları ile mükemmelleştirilir ve tatbikata konulur. Bu nedenle tatbikata konulan fikirler artık bir kişinin değil toplumun fikridir. Her yeni fikir en doğru ve en mükemmel değildir. Yeni fikirler muhakkak toplum içinde tartışılmalı mantığa ve o toplumun şartlarına uygun ise gündeme getirilmelidir. Neticede benimsenen fikir tatbik edilir. Ancak, tatbikatta noksanlıklar ve aksamalar görülebilir. Bu takdirde fikir tekrar gözden geçirilir ve düzeltilerek o konu ile ilgili iş başırlır. Fikirleri yazarlar üretirler. Yazar demek düşünen ve düşündüğünü yazıyla anlatabilen kimsedir. Yani her düşünen ve düşündüğünü yazan kimse yazardır. Yazarların ürettiği fikirlerin topluma mal edilebilmesi için dergi, gazete ve kitap gibi yazılı basının olması gerekir. Netice olarak yazarı olmayan, yazılı basını olmayan hiç bir konunun gelişmesinden söz edilemez. Çünkü fikir üretilmeyen ve fikir alış verışı yapılmayan, fikir eleştirisi ve tartışılması yapılmayan hiç bir konu gelişemez. Bu nedenle yarışçılığımızın da gelişebilmesi için muhakkak yazılı basına çok önem verilmesi gerekir. Bu düşünceden yola çıkarak yarış programlarının planlanması konusundaki bazı fikirlerimi açıklamak istiyorum.

Yarış programlarının planlanması bütün Dünya'da iki önemli esasa göre yapılır:

1. En iyi atın bulunması ve dolayısı ile at yetiştiriciliğinin geliştirilmesi.
2. Müşterek bahislerin geliştirilmesi ve yarışlarının devamının sağlanması.

Bu iki konuyu izah edecek olursak;

1. Bütün Dünya'da uzun tecrübelerden sonra yapılan klasik

ve açık koşular, en iyi atın bulunmasına göre düzenlenmiştir. Bu klasik ve açık koşular ülkemizde de ülke şartlarına adaptasyon edilerek yapılmakta olup, en iyi atın seçilmesinde bu koşuların yapılması başarılı olmaktadır. Bu konuda yeni bir fikir ortaya çıkartamıyorum.

2. Müşterek bahislerin geliştirilmesi ve yarışların devamlının sağlanması için aşağıdaki ana prensiplerin muhakkak yerine getirilmesi lazımdır. Şöyleki;

a. At yetiştiriciliğinin ve yarışçılığın bir hobi olarak değilde, bir ekonomik değer olarak düşünülmesi ve dolayısı ile profesyonel olarak yapılması.

b. At sayısının her koşuda en az 10 adet at koşacak şekil de gerçekleştirilmesi.

c. Handikap ve şartlı koşular ile atlar arasındaki denklği sağlayarak koşu heyecanının sağlanması ve müşterek bahislerin cazip hale getirilmesi.

Yarış programlarının planlanmasında önemli faktörlerdir.

Yukarıdaki üç şıkkı teferruatlı olarak izah edecek olursak;

a. Yarış atçılığı kar gayesi ile yapılmalıdır. Eğer kar gayesi ile yapılırsa bu işin ticari cazibesi olacağından, bu konuda bilgili va tecrübeli kimseler bu işi profesyonelce yapacaklar ve hem yarışların devamlılığı sağlanacak, hem de yarış ve yarış atının geliştirilmesi sağlanacaktır. Bugüne kadar tecrübeler göstermiştir ki ekonomik değeri olmayan hiçbirşey gelişmemiştir. Hobi ile yapılan at yarışları istikrarlı olamaz. Çünkü, bugün hobi ile at koşturan birisi yarın bu hobisin den çeşitli nedenlerden dolayı (maddi durumu bozulabilir, başka bir hobiye kayabilir, vs) vazgeçebilir. Oysa bu işi meslek olarak yapan birisi ekmek parasını çıkartmak için bu işe var gücü ile sarılır ve mesleğini devam ettirmeye çalışır. Bu nedenle yarış atçılığına bu açıdan bakmalı ve yarış programları buna göre yapılmalıdır.

b. Yarışların sağlıklı ve devamlı olabilmesi ve dolayısı ile yarışçılığın geliştirilebilmesi için her yarışta en az 10 at koşturulmalıdır. Yarış otoritesi ve yetkililer bu durumu sağlamalıdır. Aksi takdirde bana göre yarışçılığımızın gelişmesinden söz edilemez. Türkiye Jokey Klübü 1988 At Yarışları Netice kitabından, Türkiye'de 1988 yılı içinde 1176 adet at yarışı yapıldığını tesbit ettim. Yine bu netice kitaplarına göre 467 adet İngiliz atı, 3869 defa start almıştır. Dolayısı ile ortalama olarak her İngiliz atına düşen start sayısı yaklaşık 8 adet'dir. Yine 530 adet Arap atı 6913 defa start almıştır. Neticede ortalama olarak Arap atının, at başına düşen start sayısı yaklaşık olarak 13 adet'tir. Arap atları ve İngiliz atları olarak genel ortalamayı alacak olursak at başına yaklaşık 11 adet start sayısı düşer.

1988 yılında 1176 koşu koşulduğuna göre ve at yarışlarının gelişmesi açısından her koşuda en az 10 at koşması gerektiğine göre 1988 yılındaki olması gereken at start sayısı $1176 \times 10 = 11.760$ adet olmalı ve at başına düşen ortalama start sayısı 11 adet olduğuna göre at sayısı da $11.760/11 = 1.069$ adet olmalıdır. Oysa 1988 yılındaki at start sayısı 10.782 adet, yine at sayısı ise 997 adet'tir. Yani yarışlarımızın sıhhatli bir şekilde devam edebilmesi ve gelişebilmesi için koşan at adedimizin en az 1069 adet olması ve 1069 atında kar edip en az masrafını çıkarması gerekir. Aksi takdirde yarışçılığımızda bir adım gelişme olamayacağı gibi yarışçılığımız uluslararası seviyeye çıkamaz ve dolayısı ile yetiştiriciliğimiz gelişemez.

Yaptığım hesaba göre, bir atın bir senelik masrafını çıkarması ve yine amortismanlarını karşılaması için senede en az 6.000.000.-TL kazanması gerekir. Oysa 1988 yılında 6 Milyon TL. üzerinde kazanç sağlamış İngiliz atı sayısı 172 ve yine Arap atı sayısı ise 197 adet'tir. Bu durumda toplam olarak 997 aftan, $172 + 197 = 369$ adet' i kar etmiş, diğer 628 adet' i kar edememiştir. Bu durumda yarışçılığımızda tehlike çanları çalmaya başlamıştır. Çünkü yarışçılığımızın gelişmesi için en az 1069 ata ihtiyaç var ve aynı zamanda bu atların hepsi de kar etmeli veya en az ekmek parasını çıkarmalıdır. İşte yarış programlarının ve ikramiyelerin planlanması bu esesa göre yapılmalıdır.

c. Handikap koşularında muhakkak kilo farkları ile atlar birbiri ile denkleştirilmeli, dolayısı ile atlara eşit yarış kazanma şansları ve koşu heyecanı sağlanmalıdır. Şayet atlar arasında denklik sağlanamaz ve yarışlarda da az at koşarsa müşterek bahisler az para verirki, bu da müşterek bahislere cazibe kazandırmaz. Oysa atlara eşit koşu kazanma şansı verilmiş, çok atlı handikaplarla (en az 10 at) bahisler her zaman cazip paralar verir. Bu nedenle Handikap ve şartlı koşular yarışçılığın hayatiyeti en büyük kozları ve at yarışçılığının emniyet sübabı ve püf noktasıdır. Eğer handikap ve şartlı koşular olmasa idi veya handikap kiloları ve şartlar gereği gibi verilmeseydi, yarışçılığımız bugüne kadar 100 kere batardı. Bu nedenle hocalarımızın ve kıymetli yarış otoritelerimizin dediği gibi handikap ve şartlı koşulara.yarışçılığımızın geleceği açısından çok, çok ve yine çok önem vermek gerekir. Şimdi biraz da handikap ve şartlı koşuların tarihçesinden bahsedeceğim.

İngiltere'de modern yarışçılığa başlandığında, İngilizler gördüler ki, kuvvetli olan birkaç at sürekli bütün koşuları kazanmakta ve dolayısı ile atların çoğunluğu koşu kazanamadıkları için para kazanamamakta ve neticede para kazanamayan at sahipleri atçılığı bırakmaktalar ve dolayısı ile at sayısı azalınca ve az at içindede kesin favoriler belli olunca müşterek bahisler de cazibesini kaybetti. Bu durumda kimse bahis oynamayınca yarışçılık battı ve yarışçılık bir kaç zengin lordun hobisi halini aldı ve yarışçılık lordların kendi aralarındaki yaptıkları yarışmalar ile kaldı ve yarışçılık geriledi. Bunun üzerine İngilizler müşterek bahisi canlandırmak ve yarış heyecanını sağlamak dolayısı ile at sayısını arttırmak ve neticede atçılığı ve yarışçılığı geliştirmek ve yarışçılığı ayakta tutacak en az belli sayıda ata para kazandırmak için hanhdikap ve şartlı yarışları icad ettiler ve yarışçılık sanayilerini geliştirerek bugünkü muhteşem seviyelerine çıktılar. Hatta bizim ülkemizde bilinmekle beraber, batılı ülkelerdeki at yarışı heyecanı, futbolun getirdiği heyecandan ve popülariteden kat kat üstedir. Bu arada şöyle bir soru akla gelebilir. Kuvvetli atların günahı ne de onlara fazla kilo veriyorlarda, zayıf atlara az kilo veriliyor ve neticede kuvvetli at yarışı kaybedebiliyor? Bu haksızlığı kapatmak içinde açık koşular yapılmıştır. Bu koşularda kuvvetli atlar kendi aralarında eşit kilolarla koşmaktadırlar. Şunu da unutmamak gerekir ki eğer handikap

ve şartlı koşular olmasa idi yarışlar olmayacak, dolayısı ile kuvvetli atlarda olmayacaktı. Zaten kuvvetli bir at önce maiden, sonra handicap ve şartlarını doldurur ve bu arada keseyide doldurur, ancak kesenin daha fazla doldurulmasına öbür atların ekmek parasına mani olacağı için fazla kilo verilerek mücadele edilmez ve neticede kuvvetli at bahse konu koşulardan çıkararak hodri meydan olan yüksek ikramiyeli açık koşularda kabiliyetine göre para kazanmaya başlar.

Netice olarak yarış programlarının planlanmasında her atın kabiliyetine göre kazanması ve yarışçılığı ayakta tutacak belli at sayısının asgari kazançla kavuşması için yeteri kadar handicap ve şartlı koşunun yapılmasının gözönüne alınması gerekir.

Bu durumda ideal yarış programı nasıl planlanmalıdır?

1988 netice kitabına baktığımız zaman İngiliz atlarına 3.767.710.000.-TL ve Arap atlarına da 3.691.040.000.-TL olmak üzere ceman 7.458.750.000.-TL ikramiye dağıtılmıştır. Oysa asgari 1069 atın koşması ve asgari masraflarını kurtarmaları için yaptığım hesaplara göre 10.079.700.000.-TL ikramiye ödenmesi gerekirdi. Bu hesabı şöyle yaptım. 1988 netice kitabına göre 172 adet İngiliz atı ve 197 adet Arap atı 6.000.000.-TL üzerinde ikramiye kazanmış olup, bu $172 + 197 = 369$ atın toplam kazancı 5.879.700.000.-TL'dir. Geriye kalan $1069 - 369 = 700$ atında ekmek parasını çıkarmak için bir atın en az 6.000.000.-TL kazanması gerektiğine göre bu 700 at'a da $700 \times 6.000.000.-TL = 4.200.000.000.-TL$ ödenmesi gerekirdi.

Bu durumda 1988 yılında atlara toplam olarak $5.879.700.000 + 4.200.000.000 = 10.079.700.000.-TL$ ikramiye ödenmesi gerekirdi. 1989 yılı içinde % 80 enflasyona göre 18.148.460.000.-TL ikramiye ödenmesinin planlanması gerekirdi. Oysa 1989 yılı için 11.900,000.000.-TL ikramiye planlanmıştır.

Bu durumda yeterli ikramiyeyi ödeyebilmek için at yarışları gelirlerini arttırmak lazımdır.

O halde yarış gelirlerinin arttırılması için ne yapmak gerekir?;

1. Yarışçılığımızın devamlılığının ve gelişmesinin sağlanması için aşağıdaki teknik hizmetlerin gözönüne alınması;

a. Maiden ve açık koşulardan kaydiye (kayıt ücreti) alınması. Çünkü at sahibi atına güveniyorsa bu koşuya girmelidir. Aksi takdirde herkes koşuya katılır ve at sahibinin kayıt ücreti gibi bir ücreti kaybetme korkusu olmadığı için atını kayıba koşabilir. Ancak, şartlı ve handicap koşularından, (c) şikkında anlatacağım nedenle kaydiye alınmaması, hatta üste para ödenmesi gerekir.

Maiden ve açık koşularda kaydiye ücretinin alınmasının nedenleri:

- At sahibi kaydiye ücretini kaybetmemek için atını iyi hazırlayacak yarış kazanmaya çalışacaktır. Dolayısı ile at da hazır olacağından atın sakatlanma ihtimali azalacaktır.

- İyi hazırlanmış atlar arasında yarışlar oldukça denk kuvvetler halinde geçecektir.

- Atların gerçek güçleri belli olacak ve handikaplarda ona göre kilo alacaktır.

- Kaydiye olmasa, bir koşuya at sahipleri zevk için at kayıt edecek ve bu koşuda aşırı sayıda at koşacak bu da mümkün olamayacaktır. Mesela bir zamanlar İngiltere'de kaydiye olmadığı için bir koşuda 100'den fazla at kayıt edilmiştir. Kaydiye olduğu zaman atına güvenen yarışa kayıt edeceğinden at sayısı makul seviyelere inecek ve aynı zamanda çekişmeli yarışlar olacaktır.

- Atları kayıba koşma caydırılacaktır. Mesela atın, bir koşuda gücünün gösterilmeyip diğer koşuda atın gücünün ortaya konularak sürpriz yapılması gibi.

b.Hiç koşmamış taylara ait maiden koşuları müşterek bahise alınmamalıdır. Çünkü bu durum müşterek bahişçileri tahminlerin ötesinde yanıltabilir.

c. Handikap ve şartlı yarışlarda l'den 10.dereceye kadar dereceye giren atlara ikramiye hariç, masraf parası olarak 500.000.-TL verilmelidir. Bu para ilk on at içine giremeyen ve 1989 yılı için atların asgari bakım ve amortisman parası olan, % 80 enflasyona göre $6.000.000.-TL \times 1.80 = 10.800.000.-TL$. asgari kazancı sağlayan atlara verilmemelidir. Böylece yarışlar için gerekli olan 1069 at korunmuş olacak ve ilk ona giremeyen kalitesiz atlar diskalifiye edilmiş olacaktır ve dolayısı ile at nesli Islah edilecektir. Yani para kazanmak isteyen at sahibi ilk ona girebilecek kalitede at beslemelidir. Aksi takdirde bu işe girmemelidir.

d. Daha önce gücü bilinmeyen atlar handikap ve şartlı koşularda koşturulmamalıdır. Çünkü bu durumda koşularda çok büyük sürpriz olabilir ve müşterek bahisi kötü yönde etkileyebilir. Bu nedenle handikapa girecek atlar önce bir kaç maiden koşusu görmeli veya batılı ülkelerde kullanılan güç ölçme makinasında atların gücü ölçülerek, ona göre handikap kiloları verilmelidir.

2. İstanbul, İzmir, Adana ve Bursa yarışlarında ilk ona giremeyerek başarısız olan atçılarının mağdur edilmemesi için ellerindeki atların, yurt çapında mahalli yarışlar yaptırılarak bu;yarışlara pazarlanması ve hemde böylelikle yurt çapında atçılığın canlandırılması.

3. Yarış günü sayısı azaltılmamalıdır. Aksi halde yarışçılığımız küçülür.

4. Bahsi konu ikramiye tahsis edilemiyor ise daha önce de birçok değerli at yarışı yazarının yazdığı gibi yarış gelirlerinden kesintiler azaltılmalı ve muhakkak yeteri kadar ikramiye tahsis edilmelidir. Aksi takdirde yarışçılığımızın gelişmesi hayal olur.

5. Eğer her şeye rağmen ikramiyeler artırılamıyorsa, yarış gelirlerinin artırılma yollarının üzerinde durulması.

6. Yarış gelirlerinin artırılması yönünden yarışçılığın yurt sathına yayılması. Bunun içinde önce merkezi müşterek bahis gelirlerini azıltmamak için müşterek bahise bağlanmadan mahalli yarışların başlatılması ve mahalli yarışların, gerekli yarış gelirleri yönünden kendi kendine yeterli hale geldikten sonra merkezi müşterek bahise bağlanması. Kıymetli hocam Sayın Cemal TEKELÎOĞLU ve Sayın Dr.Erol DEMİRTEL'in ifade ettiği gibi mahalli yarışlarda çiftçiler devreye gireceğinden ve zaten onların atları beslemeleri daha kolay olacağı için mahalli yarışların başarıya ulaşma şansı çok yüksektir.

7. Yarışların halka sevdinilmesi için muhakkak yurt çapında televizyon yayınının yapılması.

8. Yine birçok değerli yarış yazarımızın yazdığı gibi değişen zaman koşullarına göre dış ülkelerinde tüzükleri incelenerek ve değişen şartlara göre yeni uygulamalar düşünülerek yarış tüzüğümüz gözden geçirilmelidir.

9. jokey Klübü, At Sahipleri, Antrenörler, Jokeyler, Seyisler, At Yarışı Yazarları, hatta yarışseverler kuracakları bir dernek vasıtası ile şimdilik kısıtlı da olsa yönetime

katılmalıdır. Çünkü her türlü kesimden çeşitli fikirler gelecek ve demokratik ortam içinde olumlu fikir teatileri ve tartışmaları ortaya çıkacak ve yarışçılığımız gelişecektir.

10. Handikap yarışlarında en düşük kiloları aldıkları halde yarış kazanma şansları olmayan atların o koşullarda koşturulmaması ve bu atlar için ayrı bir handikap koşusu düzenlenmesi (misal olarak bazı atlara 45 kg. verildiği halde yarışta görünmüyorlar bile. O halde bu atlar bir sınıf aşağı atlarla koşturulmalıdır.) Bu nedenle İngiliz atlarında da, Arap atlarında olduğu gibi atları sınıflara ayırmada, Handikap koşularında ve şartlı koşullarda eşit yarış kazanma şartları sağlabilmek açısından fayda vardır.

11. Yarışçılığımızı uluslararası seviyeye çıkarmak ve dolayısı ile dışarıya at satabilmemiz için atlarımızın eğitimi ni yüksek seviyeye çıkarmamız gerekir. Bu nedenle seyislik müessesesine önem vermemiz ve seyis okulu açmamız gerekir. Bütün enerjisi ile kendisini atçılığa adanmış değerli arkadaşım Sayın Hasan SAYDAM Honkong seyahatında apartman ahırların en üst katındaki terasta gördüğü gezinti yapan bir grubunun resmini çekmişti. Resimde atlar kuzu kuzu daire şeklinde o daracık terasta gezinti yapıyorlardı. Ben bu resmi görünce hayretler içinde kalmıştım. Eğer bizim atlarımız orada olsalardı, o apartmanı yıkarlardı. Bu bakımdan eğitimi çok zayıf olan atlarımızın eğitime önem vermemiz gerekir.

12. Yine değerli at yarışları yazarı arkadaşlarımla yazdıkları gibi; yazıcıların ya kaldırılması, yahutta yasallaştırılması, tecrübeler göre en doğru yol batılı ülkelerin yaptığı gibi yazıcılık müesseselerinin yasallaştırılarak bu müesseselerin Türkiye Jokey Klübüne prim ödemesi, devlete ise vergi ödemesi
dir.

13. Hipodrom sayılarını hızla artırabilmek için dış ülke larde olduğu gibi hipodromların Tarım Bakanlığı denetiminde özel şirketler tarafından inşa edilerek işletilmesi, yarışçılığımızın yurt sathına yayılması açısından elzemdir. Hatta televizyondaki Şahin Tepesi isimli dizide filmde hatırladığıma göre Riçird (Richard) isimli dizi kahramanı bir hipodrom inşa ettirip büyük kazançlar umarak işletmeye açmıştı. Nitekim yarışçılığımızın ilk dönemlerinde de bir İngiliz Şirketi Veliefendi de at yarışı düzenlemiştir. 1922 yılından itibaren Makrikeny Racing Syndicate isimli İngiliz Şirketi istanbul Veliefendi Hipodromu yerini kiralayarak yaklaşık iki yıl süreyle kar etmek amacı ile at yarışları organize etmiştir.

14. Japonların yaptığı gibi Amerika, İngiltere, Fransa ve Almanya Jokey Klüpleri ile yapılacak kültür anlaşmaları çerçevesi içinde lisan bilir teknik adamlarımızın (teknik büro, antrenör, jokey ve seyis kursiyerlerin) yenilikleri takip etmek üzere dış ülkelere gönderilmesi.

15. Sosyal faaliyetlere ve külterel faaliyetlere önem vererek at severlerin hipodromlara çekilmesinin sağlanması (güzel ucuz ve temiz lokantalar, kütüphaneler, piknik yerleri,parklar, binicilik tesisleri, sergi salonları, moda salonları,,süpermarketler, vs. gibi.).

16. Uluslararası yarışlar tertipliyerek ve bunu televizyon aracılığı ile neşrederek at sever kitleyi çoğaltmak (eğer bugün dünya çapında bir at yetiştirebilirsek inanın en az Galatasaray'ın başarısı kadar Avrupa'da yer yerinden oynar ve dolayısı ile hem at pazarları yetiştiricilerimize© açılır ve hem de ülkemizin propogandası yapılır).

17. Doping olayının en ileri düzeyde denetlenmesi.

18. At yarışı zevkinin yaygınlaştırılması. Ünlü Amerikalı atçı Don BLAZER'in dediği gibi "Atçılık zevki, kadının dudaklarındaki zevktir".

19. At severlerin arttırılması yönünden atlı spor klüple

rinin yurt çapında yaygınlaştırılması için teşvik edilmesi ve binicilik federasyonu ile ortak çalışmalara girişilmesi.

20. Yazılı basının teşvik edilmesi. Benim bir düşüncem vardır "yazarları olmayan toplumlar, düşünmeyen toplumlar demektir. Böyle toplumlarda batmaya mahkumdur". Yazar, bir ilim adamı olabilir, bir sanatçı olabilir, bir fikir adamı olabilir, bir mütercim (tercümeçi) olabilir, bir politikacı olabilir, bir spor yazarı olabilir, at yarışı yazarı olabilir, vs. olabilir.

Milliyet gazetesindeki bir tefrikada eski Cumhurbaşkanı- rımızdan Sayın Celal BAYAR zamanında bütün yazarların eserlerine, telif hakkı verilmiş, ayrıca yazarlara kredi açılmış ve yazılı basında reklam gelirleri ile devlet tarafından destek- lenmiştir. Yine eski Milli Eğitim Bakanlarımızdan Sayın Hasan Ali YÜCEL zamanında mütercimlere (tercümeçi) önem verilerek Dünya Klasikleri Türkçe'ye çevrilmiş ve Türk toplumunun düşünce ve kültür yapısı geliştirilmiş ve bugünkü yıkılmaz sağlam şeklini almıştır.

Bu nedenle Jokey Klübü de at yarışı ile ilgili basına ve at yarışı yazarlarına önem vermelidir. At yarışı dergi, kitap ve gazetelerini reklam gelirleri ile desteklemeli ve yine at yarışı ile ilgili yazılı basında çıkan her yazı için yazının yazarına prim verilmelidir. Böylece yeni yeni at yarışı yazarları yetişecek ve yazılı at yarışı basınımız gelişecek, netice olarak gelişen at yarışı basınının da yarışçılığımızın gelişmesinde büyük katkıları olacaktır.

TÜRK ARAP, ATLARINA AİT

1988 YILI T.B.M.M. AÇIK

KOŞUSUNUN İRDELENMESİ

29 Nisan 1988 Cumartesi günü yapılan 1600 metre mesafeli A gurubu Türk arap atlarına ait T.B.M.M. Açık koşusu büyük çekişme içinde geçmiş ve neticede ağır çim pistteki mücadele aşağıdaki şekilde neticelenmiştir.(ilk dörde giren atlar.)

1- Volga 2	60,5 kg	1.45.74 dakika
2- Emiroglu	58 kg.	1.45.89 dakika
3- Sahip	58 kg	1.45.95 dakika
4- Aral	58 kg	1.46.09 dakika

Ancak çim pist bir saniye kadar ağır olduğu için bu derecelerden bir saniye çıkarmamız gerekir. Bu durumda;

1- Volga 2	60,5 kg	1.44.74 dakika
2- Emiroglu	58 kg.	1.44.89 dakika
3- Sahip	58 kg	1.44.95 dakika
4- Aral	58 kg	1.45.09 dakika

Görüldüğü gibi kuru ve hafif çim pistte koştuğu farzedilen

ve birinci gelen Volga 2'nin muhtemel derecesi 1.44.74 dakika dır. Bu muhtemel derece ise Tunca'nın yaptığı 1.43.63 dakika dereceden sonra bugüne kadar 1600 metrede yapıdan en iyi ikinci derecedir. Yine Emiroğlu'nun derecesi en iyi üçüncü derecedir. Aral'ın derecesi ise Demirkır 'ın yaptığı 1.44.98 dakikalık dereceden sonra bu güne kadar yapılan en iyi altıncı derecedir. Tunca süper bir attı 1.43.63 dakika derecesini yaparken uzak ara yapmıştı. Koştuğu zamandaki atlarla arasında büyük fark vardı.Diğer atların dereceleri Tunca'ya göre çok düşüktü. Oysa bu seneki koşuda dört at taraklama potaya girmiş hepside düper dereceler yapmıştır. Bu da gösteriyorki Türk Arap atları genelde bir ilerleme ve gelişme kaydetmiştir. Bu nedenle T.B.M.M. Koşusu Türk Arap atları için ileriye ışık saçan bir zafer olmuştur.

*

Şimdi bir de T.B.M.M. Koşusunda elde edilen dereceleri İngiliz atı dereceleri ile mukayese edelim. Bilindiği gibi Türk Arap atları ve İngiliz atları açık koşularda aynı kilolar ile koşmaktadır. Oysa küçük cüssedeki Türk Arap atları için bu durum dez avantaj olmaktadır İngiliz atlarının ağırlığını 480 kg. Türk Arap atlarının ağırlığını 400 kg. kabul edecek olursak; acaba cüsse farkından dolayı.. Türk Arap atı, İngiliz atları ile eşit şartlarda koşabilmesi için bu T.B.M.M. açık koşusunda kaç kilo ile koşmalı idi?

480 kg.'lık İngiliz atı 60,5 kilo ile koşarsa 400.kg.'lık

Türk Arap atı Kaç kilo ile koşmalı?

$$\begin{array}{r} 400 \times 60,5 \\ \hline 480 \end{array} = \text{yaklaşık 50 kg}$$

yine,

480 kg.'lık İngiliz atı 58 kilo ile koşarsa,

400 kg.'lık Arap atı Kaç kilo ile koşmalı?

$$\begin{array}{r} 400 \times 58 \\ \hline 480 \end{array} = \text{yaklaşık 48 kg.}$$

Görüldüğü gibi Türk Arap atları cüsselerine göre İngiliz atları ile eşit şartlarda koşabilmesi için, Açık koşularda atların yaşlarına göre 48 kg. veya 50 kg. ile koşmalıdır. Aslında Türkiye'de böyle bir uygulama yapılırsa Türk Arap atları yarışlarda ezilmeyecek ve daha iyi gelişerek daha iyi dereceler yapacaktır.

Bu taktirde;			
1-	Volga 2	50	kg
2-	Emiroğlu	48	kg
3-	Sahip	48	kg
4-	Aral	48	kg

Sikletlerini alacaklardır.

Acaba bu kilolar ile bu atlar hangi dereceleri yapacaklardı?

$$\text{Atın gerçek gücü} = \frac{(\text{Atın kendi ağırlığı} + \text{atın üzerindeki Ağırlık}) \times \text{Mesafe}}{\text{Zaman}}$$

$$\text{Zaman} = \frac{(\text{Atın ağırlığı} + \text{Atın üzerindeki ağırlık}) \times \text{Mesafe}}{\text{Atın gerçek gücü}}$$

Formüllerinden yeni kilolara göre muhtemel zaman dereceleri bulunur;

1- Volga 2	50 kg.	1.42.34	dakika
2- Emiroğlu	48 kg.	1.42.60	dakika
3- Sahip	48 kg.	1.42.66	dakika
4- Aral	48 kg.	1.42.80	dakika

Bu koşuda birinci gelen Volga 2'nin 50 kg. ağırlık ile muhtemel derecesi 1.'42".34'dür. Bu dereceyi İngiliz atlarının 1600 metre mesafedeki dereceleri ile mukayese edersek;

Türkiye Jokey Kulübünün Netice Kitaplarında İngiliz atlarına ait en eski kayıtlı tutulan 1600 metrelik koşu olarak Çaldıran koşusu vardır.

1939 yılından itibaren dereceleri kaydedilen Çaldıran koşusunda ki derecelerden Volga-2'nin yapması muhtemel 1.42.34'lük derecesin-den daha kötü dereceleri tesbit edecek olursak;

Yılı	Tayın İsmi	Derecesi	Birimi
1939	Abime Pour Eux	1.44	Dakika
1940	Yosma	1.48	Dakika
1942	Hasba	1.45	Dakika
1943	Civan	1.45	Dakika
1944	Fettan	1.44	Dakika
1945	Levent	1.48	Dakika
1946	Adalı	1.44	Dakika
1947	Neslihan	1.48	Dakika
1948	Afacan	1.52	Dakika
1949	Mythologie	1.45	Dakika
1950	Sevgi	1.43	Dakika
1955	Ümit	1.43	Dakika
1957	İcaros	1.44	Dakika
1960	Beau Repaire	1.45	Dakika

1965	Golden Arrow	1.44	Dakika
1968	Golden Lion	1.42.5	Dakika
1972	Karayel	1.46.2	Dakika
1974	Belle Otero	1.44.02	Dakika
1980	Ayışığı	1.43.50	Dakika

Takibi bu dereceleri yapan İngiliz atlarının 3-4 ay sonra 3 yaşını bitirecek taylar olduklarını, aynı zamanda koştukları koşularda çim pistin ağır olabileceğini de hesap edersek, İngiliz atlarının yukarıdaki derecelere nazaran çok daha iyi dereceler yapabileceği muhakkaktır. Nitekim 1988 yılı Çaldıran koşusunda Devir isimli Türk İngiliz tayı 1'.36".91'lik rekor bir derece yapmıştır. Ancak şu da bir gerçektir ki bu günkü Türk Arap atları, artık 1950 yıllarındaki Türk İngiliz atlarının derecelerini yapabilmektedirler. Hatta bu günkü üçüncü sınıf İngiliz atlarının derecelerini dahi yapabilmektedirler.

Bu nedenle 1989 yılı T.B.M.M. koşusu neticelerinde çıkar-dığımız sonuca göre Türk Arap atları gelişmelerine devam etmekte olup, bu tempoda gelişmelerine devam edebilirlerse gelecekte daha

parlak dereceler alabileceklerdir. Bu Türk arap atlarının 1960 yılından itibaren tesbit ettiğim derecelerinden açıkça görülmektedir. 1960 yılında 1600 metreyi Canberk 1.56 dakika tamamlamış olup bugün Volga.2 aynı mesafeyi 1.45.72 dakikada tamamlamıştır.

ANADOLU AT IRKLARINI YAŞATMA VE GELİŞTİRME DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

KURULUŞ

Madde-1: "Anadolu At Irklarını Yaşatma ve Geliştirme Derneği" adı altında bir dernek kurulmuştur.

Derneğin merkezi Ankara'dadır. Dernek, Türkiye'nin bütün illerinde ve yasaya göre dernek açılabilcek en küçük yerleşim merkezlerinde şubeler açabilecektir.

DERNEĞİN AMACI

Madde-2: Derneğin amacı Türkiye'deki mevcut at ırklarını yaşatmak ve ıslah etmek ayrıca kullanma amaçlarına göre (yük taşıma, yük çekme, et, süt, sürat, mukavemet, tırıs, rahvan, dörtne yüksek ve uzun atlama, süs ve güzellik vs. amaçlı) yeni at ırklarının geliştirilmesi için çalışmak ve dolayısı ile Türkiye'de kaliteli ve yeterli sayıda at topluluğunun sağlanmasına katkıda bulunmak ve bu konuda Türkiye'deki at yetiştiricilerinin dayanışmasını sağlamaktır. Ak taşınmaz mallar üzerinde mülkiyet ve diğer aynı haklara sahip olabilir. Gerektiğinde bu hakları devredebilir.

Derneğin siyasi karakteri ve amacı yoktur.

DERNEĞİN FAALİYETLERİ

Madde-3: Dernek ikinci maddede yazılı amacını gerçekleştirmek üzere;

a) At yetiştiricilerinin dayanışma ve organizasyonunu sağlamak,

b) Yerli at ırklarının tesbiti ve soy kütüklerinin tutulması,

c) Performans testlerinin yapılması için yarışmalar ve sergiler düzenlemek,

d) Teknolojik bilgi birikimi sağlamak ve bunu üyelerin kullanımına sunmak ve bu amaçla bir kütüphane, dokümantasyon merkezi ve laboratuvar kurmak,

e) Bilgileri at yetiştiricilerine sunmak için yasalara uygun olarak gazete, dergi, kitap, tanıtıcı broşür ve sergi ile yarışma tarihlerini belirtir takvim yayınlamak,

f) Açık ve kapalı yer toplantıları, konferans, seminer ve sempozyumlar tertip etmek, ayrıca müze ve resim sergileri açmak,

g) Geziler, geceler, balo ve eğlenceler düzenlemek,

ğ) Lokal ve misafirhaneler açmak ve işletmek,

h) Kurslar açmak ve bu kurslara katılan öğrenciler için yurt, pansiyon ve kitaplıklar kurmak,

ı) Komite ve komisyonlar kurarak inceleme ve araştırmalar yaptırmak,

i) Benzer amaçlı derneklerle güçbirliği yapmak,

j) Taşınır ve taşınmaz mallar edinmek,

k) Amacın gerektirdiği diğer girişimlerde bulunmak,

l) At yetiştiriciliğinin ekonomik hale getirilmesini ve yetiştiriciler için at satışlarını organize ederek yetiştiricilerin kar etmesini sağlamak,

m) At ile ilgili her türlü malzemenin temin edilmesi bu malzemenin ucuz bir şekilde yetiştiricilere intikal ettirilmesi,

n) Tüm atçılık kültürünün derlenmesi ve geliştirilmesi,

o) Rahvan, Tırıs, Manevra, uzun mesafe, kum pistte kızakla yük çekme, yük taşıma vs. yarışlarını düzenlemek.

ÜYELİK ŞARTLARI

Madde-4:Derneğe üye olmak için medeni hakları kullanma ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını bitirmiş olmak ve ilgili evrakları tamamlamak (iyi hal kağıdı, ikametgah ilmuhaberi, nüfus cüzdanı sureti) ve dilekçe vermesi lazımdır.

Bu şartlara haiz olanlar bir ata sahip olması veya atçılık konusunda ilmi çalışması veya uzmanlığı olması kaydı ile iki

yenin teklifi ve yönetim kurulunun kararı ile dernek yeliğine alınabilirler.

Ayrıca, at yarışlarını sevenler de derneğe ye olabilir.

Derneğimiz bu üyelerin at yarışları konusundaki her türlü hak ve isteklerini savunmak için gerekli girişimde ve faaliyette bulunabilir.

4.madde de belirtilen şartlara haiz olan kimseler, eğer kendilerini, üyelik için derneğe müracaat ettikleri zaman, Yönetim Kurulu bu kimseleri kayıt etmekten imtina edemez (kaçınamaz). Ancak, bu takdirde, iki ye tarafından bu kimselerin çalışmaları 6 ay süre ile kontrol edilir. Dernek Tüzüğü'ne ve dernek menfaatine aykırı hareket ederse, onur kurulunun onayı ve yönetim kurulu kararı ile ihraç edilir. Ancak, bu kimselerin Genel Kurullarda itiraz hakkı saklıdır. Eğer dernek için faydalı çalışmalar yapıyorsa, iki üyenin onayı ve yönetim kurulu kararı ile üyeliğe kabul edilir. Bu kimseler 6 aylık üyelik deneme süresinden sonra oy kullanabilirler.

Asli ye şartlarına haiz olmakla birlikte, dernek çalışmalarına ilgi gösteren, derneğe maddi ve manevi yardımda bulunan veya çalışmaları ile derneği olağanüstü yardımları dokunan kişilere, yönetim kurulu kararı ile dernek fahri yeliği payesi verilebilir. Fahri yeler genel kurulda oy kullanamazlar.

AİDAT

Madde-5: Asıl üyeler derneğe girişlerinde 50.000.- TL'den az olmamak üzere giriş aidatı öderler. Üyelerin yıllık aidatı 120.000.-TL'dir. Ekonomik şartlara göre bu miktarı artırmaya Genel Kurul yetkilidir.

ÜYELERİN UYMAYA MECBUR OLDUĞU HUSUSLAR

Madde-6: Dernek üyeleri;

a) Tüzük hükümlerine, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarına uygun hareket etmekle,

b) Derneğin vekarını rencide edecek ve amacına aykırı düşecek hareketlerde bulunmamakla mükelleftir.

Bu mükellefiyetlere uymayanlara keyfiyet Yönetim Kurulu tarafından yazı ile bildirilir.

ÜYELİK HAKLARINDAN FAYDALANMA

Madde-7: Dernek üyelerine bir kimlik kartı verilir. Üyeler, Üyelik kartını göstermek suretiyle üyelere sağlanan imkanlardan yararlanabilirler.

Üyelik sıfatının sona ermesi halinde kimlik kartı Yönetim Kurulu tarafından iptal edilir.

ÜYELİK SIFATININ SONA ERMESİ

Madde-8: Üyelik sıfatı;

- a) Dernekten çıkmak,
- b) Dernekten çıkarılmak,
- c) Dördüncü madde yazılı niteliği kaybetmek suretiyle sona erer.

DERNEKTEN ÇIKMA

Madde-9: Her üye bir ay evvel istediğini Yönetim Kurulu'na yazılı olarak bildirmek suretiyle dernekten çıkabilir.

DERNEKTEN ÇIKARILMA

Madde-10: 6.madde gereğince yapılan bildirmelere uymamakta direnenler Yönetim Kurulu kararıyla dernekten çıkartılırlar.

Dernekten çıkartılan üye çıkartma kararı aleyhine Genel Kurul'a müracaat edebilir.

DERNEK ORGANLARI

Madde-11: Dernek organları;

- a) Genel Kurul,
- b) Yönetim Kurulu,
- c) Yürütme Komiteleri,
- d) Danışma Kurulu,

- e) Onur Kurulu,
- f) Teknik Kurul,
- g) Denetleme Kurulu,
- h) Bilim Kurulu.

GENEL KURULUN OLUŞUMU VE TOPLANMA ZAMANI

Madde-12: Dernek Genel Kurulu derneğe kayıtlı merkez asıl üyelerinden ve şube asıl üyelerinden oluşur.

a) Eğer üye sayısı çok fazla ise ve dolayısı ile çok fazla üye ile Genel Kurul toplantısı mekan açısından külfet getiriyorsa, bu takdirde Yönetim Kurulunun teklifi ile Genel Kurul'dan 15 gün önce hem merkez ve hem şube Genel Kurulları toplanarak Yönetim Kurulunun tesbit ettiği bir temsilci için gerekli üye sayısına göre temsilcilerini seçerler ve esas genel kurul bu temsilciler ile yapılır. Bu durumda Genel Kurul 200 temsilciden aşağı olamaz. Merkez temsilcileri ise 50 temsilciden aşağı olamaz. (Merkez üyeleri 50'den az ise olabilir). Şube temsilcileri 2 temsilciden aşağı olamaz. (Derneğin Merkez üyelerinin, Merkez Genel Kurulu sadece temsilci seçiminde toplanır başka bir görevi yoktur.) Dernek Genel Kurulunda, temsilci seçilemeyenler de başkan, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve diğer kurullar için aday olabilir.

b) Şubelerin toplantıya katılma zorlukları çıkarsa şubeler kendi Genel Kurullarında kabul edildiği takdirde tüm üyelerin veya Dernek Yönetim Kurulunun tesbit ettiği temsilci sayısı yerine en az 2 temsilci ile katılabilir.

Genel Kurul, yönetim ve denetim kurulunun gerekli gördüğü hallerde veya dernek üyelerinden beşte birinin yazılı isteği üzerine olağanüstü toplanır.

Denetleme Kurulunun veya dernek üyelerinin beşte birinin yazılı isteği üzerine yönetim kurulu genel kurulu bir ay içinde toplantıya çağırılmazsa, denetleme kurulu veya toplantı isteğinde bulunan üyelere birinin müracaatı üzerine mahalli sulh hukuk hakimi duruşma yaparak dernek üyeleri arasında üç kişilik bir heyeti, genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirilir.

Olağan Genel Kurul toplantıları her yıl Nisan ayında yapılır.

GENEL KURULUN TOPLANTI YERİ VE ÇAĞIRI USULÜ

Madde-13: Genel Kurulun toplantı yeri Ankara'dır.

Yönetim Kurulu, genel kurula katılma hakkı bulunan temsilcilerin listesini düzenler. Genel Kurulu katılacak üyeler en az onbeş gün önceden günü saati, yeri ve gündemi mahalli bir gazetede ilan edilmek suretiyle toplantıya çağırılır. Bu çağırıda,

çoğunluk sağlanamaması sebebiyle toplantı yapılmazsa, ikinci toplantının hangi gün yapılacağı da belirtilir. İlk toplantı günü ile ikinci toplantı arasında bir haftalık süre bırakılır. (Ancak, ertesi gün çoğunluk sağlanabilirse ikinci toplantı yapılabilir)

Genel Kurul aşağıdaki şekilde de yapılabilir. Bu takdirde Genel Kurul iki etapta yapılır;

1. Önce şubeler merkezde yapılacak 2.etap esas Genel Kurul'dan en az 15 gün önce şube genel kurulları ile birlikte, şube genel kurulu gündemine alınarak, 1.etap hazırlık genel kurulu yaparlar ve hem kendi şube idari kurullarını ve hem de 2.etap esas genel kurulda değerlendirilmek üzere, derneğin idari kurullarını seçerler. Neticelerin ve kararların noterden tasdikli suretlerini üç gün içerisinde merkeze gönderirler.

2- Merkezde ilan edilen tarihte yapılacak 2.etap esas merkez büyük genel kurul karar ve seçimlerine, en az 15 gün önceden şubelerin yapmış olduğu 1.etap hazırlık genel kurul seçim ve karar neticeleri eklenerek, hükümet komiserinin ve merkez üyelerinin nezareti altında, değerlendirme yapılır ve böylece seçim neticeleri ile kararlar sonuçlandırılır (Şubeler isterse 2.etap merkez büyük genel kuruluna gözlemci gönderebilir. Bu gözlemci üyeler oy kullanamaz) Esas Genel Kurul 2.etap genel kuruldur.

Bu şekilde Dernek Genel Kurulu 45 gün önceden usulüne göre mahalli bir gazetede ilan edilir ve gündem ile Genel Kurul

tarihi 3 gün içerisinde şubelere bildirilir. Şubeler, şube genel kurulları ile barebar yapacağı 1.etap hazırlık Genel Kurulu, merkezin yapacağı 2.etap esas genel kurulundan en az 15 gün önce usulüne uygun ilan vererek ve 1.etap hazırlık genel kurul gündemini şube genel kurul gündemi içine alarak yaparlar ve ilgili mercilere onaylanmış neticelerin ve kararların noterden tasdikli suretlerini 3 gün içerisinde merkeze bildirirler.

Bu şekilde yapılacak Genel Kurula, Yönetim Kurulunun veya üyelerin 1/5' nin isteği ile gidilir. Bu tarzda yapılan Genel Kurul esnasında gündeme madde ilave edilemez. Gündem maddeleri Genel Kurul öncesi Yönetim Kurulunca belirlenir, veya şubelerde ocak ayında yapacakları Olağanüstü Genel Kurul kararı ile gündem maddesi belirleyip merkeze bildirebilir ve yine şubeler bu Ocak ayı içerisinde yapacakları olağanüstü genel kurullarda bu tarz seçim kararı alabilirler ve bunu merkeze bildirirler. Bu tarz seçim isteyen üyelerin sayısı derneğin üye sayısının 1/5'ini geçerse, Yönetim Kurulu bu tarz seçime karar vererek, yukarıda belirtildiği şekilde uygulamaya geçer.

GENEL KURULUN TOPLANTI YETER SAYISI VE YAPILIŞ USULÜ

Madde-14: Genel Kurulu, Tüzüğe göre Genel Kurula katılma hakkı bulunan üye veya temsilcilerin yarısından bir fazlasının katılmasıyla toplanır.

İlk toplantıda yeter sayı sağlanamazsa, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, ikinci toplantıya katılan üye ve şube temsilcileri sayısı dernek yönetim ve denetleme kurullarının bu tüzükte belirtilen asli üye sayılarının toplamının iki katından az olamaz.

Toplantı, ilanda belirtilen ve mahallin en büyük mülkiye amirliğine bildirilen gün, saat ve yerde yapılır.

Üye ve temsilciler, yönetim kurulunca düzenlenen listedeki adların karşısına imza atarak toplantı yerine girerler.

Birinci fıkrada belirtilen tam sayı sağlanmışsa durum bir tutanakla tespit edilir ve toplantı yönetim kurulu başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyelerinden birisi tarafından açılır.

Hükümet komiserinin toplantıya gelmemiş olması, toplantının ertelenmesini gerektirmez.

Açılış sonrası, toplantıyı yönetmek üzere bir başkan iki başkan vekili ve iki katip seçilir.

Toplantının yönetimi genel kurul başkanına aittir. Katipler toplantı tutanağını düzenler ve başkanla birlikte imza ederler.

Toplantı sonunda, bütün tutanak ve belgeler yönetim kuruluna teslim edilir.

TOPLANTIDA GÖRÜŞÜLECEK KONULAR VE KARAR YETER SAYISI

Madde-15: Genel Kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan konular görüşülür. Olağan genel kurul için 15 gün önceden haber vermek kaydı ile kurular gündem maddesi koydurabilir veya üyelerin 1/10'nun yazılı isteği ve 15 gün önce tüm üyelere haber vermek kaydı ile gündeme madde konulabilir. Ancak, Genel Kurul esnasında 1/10 üyenin desteği yoksa bu gündem maddesi gündemden çıkartılır.

Genel Kurulda görüşülen konulardan tüzük değişikliği ve derneğin feshine ilişkin olanlar gündemde olması kaydı ile toplantıda hazır bulunan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile karara bağlanır. Diğer kararlar, oylamaya katılan üyelerin yarısından bir fazlasının oyları ile alınır.

GENEL KURULUN GÖREV VE YETKİLERİ

Madde-16: Aşağıda yazılı hususlar genel kurulca görüşülüp karara bağlanır:

a) Dernek Başkanı ile yönetim ve denetleme kurulları asıl ve yedek üyeleri seçmek,

b) Hangi konularda yürütme komitesi oluşturulacağını kararlaştırıp, kurulması öngörülen komitelerin başkanlarını seçmek,

c) Danışma kurulu, onur kurulu ve teknik kurulu belirlemek,

d) Yönetim ve denetleme kurulları raporlarını görüşmek, yöneti kuruluna ibra etmek,

e) Yönetim Kurulunca hazırlanan bütçeyi görüşüp aynen veya değiştirerek kabul etmek,

f) Dernek tüzüğünde değişiklik yapılmasına ilişkin önerileri görüşüp karara bağlamak,

g) Dernek için gerekli taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması hususunda yönetim kuruluna yetki vermek,

h) Derneğin feshini karara bağlamak,

i) Dernek tüzüğü ve kanunların genel kurulca yapılmasını öngördüğü hususları yerine getirmek.

YÖNETİM KURULU, OLUŞUMU VE SEÇİLMESİ

Madde-17: Yönetim Kurulu, Genel Kurulca bir yıl süre ile görev yapmak üzere gizli oyla seçilen dernek başkanı ile 6 yönetim kurulu üyesinden oluşur.

Genel Kurulca 6 yedek yönetim kurulu üyesi de seçilir.

Seçimi izliyen 7 gün içinde Dernek Başkanının Bakanlığında toplanan yönetim kurulu üyeleri arasından birini

başkan yardımcısı birini sayman üye birini de veznedar üye seçerek görev bölümü yapar.

Dernek başkanlığının, herhangi bir şekilde boşalması halinde, başkan yardımcısı başkanlık görevini, olağan toplantıda yeni başkan seçilinceye kadar yürütür.

Yönetim kurulu üyelerinde boşalma olması halinde, en çok oy alandan başlamak üzere, yedek üyeler göreve çağırılır.

Yönetim Kurulu Genel Kurul kararı ile 15 kişiye çıkarılabilir.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

Madde-18: Yönetim Kurulu;

a) Derneği temsil etmek, gerektiğinde derneği temsil etmek üzere, dernek başkanına veya yönetim kurulu üyelerinden bir yada birkaçına yetki vermek,

b) Derneğin gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yürütmek,

c) Dernek şubelerinin açılacağı yerleri belirlemek ve şube kurucularına, düzenleyici belgelerle yetki vermek,

d) Şubelerin çalışmalarını izlemek ve denetlemek,

e) Gelecek döneme ait bütçeyi ve personel kadrolarını hazırlayarak genel kurulun onayına sunmak,

f) Zamanında genel kurulu toplantıya çağırarak,

g) Genel kurulca teşkili kararlaştırılan ve başkanları seçilen yürütme komitelerinin üyelerini seçip görevlendirmek,

h) Yürütme komitelerinin görevlerini belirlemek, çalışmalarını izlemek ve denetlemek ve komite çalışmaları hakkında genel kurula bilgi sunmak,

i) Üyelik başvurularını karara bağlamak,

j) Genel kurulca verilen yetkiye göre taşınmaz mal almak veya satmak,

k) Derneğin çalışmalarını düzenliyen yönergeleri hazırlayıp Genel Kurulun onayına sunmak,

l) Tüzük ve kanunların yönetim kurulunca yapılmasını öngördüğü iş ve işlemleri yerine getirmekle görevli ve yetkilidir.

YÜRÜTME KOMİTELERİ

Madde-19: Derneğin amacı doğrultusundaki faaliyetlerin teşkil edilecek yürütme komiteleri aracılığı ile gerçekleştirilmesi esastır.

Yönetim Kurulu, danışma kurulunca belirlenecek esas ve ilkeler doğrultusunda hazırlayacağı yıllık çalışma programında, hangi konularda yürütme komitesi teşkili gerekeceğini tespit

ederek genel kurula önerir. Genel Kurulca teşkili kabul edilen komiteler için başkan seçimi yapılır.

Teşkil edilen komitelerin görevleri ile çalışma esas ve usulleri yönetim kurulunca belirlenir. Her komite için, başkanla birlikte komiteyi oluşturacak en az 3, en çok 5 komite üyesi yönetim kurulunca seçilir. Komitelerde görev alacak kişilerin dernek üyesi olması şart değildir.

Komiteler, kendilerine verilen görevleri yönetim kurulunun denetim ve gözetimi altında ve yönetim kuruluna karşı sorumlu olarak yürütürler. Yürütme komiteleri 2.genel kurulda kurulacaktır.

DANIŞMA KURULU

Madde-20: Danışma Kurulu; Dernek başkanının başkanlığında, yönetim ve denetleme kurulları üyeleri ile yürütme komitesi başkanları ve genel kurulca danışma kurulunda görev yapmak üzere belirlenecek en çok 5 kişiden ve dernek eski başkanlarından oluşur.

Danışma kurulu, dernek başkanının çağrısı üzerine yılda en az iki defa toplanarak, dernekçe yapılacak iş ve hizmetleri belirler, yapılan işleri gözden geçirir, yönetim kurulunca hazırlanan çalışma programı ve dernek başkanınca kurula getirilen konuları görüşerek önerilerini yönetim kuruluna bildirir.

ONUR KURULU

Madde-21: Onur Kurulu 3 asil, 3 yedek üye olmak üzere teşkil edilecek Genel Kurul kararı ile asil üye sayısı 7'ye çıkarılabilecektir. Onur kurulu üyeleri hukuk konusunda tecrübeli ve yüksek tahsilli kişilerden seçilecektir. Yeterli sayıda bahse konu üye yoksa bu konularda mevcut tecrübeli üyelere seçilir. Tüzüğün geliştirilmesi, atçılıkta ileri diğer ülkelerin tüzüklerinin incelenmesi ve tüzüğün doğru uygulandığı ve üyelerin tüzüğe göre aykırı hareketleri nedeniyle Yönetim Kurulunca havale edilen disiplin konuları ile her türlü hukuk işlerini inceler ve yönetim kuruluna sunar.

TEKNİK KURUL

Madde-22: Teknik kurul 3 asil, 3 yedek üye olmak üzere teşkil edilecek, Genel Kurul kararı ile asil üye sayısı 7'ye çıkarılabilecektir. Teknik Kurul üyeleri atçılık konusunda uzman ve yüksek tahsilli kişilerden seçilecektir. Yeterli sayıda bahse konu üye yoksa bu konularda mevcut tecrübeli üyelere seçilir. Derneğin çağdaş ve teknik bilgilerle donatılıp donatılmadığı ve teknik konularda geliştirilen yeni görüşler teknik kurulca incelenir ve inceleme yönetim kuruluna iletilir.

Madde-23: "Danışma Kurulu, Onur Kurulu, Teknik Kurul, Bilim Kurulu 1995 yılında Yönetim Kurulunca daha sonraki yıllar ise Genel Kurul tarafından seçilecektir. Danışma Kurulu, Onur Kurulu, Teknik Kurul ve Bilim Kurulu kendi konularında uygun gördükleri hususlarda üyelere yazarak ve üyelerin 1/5'inin yazılı

desteğini alarak, yalnızca yazılı isteklerinde bulunan hususları müzakere etmek üzere Genel Kurulu toplayabilecektir.

Madde-24: Dernek Bilim Kurulu kurabilir ve Bilim Kurulu ilgili mercilerin müsaadesi ile Yüksek Atçılık Okulunu ve bu okula ait atçılık enstitüsünü faaliyete geçirebilir. Bilim Kuruluna bilim adamı vasfını kazanmış, Akademik kariyeri olan kimseler seçilebilir. Bilim Kurulu 7 asil ve 7 yedek üye olup, Genel Kurulca 15 üyeye çıkarılabilir. Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu veya Bilim Kurulunun Dernek tüzüğüne aykırı olmamak ve yapılabilir olmak kaydı ile tavsiyelerini 15 gün için yazışma şeklinde tatbikata koyması lazımdır. Koymadığı takdirde danışma veya bilim kurulunun, Madde-11'deki dernek organlarını toplantıya çağırma hakkı vardır. Bu toplantıdan da netice alınmadığı takdirde Danışma veya Bilim Kurulu posta masrafları dernekten verilmek üzere üyeleri yeni bir genel kurula çağırabilir. Üyelerden 1/5 oranında Genel Kurul yenileme isteği olursa Olağanüstü Genel Kurula gidilir.

DENETLEME KURULUNUN TEŞKİLİ VE GÖREVLERİ

Madde-25: Denetleme kurulu bir yıl süreyle görev yapmak üzere genel kurulca gizli oyla seçilen üç asil üç yedek üyeden oluşur. Denetleme kurulu asil üyeleri; seçimi izliyen yedi gün içinde toplanarak aralarından birini başkan seçerler.

Denetleme kurulu, dernek kararlarını, işlemlerini ve derneğin hesaplarını altışar aylık aralıklarla denetler ve hazırlayacağı rapor yönetim kuruluna bildirir. Yıl içinde yaptığı denetlemeleri rapor halinde genel kurula sunar.

ŞUBELERİN KURULUŞU

Madde-26: Şube açılmasına yönetim kurulu karar verir. Şube açılacak yerde en az altı aydan beri oturan kişiler arasından üç kişi seçilerek kendilerine yönetim kurulunca düzenlenen yetki belgeleri gönderilir.

Dernek Yönetim Kurulunca yetki verilen üç kişi tarafından şubenin açılacağı yerin en büyük mülkiye amirliğine yazılı başvuru yapılır. Bu yazıda, kurucuların adı ve soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, meslek veya sanatı, ikametgahı ve uyruğu ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden iki örnek ile yetki belgeleri eklenir.

Ayrıca, şubeler şu tarzda da kurulabilir; herhangi bir bölgede kanunen yeterli üye sayısına sahip kimseler, şube kurmak için derneğe müracaat edebilir. Bu takdirde Yönetim Kurulu, şube kurulma müracaatını uygulamaktan imtina edemez (kaçınamaz) ve Yönetim Kurulu bu müracaatı en geç 15 gün içerisinde onaylayarak şube açılacak yerde en az altı aydan beri oturan ilgili kimseler arasından kanunen yeterli sayıda kişi seçilerek yönetim kurulunda düzenlenen yetki belgeleri gönderilir, bu yetkili kişilerce, 26.madde 2.paragrafta belirtilen

tarzda kanuni usulüne uygun olarak müracaatları yapılarak şube kurulur ve normal şube genel kurullarını yaparlar. Ancak, bu durumda, Yönetim Kurulu tarafından bu şube 6 ay süre ile kontrol edilir ve şubenin tüzüğe aykırı hareketleri görüldüğü takdirde şubenin faaliyetlerinin durdurulması için şubenin bulunduğu mülki amirliğine yönetim kurulu müracaat edebilir. Şube Dernek tüzüğü ve dernek menfaatine aykırı hareket ederse Onur Kurulunun onayı ve Yönetim Kurulu kararı ile fes edilmek üzere durum Genel Kurula götürülür. Ancak, bu durumda dernek şubelerinin yargıda hakları saklıdır. Bu tarzda kurulan dernekler 6 aylık deneme süresinden sonra oy kullanabilirler. Ancak, 6 aylık deneme süresince kendi şube genel kurullarını ve Yönetim Kurulu toplantılarını ve diğer faaliyetlerini yapabilirler.

ŞUBE ORGANLARI

Madde-27: Her şubede;

- a. Genel kurul
 - b. Yönetim kurulu
 - c. Denetleme kurulu
- oluşturulur.

ŞUBE GENEL KURULU

Madde-28: Şube Genel Kurulları, şubeye kayıtlı üyelerden oluşur. Şubeler yıllık olağan genel kurullarını Mart ayı içinde yapmak zorundadır.

Şube Genel Kurulları, Dernek Genel Kurullarından en az 15 gün önce yapılacaktır. Şube genel kurullarının toplantıya çağırılması, toplantı yeter sayısının hesabı, toplantının yapılış usulü toplantıda görüşülecek konular ve karar nisabı hususlarında tüzüğün 11, 12 ve 13'ncü maddeleri hükümleri uygulanır. Şube Genel kurulları şubeyi ilgilendiren konularda dernek genel kurulunun haiz olduğı yetkileri kullanır ve 14'ncü maddede belirtilen görevler, şube alanına münhasır olarak şube genel kurulunca yerine getirilir.

ŞUBE YÖNETİM KURULU

Madde-29: Şube yönetim kurulu, şube genel kurulunca bir yıl görev yapmak üzere gizli oyla seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur. Seçimleri izliyen 7 gün içinde şube yönetim kuruluna seçilen üyeler en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak aralarından bir başkan, bir muhasip ve bir de veznedar üye seçmek suretiyle görev bölümü yaparlar.

Şube yönetim kurulları, şubeye ait iş ve işlemleri ve yönetim kurulunca yapılacak görevleri şube alanına münhasır olmak üzere, dernek yönetim kuruluna tanınan yetkileri kullanarak, tüzükte belirtilen esaslara ve dernek yönetim kurulunun direktiflerine uygun olarak yerine getirir ve yürütür.

ŞUBE DENETLEME KURULU

Madde-30: Şube denetleme kurulu, şube genel kurulunca, bir yıl görev yapmak üzere seçilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur.

Şube denetleme kurulu, denetleme görevini şube işlemlerine münhasır olmak üzere, 19'ncu maddede belirtilen esaslara göre ve yetkileri kullanarak yerine getirir.

ŞUBENİN GENEL KURULDA TEMSİLİ

Madde-31: Şubeler, dernek genel kurulunda şube üyeleri veya şube genel kurulunca seçilecek delegeler (temsilci) marifetiyle temsil edilir. Temsilci sayısı 2 temsilciden az olamaz.

ŞUBELERE İLİŞKİN DİĞER HUSUSLAR

Madde-32: Şubeler derneğin tutmakla yükümlü oldukları, defterleri şubeleri için tutarlar.

Şube organları bu tüzükte dernek organlarının yapmakla yükümlü oldukları görevleri şubeleri için yapmakla yükümlüdürler.

Dernek yönetim kurulu şube yönetim kurullarının alacağı kararlardan hangilerinin kendi onayı ile uygulanacağını belirlemeye yetkilidir.

ŞUBELERİN FESHİ

Madde-33: Dernek Genel Kurulu veya şubenin kendi genel kurulu şubeyi feshedebilir. Fesih halinde Derneğin şubeye verdiği mallar derneğe iade edilir. Şubenin kendi temin ettiği malların ise hangi kuruluşlara bırakılacağı şube genel kurulunca belirlenir.

DERNEĞİN GELİRLERİ

Madde-34: Derneğin gelirleri şunlardır:

- a) Giriş aidatı,
- b) Üye aidatları,
- c) Dernekçe yapılan yayınlar, tertiplenen piyango, balo, eğlence, temsil, konser, spor yarışması ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler,
- d) Derneğin mal varlığından elde edilen gelirler,
- e) Bağış ve yardımlar,
- f) Rozet satışları gelirleri,
- g) Kitap, dergi, gazete ve takvim satışlarından alınan gelirler,
- h) Türlü gelirler.

Yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak yardımlardan ibarettir.

Gelirler, alındı belgesi ile toplanır ve giderler harcama belgesi ile yapılır. Bu belgelerin saklama süresi, özel kanunlarda gösterilen daha uzun süreye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere

beş yıldır. Dernek gelirlerinin alınmasında kullanılacak alındı belgeyi Maliye Bakanlığına bastırılır. Bu alanda belgelerinin biçimi bastırılması, derneklere verilmesi, kullanılanların denetlenmesi ve alınacak ücret, İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca düzenlenecek yönetmelikle belirlenir.

Alındı belgesinde, ödeme ve bağışta bulunanın açık kimliği ve imzası bulunur.

Maliye Bakanlığı yazılı istemden itibaren otuz gün içinde alındı belgesini sağlayamazsa, ilgili dernek, özel olarak bastıracağı alındı belgelerini mahallin en büyük mülki amirliğine onaylatarak bağış ve aidat kabul edebilir.

Mahallin en büyük mülki amirliği, bu alındı belgelerini, liste halinde, bir tutanağa bağlayarak onaylar.

Maliye Bakanlığınca resmi alındı belgesi sağlandıktan sonra özel alındı belgeleri kullanılamaz. Bağış ve aidat toplayacak kişi ve kişileri dernek yönetim kurulu bir kararla belirtir ve bu karar o yerin en büyük mülki amirliğine tescil ettirilir.

DERNEĞİN TUTACAĞI DEFTERLER

Madde-35: Aşağıda yazılı defterler tutulur.

1. Üye kayıt defteri; derneğe girenlerin kimlikleri, derneğe giriş tarihleri, aylık veya yıllık aidatları bu deftere yazılır.

2. Karar defteri; Yönetim Kurullarının kararları tarih ve numara sırasıyla bu deftere yazılır ve kararların altı başkan ve üyelerce imzalanır.

3. Gelen ve giden evrak defteri, gelen ve giden evrak, tarih ve numarası ile bu deftere kaydolunur.

4. Gelir ve gider defteri; Dernek namına alınan bütün paraların alındıkları ve harcanan paraların da verildikleri yerlerde, açık ve düzenli olarak bu defterde gösterilir.

5. Bütçe, kesin hesap ve bilanço defteri, bütçe kesin hesap ve bilançolar bu deftere işlenir.

6. Demirbaş defteri; Derneğe ait demirbaş eşyalar bu deftere işlenir.

7. Alındı belgesi defteri; alındı belgesi makbuz serileri bu defterlere işlenir.

Bu madde de sayılan defterlerin noterden tasdikli olması zorunludur.

Genel Yönetim Kurulu ihtiyaç halinde genel başkanlık mührü ile mühürlenmiş ve son sayfası icra kurulu üyelerince imzalanmış tali defterlerde tutabilir.

ŞUBELERİN GELİRLERİ

Madde-36: Şubeler kayıtlı üyelerden alacakları giriş ve yıllık aidatlar dışında bu tüzüğün 34'nci maddesinde gösterilen ve dernek gelirleri içinde yer alan hususlar ve faaliyetlerden şubece gerçekleştirilenler sonucu elde edilen gelirlerle çalışmalarını sürdürürler.

DERNEĞİN FESHİ

Madde-37: Dernek, gerek görülmesi halinde dernek genel kurulunun kararı ile feshedilir. Genel kurulun feshi kararı

verebilmesi için dernek üyelerinin üçte ikisinin çoğunluğu ile karar vermesi şarttır. Birinci toplantıda bu çoğunluk sağlanamazsa, 2908 sayılı Kanunun 21'nci maddesine göre yeniden yapılacak toplantı için çağırı yapılır. Bu toplantıya katılan üyelerin üçte ikisinin feshi kararı vermesi durumunda dernek feshedilir.

Feshi halinde dernek ve şubelerin mallarının hangi kuruluşlara bırakılacağı genel kurulca belirlenir.

DİĞER HUSUSLAR

Madde-38: Bu tüzükte belirlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ve Dernekler Kanunu hükümleri uygulanır.

Madde-39: Dernek, kendi konusunda, derneklerle, federasyonlara ve konfederasyonlara katılabilir.

LİTERATÜR

1. **AKINCI, Zekeriya** : Eğitimcinin Binicilik Broşürü (1977)
2. **AKŞİT, Ali** : Evcil Hayvanlarda Pratik Doğum, Doğum Hastalıkları ve Ayak Hastalıkları (1975)
3. **AKINCI, Prof.Dr.İhsan ABİDİN** : İdman (1973)
4. **AKSUNGUR, Turgut** : Yarış Atlarında Bakım, Yemleme ve İdman Şekilleri
5. **AKSON, Sait** : Sait AKSON'un Yarışçılık Anıları (1971)
6. **ARAL, M.Nurittin** : Türkiye'de Yetiştirilen Hayvan Türleri ve Yetiştiricilik Tarihi ve Teknolojisi (1974)
7. **ALKAN, Rıfkı** : Konkur Atı Eğitimi
8. **ANTEPLİOĞLU, Prof.Dr.Hayri** : Atlarda Sakatlıklar
9. **AYTUĞ, Cemal Nadi** : Atlarda Sancı Septomu ile Seyreden Hastalıkların Bazı Ganglioplegicum' larla Tedavi Denemeleri
10. **ANTEPLİOĞLU, Hayri**

- TEMİZER, M** : Atlarda Ekstremitelerin Şirurjikal ve Ortopedik Hastalıkları ile Tedavileri
11. **ARITÜRK, Emin** : Atçılıkta Soy Saptaması
12. **ANDERSON, Clarence William** : A Handbook of Horsemanship and Riding
13. **AKINCI, İhsan Abidin** : Osmanlı Atları
14. **ARITÜRK, Prof.Dr.Emin** : Güneydoğu Halk Arıkan Arap Atları ile Sultansuyu Arıkan Arap Atlarının Beden Ölçüleri ve Formları Üzerinde Araştırmalar
15. **ARITÜRK, Prof.Dr.Emin** : Türkiye Atçılığının Bugünkü Durumu, Meseleleri ve Yerli Atlarımızın Morfolojik Vasıfları Üstünde Araştırmalar
16. **ADAM, Prof.Dr.Rauf Cemil** : Kısarak Sütü
17. **AT Magazine** . Atçılık ve Yarışçılık
18. **ARITÜRK, Prof.Dr.Emin** : Evcil Hayvanların Genetiği
19. **ARITÜRK, Prof.Dr.Emin** : Genel Zootečni II Hayvan Barınakları
20. **ARITÜRK, Prof.Dr.Emin** : Genel Zootečni
21. **ARITÜRK, Prof.Dr.Emin** : Biometrik
22. **ANTEPLİ, Prof.Dr.Hayri**
SAMSA, Prof.Dr.Erdoğan
AKIN, Prof.Dr. Faruk : Özel Şirurji

23. **ABRAMS, J.T.** : Foods and Feeding
24. **ASH, Niema** : Flight of the Wind Horse; A Journey into Tibet
25. **ARPACIK, Prof.Dr.Rafet** : Arap Atı Eşkali
26. **ARPACIK, Prof.Dr.Rafet** : At Yetiştiriciliği
27. **ALTINSAAT, Abdulkadir** : Göle'de Rahvan Atçılık
28. **AKSU, Mustafa** : Türkiye'deki At Irkları
29. **AZZOROLI, A** : An Early History of Horsemanship
30. **AYTON Andrew** : Knights and Warhorses
31. **ADAM, O** : At Yarışlarında Kazanmanın Sırları
32. **BATUR, Yalçın** : Binicilikte Zafer Yolları
33. **BORA, Bülent** : At Eğitimi ve Binicilik
34. **BORA, Ziya** : Memleket Atlarının Konkurhiplere Hazırlanması
35. **BERKSÖZ, Erdal** : Modern Atlı Ganyan Formülleri
36. **BEY, Abdullah** : Jandarmaya Mahsus Firusiyet ve Baytariye
37. **BALAMAN, Ali Rıza** : At Kültürü
38. **BEY, Hamdi** : Beygirin Bakılması

39. **BEY, Yusuf Ziya** : Beygire bakmak ve Binmek
40. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Türkler ve At
41. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Ahırlar Nasıl Yapılmalı
42. **BATU, Prof.Dr.Selahattin**
ARAL, M.Nurittin : Arabistan'da Atçılığın Bugünkü Durumu
43. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : At Eşkali
44. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Atçılık
45. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Cumhuriyetten Sonra Türk Hayvancılığının İnkişafı
46. **BRITISH RACEHORSE Magazine** : İngiliz Atı Yetiştiriciliği ve Yarışçılığı
47. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Damızlık Seçimi ve Exterieur Bilgisi
48. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Gebe ve Yeni Doğurmuş Hayvanların Bakımı
49. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Haflinger Atı
50. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Haflinger Atı
51. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Hayvan Bakımı

52. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Karacabey Yarım Kan Atlarının
Beden Ölçüleri Üstünde
Araştırmalar
53. **BATU, Prof.Dr.Selahattin** : Türk Atları ve At Yetiştirme Bilgisi
54. **BURNABY, Frederic Gustav** : On Horse Back Through
Asia Hiner
55. **BANKO Dergisi** : Yarış Neticeleri ve Araştırmalar
56. **BAŞÇI, İlhan** : 50.Yılda Yarışçılık
57. **BÖKE, Mete** : Konkur Atçılığı ve Binicilik
58. **BUHARALILAR, Namık** : Karacabey Harasında Çıkan Tay
Septisemilerinin Bazı Antibiotik
ve Sülfamitlerle Yapılan Tedavi
Sonuçları
59. **BEŞTER, Dilaver** : At Bilgisi
60. **BEY, Fevzi** : Hayriye Mektebi Süvari
talebesinin Mesleki Tedrisat
Notları
61. **BAŞBUĞ, Hayri** : Aşiretlerimizde At Kültürü
62. **BEERY, Prof.Dr.Jesse** : Atçılık
63. **BALKAN, Prof.Dr.Kemal** : At Kültürü ile İlgili Nippur'da
Bulunmuş Akatça Metinlerin
Tercüme ve İzahı
64. **BEERY, Prof.Dr.Jesse** . Saddle Horse Instructions

65. **BİLGEMRE, Prof.Dr.Kadri** : At Yetiştirmek
66. **CUSTANCE, Henry** : Riding Recollections and Turf Stories
67. **ÇINAR, Ali Abbas** : Türklerde At ve Atçılık
68. **ÇINAR, Ali Abbas** : Kazak ve Türkiye Türklerinde At Kültürü ve Atın Rolü
69. **ÇINAR, Ali Abbas** : Türk Dünyası Halk Kültürü Üzerine Araştırma ve İncelemeler
70. **CEBECİ, Yrd.Doç.Dr.Dilaver** : Orta Asya Atlı Spor Kültürü
71. **ÇORBACIOĞLU, Fazıl Hayati** : Uzunyayla Aygır Deposu Köy ve Yurt Kalkınmasında 1924 - 1965
72. **CHAMBERS, James** : The Devil's Horsemen, The Mongol Invasion of Europe
73. **ÇELEBİ, Yrd.Doç.Dr.Mustafa** : Atlarda Yürüyüş Şekilleri
74. **ÇİÇEK, Timur** : Orta Asya'da Rahvan At (Yorga At) Yarışları
75. **ÇELEBİ, Mustafa** : Embriyo Transferi
76. **DODWELL, Christina** : A Traveller on Horse Back in Eastern Turkey and İran
77. **DEMİR, Halil İbrahim** : Rahvan At Yarışları
78. **DİNKÇİ, Tayfur** : Rahvan Atların Yaşlarının Tayini

79. **DEVLİN, C.B. Duke** : The Horseman's Dictionary
80. **DOĞRUL, Dr.Faruk** : Kan Tahlili
81. **DAVIS, R.H.C.** : The Medieval Warhorse
82. **DOĞRUL, Faruk**
TEKELİOĞLU, Cemal : Atlarda Kan Grubu ve Biyoşimik Polimorfizm ve Bunların Secere Kontrollerindeki Önemi
83. **DOĞRUL, Özkoray H.** : Yarışçının 86 El Kitabı
84. **DERMAN, Hüseyin** : Tay Büyütme
85. **DOĞUER, Sabri** : Yerli At ve Eşek Tırnaklarının Anatomik Farkları
86. **DEMİRTEL, Dr.Erol** : Karacabey Harasında Yetiştirilen Haflinger ve yarımkan Haflinger Atların Gelişme Beden Yapıları ve Çeşitli Verim Özellikleri
87. **DAWSON, F.L.M.** : Equine Reproduction
88. **DANNIE, Abse** : Ask the Bloody Horse
89. **DEMİRTEL, Dr.Erol** : Dünya'daki Atlar ile İlgili Soy Kütüğü Çalışmaları ve bu Konudaki Yabancı Kanunlar
90. **DEMİRTEL, Dr.Erol** : At Yetiştiriciliğinde Soy Kütüğünün Önemi ve Soy Kütüğü Sistemleri
91. **DAYHRY, Won Lmon** : Elifbâ-yı Süvariyan

92. **DEMİRTEL, Dr.Erol** : Karacabay Harasında Yetiştirilen Haflinger ve Yarımkan Haflinger Atların Gelişme, Beden Yapıları ve Çeşitli Verim Özellikleri
93. **ERDÖL, Dr.Zeynel Abidin**: At Vebası ve Koyunlarda Mavi Dil Hastalığı
94. **EDWARDS, E.H.** : The Complete Horse Book
95. **EL CAHİZ** : Türklerin Faziletleri
96. **ERZURUMLU, Hüseyin Bin Ahmet**: Kitab-ı Riyazati-Hayil
97. **ERTÜRK, Prof.Dr.Ömer** : Hayvan Sağlık Zabıtası Tatbikatı
98. **EDWARDS, E.Hartley** : All About Horses and Ponies
99. **ERGÖKÇEN, Oktay** : Yarış Atçılığında Antrenörlük Mesleğinin Önemi
100. **ERKAN, Dr.Necmettin** : Y.B. Spor
101. **EROĞLU, İrfan** : Atlar İçin Genel Bilgiler
102. **ERSÖZ, Nezihi** : Sağlam ve Sancı Septomu ile Seyreden Hasta Atlarda Kağıtlı Elektroforez Vasıtasıyla Kan Serum Proteinleri Separasyonları ve Kalorimetrik Total Miktar Tayini
103. **ERTÜRK, Kâmuran** : Ankara Bölgesinde Normal Hizmetlerde Çalışan bir Kısım Ordu Atlarında Kan Tablosu ve Sedimentasyon Hızı
104. **ESİN, Prof.Dr.Emel** : Türk At Irkları

105. **FORBIS, Judith E.** : Racing Arabian Horses in Turkey
106. **FAİK, Mehmet** : Süvarilere Mahsus Malûmat ve Terbiye-i Askeriye
107. **FRANSIZ SAVAŞ BAKANLIĞI** : Reglement de la Cavalerie
108. **FISHER, Robin Hirst** : Intermediate Ridings Skills
109. **FIRINCIOĞLU, Davut** : Rahvan Atın Önemi
110. **FERGUSON G.S.** : Stable Management
111. **FINER, S.E.** : The Man on Horseback The Role of the Military in Politicks
112. **FANATİK Spor Gazetesi** : 04 Aralık 1998 Tarihli Gazete
113. **FANATİK Spor Gazetesi** : 14 Aralık 1998 Tarihli Gazete
114. **FANATİK Spor Gazetesi** : 24 Aralık 1999 Tarihli Gazete
115. **GALOP Dergisi** : Yarış Neticeleri ve Araştırmalar
116. **GOODALL, Daphne Machin** . Horses of the World
117. **GÖKTAN, Sabahattin** : Tayların Bakım ve Beslenmeleri
118. **GÜRAY, Adil** : Modern Harp Gücünde At Kudretinin değeri
119. **GÜRSOY-NASKALİ, Prof.Dr.Emin** : Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık

120. **GAZİYEV, Sarınci Cuma** : Kırgızistan'daki At Yarışları
121. **GREEN, Carol** : Teck Explained
122. **GENEL KURMAY** : Nal Çakım Talimatı
123. **GENEL KURMAY** : Atlıların Kılıç Talimnamesi
124. **GÜVEN, Doç.Dr.Özbay** : Türklerde Spor Kültürü
125. **GIRBASIC, Z.; VUKSIC, V.** . The History of Cavalry
126. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Osmanlı Ilgar Atçılığı
127. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Geleneksel Rahvan Atçılık
128. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Enerjisi
129. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Atın Biyomekaniği ve Optimum Faydalı Hareketin Tesbiti
130. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Döğüş Atı
131. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan At Irkıdır Yoksa Değildir?
132. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Irkları ve Irkların Meydana Gelişi
133. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Atın Ekonomik Değeri
134. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Savaş Atının Rahvan Özelliği

135. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Eşkin At
136. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türkiye'deki Rahvan At Tipleri
137. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Her At Rahvan Yürüyebilir mi?
138. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Dünya At Ticareti
139. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Atçılık Politikası
140. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Eti
141. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Sütü
142. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Yetiştiriciliğinde, At Yetiştirme Birliklerinin Önemi
143. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atın Önemi
144. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Dünya'daki Atçılık Sistemleri ve Teşkilatları
145. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Dünya Atçılık Sanayisi
146. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Araba Atı Kumandası
147. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Araba Atı Yarışları
148. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Araba Atının Özellikleri
149. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Tırıs Atı (Araba Atı)
150. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Doğu Anadolu Atı
151. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Canik Atı
152. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Çukurova Atı

153. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Konkur Atı
154. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Dresaj ve Dresaj Atı
155. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Atı Yarışlarında Ağalık Müessesesi
156. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan At Yarışları Organizasyonları
157. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Atın Önemi
158. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Atlarının Soy Kütüğünün Tutulması ve Irklaştırılması
159. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Yakut Atı
160. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Haflinger Atı
161. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Mayalar ve Atçılık
162. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Uzun Mesafe At Yarışları
163. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Araba Tipleri
164. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Savaş Atı ve Atlı Savaş Teknikleri
165. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Atları ve Atçılığı
166. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk - Teke Atı
167. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Serum Atı Yetiştiriciliği
168. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Enerji Atı

169. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Cirit Atı
170. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türklerde At Oynatma
(Raksetme) Sanatı
171. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk İngiliz Atı
172. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türklerde Beyga (Mania Atlama)
At Yarışı
173. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atçılık Anıları
174. **GÜLEÇ Ertuğrul** : The Letters From Bonnie About
Turkish Horses
175. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Atçılık Kültürü Nasıl Çöktü
176. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Nallama Tekniği
177. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Beslenmesi
178. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Eğitimi
179. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Yarış Atı İdmanı
180. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Teçhizatları
181. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atların Barınması
182. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Hastalıkları
183. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atlarda Ayak Hastalıkları
184. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Geleneksel Türk Atçılığı

185. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Yarış Atçılığı Pratik Rehberi
186. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Ata Nasıl Binilir
187. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk At Irkları
188. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Rahvan Atı ve Atçılığı
189. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Arap Atı
190. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türkiye'deki Vahşi At Yılkıları
191. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Ahal-Teke Atı (Türkmen Atı)
192. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Sarıyer Gümüş Yaka At Yarışları
193. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Koşum Takımları
194. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Manda Yetiştiriciliğinin At Koşum Takımları İmalatındaki Önemi
195. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Güneş Yeniden Doğacak (Roman)
196. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Ağır Çeki Atı (Krizma Atı veya Derin Pulluk Atı)
197. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Gap Atı
198. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Karacabey Nonius Atı
199. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Ünlü Rahvan At Yetiştiricisi Ali POYRAZ'dan Rahvan At Konusunda Alınan Bilgiler

200. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Geleneksel Rahvançılığın, Dağ Köylerindeki Yaşlı Atçılardan Araştırılması
201. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Atların Yürüyüşlerinin İncelenerek, Yürüyüş Çeşitlerinin Tesbit Edilmesi
202. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Bursa Oğuzpaşa Köyü Muhtarı ile Yapılan Görüşmede Rahvan Yürüme ile Eşkin Yürümenin Farklarının Tesbit Edilmesi
203. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Geleneksel At Teçhizatları
204. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Geleneksel At Süsleri
205. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Binicilik Eğitimi
206. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Ilgar Dörttnalı (Kısa Dörttnalı)
207. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk İslam Minyatürlerinde At ve Atçılık
208. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Emperyalistlerin Yok Ettiği Şanlı Nogay (Nogai) Tatar Atı (Nogay Atı Genetik Olarak Canik Atı ve Uzunyayla Atı Kanunda Yaşamaktadır)
209. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Posta Tatarları ve Geniş Adımlı Yorga Atlar
210. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Meşhur Rahvan Atçılar ile rahvan Atlar Hakkında Yapılan Konuşmalar

211. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Rahvan Atlar Hakkında Atadan Gelen Rivayetler
212. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Hipodromlar ve Atlı Spor Oyunları Stadları
213. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Eşkin Binicilik ve Sürücülük
214. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Yetiştiriciliğinde Mantarcılık
215. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atçılık Anıları
216. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Dünya'daki At Irkları ve Soy Kütüğü Sistemleri
217. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Teke Atı
218. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Temel Binicilik
219. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Binicilikte Engel Atlama Tekniği
220. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Uzunyayla Atı
221. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Hınıs Atı (Hınısın Kolu Kısası)
222. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Binicilikte Temel Atlayışların Önemi
223. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Ayvacık Midilli Atı
224. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Malakan Atı
225. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Kumandasının Temel Prensipleri
226. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Binicilik Tesislerinin Projelendirilmesi

227. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Orta Asya'da Besi Atçılığı
228. **GÜLEÇ Ertuğrul** : ABD Jokey Kulübü Tarafından Soy Kütüğü Tutulan Alacalı Amerikan İngiliz Atı
229. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atın Süratinin Cüssesine Göre Değerlendirilmesi
230. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atların Test Edildiği Yer Olan Hipodromların Önemi
231. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Türk Atçılığı Çağdaş Düzeye Nasıl Yüксеlebilir
232. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Fransa Jokey Kulübünün Yaptığı Manialı At Yarışları
233. **GÜLEÇ Ertuğrul** : At Psikolojisi
234. **GÜLEÇ Ertuğrul** : Atın Davranışları
235. **HENDRICKS, Bonnie L.** : International Enoyclopedia of Horse Breeds
236. **HYLAND, Ann** : The Medieval Warhorse
237. **HARP OKULU Yayınları** : Binicilik Notları
238. **HICKMAN, J.** : The Foot and Shoeing
239. **HORSE and RIDER Magazine** : Binicilik ve Binicilik Malzemeleri
240. **HORSE and HORSEMAN**

Magazine	: Atçılık ve Bincilik
241. HARBİYE	: Seferde Asakir-i Suvâriyan-i Hafifenin Hidemat-ı Lâzimesini Şâmı Risale-i Nefisedir.
242. HARBİYE	: Tezkire-i Süvariyan
243. HARBİYE	: Süvari Talima Nizamnamesi
244. HARBİYE	: Beygir Üstünde Takım Talimi
245. HARBİYE	: Binicilik Talimatnamesi
246. HARBİYE	: Mekkâri Talimnamesi
247. HARBİYE	: Süvari Endaht Talimnamesi
248. HARBİYE	: Süvari Tatbikat Mektebi
249. HARBİYE	: Süvari Teçhizat Talimnamesi
250. HARBİYE	: Süvariâyâna Mahsus Silah Talimnamesi
251. HARBİYE	: Biniciliğe Dair Talimat Seyyar Topçu ve Süvari Alaylarına Mahsustur
252. HARBİYE	: Binicilik Broşürü
253. HARBİYE	: Atlı Sınıflar Efradının Hidemat-ı Baytariye Nokta-i Nazarından Tedrisi

254. **İNGİLİZ Savaş Bakanlığı** . Muvakkat İngiliz Süvari
Talimnamesi
255. **İLERİ, Hacı Salim** : Rahvan Atçılık
256. **İÇSEL, Mustafa** : Amaç 6
257. **İMREN, Doç.Dr.Hüseyin Yılmaz** : Evcil Hayvanların İç
Hastalıklarında Klinik Tanı
258. **INTERNATIONAL TRADE
CENTER UNCTAD GATT** : The World Market for Horsemeat
259. **İNADİYELİ, Ali Said** . Yarış Meraklılarına Rehber
260. **JUNKELMANN, Marcus** : Die Reiter Roms
261. **KOZANDAĞI, Mehmet
İŞLER, M.** : Türkiye’de Aygır Spermasının
Sıvı Azatta Dondurulması
Olanakları
262. **KARACA, Mustafa** : Rahvan At Yarışları
263. **KARAGÖL, Halis** : Rahvan Atın Yetiştirilmesi
264. **KAYA, Mümin** : Rahvan Atın Bakımı ve Eğitimi
265. **KIDD, Jane** : Horse Breeds and Breeding
266. **KIDIRMAYEV, Adaşbek** : Kırgız Medeniyetinde At ve At
Yetiştiriciliği
267. **KIRAT, Ahmet** : Rahvan At Yarışlarında Kategori
Tayini

268. **KÜHEYLAN Dergisi** : Ocak-Şubat 1998 Tarihli 4-5 Sayılı
269. **KÜHEYLAN Dergisi** : Mart 1998 Tarihli ve 6 Sayılı
270. **KÜHEYLAN Dergisi** : Nisan 1988 Tarihli ve 7 Sayılı
271. **KÜHEYLAN Dergisi** : Haziran 1998 Tarihli ve 9 Sayılı
272. **KÜHEYLAN Dergisi** : Temmuz 1998 Tarihli ve 10 Sayılı
273. **KINDERSLEY, Darling** . The Visual Dictionary of the Horse
274. **KURT, Ekrem** : Jokeylik Sanatı
275. **KIDD, Jane** : Horses and Ponies
276. **KUTLU, Dr.M.Muhtar** : Şavaklı Türmenlerinde Göçer Hayvancılık
277. **KÜTEVİN, Ziya** : Hayvancılık Temel Besicilik ve Beslenme
278. **KURT, İbrahim** : Yarış Atlarında Eğitim ve İdman
279. **KİPER, M.Ali** : Baba Kan Hatları Bakımından Ayrı Orjinlere Sahip Olup Devlet Harala-rında Arıkan Arap Yetiştiriciliğinde Hizmet Gören Damızlık Aygırların Orijinleri
280. **KOŞAY, Doç.Dr.Hamit Zübeyir** : Karaçay-Malkar Türklerinde Hayvan-cılık ve bununla İlgili Gelenekleri

281. **KİPER, M.Ali** : Antrenör Mesleği İle İlgili Notlar
282. **KUTSAL, Aleattin** : Akrabalık ve Kan Yakınlığı Konuları ve Türkiye Arıkan Arap Atlarında Akrabalık ve Kan Yakınlığı Dereceleri Üzerinde Araştırmalar
283. **KAÇKA, Fahri** : Binicilik Sporunda Temel Eğitim
284. **KILIÇOĞLU, Prof.Dr.Çetin**
ALAÇAM, Prof.Dr.Erol : Veteriner Doğum Bilgisi ve Üreme Organlarının Hastalıkları
285. **KISAKÜREK, Necip Fazıl** : At'a Senfoni
286. **KAHRAMAN, Atıf** : Osmanlı Devletinde Spor
287. **MAAN, Mahmud** : Atlı Türk
288. **MC GEE, William** : Atçılara Pratik Rehber
289. **MURATLI Sedat,**
SEVİM, Yaşar : Antreman Bilgisi ve Testler
290. **MUHSİNİ, Mehmet** : Normal ve Anamili Atlarda Erythrocyte, Leucocyte Sayısı Hemoglobin Miktarı ile Hematokrit Değerler Arasında Karşılaştırmalı Araştırmalar
291. **MÜZELER, Wilhelm** : Binicilik
292. **MOLLER, Chris** : Evoluation, Civiliation and The Horse
293. **MORRIS, Georgi H.** : Hunter Seat Equitation

294. **MORRIS, George H.** : The American Jumping Style
295. **MATBAA-İ ASKERİYYE** : Aşiret Hafif Süvari Alaylarının
Cerad Hareketine Mahsus
Talimat
296. **MECMUA-İ FÜNUN-İ
ASKERİYE** : Arazi Üzerinde Süvari Keşif
Tatbikatı
297. **MEKTEB-İ HARBİYE-İ
ŞAHANE MATBAASI** . Beygir Üstünde Nefer Talimi
298. **MC-CARTHY, Cormac** . All the Pretty Horses
299. **MERİÇ, Muzaffer** : Pratik At Yetiştiriciliği ve At
Kültürü
300. **MERİÇ, Muzaffer** : Atçılık Islah Kurumları
Çalışmaları
301. **MICHAUD, Roland** : Horsemen of Afganistan
302. **NICOL, Mike** : Horseman
303. **NOYE, Stanley** : Los Comanches; The Horse
People
304. **NEELY, Dean P.**
LIV, Irwin K.M.
HILLMAN, Robert B. : Equine Reproduction
305. **ODACIOĞLU, Özden** : Atçılıkta İdari Görüşler
306. **ÖZEN, Dr.Şerafettin** : Ege Bölgesi Ziraat İşletmelerinde
Kullanılan Atların Menşe'i ve

Vücut Yapıları Üzerine
Araştırmalar

307. **ÖZOĞUL, Alpay** : Atçılıkta İdari Çalışmalar
308. **ÖZKAZANÇ, Ahmet Nazım** : Türkiye’de Yarış Atlarında Doping Olarak Kullanılan Başlıca Alkoloid-lerden Eroin ve Kokainin Salyada Aranması Üzerine Araştırmalar
309. **ÖZTÜRK, Hürrem** : Atın Yürüyüş Tarzları
310. **ÖZDİGEN, Prof.Dr.Turgut** : At Anatomisi
311. **POYRAZ, Erdal** : Rahvan At Yarışlarının Organizasyo-nu
312. **RENKLİKURT, Turgay** : Antreman ve Fizyolojik Özellikleri
313. **PHILIPS, James** : Beygir Terbiyesi ve Binicilik Usulü
314. **PELZNER, Paul** : Acemi Beygir Terbiyesi
315. **RUS SAVAŞ BAKANLIĞI** : Rus Muvakkat Süvari Talimatnamesi
316. **RICKABY, Fred** : Atlarınız Çalışıyorlar mı?
317. **Resmi Gazete** : Rahvan Binicilik Yönetmeliği (06 Haziran 1998 Tarihli ve 23364 Sayılı)
318. **RESULOV, Nimet** : Özbekistan’da Atçılık
319. **SMRIKE, Charlie** : Finiş Varış

320. **STUBBS, George** : The Anatomy of the Horse
321. **SMITH, Gerald Rex** : Medieval Muslim
Horsemanship
322. **SADIK, Mehmet** : Beygirin Yürüyüşleri
323. **SPEIDEL, Michael** : Riding for Caesar
324. **SMITH, Gnrl. Von Karl** : Süvari Sınıfının Talim ve Terbiye
ve Suret-i Sevk ve İdaresi
325. **STUD AND STABLE** : At Yetiştiriciliği ve Yarışçılığı
Magazin
326. **SUMMER HAYS, R.S.** : Horses and Ponies
327. **SÖNMEZ, Fahrettin** : Tesisat
328. **SÜMER, Prof.Dr.Faruk** : Türklerde Atçılık ve Binicilik
329. **SIĞINDERE, Vedat** : Orta Anadolu Bölgesinde
Yetiştirilen Atların Menşe'i ve
Beden Yapıları ile bunların En
Önemli Problemleri Üzerine
Araştırma
330. **SEVİM, İrfan** : Atlarda Ascaridosisin Yeni
Antelmen-tiklerle Tedavisi
Üzerine Mukayeseli Denemeler
331. **SEVİNÇ, Afif**
YURTAYDIN, Nafiz
İSTANBULLUOĞLU, E
ÇELEBİ, Mustafa : Çifteler Harası Safkan Arap
Aygırlarının Spermatolojik
Özellikleri ile Döl Verimleri
Üzerine Araştırmalar

332. **SEYDİ, Mahmut Şemsi** : Atlarımızın Islah ve Teksiri
333. **SEYDİ, Mahmut Şemsi** : At ve memleketimizde Atçılık
334. **SAGUNAY, Ragıp A.** : Protozoologie Yönünden Atların Prazitli Hastalıkları
335. **SEVİNÇ, Prof.Dr.Afif** : Dölerme ve Sun'î Tohumlama
336. **SAINSBURY, D.W.B.** : Hausing the Horse
337. **SNOW, D** : Exercise and Training
338. **SEVİNÇ, A**
YURTAYDIN, N
TEKİN, Necmettin : Karacabey Harası Safkan Arap ve Haflinger Aygırlardan Alınan Spermaların Dondurulması ve Haflinger Kısraklardan Elde Edilen Döl Verimi
339. **SEVİNÇ, A**
YURTAYDIN, N
WOLFGANG, W : Değişik Irktan Aygırların Spermalarının Dondurulması Üzerine Araştırmalar
340. **SAUDABAYEV, Sovet** : Kazakistan'da At Yetiştiriciliği
341. **SERTKAYA, Prof.Dr.Fikri** : Eski Türk Kültüründe At
342. **SAYDAM, Hasan** : At Yarışları ve Sorunları
343. **ŞENEL, Prof.Dr.H.Servet** : Atlarda Beslenme

344. **ŞAYLI, Dr.Bekir Sıtkı** : Genetik İlkeler
345. **TÜRKİYE JOKEY KULÜBÜ** : 1972 Yılı Seminer Özetleri
346. **TEKELİ, Öztürk** : Spor Atı Hastalıkları
347. **TESİO, Federico** : Yarış Atı ve Yetiştiriciliği Üzerine Görüş ve Açıklamalar
348. **THE MARYLAND HORSE Magazine** : At Yarışçılığı
349. **TÜRKİYE JOKEY KULÜBÜ** : Netice Kitapları
350. **TÜRKİYE JOKEY KULUBÜ** . Yarış ve Yetiştiricilik Mecmuası
351. **TRENÇ, Charles Chenevix CHAMPEEL, Judith OSBORNE, Walter D SMITH, Michael Seth EDWARDS, Elwyn Hartly** : The Treasury of Horses
352. **TEKELİOĞLU, Cemal** : Soy Kütüğü ve At Yetiştiriciliği
353. **TEKELİ, Özürk** : Tek Tırnaklılarda Akut Arpalama'nın (Furbür) ve Tibenzamine (Athihstaminique) ile Tedavisi Üzerine Araştırmalar
354. **TÜRKİYE JOKEY KULÜBÜ** : Antrenör Adaylarına Pratik Rehber
355. **TOYGARLI, Doç.Dr.Saip Ali**: Fenni Nalbantlık ve Muhtasar Ayak Hastalıkları

356. **TOLKUN, Selim** : At ve Köpeklerde Arthritisler ve Bunlarda Radyolojinin Kıymeti
357. **TEKELİOĞLU, Cemal** : Türk Atçılığının Geliştirilmesi ve Yapılacak Çalışmalar
358. **TEKELİ, Özürk** : Spor Atı Hastalıkları
359. **T.C.ERKÂN-I HARBİYE-İ UMUMİYE RİYASETİ TALİM VE TERBİYE ŞUBESİ** : Süvari Sınıfının Talim ve Terbiyesine Dair Talimatname
360. **TÜRKMENİSTAN BÜYÜKELÇİLİĞİ** : Türkmenistan
361. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : At Bakım ve Donatım
362. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : At Terbiyesi Eğitimi
363. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : At Engel Atlama Eğitimi
363. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : Binicilik Temel Eğitimi
364. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : Binicilik ve At İleri Eğitimi
365. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : Binici ve At İleri Eğitimi
366. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : Türk Biniciliği, Dünü ve Bugünü

367. **TEMURLENK, Tnk.Alb.Özkan** : Üç Günlük Yarışmalar
(Konkur Komple) Binici ve At
Eğitimi
368. **TÜRKER, Hasan Ali** : Türklerde Atçılık Dün - Bugün
369. **TÜRKMEN, Yrd.Doç.Dr.Mehmet** : Türklerde Geleneksel
Sporların Yapılışı, Kaynağı ve
Bilinmeyen Yeni Boyutları
370. **TEKİN, Hakkı** : Atçılık
371. **UNIVERSITY OF EDINBURG:** Draught Animal News
372. **UNIVERSITY OF
PENNSYLVANIA** : Man and Animals
373. **ÜYKEN, Nimet** : Atçılık ve Yarışçılık Anıları
374. **VETERİNER HEKİMLER Dergisi:** Zooteknik Konuları
375. **YARKIN, Prof.Dr.İbrahim** : Atçılık
376. **YILDIRAN, Doç.Dr.İbrahim** : Rahvan Binicilik 1997-1998
Faaliyet Raporu
377. **YILDIRAN, Doç.Dr.İbrahim** : Rahvan Binicilik İçin 1998
Yılında Hazırlanan 1999 Yılı
Faaliyet Programları
378. **YILDIRAN, Doç.Dr.İbrahim** : Türk Spor Kültürü
379. **YORGA, Hüseyin** : Atlarda Eşkin, Yorga ve Rahvan
Yürüyüş

380. **YARIŞ DÜNYASI Dergisi** : 01 Aralık 1997 Tarihli, Sayfa; 47, Sayı:194
381. **YURDERİ, Şükrü** : Yarış Atçılığı İdare ve Sevki
382. **YARIŞ DÜNYASI Dergisi** . 15 Aralık 1997 Tarihli, Sayfa 62, Sayı:196
383. **YARIŞ DÜNYASI Dergisi** : 29 Aralık 1997 Tarihli, Sayfa 35, Sayı:198
384. **YARIŞ DÜNYASI Dergisi** . 30 Ağustos 1998 Tarihli 285 Sayılı
385. **ZİRAAT VEKÂLETİ** : Beygir Yetiştirmek ve Bakmak Usulü
386. **ZİRAAT VEKÂLETİ** : Beygirin Islah ve Teksiri

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ

Ertuğrul GÜLEÇ, 1947 yılında Tokat'da doğdu. Gençliğinde Mahalli At Yarışlarında yarışmalara katıldı. Hadiye isimli İngiliz Kısrağı ile II.Buhara İsimli Arap Kısrağı, III.Sezer isimli Arap Atı ve Ertay isimli Arap Atının sahipliğini yaptı.

1978 yılında Yarış Atı Antrenörlüğü Lisansı aldı.

1978 – 1979 yıllarında danışmanlık yaptığı iki at manialı yarışlarda Türkiye ve Balkan Şampiyonu oldu.

1983 yılından itibaren Banko Dergisinde 10 yıl süre ile makaleler yazdı.

1990 yılında Amerika'daki Prof. Dr. Jesse BEERY Atçılık Yüksek Okulunu bitirdi. 1992 yılında Anadolu At Irklarını Yaşatma ve Geliştirme Derneğinin Yönetim Kurulu Başkanlığını yaptı. Türk At Irkları konusunda Oklahoma Üniversitesinin çalışmalarına katıldı.

1994 yılında Ankara Hipodromu'nun inşaatında proje danışmanlığı yaptı. Bu dönemlerde Ankara Veteriner Fakültesinde Atçılık Dersleri verdi.

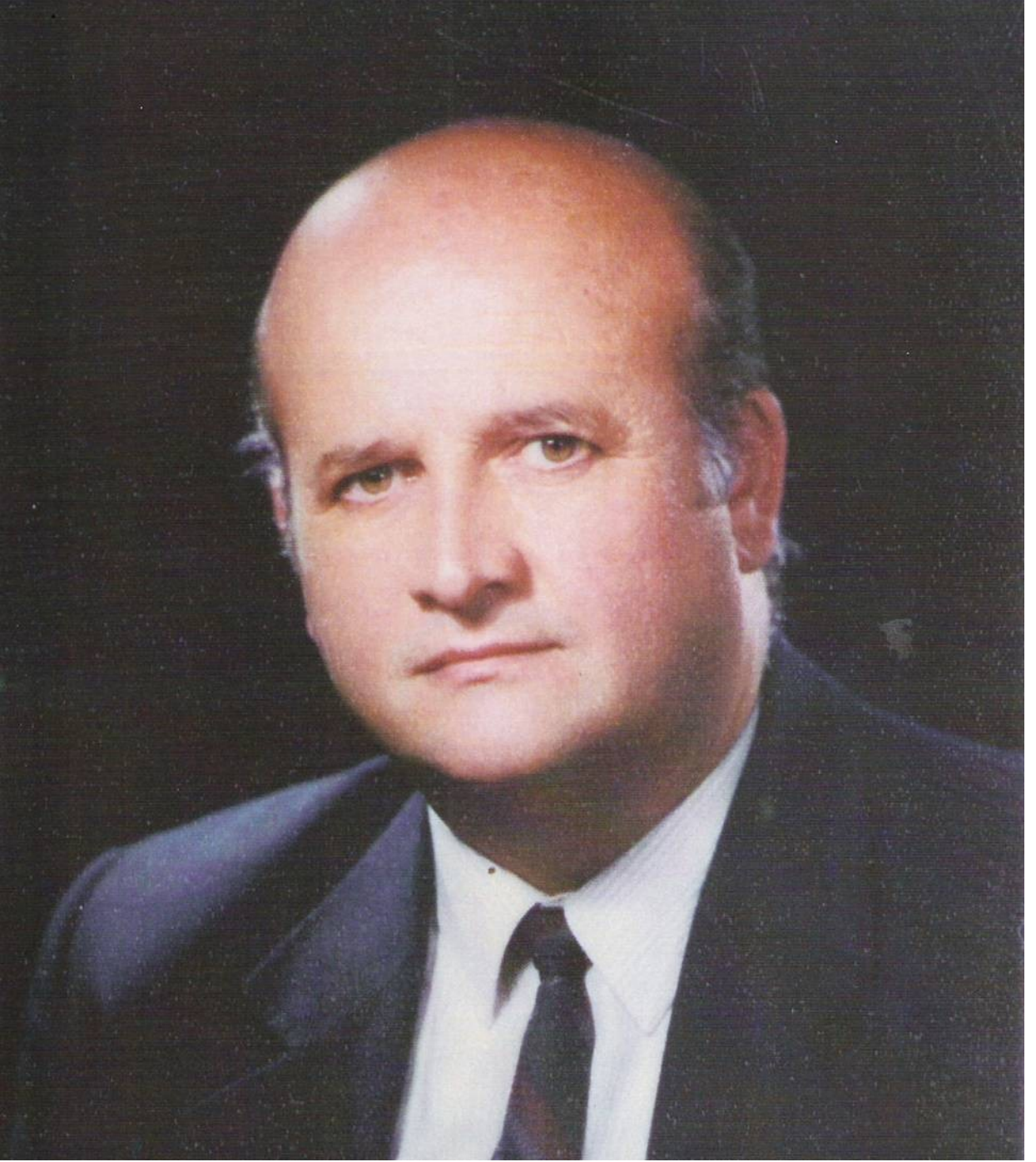
1996 yılında Binicilik Federasyonu Teknik Kurulu Üyeliğine seçildi.

1997 yılında Geleneksel Spor Dalları Federasyonu Teknik Kurul Üyeliğine seçildi.

1999 yılında Geleneksel Spor Dallarını Federasyonu Kùltür Araştırma ve İnceleme Kurulu Üyeliğine seçildi.

1999 yılında Konya Selçuk Üniversitesi'nde yapılan I. Ulusal Atçılık Sempozyumunda dört adet tebliğı yayınlandı.

1999 yılında Ankara 75. Yıl Hipodromunun açılış hazırlıklarında görevli olarak bulundu.Bu dönemlerde Atçılık ve Geleneksel Atlı Sporlar konusunda bir çok kitap yazdı.

ERTUĞRUL GÜLEÇ

**Bilimsel Beslenmede
Tüm Dünyada
Veteriner Hekimin
Güvencesi**

**Mopsan Veteriner Ürünleri
San.ve Tic.Ltd.Şti.
TÜRKİYE DİSTRİBÜTÖRÜ**

Kayışdağı Cad. No:88 Kuyubaşı-Kadıköy-İSTANBUL
Tel: (0216) 463 14 29-30 Fax: (0216) 463 14 31

STEROPEN 20/20 Pro Injection

BİLEŞİM:

Beher ml'de

200.000 I.U. Prokain penisilin G.

250 mg Dihidrostreptomisin sülfat.

- 50 ml'lik flakonda 10.000.000 I.U. Prokain penisilin G, 12,5 gr Dihidrostreptomisin sülfat.
- 100 ml'lik flakonda 20.000.000 I.U. Prokain penisilin G, 25 gr Dihidrostreptomisin sülfat.

PENİSİLİN VE STREPTOMİSİN İÇEREN ; KULLANIMA HAZIR ENJEKSİYONLUK TEK SÜSPANSİYON

- Yüksek konsantrasyon, çabuk etki.
- 50 ve 100 ml'lik flakonlarda ekonomik tedavi.
- Tedavide güven.
- Düşük viskozite, rahat ve emniyetli uygulama.

**İLERİ
TEKNOLOJİ**

İmal eden: VETİMEX Produktie Bladef, HOLLANDA • Ruhsat sahibi ve ithal eden:
VETİFARM Veteriner İlaçları Tic. A.Ş. Tel: (212) 230 72 98 Faks: (212) 230 06 33

Anadolu Çoban Köpeği

Anadolu'dan soylu bir ırk için,
Bayer güvencesiyle
reçete edilebilecek en iyi ürünler

®Droncit

Tüm Şeritlere Karşı

®Drontal Plus

Tüm İç Parazitlere Karşı

®Kiltix Tasma

Tüm Dış Parazit Sezonu Boyunca

®Baypamun KK

Paramunite Aktivatörü

Bayer

alke

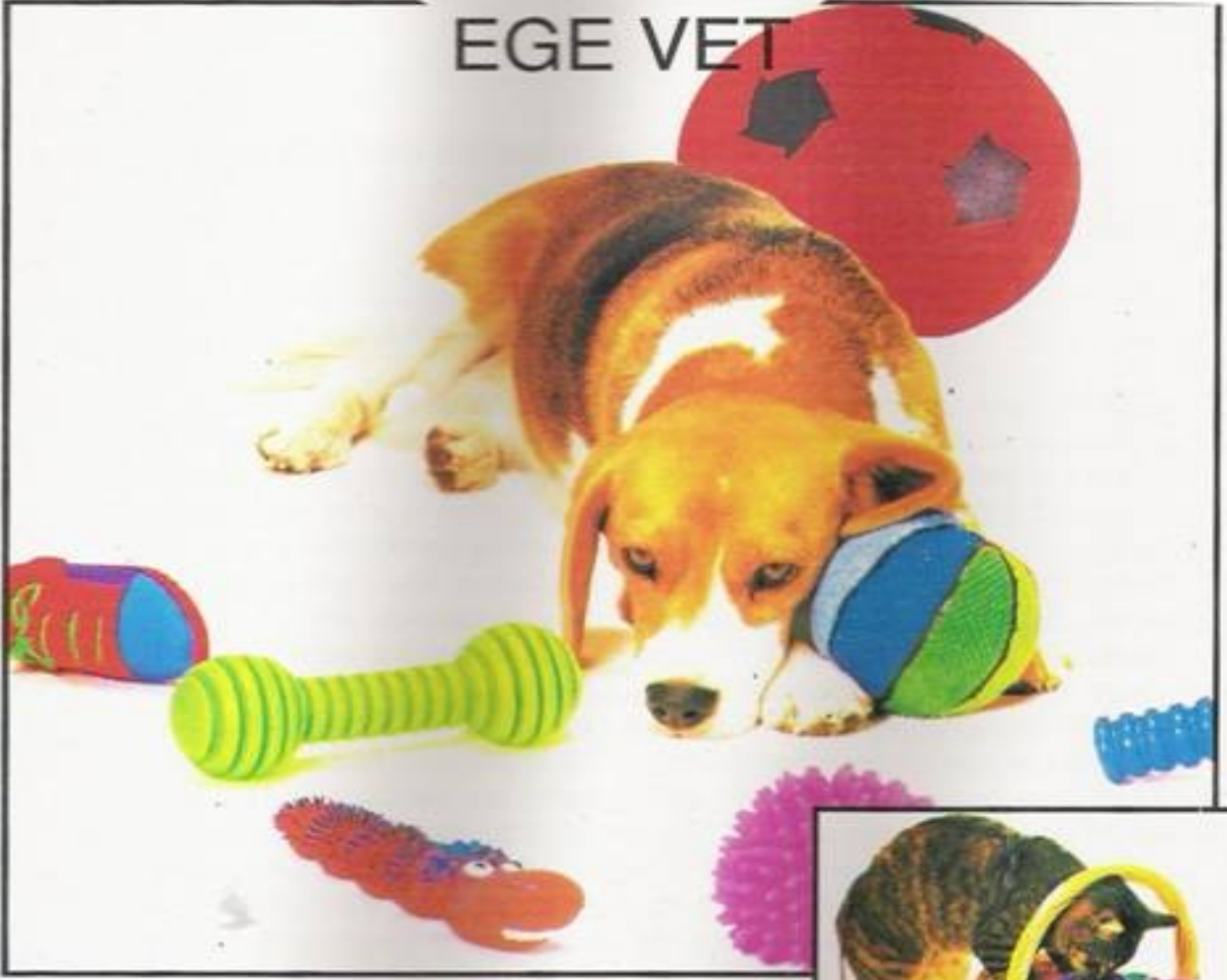
*Hayvan Sağlığına
Yeni Ufuklar...*

alke İLAÇ SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ.

3. Küme-Sokak, No 18, 81510 Pendik / İSTANBUL Tel : 0216 - 379 69 83

Fax : 0216 - 379 21 96

EGE VET

**EGE VET ÜSTÜN AMERİKAN
TEKNOLOJİSİNİ
MESLEKTAŞLARININ HİZMETİNE
SUNUYOR**

DURA-RAB
(Kedi ve köpekler için kuduz aşısı)

PARVOCINE
(Köpeklerin Parvovirus
enfeksiyonlarına karşı aşısı)

ADENOMUNE 7
Köpekler için kombine aşısı (Canine
distemper, Adenovirus tip 2, Hepatitisi,
Parainfluenza, Parvovirus, Leptospirosis)

BRONCHİCİNE
(Köpek kennel cough aşısı)

RHINOPAN MLV
(Kediler için Rhinotracheitis, Calicivirus
ve Panleucopeni aşısı)

**İTHAL
KEDİ - KÖPEK MALZEMELERİ**

- KEDİ - KÖPEK ŞAMPUANLARI
- KEDİ - KÖPEK VİTAMİNLERİ
- KEDİ - KÖPEK AKSESUARLARI
 - Fırça
 - Tasma
 - Gezdirmeye Kayışları

HAYVANCILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ

6 Sokak No: 6 Bornova / İzmir 35040 Tel: 0(232) 388 38 42 - 388 65 46 Fax: 388 80 48

İÇ PARAZİTLERE KARŞI

pembe bir tablo değil,

GENİŞ SPEKTRUMUNUN
HER ENDİKASYONUNDA
TAM ETKİ

ENDİKASYONLARI: Karaciğer kelebekleri, Mide-barsak kıl kurtları ve yuvarlak kurtlar, Göz paraziti, Akciğer kıl kurtları.

Danışma hattı
0800 261 33 17

Baymizol®
ORAL TABLET

Bayer

Beklediğiniz;
Güvenli, Kaliteli ve Ekonomik Aşılar
Artık Sizinle...

ENTROLL (ikili karma Enterotoksemi aşısı)

TETRANOLL (4'lü Clostridial Kombine Aşısı)

PESTROLL-S (PPR aşısı)

POXDOLL (Çiçek aşısı)

TAYLEDOLL (Theileria aşısı)

aşılarını sektöre sunuyoruz.

Dollvet

Veteriner Aşı İlaç Biyoteknik Mücadele
Genel Müdürlüğü ve Ticaret A.Ş.

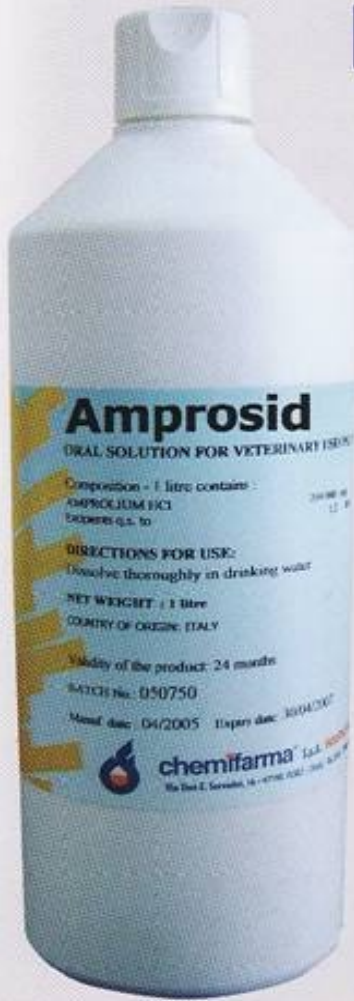
Organize Sanayi 8. Cad. ŞANLIURFA
Tel : 0 414 369 11 33 / 0 414 369 16 63 Fax : 0 414 369 16 62
www.dollvet.com / e-mail: dollvet@dollvet.com

MİSTAV İLAÇ'TAN YENİ BİR ÜRÜN!...

Amprosid

Oral çözelti

Koksidiyoz'a daha
"konsantre"
bir çözüm
%25

CATM&BASKI
0012 357 67 20

AT SPORU
dünyadaki sporların
en güzeli
ve
en yararlısıdır.

ISBN 975-95931-0-6

ANKARA-2005